Okuyalım, öğrenelim, öğretelim de
Kur'an yolunda olalım.

ALLÂH'IN KELÂMI İRÂBININ TAMÂMI

2. CİLD

Müellifi
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

ALLÂH'IN KELÂMI ÎRÂBININ TAMÂMI

CİLD II

Müellifi:
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

Yayın Kurulu:
Necati Tuncer
Bekir Tuncer
Ömer Tuncer

Redekte & Dizgi:
Soner & Şule Dağ

Baskı ve Cilt:
Dizgi Ofset Matbaacılık
F.Çakmak Mah. 10451 Sk. No: 4 Karatay/Konya
Tel: 0(332) 342 07 42

Basım Tarihi:
Eylül - 2012

© Copyright:
Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN
Takım: 9789758954-90-2
1.Cild: 9789758954-92-6

≈ SÛRELER ≈

Sûre Adı	Sayfa No:
5/Mâide Sûresi	1
6/En'âm Sûresi	113
7/A'raf Sûresi	245
8/Enfâl Sûresi	395
9/Tevbe Sûresi	452

MÂİDE SÛRESİ

5. Sûredir

120 Âyettir

Medine'de Nâzil Oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَوْفُوا بِالْعُقُودِ ۚ اُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ
الْاَنْعَامِ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّى الصَّيْدِ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ ۗ
اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni, harfi tenbîh. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أيُّ) den bedel veya onun sıfatı, ona tâbi, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَوْفُوا) fi'li emr ve fâili. (بِالْعُقُودِ) cârr-mecrur, (أَوْفُوا) ye müteallık. (أُحِلَّتْ) fi'li mâzı, mechul. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أُحِلَّتْ) e müteallık. (بَهِيمَةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الأَنْعَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلاَّ) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul, müstesna muttasıl, mahallen mansub. (يُتْلَى) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُتْلَى) ye müteallık. (غَيْرَ), (لَكُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُحِلِّي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). İzâfet için hazf olunan (ن) tenvinden ıvaz. (الصَّيْدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (حُرُمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَحْكُمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُرِيدُ), (يَحْكُمُ) gibi.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْفُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أُحِلَّتْ لَكُم) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يُتْلَى) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنتُمْ حُرُمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(إِنَّ اللّهَ يَحْكُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَحْكُمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُرِيدُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَـٰٓئِرَ اللَّهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ
وَلَا الْهَدْىَ وَلَا الْقَلَـٰٓئِدَ وَلَآ ءَآمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَٰنًا ۚ وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَٱصْطَادُوا ۚ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شَنَـَٔانُ قَوْمٍ أَن صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَن تَعْتَدُوا ۘ
وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ
وَالْعُدْوَٰنِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetin başı gibi. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُحِلُّوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (شَعَآئِرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide nefyi te'kîd için. (الشَّهْرَ الْحَرَامَ) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَلاَ الْهَدْيَ وَلاَ الْقَلآئِدَ وَلا آمِّينَ), (شَعَآئِرَ) ya ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لاَ) lar zâideler nefyi te'kîd içinler. (الْبَيْتَ الْحَرَامَ), (آمِّينَ) nin mef'ûlü ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يَبْتَغُونَ فَضْلاً) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (فَضْلاً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَرِضْوَاناً) ma'tuf olduğu (فَضْلاً) gibi. (وَ) âtıfa. (إِذَا) şart ifâdeli, gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (حَلَلْتُمْ) fi'li mâzi ve fâili. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (اصْطَادُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (يَجْرِمَنَّ) muzâri, mebni,

mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شَنَآنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أن) harfi masdar ve nasb. (صَدُّوكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ الْمَسْجِدِ) cârr-mecrur, (صَدُّوا) ye müteallık. (الْحَرَامِ) sıfat, mavsûfu olan (الْمَسْجِدِ) gibi.

(أن صَدُّوكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ل) ile mahallen mecrur. (يَجْرِمَنَّ) ye müteallık.

(أن) harfi masdar ve nasb. (تَعْتَدُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن تَعْتَدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَجْرِمَنَّ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (تَعَاوَنُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَى الْبِرِّ) cârr-mecrur, (تَعَاوَنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (التَّقْوَى), (الْبِرِّ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (لاَ تَعَاوَنُوا) geçen (لاَ تُحِلُّوا) gibi –fiilden (ت) nin biri mahzuf, aslı (تَتَعَاوَنُوا)–. (عَلَى الإِثْمِ) cârr-mecrur, (تَعَاوَنُوا) ye müteallık. (وَالْعُدْوَانِ) ma'tuf olduğu (الإِثْمِ) gibi. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لاَ تُحِلُّوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَبْتَغُونَ...) cümlesi, (آمِّينَ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(حَلَلْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(اصْطَادُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَجْرِمَنَّكُمْ...) cümlesi, nidânın cevâbı cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(صَدُّوكُمْ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْتَدُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعَاوَنُوا...) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لاَ تَعَاوَنُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, (تَعَاوَنُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ

اللّٰه به وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَآ اَكَلَ
السَّبُعُ اِلاَّ مَاذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا
بِالْاَزْلَامِ ذٰلِكُمْ فِسْقٌ اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ
فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ
عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِى
مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِاِثْمٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(حُرِّمَتْ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (حُرِّمَتْ) e müteallık. (الْمَيْتَةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَالدَّمُ وَلَحْمُ) ma'tuf oldukları (الْمَيْتَةُ) gibiler. (الْخِنْزِيرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَمَا) de nâibi fâile ma'tuf, mahallen merfu. (أُهِلَّ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (لِغَيْرِ) cârr-mecrur, (أُهِلَّ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِهِ) de (أُهِلَّ) ye müteallık. (وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ) de ma'tuf oldukları (الْمَيْتَةُ) gibiler. (وَمَا) geçenki gibi. (أَكَلَ السَّبُعُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna. (مَا) müstesna, mahallen mansub. (ذَكَّيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (مَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ), (مَا أُهِلَّ لِغَيْرِ) gibi. (وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَسْتَقْسِمُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِالأَزْلاَمِ) cârr-mecrur, (تَسْتَقْسِمُوا) ye müteallık.

(أَنْ تَسْتَقْسِمُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (الْمَيْتَةُ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.

(ذٰلِكُمْ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (فِسْقٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَئِسَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (كَفَرُوا) de fi'li mâzı ve fâili. (مِن دِينِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَخْشَوْا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (اخْشَوْنِ) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih. (الْيَوْمَ) geçenki gibi. Fi'li mâzı ve fâili olan (أَكْمَلْتُ) ye müteallık. (لَكُمْ) cârr-mecrur da (أَكْمَلْتُ) ye müteallık. (دِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa.

(أَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي), (أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (رَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ) de (أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَ) gibi. (الإِسْلاَمَ) den hâl, mansub. Nasb alârneti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنِ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (اضْطُرَّ) fi'li mâzı, mechul, fi'li şart, mahallen meczum. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنِ) e âid. (فِي مَخْمَصَةٍ) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (غَيْرَ) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُتَجَانِفٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِإِثْمٍ) cârr-mecrur, (مُتَجَانِفٍ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...حُرِّمَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُهِلَّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَكَلَ السَّبُعُ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok
(ذَكَّيْتُمْ) cümlesi, üçüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ) cümlesi, dördüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَسْتَقْسِمُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذَلِكُمْ فِسْقٌ) cümlesi, ta'lîliyye isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَئِسَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَخْشَوْهُمْ) cümlesi, (...إِن يظهروا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اخْشَوْنِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...أَكْمَلْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَتْمَمْتُ) ve (...رَضِيتُ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...مَنِ اضْطُرَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اضْطُرَّ) cümlesi, (مَنِ) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللّهَ غَفُورٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 4

يَسْئَلُونَكَ مَاذَآ أُحِلَّ لَهُمْ ۖ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ ۙ وَمَا عَلَّمْتُم
مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ ۖ فَكُلُوا مِمَّآ
أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ
إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(يَسْأَلُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مَاذَا) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (أُحِلَّ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَاذَا) ye âid. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أُحِلَّ) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أُحِلَّ لَكُمُ) geçenki gibi. (الطَّيِّبَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (الطَّيِّبَاتُ) ye ma'tuf, mahallen merfu. (عَلَّمْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْجَوَارِحِ) cârr-mecrur, (عَلَّمْتُمُوهُنَّ) takdîrindeki mef'ûl zamîrinden hâl olan mahzûfe müteallık. (مُكَلِّبِينَ), (عَلَّمْتُم) ün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz. (تُعَلِّمُونَهُنَّ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِمَّا) cârr-mecrur, (تُعَلِّمُونَ) ye müteallık. (عَلَّمَكُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (أَمْسَكْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَمْسَكْنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اذْكُرُوا اسْمَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (اذْكُرُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللَّهَ), (اذْكُرُوا اسْمَ) gibi. (إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(يَسْأَلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَاذَا أُحِلَّ) cümlesi, (يَسْأَلُونَكَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أُحِلَّ لَهُمْ) cümlesi, (مَاذَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عَلَّمْتُم) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تُعَلِّمُونَهُنَّ) cümlesi, (عَلَّمْتُم) ün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(عَلَّمَكُمُ اللَّهُ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كُلُوا) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...أَمْسَكْنَ) cümlesi, üçüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اذْكُرُوا) ve (اتَّقُوا اللَّهَ) cümleleri, (كُلُوا) ye ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

(إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

اَلْيَوْمَ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ ۙ وَطَعَامُ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ

حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ
وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا
آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي
أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي
الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُحِلَّ) ye müteallık. (أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ) geçen âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (طَعَامُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُوتُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâil ve mef'ûlü bih. (حِلٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (حِلٌّ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (طَعَامُكُمْ), (طَعَامُ الَّذِينَ) gibi. (حِلٌّ لَهُمْ), (حِلٌّ لَكُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (الْمُحْصَنَاتُ) ma'tuf oludğu (الطَّيِّبَاتُ) gibi. (مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ) cârr-mecrur, (الْمُحْصَنَاتُ) deki zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ), (الْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ) gibi. (أُوتُوا الْكِتَابَ) geçenki gibi. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أُوتُوا) ye mütealılk. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) şart ifâdeli, gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (آتَيْتُمُوهُنَّ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (أُجُورَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُحْصِنِينَ), (آتَيْتُمُوا) ün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (غَيْرَ) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسَافِحِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (مُتَّخِذِي), (غَيْرَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfet için mahzuf. (أَخْدَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (مَن) harfi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَكْفُرْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (بِالإِيمَانِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرْ) a müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (حَبِطَ عَمَلُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي الآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-mecrurlar, mahzuf habere müteallıklar.

Cümleler:

(أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(طَعَامُ الَّذِينَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...طَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...أُوتُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...آتَيْتُمُوهُنَّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (إِذَا) nin cevâbı. Mahzuf.
(...مَنْ يَكْفُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكْفُرْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(قَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...هُوَ فِي الآخِرَةِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 6

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ
وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى
الْكَعْبَيْنِ ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا ۚ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ
تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ
وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ ۚ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَٰكِنْ
يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) birinci âyetin başı gibi. (إِذَا) geçen âyetteki gibi. Cevâbına müteallık. (قُمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى الصَّلَاةِ) cârr-mecrur, (قُمْتُمْ) e müteallık. (ف) cevâbda vâkı. (اغْسِلُوا وُجُوهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَيْدِيَكُمْ) ma'tuf olduğu (وُجُوهَكُمْ) gibi. (إِلَى الْمَرَافِقِ) cârr-mecrur, (اغْسِلُوا) ye müteallık. (وَامْسَحُوا) ma'tuf olduğu (اغْسِلُوا) gibi. (بِرُؤُوسِ) cârr-mecrur, (امْسَحُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَرْجُلَكُمْ) ma'tuf olduğu (وُجُوهَكُمْ) gibi. (إِلَى الْكَعْبَيْنِ) cârr-mecrur, (اغْسِلُوا) ye müteallık. (وَ)

âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (جُنُباً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اطَّهَّرُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (إِن كُنتُم مَرْضَى), (إِن كُنتُمْ جُنُباً) gibi. (مَرْضَى) nın nasb alâmeti mukadder fetha. (أَوْ) harfi atf. (عَلَى سَفَرٍ) cârr-mecrur, (مَرْضَى) ya ma'tuf olan mukadder (موجودين) e müteallık. (أَوْ) âtıfa. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَحَدٌ) fâil, merfu. (مِنكُم مِنَ الْغَائِطِ) cârr-mecrurlar, (جَاءَ) ye müteallıklar. (أَوْ) âtıfa. (لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَجِدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (وَ) fâili. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (تَيَمَّمُوا صَعِيداً طَيِّباً) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü ile sıfat. (فَ) âtıfa tefri' için. (امْسَحُوا), (اغْسِلُوا) gibi. (بِوُجُوهِ) cârr-mecrur, (امْسَحُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَيْدِيكُم) ma'tuf olduğu (وُجُوهِكُمْ) gibi. (أَيْدِي) nin cerr alâmeti mukadder kesre. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (امْسَحُوا) ye müteallık. (مَا) nâfiye. (يُرِيدُ اللَّهُ) muzâri ve fâili. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْعَلَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (يَجْعَلَ) ye müteallık, (مِنْ) harfi cerr zâid. (حَرَجٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk. (يُرِيدُ) geçenki gibi. (لِيُطَهِّرَ), (لِيَجْعَلَ) gibi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يَجْعَلَ) ve (أَنْ يُطَهِّرَ) cümleleri, masdar te'vîlindeler ilki birinci (يُرِيدُ) nün, ikincisi de ikinci (يُرِيدُ) nün mef'ûlleri. Mahallen mansublar.

(وَ) âtıfa. (لِيُتِمَّ), (لِيَجْعَلَ) gibi. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُتِمَّ) ye müteallık.

(أَنْ يُتِمَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen (أَنْ يُطَهِّرَ) ya ma'tuf. Mahallen mansub.

(لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَشْكُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا) nin şartı ve cevâbı cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ) cümlesi, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(اغْسِلُوا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(امْسَحُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُنتُمْ جُنُباً) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اطَّهَّرُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كُنتُم مَرْضَى...) cümlesi de nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ أَحَدٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تَجِدُوا مَاءً) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَيَمَّمُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...امْسَحُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(مَا يُرِيدُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَكِن يُرِيدُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَجْعَلَ), (...يُطَهِّرَ) ve (...يُتِمَّ) cümleleri, (أَنْ) harflerinin sıleleri. Îrâbda yerleri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اذْكُرُوا نِعْمَةَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrûr. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (اذْكُرُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (مِيثَاقَ) ma'tuf olduğu (نِعْمَةَ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsûl, (مِيثَاقَ) nın sıfatı, mahallen mansub. (وَاثَقَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (وَاثَقَ) ya müteallık. (إِذْ) geçen zaman için zarf, mahallen mansub. (وَاثَقَ) ya müteallık. (قُلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (أَطَعْنَا), (سَمِعْنَا) gibi. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اذْكُرُوا) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...وَاثَقَكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُلْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(سَمِعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl, (أَطَعْنَا) cümlesi, ona ma'tuf. Mahallen mansublar.
(اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ ۖ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ۚ اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) sûrenin başındaki gibi. (كُونُوا) fi'li emr, nâkıs ve ismi. (قَوَّامِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (قَوَّامِينَ) ye müteallık. (شُهَدَاءَ) nâkısın ikinci haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, (شُهَدَاءَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا) geçen ikinci âyetteki gibi. (اعْدِلُوا) fi'li emr ve fâili. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَقْرَبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلتَّقْوَىٰ) cârr-mecrur, (أَقْرَبُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ) geçen âyetteki gibi. (بِمَا) cârr-mecrur, (خَبِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كُونُوا قَوَّامِينَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَجْرِمَنَّكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَلَّا تَعْدِلُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اعْدِلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, (اعْدِلُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. İkinci mef'ûlü mahzuf. (الجنة) takdîrinde. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَعَمِلُوا) ma'tuf olduğu (آمَنُوا) gibi. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَغْفِرَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَجْرٌ عَظِيمٌ), (مَغْفِرَةٌ) e ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...وَعَدَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...لَهُم مَغْفِرَةٌ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَآ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَكَذَّبُوا) ma'tuf olduğu (كَفَرُوا) gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçen âyete ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

يَاۤ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هَمَّ
قَوْمٌ اَنْ يَبْسُطُوٓا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۚ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۗ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) sûrenin başındaki gibi. (اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ) geçen 7. âyetteki gibi. (إِذْ) geçen zaman için zarf, mahallen mansub. (نِعْمَةَ) ye müteallık. (هَمَّ قَوْمٌ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَبْسُطُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَبْسُطُوا) ye müteallık. (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَبْسُطُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (هَمَّ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (كَفَّ), (هَمَّ) gibi. (أَيْدِيَهُمْ) geçenki gibi. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (كَفَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (اتَّقُوا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَتَوَكَّلِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اذْكُرُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هَمَّ قَوْمٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يَبْسُطُوا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَفَّ...) cümlesi, (هَمَّ قَوْمٌ) e ma'tuf. Mahallen mecrur.

(اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لِيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 12

وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ بَنِى اِسْرَائِيلَ ۚ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَى عَشَرَ
نَقِيبًا ۖ وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّى مَعَكُمْ ۖ لَئِنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ وَاٰتَيْتُمُ
الزَّكٰوةَ وَاٰمَنْتُمْ بِرُسُلِى وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا
لَاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَاُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا

الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بَنِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (بَعَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمُ) cârr-mecrur, (اثْنَيْ عَشَرَ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (اثْنَيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي) (müsennâya mülhak). (عَشَرَ) sayıdan bir cüz, fetha üzere mebni, Îrâbda yeri yok. (نَقِيباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنِّي) nin mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَقَمْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آتَيْتُمُ الزَّكَاةَ), (أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ) gibi. (وَ) âtıfa. (آمَنْتُم), (أَقَمْتُمُ) gibi. (بِرُسُلِ) cârr-mecrur, (آمَنْتُم) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَزَّرْتُمُوهُمْ), (أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ) gibi. (و) zâide işba' için. (وَ) âtıfa. (أَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ), (أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ) gibi. (قَرْضاً حَسَناً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَ) kasemiyye. (أُكَفِّرَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (أُكَفِّرَنَّ) ye müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَأُدْخِلَنَّ), (لَأُكَفِّرَنَّ) gibi. (كُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (كَفَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَفَرَ) ya müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (كَفَرَ) nın fâilinden hâl olan mahzûfe müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلَّ سَوَاءَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَخَذَ اللّٰهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...بَعَثْنَا) ve (قَالَ اللّٰهُ) cümleleri geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(إِنِّي مَعَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنْ أَقَمْتُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْتُمُ الزَّكَاةَ), (آمَنتُم بِرُسُلِي), (عَزَّرْتُمُوهُمْ) ve (...أَقْرَضْتُمُ) cümleleri geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...لَأُكَفِّرَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(...لَأُدْخِلَنَّكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...مَن كَفَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرَ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...ضَلَّ سَوَاءَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 13

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً ۖ يُحَرِّفُونَ
الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ ۙ وَنَسُوا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ۚ وَلَا تَزَالُ
تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَائِنَةٍ مِّنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ۚ
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (بِ) harfi cerr. (مَا) zâide. (نَقْضِ) mecrur, (لَعَنَّا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِيثَاقَ), (نَقْضِ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَنَّاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا قُلُوبَ), (لَعَنَّاهُمْ) gibi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَاسِيَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَن مَّوَاضِعِ) cârr-mecrur, (يُحَرِّفُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَسُوا حَظًّا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِمَّا) cârr-mecrur, (حَظًّا) a müteallık. (ذُكِّرُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (ذُكِّرُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَزَالُ) muzâri, nâkıs, merfu. İsmi, müstetir zamir (أنت). (تَطَّلِعُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَىٰ خَائِنَةٍ) cârr-mecrur, (تَطَّلِعُ) ye müteallık. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (خَائِنَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (قَلِيلًا), (ناسًا) takdîrindeki müstesnânın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (قَلِيلًا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْفُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (اعْفُ) ye

müteallık. (وَاصْفَحْ) ma'tuf olduğu (اعْفُ) gibi. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لَعَنَّاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُحَرِّفُونَ) cümlesi, (لَعَنَّاهُمْ) deki ğâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(...نَسُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(ذُكِّرُوا بِهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَزَالُ) cümlesi, (يُحَرِّفُونَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...تَطَّلِعُ) cümlesi, (لَا تَزَالُ) nün haberi. Mahallen mansub.
(اعْفُ عَنْهُمْ) cümlesi, (...إِنْ تَابُوا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 14

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّا نَصَارٰٓى اَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهٖ ۠ فَاَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ اِلٰى يَوْمِ
الْقِيٰمَةِ ۭ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُوْنَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, geçen âyetteki önceki (مِنْهُمْ) e ma'tuf. Tealluku da öyle. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا نَصَارَى) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَخَذْنَا مِيثَاقَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (نَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ) geçen âyetteki gibi. (فَ) âtıfa. (أَغْرَيْنَا), (أَخَذْنَا) gibi. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَغْرَيْنَا) ye müteallık. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعَدَاوَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْبَغْضَاءَ) ma'tuf olduğu (الْعَدَاوَةَ) gibi. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (أَغْرَيْنَا) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ) fi'li mûzari, merfu, mef'ûlü ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li

mâzı, nâkıs ve ismi. (يَصْنَعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ya âid olan zamir mahzuf. (يَصْنَعُونَهُ) takdîrinde.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا نَصَارَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَخَذْنَا) cümlesi, bir önceki 12. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَسُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ذُكِّرُوا بِهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَغْرَيْنَا) cümlesi, (نَسُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَصْنَعُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 15

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ۗ قَدْ
جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَهْلَ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَكُمْ رَسُولُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُبَيِّنُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, (رَسُولُ) ye râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (كَثِيراً), (أحكاماً) takdîrindeki mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّا) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُخْفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (تُخْفُونَهُ) takdîrindeki mef'ûl zamirinden hâl olan mahzûfe müteallık. (وَ) âtıfa. (يَعْفُوا) muzâri, merfu. Raf alâmeti (وَ) üzerinde mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (رَسُولُ) ye râci. (عَنْ كَثِيرٍ) cârr-mecrur, (يَعْفُوا) ye müteallık. (قَدْ جَاءَكُمْ) geçenki gibi. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (نُورٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَكِتَابٌ مُبِينٌ) fâile ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَهْلَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ جَاءكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُبَيِّنُ) cümlesi, (رَسُولُ) den hâl. Mahallen mansub.
(...كُنتُمْ تُخْفُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تُخْفُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.
(...يَعْفُوا) cümlesi, (يُبَيِّنُ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...قَدْ جَاءكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

يَهْدِى بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنِ) ismi mavsul. Birinci mef'ûl, mahallen mansub. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (رِضْوَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُبُلَ), (يَهْدِي) nin ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّلَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يُخْرِجُهُم) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ) cârr-mecrurlar, (يُخْرِجُ) ye müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَهْدِيهِمْ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) cârr-mecrur ve sıfat. (يَهْدِي) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَهْدِي بِهِ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetteki (كِتَابٌ) nün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.
(...اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُخْرِجُهُم) ve (...يَهْدِيهِمْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 17

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۭ قُلْ

فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا اِنْ اَرَادَ اَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ
مَرْيَمَ وَاُمَّهُ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ۗ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۗ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى
كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَفَرَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (الْمَسِيحُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (ابْنُ) haberden bedel veya sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu –inkâr ve tevbîh anlamında–. (يَمْلِكُ) muzâri, merfu. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih, mansub olan (شَيْئًا) den hâl olan mahzûfe müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرَادَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُهْلِكَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

(أَنْ يُهْلِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَادَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub. (الْمَسِيحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ابْنَ مَرْيَمَ) geçenki gibi. (وَأُمَّ) ma'tuf olduğu (الْمَسِيحَ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, (الْمَسِيحَ) ya ma'tuf, mahallen mansub. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (جَمِيعًا), (الْمَسِيحَ أُمَّهُ) ve (مَنْ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre (وَالأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (السَّمَاوَاتِ) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَخْلُقُ), (يَمْلِكُ) gibi. (مَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) de (يَمْلِكُ) gibi. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(قَدْ كَفَرَ الَّذِينَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَن يَمْلِكُ) cümlesi, (إن أراد الله إهلاكهم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Şart, cevâb cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen manusb.
(...يَمْلِكُ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنْ أَرَادَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(...يُهْلِكَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَخْلُقُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ عَلَى) cümlesi, isti'nâfiyye ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى نَحْنُ اَبْنٰٓؤُا اللّٰهِ وَاَحِبَّٰٓؤُهُ ۚ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ ۚ بَلْ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٰٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٰٓاءُ ۚ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَتِ الْيَهُودُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَالنَّصَارٰى) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَبْنَاء) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَأَحِبَّاؤُهُ) ma'tuf olduğu (أَبْنَاء اللّٰهِ) gibi. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لِمَ) harfi cerr ve ismi istifhâm, mahallen mecrur, cârr-mecrur, muzâri, merfu olan (يُعَذِّبُ) ye müteallık. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, (يُعَذِّبُ) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrab ve ibtida. (أَنْتُم)

mübteda, mahallen merfu. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (بَشَرٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَنْ) e âid olan zamir, mahzuf. (خَلَقَهُ) takdîrinde. (يَغْفِرُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرُ) ye müteallık. (يَشَاءُ), (يَغْفِرُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يُعَذِّبُ ... يَشَاءُ) geçenki gibi. (مَنْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) geçen âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَتِ الْيَهُودُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نَحْنُ أَبْنَاءُ اللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لِمَ يُعَذِّبُكُم) cümlesi, (إِنْ صَحَّ قَوْلُكُمْ) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum. Şart ve cevâb cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنْتُم بَشَرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(خَلَقَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَغْفِرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُعَذِّبُ) cümlesi, (يَغْفِرُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (يَغْفِرُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِلَيْهِ الْمَصِيرُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ ۖ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ ۗ وَاللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ) geçen 15. âyetteki gibi. (عَلَى فَتْرَةٍ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (مِنَ الرُّسُلِ) cârr-mecrur, (فَتْرَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقُولُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نَ)

un hazfi. (وَ) fâili. (مَا) nâfiye. (جَاءَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مِنْ) harfi cerr zâid. (بَشِيرٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (نَذِيرٍ) ma'tuf olduğu (بَشِيرٍ) gibi.

(أَنْ تَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (مخافة) takdîrindeki mef'ûlü liechin muzâfun ileyhi, mahallen mecrur.

(فَ) âtıfa. (قَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ رَسُولُ), (قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُ) gibi. (وَنَذِيرٌ) ma'tuf olduğu (بَشِيرٌ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) bir önceki âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُبَيِّنُ لَكُمْ) cümlesi, (رَسُولُ) den hâl. Mahallen mansub.

(تَقُولُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَدْ جَاءَكُم بَشِيرٌ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mahzuf mütekellim (ي) sının ma kablinde mukadder fetha. Mahzuf (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اذْكُرُوا نِعْمَةَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur (نِعْمَةَ) ye müteallık. (إِذْ) geçen zaman için zarf, mahallen mansub. (نِعْمَةَ) ye müteallık. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (فِيكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (أَنبِيَاءَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلَكُم مُلُوكًا) fi'li mâzı, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

(وَ) âtıfa. (آتَاكُم), (جَعَلَكُم) gibi. (مَا) ismi mavsul. İkinci mef'ûl, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُؤْتِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nın hazfi. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. İkinci mef'ûl, mahzuf. (لَمْ يُؤْتِه أَحَداً) takdîrinde. (مِن الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (أَحَداً) nin mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اذْكُرُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَ فِيكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...جَعَلَكُم) ve (آتَاكُم) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.
(...لَمْ يُؤْتِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الأَرْضَ) geçen âyetteki (يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ) gibi. (الْمُقَدَّسَةَ) sıfat, mavsufu olan (الأَرْضَ) gibi. (الَّتِي) ismi mavsul. İkinci sıfat, mahallen mansub. (كَتَبَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (كَتَبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَرْتَدُّوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى أَدْبَار) cârr-mecrur, (تَرْتَدُّوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) sebebiyye. (تَنْقَلِبُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (خَاسِرِينَ) fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنْ تَنْقَلِبُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen sözlerden sezilen mukadder masdara ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(يَا قَوْمِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ادْخُلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَتَبَ اللَّهُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَرْتَدُّوا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَنْقَلِبُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا مُوسَى) harfi nidâ ve münâda müfred, alem. Mukadder zamme üzere mebni. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِيهَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (قَوْماً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَبَّارِينَ), (قَوْماً) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نَدْخُلَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَخْرُجُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يَخْرُجُوا) ye müteallık.

(أَنْ يَخْرُجُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (نَدْخُلَ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart câzim. (يَخْرُجُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يَخْرُجُوا) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّا دَاخِلُونَ) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَا مُوسَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ فِيهَا قَوْماً) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا لَن نَدْخُلَهَا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَن نَدْخُلَهَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Birinci (...يَخْرُجُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...يَخْرُجُوا) cümlesi, (إِنَّا لَن نَدْخُلَهَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا دَاخِلُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 23

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا

عَلَيْهِمُ الْبَابَ ۚ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ وَعَلَى اللَّهِ
فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (رَجُلَانِ) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (رَجُلَانِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَخَافُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْعَمَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمَا) cârr-mecrur, (أَنْعَمَ) ye müteallık. (ادْخُلُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (ادْخُلُوا) ye müteallık. (الْبَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِذَا) şart ifâdeli, gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (دَخَلْتُمُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (غَالِبُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, fi'li emr ve fâil olan (تَوَكَّلُوا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(قَالَ رَجُلَانِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَخَافُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنْعَمَ اللَّهُ...) cümlesi, (رَجُلَانِ) nın ikinci sıfatı. Mahallen merfu.
(ادْخُلُوا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(دَخَلْتُمُوهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِذَا) nin şartı ve cevâbı, makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.
(إِنَّكُمْ غَالِبُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَوَكَّلُوا) cümlesi, (إِنْ كُنْتُمْ) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı, mahzuf.

Âyet: 24

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ
أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(قَالُوا يَا مُوسَى) bir önceki âyetin başı gibi. (إِنَّا لَن نَدْخُلَهَا) de o âyetteki gibi. (أَبَداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَدْخُلَ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (دَامُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

(مَا دَامُوا فِيهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde zarfı zaman üzere mahallen mansub. (نَدْخُلَ) ye müteallık. Bu zarf, kendinden öncekinden bedel. Bedeli ba'z minel'kül.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اذْهَبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنتَ) geçen (أنتَ) nin tevkîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (رَبُّ), (أَنتَ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قَاتِلَا) fi'li emr ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (هَا) harfi tenbih. (هُنَا) ismi işâret, zarfı mekân, mahallen mansub. (قَاعِدُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَا مُوسَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّا لَن نَدْخُلَهَا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(نَدْخُلَهَا...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(اذْهَبْ...) cümlesi, (إن أردت) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(قَاتِلَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.

(إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَآ أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ya râci. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (لا) nâfiye. (أَمْلِكُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَّا) edâtı hasr. (نَفْسِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَخِي) ma'tuf olduğu (نَفْسِي) gibi. (فَ) âtıfa sebebiyye. (افْرُقْ)

fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (افْرُقْ) a müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَبَيْنَ) ma'tuf olduğu (بَيْنَ) gibi. (الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri birincisi kesre, ikincisi (ي).

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(رَبِّ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye, istirhâmiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنِّي لا أَمْلِكُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لا أَمْلِكُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(افْرُقْ بَيْنَنَا...) cümlesi, makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 26

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً ۚ يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ ۗ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (مُحَرَّمَةٌ) e müteallık. (أَرْبَعِينَ) zarfı zaman mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi müzekker sâlime mülhak). (سَنَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتِيهُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَتِيهُونَ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَأْسَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (تَأْسَ) ye müteallık. (الْفَاسِقِينَ) mecrûrun sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ...) cümlesi, (إن كنت ضيقابهم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Mukadder şart ve cevâbı, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَتِيهُونَ...) cümlesi, (عَلَيْهِمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(لا تَأْسَ...) cümlesi, (إن عظم لديك هذا العقاب) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 27

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَىْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ ۘ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ ۭ قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ ۭ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اُتْلُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (اُتْلُ) ye müteallık. (نَبَأَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ابْنَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (آدَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (اُتْلُ) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (إذْ) geçen zaman için zarf, mahallen mansub. (نَبَأَ) ye müteallık. (قَرَّبَا قُرْبَاناً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (تُقُبِّلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (قُرْبَاناً) e râci. (مِن أحَدِ) cârr-mecrur, (تُقُبِّلَ) ye müteallık. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُتَقَبَّلْ) muzâri, mechul, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Nâibi fâili, müstetir zamir diğerine râci. (مِنَ الآخَرِ) cârr-mecrur, (يُتَقَبَّلْ) e müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُتَقَبَّلْ) in nâibi fâiline râci. (لَ) kasemiyye. (أقْتُلَنَّكَ) fi'li muzâri, mebni, te'kîd (نْ) nu ve mef'ûlü bih. Fâili, müstetir zamir (أنا). (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (أحَدِ) ye râci. (إنَّمَا) edâtı hasr. (يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ) muzâri, merfu ve fâili. (مِنَ الْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (يَتَقَبَّلُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...اُتْلُ عَلَيْهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَرَّبَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تُقُبِّلَ) ve (...لَمْ يُتَقَبَّلْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أقْتُلَنَّكَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Kasem cümlesi ve cevâbı, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
İkinci (قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 28

لَئِنْ بَسَطْتَ اِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِى مَآ اَنَا بِبَاسِطٍ يَدِىَ
اِلَيْكَ لِاَقْتُلَكَ ۚ اِنِّى اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (بَسَطْتَ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (بَسَطْتَ) ye müteallık. (يَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَقْتُلَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَ) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أَنْ تَقْتُلَنِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (بَسَطْتَ) ye müteallık.

(مَا) nâfiye (ليس) gibi. (أنَا) ismi. (بِ) harfi cerr zâid. (بَاسِطٍ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (يَدِيَ), (بَاسِطٍ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. İkinci (ي), muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (بَاسِطٍ) e müteallık. (لِأَقْتُلَكَ), (لِتَقْتُلَنِي) gibi. Fâili, müstetir zamir (أنا).

(أَنْ أَقْتُلَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (بَاسِطٍ) e müteallık.

(إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (أَخَافُ اللّٰهَ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (رَبَّ) lafzı celâlin sıfatı veya bedeli, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...بَسَطْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَقْتُلَنِي) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَنَا بِبَاسِطٍ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

(أَقْتُلَكَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَافُ اللّٰهَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 29

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوأَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(إِنِّي أُرِيدُ) geçen âyetteki (إِنِّي أَخَافُ) gibi. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَبُوأَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِإِثْمِي) cârr-mecrur, (تَبُوأَ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَإِثْمِكَ) ma'tuf olduğu (إِثْمِي) gibi.

(أَن تَبُوأَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (تَكُونَ) muzâri, nâkıs, (تَبُوأَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنْ أَصْحَابِ) cârr-mecrur, (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (ذَٰلِكَ) ismi işâret mübteda mahallen merfu. (جَزَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(إِنِّي أُرِيدُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(أُرِيدُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تَبُوأَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَكُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...ذَٰلِكَ جَزَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (طَوَّعَتْ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (طَوَّعَتْ) e müteallık. (نَفْسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَتْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَخِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قَتَلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, duâsı kabul olmayana râci. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (قَتْلَ) nin fâiline râci. (مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-mecrur, (أَصْبَحَ) nın mahzuf haberine müteallık. (الْخَاسِرِينَ) geçen âyetteki (الظَّالِمِينَ) gibi.

Cümleler:

(طَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَتَلَهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...أَصْبَحَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِى الْاَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِى سَوْاَةَ اَخِيهِ ؕ قَالَ يَا وَيْلَتٰى اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُونَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ فَاُوَارِىَ سَوْاَةَ اَخِى ۚ فَاَصْبَحَ مِنَ النّٰدِمِينَ ۚ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (بَعَثَ اللّٰهُ غُرَاباً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يَبْحَثُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (غُرَاباً) e râci. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَبْحَثُ) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُرِيَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (غُرَاباً) e râci –Allâh'a râci olması da câiz–. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَيْفَ) ismi istifham. Kardeşini öldürenden hâl, mahallen mansub. Âmili, (يُوَارِي). Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, kardeşini öldürene râci. (سَوْءَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَخِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يُرِيَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَبْحَثُ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, kardeşini öldürene râci. (يَا) harfi nidâ ve tehassür. (وَيْلَتَا) münâda mütehasserun bih, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) dan çevrilen (ا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifham teaccübi. (عَجَزْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar. (أَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنا). (مِثْلَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْغُرَابِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنْ أَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَنْ) takdîrindeki harfi cerr ile mahallen mecrur. (عَجَزْتُ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (أُوَارِيَ) muzâri, (أَكُونَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (سَوْءَةَ أَخِي) geçenki gibi. (فَ) isti'nâfiyye. (أَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ) geçen âyetin sonu gibi.

(أَنْ أَوَارِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...بَعَثَ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetin sonuna ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَبْحَثُ) cümlesi, (غُرَاباً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...يُرِيَهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُوَارِي) cümlesi, (يُرِيَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(عَجَزْتُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَكُونَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُوَارِيَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَصْبَحَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ ۚ كَتَبْنَا عَلٰى بَنِيٓ اِسْرَآئِيلَ اَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا
بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِى الْاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا ۭ
وَمَنْ اَحْيَاهَا فَكَاَنَّمَآ اَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا ۭ وَلَقَدْ جَاۗءَتْهُمْ
رُسُلُنَا بِالْبَيِّنٰتِ ۡ ثُمَّ اِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِى الْاَرْضِ
لَمُسْرِفُوْنَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(مِنْ أَجْلِ) câr-mecrur, (كَتَبْنَا) ye müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَتَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى بَنِي) câr-mecrur, (كَتَبْنَا) ye müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi –zamîri şân–. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (قَتَلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (نَفْساً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِغَيْرِ) câr-mecrur, (قَتَلَ) ye müteallık. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ فَسَادٍ) ma'tuf olduğu (نَفْسٍ) gibi. (فِي الْأَرْضِ) câr-mecrur, (فَسَادٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık.

(...أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَتَبْنَا) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(فَ) şartın cevâbında vâkı. (كَأَنَّمَا) harfi teşbih ve edâtı hasr, Îrâbda yeri yok. (قَتَلَ النَّاسَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (جَمِيعاً), (النَّاسَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعاً) ma'tuf olduğu geçen cümle gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَتْهُمْ رُسُلُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (كَثِيراً) ma'tuf (ناسًا) takdîrindeki (إِنَّ) nin isminin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُم) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسْرِفُونَ) ye müteallık. (ذٰلِكَ) geçenki gibi. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُسْرِفُونَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(...كَتَبْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ قَتَلَ نَفْساً) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...قَتَلَ نَفْساً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...كَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَنْ أَحْيَاهَا) cümlesi, (مَنْ قَتَلَ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(أَحْيَاهَا) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...قَدْ جَاءَتْهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ كَثِيراً) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

إِنَّمَا جَزٰٓؤُا الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ
فَسَادًا اَنْ يُقَتَّلُوٓا اَوْ يُصَلَّبُوٓا اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدِيهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ مِنْ
خِلَافٍ اَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِ ۭ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِى الدُّنْيَا وَلَهُمْ
فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (جَزَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُحَارِبُونَ اللَّهَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَرَسُولَهُ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi, mansub. (وَ) âtıfa. (يَسْعَوْنَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسْعَوْنَ) ye müteallık. (فَسَاداً) hâl veya mef'ûlü leh. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُقَتَّلُوا) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) nâibi fâili. (أَوْ يُصَلَّبُوا) ma'tuf olduğu (يُقَتَّلُوا) gibi. (أَوْ تُقَطَّعَ) ma'tuf olduğu (يُقَتَّلُوا) gibi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْدِي) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَرْجُلُ) ma'tuf olduğu (أَيْدِي) gibi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ خِلافٍ) cârr-mecrur, (أَيْدِي وَأَرْجُلُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (أَوْ يُنفَوْا) ma'tuf olduğu (يُقَتَّلُوا) gibi. (مِنَ الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يُنفَوْا) e müteallık. (ذَلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (خِزْيٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (خِزْيٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrur, muahhar mübteda ve merfu olan (عَذَابٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (عَظِيمٌ) sıfat, mavsufu olan (عَذَابٌ) gibi.

(أَن يُقَتَّلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (فَسَاداً) den bedel veya atfı beyan. Mahallen mansub. Diğer buna ma'tuf olan (يُصَلَّبُوا), (تُقَطَّعَ), (يُنفَوْا) cümleleri de bunun gibidir.

Cümleler:

(جَزَاءُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُحَارِبُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْعَوْنَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُقَتَّلُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُصَلَّبُوا), (...تُقَطَّعَ) ve (...يُنفَوْا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(لَهُمْ خِزْيٌ) cümlesi, (ذَلِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ ۖ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(إِلاَّ) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Müstesna, mahallen mansub. (تَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (تَابُوا) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَقْدِرُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَقْدِرُوا) ye müteallık.

(أن تَقْدِرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَ) ta'lîliyye veya zâide. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

(أَنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(...تَابُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَقْدِرُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اعْلَمُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

يَـٰٓ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوٓا اِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِى سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّهَا) münâda müfred, zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsûl. (أَيُّ) den bedel veya sıfatı, ona tâbi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّقُوا اللّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (ابْتَغُوا), (اتَّقُوا) gibi. (إِلَيهِ) cârr-mecrur, (ابْتَغُوا) ye müteallık. (الْوَسِيلَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَاهِدُوا) de (اتَّقُوا) gibi. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (جَاهِدُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تُفْلِحُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ابْتَغُوا) ve (...جَاهِدُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 36

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ
لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muahhar ismi, mahallen mansub. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (جَمِيعاً), (مَا) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّ لَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (مِثْلَ), (مَا) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf hâle müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَفْتَدُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (بِهِ مِنْ عَذَابِ) cârr-mecrurlar, (يَفْتَدُوا) ye müteallıklar.

(أَن يَفْتَدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinden mahallen mecrur. (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(يَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) nâfiye. (تُقُبِّلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, ismi mavsul (مَا) ya aid. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (تُقُبِّلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(وجود "ثبت") cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَفْتَدُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ) cümlesi, (لو) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 37

يُرِيدُونَ اَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا ۖ
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(يُرِيدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَخْرُجُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنَ النَّار) câr-mecrur, (يَخْرُجُوا) ya müteallık.

(أن يَخْرُجُوا) cümlesi, masdar te'vîlinden (يُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُم) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (خَارِجِينَ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (مِنْهَا) câr-mecrur, (خَارِجِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(يُرِيدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْرُجُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَا هُم بِخَارِجِينَ) cümlesi, (يُرِيدُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 38

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا اَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالاً
مِنَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (السَّارِقُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَالسَّارِقَةُ) ma'tuf olduğu (السَّارِقُ) gibi. (فَ) haberde zâide. (اقْطَعُوا أَيْدِيَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü.

(هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَزَاءُ) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَسَبَا) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا كَسَبَا) cümlesi, masdar te'vîlinden mahallen mecrur. (جَزَاءُ) e müteallık. (نَكَالاً) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللّهِ) cârr-mecrur, (نَكَالاً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (اللّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(السَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اقْطَعُوا) cümlesi, (السَّارِقُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...اللّهُ عَزِيزٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ
إِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (تَابَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (ظُلْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَصْلَحَ), (تَابَ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَتُوبُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَتُوبُ) ye müteallık. (إِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...مَنْ تَابَ) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَابَ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَصْلَحَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللّهَ يَتُوبُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَتُوبُ عَلَيْهِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللّهَ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَعْلَمْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (يُعَذِّبُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يُعَذِّبُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَغْفِرُ) de (يُعَذِّبُ) gibi. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرُ) ye müteallık. (يَشَاءُ) de (يُعَذِّبُ) gibi.

(...أنَّ اللّٰهَ لَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعْلَمْ) in iki mef'ûlü yerinde.

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَمْ تَعْلَمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُ مُلْكُ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُعَذِّبُ مَنْ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَغْفِرُ) cümlesi, (يُعَذِّبُ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
İkinci (يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

يَآ اَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِى الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِاَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ ۛ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا ۛ سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ اٰخَرِينَ ۙ لَمْ يَاْتُوكَ ۖ

يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهٖ ۚ يَقُولُونَ اِنْ اُوتِيتُمْ هٰذَا
فَخُذُوهُ وَاِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا ۚ وَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهٗ فَلَنْ
تَمْلِكَ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا ۚ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ
يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ ۚ لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الرَّسُولُ), (أيُّ) den bedel, ona tabi. (لاَ) nâhiye, câzime. (يَحْزُنْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِينَ) ismi mavsul. fâil, mahallen merfu. (يُسَارِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الْكُفْرِ) cârr-mecrur, (يُسَارِعُونَ) ye müteallık. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (يُسَارِعُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِأَفْوَاهِ) cârr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُؤْمِنْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنَ الَّذِينَ) geçenkine ma'tuf, tealluku da öyle. (هَادُوا), (قَالُوا) gibi. (سَمَّاعُونَ), (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (لِلْكَذِبِ) cârr-mecrur, (سَمَّاعُونَ) ye müteallık. (سَمَّاعُونَ) ikinci haber, geçenki gibi. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, ikinci (سَمَّاعُونَ) ye müteallık. (آخَرِينَ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يُحَرِّفُونَ) ye müteallık. (مَوَاضِعِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقُولُونَ), (يُسَارِعُونَ) gibi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أُوتِيتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (هَذَا) harfi tenbih ve ismi işâret. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (خُذُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُؤْتَوْا) muzâri, mechul, fi'li şart –esah olan– (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) nâibi fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen

mansub. (فَاحْذَرُوا), (فَخُذُوا) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُرِدِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِتْنَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَمْلِكَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُ مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrurlar, (شَيْئاً) den hâl olan mahzufe müteallıklar. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُولٰئِكَ الَّذِينَ) ismi işâret ile ismi mavsul. mübteda ve haber, mahallen merfular. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُرِدِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzatullah fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُطَهِّرَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (قُلُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يُطَهِّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِدِ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub. (لَهُمْ فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (خِزْيٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ فِي الآخِرَةِ عَذَابٌ) geçenki gibi. (عَظِيمٌ) sıfat, mavsufu olan (عَذَابٌ) gibi.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يُسَارِعُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(هَادُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَمَّاعُونَ "هُمْ") cümlesi, (هَادُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(لَمْ يَأْتُوكَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.
(يُحَرِّفُونَ...) cümlesi, (قَوْمٍ) nin üçüncü sıfatı. Mahallen mecrur.
(يَقُولُونَ) cümlesi, (يُحَرِّفُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(خُذُوهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لَمْ تُؤْتَوْهُ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Mahallen mansub.
(احْذَرُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَنْ يُرِدِ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُرِدِ اللّٰهُ...) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَن تَمْلِكَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يُرِدِ اللّهُ) cümlesi, dördüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُطَهِّرَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ فِي الدُّنْيَا) cümlesi, (أولَئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(...لَهُمْ فِي الآخِرَةِ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 42

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ اَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ ۭ فَاِنْ جَاۗءُوْكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ
اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ ۚ وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَّضُرُّوْكَ شَيْـــًٔا ۭ وَاِنْ
حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(سَمَّاعُونَ), (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (لِلْكَذِبِ) cârr-mecrur, (سَمَّاعُونَ) ye müteallık. (أكَّالُونَ لِلسُّحْتِ) geçenki gibi. (فَ) isti'nâfiyye. (إن) harfi şart, câzim. (جَآؤُا) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (احْكُم) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (احْكُم) e müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أوْ) harfi atf. (أعْرِضْ), (احْكُم) gibi. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أعْرِضْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (إن) harfi şart, câzim. (تُعْرِضْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تُعْرِضْ) a müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَضُرُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (وا) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شَيْئاً) mef'ûlün te'kîdi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ), (إن جَآؤُوكَ فَاحْكُم بَيْنَهُم) gibi. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, (احْكُم) e müteallık. (إنَّ اللّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُقْسِطِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(سَمَّاعُونَ "هُمْ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أكَّالُونَ "هُمْ") cümlesi, geçenkinden bedel. Îrâbda yeri yok.

(جَآؤُوكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(احْكُم بَيْنَهُم) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أَعْرِضْ عَنْهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(إِن تُعْرِضْ عَنْهُمْ) cümlesi, üçüncü cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَن يَضُرُّوكَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 43

وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰيةُ فِيهَا حُكْمُ اللّٰهِ ثُمَّ
يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ ۭ وَمَآ اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَيْفَ) ismi istifham. Hâl, mahallen mansub. (يُحَكِّمُونَكَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (التَّوْرَاةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (حُكْمُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (يَتَوَلَّوْنَ), (يُحَكِّمُونَ) gibi. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَتَوَلَّوْنَ) ye müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye (ليس) gibi. (أُولٰئِكَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (الْمُؤْمِنِينَ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يُحَكِّمُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عِنْدَهُمُ التَّوْرَاةُ) cümlesi, (يُحَكِّمُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...فِيهَا حُكْمُ) cümlesi, (التَّوْرَاةُ) den hâl. Mahallen mansub.
(...يَتَوَلَّوْنَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا أُولٰئِكَ) cümlesi, (يَتَوَلَّوْنَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 44

إِنَّآ أَنزَلْنَا التَّوْرٰىةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۚ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ
الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا
اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ ۚ فَلَا تَخْشَوُا
النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ وَمَن لَّمْ
يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (أَنزَلْنَا التَّوْرَاةَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِيهَا) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُدًى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَنُورٌ), (هُدًى) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَحْكُمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهَا) câr-mecrur, (يَحْكُمُ) ye müteallık. (النَّبِيُّونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (النَّبِيُّونَ) nin sıfatı, mahallen merfu. (أَسْلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّذِينَ) câr-mecrur, (أَسْلَمُوا) ye müteallık. (هَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (الرَّبَّانِيُّونَ) ma'tuf olduğu (النَّبِيُّونَ) gibi. (وَالأَحْبَارُ) de ona ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) câr-mecrur, (يَحْكُمُ) ye müteallık. (اسْتُحْفِظُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِن كِتَابِ) câr-mecrur, (مَا) ye âid olan mukadder zamir den hâl olana müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَيْهِ) câr-mecrur, haber ve mansub olan (شُهَدَاءَ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخْشَوُا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اخْشَوْا) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih. (وَ) âtıfa. (لَا تَشْتَرُوا), (لَا تَخْشَوُا) gibi. (بِآيَاتِ) câr-mecrur, (تَشْتَرُوا) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَمَنًا قَلِيلًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَحْكُمْ) muzâri, fi'li şart, –esah olan– (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (بِمَا) câr-mecrur, (يَحْكُمْ) e müteallık. (أَنزَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) şartın

cevâbında vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْكَافِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إِنَّا أَنْزَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...فِيهَا هُدًى) cümlesi, (التَّوْرَاةَ) den hâl. Mahallen mansub.
(...يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ) cümlesi, (فِيهَا) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(...أَسْلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هَادُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتُحْفِظُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَخْشَوُا) cümlesi, (...إِنْ أَحرجتم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اخْشَوْنِ) ve (...لَا تَشْتَرُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen meczumlar.
(مَنْ لَمْ يَحْكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَحْكُم) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَنْزَلَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 45

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَآ اَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ ۙ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ
وَالْاَنْفَ بِالْاَنْفِ وَالْاُذُنَ بِالْاُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ ۙ وَالْجُرُوحَ
قِصَاصٌ ۭ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهٖ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهٗ ۭ وَمَنْ لَّمْ يَحْكُمْ
بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰۗىِٕكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَتَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ فِيهَا) câr-mecrurlar, (كَتَبْنَا) ye müteallıklar. (أَنَّ النَّفْسَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِالنَّفْسِ) câr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(...أَنَّ النَّفْسَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَتَبْنَا) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالأَنفَ بِالأَنفِ وَالأُذُنَ بِالأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ) ma'tuf oldukları (النَّفْسَ بِالنَّفْسِ) gibiler. (وَالْجُرُوحَ), (النَّفْسَ) ye ma'tuf, mansub. (قِصَاصٌ), (بِالنَّفْسِ) nin tealluk ettiği mahzuf habere ma'tuf, merfu. (فَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (تَصَدَّقَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَصَدَّقَ) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (كَفَّارَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (كَفَّارَةٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (مَن لَمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...كَتَبْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (أَنزَلْنَا) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...مَن تَصَدَّقَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَصَدَّقَ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ كَفَّارَةٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَن لَمْ يَحْكُم) cümlesi, (مَن تَصَدَّقَ) ya ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَحْكُم) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَنزَلَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 46

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ ۖ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ ۙ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَفَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى آثَارِ) cârr-mecrur, (قَفَّيْنَا) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِعِيسَى) cârr-mecrur, (قَفَّيْنَا) ye müteallık. (ابْنِ) sıfat veya bedel, (عِيسَى) ya tâbi, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (مُصَدِّقًا), (عِيسَى) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقًا) a müteallık. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). İzâfetten dolayı tenvinden ıvaz olan (ن) mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ التَّوْرَاةِ) cârr-mecrur, (مَا) dan hâl olan mahzufe

müteallık. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُ الإِنجِيلَ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُدًى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَنُورٌ), (هُدًى) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مُصَدِّقًا), (الإِنجِيلَ) den hâl olan (فِيهِ هُدًى) cümlesine ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ) geçenki gibi. (وَهُدًى) ma'tuf olduğu (مُصَدِّقًا) gibi. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَمَوْعِظَةً) de (وَهُدًى) gibi. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur (هُدًى وَمَوْعِظَةً) e müteallık.

Cümleler:

(...قَفَّيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آتَيْنَاهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...فِيهِ هُدًى) cümlesi, (الإِنجِيلَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 47

وَلْيَحْكُمْ اَهْلُ الْاِنْجِيلِ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فِيهِ ۜ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ
بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لْ) emir lâmı. (يَحْكُمْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (أَهْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الإِنجِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, (الإِنجِيلِ) e müteallık. (أَنزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (أَنزَلَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَن لَمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللّٰهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) geçen âyetlerin sonu gibi.

Cümleler:

(...يَحْكُمْ أَهْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَن لَمْ يَحْكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَحْكُم بِمَا) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
İkinci (...أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ هُمُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 48

وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ
الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً
وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَآءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ
فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ ۖ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) câr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) câr-mecrur, (الْكِتَابَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ) bir önceki âyetteki gibi. (وَمُهَيْمِنًا) ma'tuf olduğu (مُصَدِّقًا) gibi. (عَلَيْهِ) câr-mecrur, (مُهَيْمِنًا) e müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (احْكُم) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (احْكُم) e müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ) geçen âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükun. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَمَّا) câr-mecrur, (تَتَّبِعْ) ın fâilinden hâl olan (منحرفًا) takdîrindeki kelimeye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْحَقِّ) câr-mecrur, (جَاءَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (لِكُلٍّ) câr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (جَعَلْنَا) ye müteallık. (مِنكُمْ) câr-mecrur, (كُلٍّ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (شِرْعَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَمِنْهَاجًا) ma'tuf olduğu (شِرْعَةً) gibi. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (جَعَلَكُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أُمَّةً وَاحِدَةً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَٰكِن) harfi istidrâk. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَبْلُوَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih,

mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِي مَا) cârr-mecrur, (يَبْلُوَ) ye müteallık. (آتَاكُم) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. İkinci mef'ûl (إياه) takdîrinde mahzuf.

(أَنْ يَبْلُوَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (فرقكم) takdîrindeki fi'le müteallık.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَمِيعاً), (مَرْجِعُكُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يُنَبِّئُكُم) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَخْتَلِفُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَنزَلْنَا) cümlesi, geçen 44. âyetin başına ma'tuf. Mahallen merfu.
(...احْكُم بَيْنَهُم) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَتَّبِعْ) cümlesi, bir önceki cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.
(...جَاءَكَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَا مِنكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ شَاءَ اللّٰهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَجَعَلَكُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(فرقكم المقدرة) cümlesi, bir önceki (لَوْ شَاءَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَبْلُوَكُمْ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتَاكُم) cümlesi, üçüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَبِقُوا) cümlesi, (إن كنتم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يُنَبِّئُكُم) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 49

وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ
اَنْ يَّفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكَ ؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ

اَنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ۗ وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar veya harfi tefsîr. (احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ) geçen âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (احْذَرْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أَن احْكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda, mahallen merfu. Haberi mahzuf.

(أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَفْتِنُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَن بَعْضِ) cârr-mecrur, (يَفْتِنُوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنزَلَ) ye müteallık.

(أَن يَفْتِنُوكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü leh veya (احْذَرْهُمْ) deki zamirden bedeli iştimâl, mahallen mansub.

(فَ) isti'nâfiyye. (إِن) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (و) fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اعْلَمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّمَا) edâtı hasr. (يُرِيدُ اللّٰهُ) muzâri, merfu ve fâili. (أَن يُصِيبَهُم), (أَن يَفْتِنُوكَ) gibi. (بِبَعْضِ) cârr-mecrur, (يُصِيبَ) ye müteallık. (ذُنُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن يُصِيبَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ كَثِيراً) harfi te'kîd ve ismi. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (فَاسِقُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَن احْكُم) cümlesi, geçen âyetteki (احْكُم بَيْنَهُم) e ma'tuf. Mahallen meczum.

(أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَتَّبِعْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(احْذَرْهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...يَفْتِنُوكَ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَوَلَّوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اعْلَمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(يُرِيدُ اللّٰهُ) cümlesi, (اعْلَمْ) in iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(...يُصِيبَهُم) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ كَثِيراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا
لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(أ) istifham inkârî. (فَ) isti'nâfiyye. (حُكْمَ), (يَبْغُونَ) nin mukaddem mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَاهِلِيَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَبْغُونَ) muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (أَحْسَنُ) ye müteallık. (حُكْماً) temyiz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (حُكْماً) e müteallık. (يُوقِنُونَ), (يَبْغُونَ) gibi.

Cümleler:

(يَبْغُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ أَحْسَنُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يُوقِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 51

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul (أَيُّ) den bedel veya sıfatı, ona tâbi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّخِذُوا) muzârî, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْيَهُودَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالنَّصَارَىٰ) ma'tuf olduğu (الْيَهُودَ) gibi. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَوْلِيَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (أَوْلِيَاء) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْض) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَتَوَلَّ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (يَتَوَلَّ) nin fâilinden hâl olan mahzûfe müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (إِنَّ اللّهَ) harfi te'kîd ve ismi. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Birincinin nasb alâmeti fetha. İkincinin nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَتَّخِذُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء...) cümlesi, îtirâzıyye veya halîliyye. Îrâbda yeri yok veya mahallen mansub.
(يَتَوَلَّهُم...) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّهُ مِنْهُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللّهَ لاَ يَهْدِي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَهْدِي...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 52

فَتَرَى الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى
أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ ۚ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِىَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ
عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسَرُّوا فِى أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (تَرَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُسَارِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, (يُسَارِعُونَ)

ye müteallık. (يَقُولُونَ), (يُسَارِعُونَ) gibi. (نَخْشَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أن) harfi masdar ve nasb. (تُصِيبَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (دَآئِرَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن تُصِيبَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَخْشَى) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَ) isti'nâfiyye. (عَسَى اللّٰهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أن يَأْتِيَ), (أن تُصِيبَ) gibi. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِالْفَتْحِ) cârr-mecrur, (يَأْتِيَ) ye müteallık.

(أن يَأْتِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

(أَوْ) harfi atf. (أَمْرٍ) ma'tuf olduğu (الْفَتْحِ) gibi. (مِنْ عِندِهِ) cârr-mecrur, (أَمْرٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (يُصْبِحُوا) muzâri, nâkıs gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (يَأْتِيَ) ye ma'tuf. (عَلَى) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (أَسَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي أَنفُسِهِمْ) cârr-mecrur, (أَسَرُّوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَادِمِينَ), (يُصْبِحُوا) nun haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أن يُصْبِحُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أن يَأْتِيَ) ye ma'tuf. Onun gibi.

(مَا أَسَرُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَلَى) ile mahallen mecrur. (نَادِمِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(تَرَى الَّذِينَ...) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُسَارِعُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

(يَقُولُونَ) cümlesi, (يُسَارِعُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(نَخْشَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَسَى اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَأْتِيَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُصْبِحُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَسَرُّوا...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ

اِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ۖ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُ الَّذِينَ) fi'li muzâri, merfu ve fâili. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâmiyye. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) haber, mahallen merfu. (أَقْسَمُوا), (آمَنُوا) gibi. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَقْسَمُوا) ye müteallık. (جَهْدَ) mef'ûlü mutlak. Nâibün anıl' masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) kasemiyye. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحُوا خَاسِرِينَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi.

Cümleler:

(يَقُولُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هَؤُلاء الَّذِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَقْسَمُوا) cümlesi, ikinci (أَقْسَمُوا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَصْبَحُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَاْتِى اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُٓ اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَآئِمٍ ۚ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 51. âyetin başı gibi. (مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ) aynı âyetteki (مَنْ يَتَوَلَّ مِنْكُمْ) gibi. (عَنْ دِينِ) cârr-mecrur, (يَرْتَدَّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَأْتِي اللّٰهُ) muzâri ve fâili.

(بِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (يُحِبُّهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يُحِبُّونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (أَذِلَّةٍ), (قَوْمٍ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (أَذِلَّةٍ) e müteallık. (أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ) geçenki gibi. (يُجَاهِدُونَ), (يُحِبُّونَ) gibi. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُجَاهِدُونَ) ye mütealık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَخَافُونَ لَوْمَةَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (لَائِمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (فَضْلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullah muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُؤْتِي), (يَأْتِي) gibi. (هِ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (مَنْ) ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ يَرْتَدَّ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَرْتَدَّ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَأْتِي اللّٰهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُحِبُّهُمْ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(...يُحِبُّونَهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يُجَاهِدُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(...لَا يَخَافُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْتِيهِ) cümlesi, (ذٰلِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ وَاسِعٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (وَلِيُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللّٰهُ) lafzatullah haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَرَسُولُ) ma'tuf olduğu lafzatullâh gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَالَّذِينَ) de lafzatullâha ma'tuf, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) geçenki gibi. Ondan bedel, ona tâbi. (يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ), (يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) gibi. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (رَاكِعُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُقِيمُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْتُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(هُمْ رَاكِعُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 56

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَتَوَلَّ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (اللّٰهَ) lafzı celâl mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَرَسُولَ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَالَّذِينَ) de lafzı celâla ma'tuf, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ حِزْبَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللّٰهِ) lafzatullah muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمُ) zamîri fasl. (الْغَالِبُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...مَنْ يَتَوَلَّ) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَوَلَّ اللّٰهَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(هُمُ الْغَالِبُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 57

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا
وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 54. âyetin başı gibi. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّخِذُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الَّذِينَ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (دِينَ) birinci mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُزُوًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَلَعِبًا) ma'tuf olduğu (هُزُوًا) gibi. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (اتَّخَذُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (أُوتُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أُوتُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَالْكُفَّارَ) ikinci (الَّذِينَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْلِيَاءَ), (اتَّخَذُوا) nün ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَتَّخِذُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّخَذُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُوتُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 58

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَوٰةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ۚ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf. Şart ifâdeli, mahallen mansub. Geçen âyetteki (اتَّخَذُوا) ye müteallık. (نَادَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى الصَّلَاةِ) cârr-mecrur, (نَادَيْتُمْ) e müteallık. (اتَّخَذُوهَا هُزُواً وَلَعِباً) geçen âyetteki gibi. (ذَٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ قَوْمٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (لَا) nâfiye. (يَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّهُمْ قَوْمٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...نَادَيْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اتَّخَذُوهَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîl hükmünde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 59

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا
أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (أَهْلَ) münâda muzâf, mansub. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَلْ) nefy anlamlı harfi istifham. (تَنْقِمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنَّا) cârr-mecrur, (تَنْقِمُونَ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı hasr. (أَنْ) harfi mastar. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık.

(أَنْ آمَنَّا) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَنْقِمُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. Lafzı celâla ma'tuf. Mahallen mecrur. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye

müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ) geçenki gibi. Ona ma'tuf –(قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur–. (وَ) âtıfa. (أَنَّ أَكْثَرَ) harfi te'kîd ve ismi. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَاسِقُونَ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

(...أَنَّ أَكْثَرَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde lafzı celâla ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هَلْ تَنقِمُونَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنَّا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ إِلَيْنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ مِن قَبْلُ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ اللَّهِ ۚ مَن لَّعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ ۚ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ هَلْ) geçen âyetteki gibiler. (أُنَبِّئُكُم) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِشَرٍّ) cârr-mecrur, (أُنَبِّئُ) ye müteallık. (مِن ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (شَرٍّ) e müteallık. (مَثُوبَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِندَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَثُوبَةً) e müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَن), (هو) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu. (لَعَنَهُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (غَضِبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (غَضِبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ), (لَعَنَ) gibi. (مِنْهُمُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (الْقِرَدَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْخَنَازِيرَ) ma'tuf olduğu (الْقِرَدَةَ) gibi. (وَ) âtıfa. (عَبَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (الطَّاغُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (شَرٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَكَانًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَأَضَلُّ) ma'tuf olduğu (شَرٌّ)

gibi. (عَنْ سَوَاءِ) cârr-mecrur, (أَضَلَّ) ye müteallık. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُنَبِّئُكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(هُوَ" مَن لَعَنَهُ اللَّهُ") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لَعَنَهُ اللَّهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...غَضِبَ), (...جَعَلَ) ve (عَبَدَ الطَّاغُوتَ) cümleleri, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yerleri yok.

(...أُولَٰئِكَ شَرٌّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf. Şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (جَاءُوكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (قَالُوا), (جَاءُوا) gibi. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْكُفْرِ) cârr-mecrur (دَخَلُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَدْ خَرَجُوا بِهِ), (قَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ أَعْلَمُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْتُمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(جَاءُوكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قد دَخَلُوا) cümlesi, (قَالُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(هُمْ قَدْ خَرَجُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

(قَدْ خَرَجُوا...) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(اللَّهُ أَعْلَمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَكْتُمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكْتُمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 62

وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (تَرَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (كَثِيراً), (ناسًا) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (يُسَارِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الإِثْمِ) cârr-mecrur, (يُسَارِعُونَ) ye müteallık. (وَالْعُدْوَانِ) ma'tuf olduğu (الإِثْمِ) gibi. (وَأَكْلِ) de (الإِثْمِ) gibi. (هِمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (السُّحْتَ), (أَكْلِ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (مَا) ismi mavsul. (بِئْسَ) nin fâili, mahallen merfu. (كَانُوا يَعْمَلُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُسَارِعُونَ) cümlesi, mahzuf (ناسًا) nin ikinci sıfatı veya ondan hâl. Mahallen mansub.

(...بِئْسَ مَا كَانُوا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 63

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَن قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(لَوْلاَ) edâtı tahdıd. (هَلْ لاَ) anlamında. Kendisinde tevbîh mânası da vardır. (يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ) muzâri, mef'ûlü ve fâili, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (وَالأَحْبَارُ), (الرَّبَّانِيُّونَ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْ قَوْلِ) cârr-mecrur, (يَنْهَى) ye müteallık. (هِمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الإِثْمَ), (قَوْلِ) nin mef'ûlü,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَكْلِهِمُ السُّحْتَ), (قَوْلِهِمُ الإِثْمَ) gibi. (لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(بِئْسَ مَا كَانُوا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَصْنَعُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَصْنَعُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 64

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ اَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا
قَالُوا ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ۙ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا
مِنْهُمْ مَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۚ وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۚ كُلَّمَا اَوْقَدُوا نَارًا
لِلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ ۙ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا ۚ وَاللّٰهُ
لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَتِ الْيَهُودُ) fi'li mâzı ve fâili. (يَدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullah muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَغْلُولَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (غُلَّتْ) fi'li mâzı, mechul. (أَيْدِي) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لُعِنُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (لُعِنُوا) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلْ) idrâbı ibtâl için. (يَدَا) mübteda, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) izâfet için mahzuf. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَبْسُوطَتَانِ) haber, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (يُنْفِقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كَيْفَ) câzim olmayan ismi şart. Hâl, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (يَزِيدَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. (كَثِيرًا), (نَاسًا) takdîrindeki birinci mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مِنْهُم) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (مَا) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَيْكَ مِن رَبِّكَ) cârr-mecrurlar, (أُنزِلَ) ye müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (طُغْيَاناً), (يَزِيدَنَّ) nin ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَكُفْراً) ma'tuf olduğu (طُغْيَاناً) gibi. (وَ) âtıfa. (أَلْقَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَلْقَيْنَا) ye müteallık. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعَدَاوَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْبَغْضَاءَ) ma'tuf olduğu (الْعَدَاوَةَ) gibi. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (أَلْقَيْنَا) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُلَّمَا), (حين) ma'nâsında zarf, mahallen mansub. Şart ifâdeli. Cevâbına müteallık. (أَوْقَدُوا نَاراً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِلْحَرْبِ) cârr-mecrur, (أَوْقَدُوا) ye müteallık. (أَطْفَأَهَا اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (يَسْعَوْنَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسْعَوْنَ) ye müteallık. (فَسَاداً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُفْسِدِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَتِ الْيَهُودُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ) cümlesi, îtirâzıyye duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لُعِنُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُنفِقُ) cümlesi de geçenki gibi. Îrâbda yeri yok.
(...يَزِيدَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أُنزِلَ إِلَيْكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَلْقَيْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَوْقَدُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أَطْفَأَهَا اللَّهُ) cümlesi, (كُلَّمَا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْعَوْنَ) cümlesi, (أَوْقَدُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُ لاَ يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يُحِبُّ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 65

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْكِتَابِ اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَاَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّ أَهْلَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اتَّقَوْا), (آمَنُوا) gibi. (لَ) harfi te'kîd. (لَوْ) in cevâbında vâkı. (كَفَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَفَّرْنَا) ye müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (لَأَدْخَلْنَا), (لَكَفَّرْنَا) gibi. (هُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (جَنَّاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (النَّعِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ "ثبت") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(اتَّقَوْا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...كَفَّرْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْخَلْنَاهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

وَلَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَاَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ ۘ مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ ۘ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَآءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ أَنَّهُمْ) geçen âyetteki gibi. (أَقَامُوا التَّوْرَاةَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَالْإِنْجِيلَ) ma'tuf olduğu (التَّوْرَاةَ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (التَّوْرَاةَ) ye ma'tuf, mahallen mansub. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

(إِلَيهِم مِن رَبِّ) cârr-mecrurlar, (أُنزِلَ) ye müteallıklar. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَكَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن فَوْقِ) cârr-mecrur, (أَكَلُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, ma'tuf olduğu (مِن فَوْقِ) gibi. Tealluku da öyle. (أَرْجُل) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (كَثِيرٌ), (ناسٌ) takdîrindeki mübtedânın, sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَثِيرٌ) e müteallık. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَا) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَقَامُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أُنزِلَ إِلَيهِم) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَكَلُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مِنْهُمْ أُمَّةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَثِيرٌ مِنْهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...سَاءَ) cümlesi, (ناسٌ كَثِيرٌ) nün haberi. Mahallen merfu.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 67

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۖ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ
فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ ۚ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ۗ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الرَّسُولُ), (أَيُّ) den bedel, ona tâbi. (بَلِّغْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (إِلَيْكَ مِن رَبِّ) cârr-mecrurlar, (أُنزِلَ) ye müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إن) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَفْعَلْ) muzâri, (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti sükûn. Aynı zamanda fi'li şart. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) şartın cevâbında vâkı. (مَا) nâfiye. (بَلَّغْتَ

(رِسَالَةَ) fi'li mâzı. Fâili ve mef'ûlü. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْصِمُكَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ النَّاسِ) câr-mecrur, (يَعْصِمُ) ye müteallık. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكَافِرِينَ) sıfat, mavsufu (الْقَوْمَ) gibi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...بَلِّغْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أُنْزِلَ إِلَيْكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تَفْعَلْ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...بَلَّغْتَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...اللّٰهُ يَعْصِمُكَ) cümlesi de ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْصِمُكَ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَهْدِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 68

قُلْ يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلٰى شَيْءٍ حَتّٰى تُقِيمُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ ۗ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۚ فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (أَهْلَ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَسْتُمْ) fi'li mâzı. Nâkıs, câmid ve ismi. (عَلَى شَيْءٍ) câr-mecrur, (ليس) nin mahzuf haberine müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تُقِيمُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (التَّوْرَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (وَالإِنجِيلَ) ma'tuf olduğu (التَّوْرَاةَ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِن رَبِّكُمْ) geçen âyetteki gibi.

(أَن تُقِيمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ليس) nin haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَيَزِيدَنَّ كَثِيراً مِنْهُم مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَبِّكَ طُغْيَاناً وَكُفْراً) geçen 64. âyetteki gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَأْسَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (تَأْسَ) ye müteallık. (الْكَافِرِينَ) sıfat, mavsufu (الْقَوْمِ) gibi, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تُقِيمُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُنزِلَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَزِيدَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem ve cevâbı, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُنزِلَ إِلَيْكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَأْسَ) cümlesi, (إِنْ حَصَلَ لَهُمْ) takdîrindeki cümlenin cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 69

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَىٰ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ هَادُوا) ma'tuf olduğu (الَّذِينَ آمَنُوا) gibi. (وَ) âtıfa. (الصَّابِئُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. Haberi mahzuf. (مثلهم) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (النَّصَارَىٰ), (الصَّابِئُونَ) ye veya (الَّذِينَ) ye ma'tuf, merfu veya mansub. Raf veya nasb alâmeti mukadder zamme veya fetha. (مَنْ) ismi mavsul. Birinci (الَّذِينَ) den bedel, mahallen mansub. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنَ) ye

müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الآخِرِ) lafzatullâha ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ صَالِحاً) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فَ) zâide. (لاَ) nâfiye. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هَادُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...الصَّابِئُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنَ بِاللّهِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 70

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلاً
كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لاَ تَهْوَى أَنفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا
وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَخَذْنَا مِيثَاقَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بَنِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). İzâfet için mahzuf olan (ن) tenvinden ıvaz. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (رُسُلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلَّمَا) zarf, (حين) gibi, şart ifâdeli. Cevâbına müteallık. (جَاءهُمْ رَسُولٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (تَهْوَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَنْفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (فَرِيقاً كَذَّبُوا) mukaddem mef'ûl, fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (فَرِيقاً يَقْتُلُونَ) geçenki gibi. Fiil muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu (وَ) fâili.

Cümleler:

(أَخَذْنَا مِيثَاقَ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَرْسَلْنَا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(جَاءَهُمْ رَسُولٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لاَ تَهْوَى...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبُوا...) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَقْتُلُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 71

وَحَسِبُوٓا اَلاَّ تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُّوا ثُمَّ تَابَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ
ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ ۟ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (حَسِبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لاَ) nâfiye. (تَكُونَ) muzâri, tam, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِتْنَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَلاَّ تَكُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبُوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(فَ) ile (وَ) âtıfa. (عَمُوا ... صَمُّوا), (حَسِبُوا) gibiler. (ثُمَّ) harfi atf. (تَابَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا) geçenkiler gibi. (كَثِيرٌ), (عَمُوا) deki zamirden bedel olan mukadder (ناسٌ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَثِيرٌ) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ بَصِيرٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(مَا يَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَصِيرٌ) a müteallık.

Cümleler:

(حَسِبُوا) cümlesi, geçen âyetteki (يَقْتُلُونَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَكُونَ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَمُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(صَمُّوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تَابَ اللّٰهُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(عَمُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(صَمُّوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(اللّٰهُ بَصِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۖ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ۖ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ) bir önceki âyetin başı gibi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (الْمَسِيحُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (ابْنُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) hâliyye. (الْمَسِيحُ) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (بَنِي) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (اعْبُدُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (رَبِّ) lafzatullâhdan bedel, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَرَبَّكُمْ) ma'tuf olduğu (رَبِّي) gibi. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُشْرِكْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُشْرِكْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (حَرَّمَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (حَرَّمَ) ye müteallık. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَنْصَارٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(قَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَالَ الْمَسِيحُ) cümlesi, (قَدْ) takdîriye hâl. Mahallen mansub.
Nidâ cümlesi ve cevâbı, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اعْبُدُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ) cümlesi, isti'nâfiyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَن يُشْرِكْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُشْرِكْ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...قَدْ حَرَّمَ اللَّهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَأْوَاهُ النَّارُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...مَا لِلظَّالِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ ۘ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّآ
اِلٰهٌ وَاحِدٌ ۭ وَاِنْ لَّمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُوْلُوْنَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ) geçen âyetteki gibi. (ثَالِثُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (ثَلَاثَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِلَهٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. Haberi mahzuf. (موجود) takdîrinde. (إِلَّا) edâtı istisnâ. (إِلَهٌ) mahzuf haberdeki zamirden bedel, merfu. (وَاحِدٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) isti'nâfiyye. (إِن) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَنتَهُوا) muzâri, (لَمْ) ile meczum, fi'li şart. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (وا) fâili. (عَمَّا) cârr-mecrur, (يَنتَهُوا) ye müteallık. (يَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وا) fâili. (لَ) kasemiyye. (يَمَسَّنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ), (يَمَسَّنَّ) nin fâili ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(كَفَرَ الَّذِينَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(قَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَا مِنْ إِلٰهٍ إِلاَّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَنْتَهُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَيَمَسَّنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

أَفَلاَ يَتُوبُونَ إِلَى اللّٰهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ ۟ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifham tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يَتُوبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَتُوبُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَسْتَغْفِرُونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَتُوبُونَ) cümlesi, (...أَيَتُوبُونَ) takdîrindeki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَسْتَغْفِرُونَهُ) cümlesi, geçenki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ غَفُورٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 75

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلاَّ رَسُولٌ ۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۟ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ ۟ كَانَا يَأْكُلاَنِ الطَّعَامَ ۟ انْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (الْمَسِيحُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ابْنُ) sıfat veya bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (إِلاَّ) edâtı hasr. (رَسُولٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (الرُّسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أُمُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صِدِّيقَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَانَا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَأْكُلاَنِ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نِ) un sübûtu. (ا) fâili. (الطَّعَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifham, hâl. Mahallen mansub. (نُبَيِّنُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَهُمُ) cârr-mecrur, (نُبَيِّنُ) ye müteallık. (الآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (ثُمَّ) harfi atf. (انْظُرْ) geçenki gibi. (أَنَّى) ismi istifham, (كَيْفَ) anlamında. Hâl, mahallen mansub. (يُؤْفَكُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...مَا الْمَسِيحُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ خَلَتْ) cümlesi, (رَسُولٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(أُمُّهُ صِدِّيقَةٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَا يَأْكُلاَنِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يَأْكُلاَنِ الطَّعَامَ) cümlesi, (كَانَا) nin haberi. Mahallen mansub.
(انْظُرْ كَيْفَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نُبَيِّنُ) cümlesi, (انْظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.
İkinci (انْظُرْ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen mansub.
(يُؤْفَكُونَ) cümlesi, bir önceki cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 76

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لاَ يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلاَ نَفْعًا ۚ وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifham inkâri. (تَعْبُدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, gelecek (مَا) dan hâl olan mahzufa müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (يَمْلِكُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَمْلِكُ) ye müteallık. (ضَرًّا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (نَفْعًا) ma'tuf

olduğu (ضَرّاً) gibi. (وَ) hâliyye. (اللّهُ هُوَ السَّمِيعُ العَلِيمُ) bir önceki âyetin sonu gibi. (هُوَ) zamîri fasl.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْبُدُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لاَ يَمْلِكُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللّهُ هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, (تَعْبُدُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 77

قُلْ يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ لاَ تَغْلُوا فِى دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلاَ تَتَّبِعُوٓا اَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَاَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَآءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ) geçen âyetteki gibi. (يَا) harfi nidâ. (أَهْلَ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَغْلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي دِينِ) cârr-mecrur, (تَغْلُوا) ye mütealılk. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَيْرَ) hâl veya (غلوًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لاَ تَتَّبِعُوا), (لاَ تَغْلُوا) gibi. (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, (ضَلُّوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَضَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَثِيراً), (ناسًا) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ضَلُّوا) geçenki gibi. (عَن سَوَاءِ) cârr-mecrur, (ضَلُّوا) ye müteallık. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَا أَهْلَ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لاَ تَغْلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَتَّبِعُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ ضَلُّوا) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(أَضَلُّوا) ve (...ضَلُّوا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.

Âyet: 78

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(لُعِنَ الَّذِينَ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَنِي) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (بَنِي) nin cerr alâmeti (ي) (cemi' müzekkere mülhak). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (عَلَى لِسَانِ) cârr-mecrur, (لُعِنَ) ye müteallık. (دَاوُودَ), (إِسْرَائِيلَ) gibi (ğayri munsarifler). (وَ) âtıfa. (عِيسَى), (دَاوُودَ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder fetha. (ابْنِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بِمَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (عَصَوا) fi'li mâzı, câmid ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْتَدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لُعِنَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(عَصَوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَعْتَدُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَعْتَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 79

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ) geçen âyetin sonu gibi. (لَا) nâfiye. (عَن مُنكَرٍ) cârr-mecrur, (يَتَنَاهَوْنَ) ye müteallık. (فَعَلُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لَ) kasemiyye. (بِئْسَ) fi'li

mâzı, câmid. (مَا) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (كَانُوا يَفْعَلُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(كَانُوا لاَ يَتَنَاهَوْنَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَتَنَاهَوْنَ...) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(فَعَلُوهُ) cümlesi, (مُنكَر) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(بِئْسَ مَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْعَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 80

تَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۬ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ
لَهُمْ اَنْفُسُهُمْ اَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَفِى الْعَذَابِ
هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(تَرَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَثِيراً), (ناسًا) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ) muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَبِئْسَ مَا) geçen âyetteki gibi. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قَدَّمَتْ) e müteallık. (أَنْفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar. (سَخِطَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (سَخِطَ) ya müteallık.

(أن سَخِطَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (هو) nin haberi. Mahallen merfu.
(وَ) âtıfa. (فِي الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (خَالِدُونَ) ye mütealılk. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (خَالِدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(تَرَى كَثِيراً...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَتَوَلَّوْنَ...) cümlesi, hâl veya (تَرَى) nın ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَبِئْسَ مَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّمَتْ لَهُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سَخِطَ اللّٰهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ خَالِدُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالنَّبِيِّ وَمَآ أُنْزِلَ اِلَيْهِ مَا
اتَّخَذُوهُمْ اَوْلِيَآءَ وَلٰكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (النَّبِيِّ) lafzatullâha ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. Lafzı celâle ma'tuf, mahallen mecrur. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye müteallık. (مَا) nâfiye. (اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ) fi'li mâzı, fâili, birinci ve ikinci mef'ûlleri. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrak ve nasb. (كَثِيراً), (ناسًا) takdîrindeki ismin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (فَاسِقُونَ), (لٰكِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (وَ). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...كَانُوا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (تَرَى) ya ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(أُنْزِلَ إِلَيْهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَا اتَّخَذُوهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لٰكِنَّ كَثِيراً) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ اٰمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ
اَشْرَكُوا ۚ وَلَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ اٰمَنُوا الَّذِينَ قَالُوٓا
اِنَّا نَصَارٰى ۛ ذٰلِكَ بِاَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا وَاَنَّهُمْ

لاَ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (تَجِدَنَّ) muzâri, mebni. (ن) te'kîd nûnu. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَشَدَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاس) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَدَاوَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (عَدَاوَةً) e müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْيَهُودَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ), (الْيَهُودَ) ye ma'tuf, mahallen mansub. (أَشْرَكُوا), (آمَنُوا) gibi. (وَ) âtıfa. (لَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا) geçenki gibi. (الَّذِينَ) ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (قَالُوا), (آمَنُوا) gibi. (إِنَّا نَصَارَى) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. Raf alâmeti mukadder zamme. (ذَٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (قِسِّيسِينَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَرُهْبَانًا) ma'tuf olduğu (قِسِّيسِينَ) gibi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّ مِنْهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَكْبِرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenki müevvel masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...لَتَجِدَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...لَتَجِدَنَّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (آمَنُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, dördüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا نَصَارَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

ALTINCI CÜZÜN SONU

YEDİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 83

وَاِذَا سَمِعُوا مَآ اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُوْلِ تَرٰٓى اَعْيُنَهُمْ تَفِيْضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوْا مِنَ الْحَقِّ ۚ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اٰمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifadeli. Mahallen mansub. cevâbına müteallık. (سَمِعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَى الرَّسُولِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (تَرَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَعْيُنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَفِيضُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا) cârr-mecrurlar, (تَفِيضُ) ya müteallıklar. (عَرَفُوا), (سَمِعُوا) gibi. (مِنَ الْحَقِّ) cârr-mecrur, (عَرَفُوا) nun (قِسْمًا) takdîrindeki mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (يَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) münâda muzâf –harfi nidâ mahzuf– mansub. Nasb alâmeti fetha. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa sebebiyye. (اكْتُبْنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اكْتُبْ) e müteallık. (الشَّاهِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(سَمِعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أُنزِلَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَرَى) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَفِيضُ) cümlesi, (أَعْيُنَ) den hâl. Mahallen mansub.
(...عَرَفُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(رَبَّنَا) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(آمَنَّا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اكْتُبْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَا جَآءَنَا مِنَ الْحَقِّ ۙ وَنَطْمَعُ اَنْ
يُّدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (لَنَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَا) nâfiye. (نُؤْمِنُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. Lafzı celâle ma'tuf, mahallen mecrur. (جَاءَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (مِنَ الْحَقِّ) cârr-mecrur, (جَاءَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (نَطْمَعُ), (نُؤْمِنُ) gibi. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُدْخِلَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُدْخِلَ) ye müteallık. (الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Birincinin cerr alâmeti kesre, ikincinin ki (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنْ يُدْخِلَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (في) ile mahallen mecrur. (نَطْمَعُ) ye müteallık.

Cümleler:

(مَا لَنَا) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَا نُؤْمِنُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...جَاءَنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نَطْمَعُ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...يُدْخِلَنَا رَبُّنَا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

فَاَثَابَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُوْا جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ وَذٰلِكَ جَزَاۗءُ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَثَابَهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) harfi masdar veya ismi mavsul, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (جَنَّاتٍ), (أَثَابَ) nin ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (أَثَابَهُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (ذَٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (جَزَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُحْسِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

(مَا قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَثَابَ) ye müteallık.

Cümleler:

(أَثَابَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, geçen 83. âyetteki (يَقُولُونَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...ذَٰلِكَ جَزَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 86

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَكَذَّبُوا) ma'tuf olduğu (كَفَرُوا) gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 87

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لاَ تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَآ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكُمْ وَلاَ تَعْتَدُوا ۭ اِنَّ اللّٰهَ لاَ يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (أيُّ) den bedel veya sıfatı, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُحَرِّمُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (طَيِّبَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَلَّ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَحَلَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ تَعْتَدُوا), (لاَ تُحَرِّمُوا) gibi. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُعْتَدِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تُحَرِّمُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَحَلَّ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَعْتَدُوا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يُحِبُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 88

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلاَلاً طَيِّبًا ۠ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِى اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (رَزَقَكُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (حَلاَلاً طَيِّباً), (إياه) takdîrindeki mef'ûlden hâl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü.

(الَّذِي) lafzı celâlın sıfatı, mahallen mansub. (أَنتُم) mübteda, mahallen merfu. (بِهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُؤْمِنُونَ) müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...كُلُوا) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...رَزَقَكُمُ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 89

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ ۖ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (بِاللَّغْوِ) cârr-mecrur, (يُؤَاخِذُ) ye müteallık. (فِي أَيْمَانِ) cârr-mecrur, (اللَّغْوِ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَٰكِن) harfi istidrak. (يُؤَاخِذُكُم) geçenki gibi. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(مَا عَقَّدتُّمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (يُؤَاخِذُ) ye müteallık.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (كَفَّارَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِطْعَامُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَشَرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَسَاكِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مِنْ أَوْسَطِ) cârr-mecrur, (إِطْعَامُ) nün (قُوتًا) takdîrindeki mef'ûlünün sıfatı. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُطْعِمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَهْلِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (كِسْوَةُ) ma'tuf olduğu (إِطْعَامُ)

gibi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ تَحْرِيرُ), (أَوْ كِسْوَةُ) gibi. (رَقَبَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَـ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجِدْ) muzâri, fi'li şart, (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti sükûn. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (صِيَامُ) mukadder (كفارته) nun haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (ذَٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (كَفَّارَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَيْمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şartsız. Mahallen mansub. (كَفَّارَةُ) ye müteallık. (حَلَفْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (احْفَظُوا أَيْمَانَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (تبيينًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (يُبَيِّنُ اللَّهُ) muzâri, merfu ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَشْكُرُونَ), (تُطْعِمُونَ) gibi.

Cümleler:

(...لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
İkinci (يُؤَاخِذُكُمُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...عَقَّدتُّمُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ) cümlesi, (إِنْ حَنِثْتُمْ) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...تُطْعِمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ لَمْ يَجِدْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَجِدْ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(صِيَامُ "كفارته") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَلَفْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...احْفَظُوا) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُبَيِّنُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 90

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ
رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 87. âyetteki gibi. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْخَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَالْمَيْسِرُ وَالأَنصَابُ وَالأَزْلاَمُ) mübtedaya ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (رِجْسٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عَمَلِ) cârr-mecrur, (رِجْسٌ) e müteallık. (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa sebebiyye. (اجْتَنِبُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...الْخَمْرُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اجْتَنِبُوهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 91

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ ۖ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (يُرِيدُ الشَّيْطَانُ) muzâri, merfu ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُوقِعَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَدَاوَةَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعَدَاوَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْبَغْضَاءَ) ma'tuf olduğu (الْعَدَاوَةَ) gibi. (فِي الْخَمْرِ) cârr-mecrur, (يُوقِعَ) ya müteallık. (وَالْمَيْسِرِ) ma'tuf olduğu (الْخَمْرِ) gibi.

(أَنْ يُوقِعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (يَصُدَّ) ma'tuf olduğu (يُوقِعَ) gibi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنْ ذِكْرِ) cârr-mecrur, (يَصُدَّ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَعَنِ الصَّلَاةِ) ma'tuf olduğu (عَنْ ذِكْرِ) gibi. (فَ) mukadder (إِذَا) nin

cevâbında vâkı. (هَلْ) harfi istif'ham, emr ifâdeli. (أَنتُم) mübteda, mahallen merfu. (مُنتَهُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أن يَصُدَّكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(يُرِيدُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُوقِعَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَصُدَّكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...هَلْ أَنتُم) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 92

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ
فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا الرَّسُولَ) geçenki gibi. Ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (احْذَرُوا), (أَطِيعُوا) gibi. (فَ) âtıfa. (إن) harfi şart, câzim. (تَوَلَّيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اعْلَمُوا), (أَطِيعُوا) gibi. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (عَلَىٰ رَسُولِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَطِيعُوا) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أَطِيعُوا) cümlesi, birinciye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(احْذَرُوا) ve (تَوَلَّيْتُمْ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...اعْلَمُوا) cümlesi, şartın cevâbı. mahallen meczum.

(...عَلَىٰ رَسُولِنَا) cümlesi, mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Âyet: 93

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا
طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا

وَاٰمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاَحْسَنُوا ۗ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (عَلَى الَّذِيْنَ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا), (آمَنُوا) gibi. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (جُنَاحٌ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيمَا) cârr-mecrur, (جُنَاحٌ) a müteallık. (طَعِمُوا), (آمَنُوا) gibi. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli. Mahallen mansub. Mukadder cevâba müteallık. (مَا) zâide. (اتَّقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) geçenki gibi. (ثُمَّ) harfi atf. (اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا) geçenkiler gibiler. Onlara ma'tuflar. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُحْسِنِيْنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...لَيْسَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِيْنَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(طَعِمُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. Şartın cevâbı mahzuf, (لا يأثمون) takdîrinde.
ikinci (آمَنُوا) ve ikinci (عَمِلُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.
İkinci (اتَّقَوْا) cümlesi, (عَمِلُوا) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.
Üçüncü (آمَنُوا) cümlesi, ikinci (اتَّقَوْا) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.
Üçüncü (اتَّقَوْا) cümlesi, üçüncü (آمَنُوا) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(أَحْسَنُوا) cümlesi, üçüncü (اتَّقَوْا) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(اللّٰهُ يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 94

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللّٰهُ بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالُهٗٓ اَيْدِيْكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَّخَافُهٗ بِالْغَيْبِ ۚ

فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 90. âyete bakınız. (لَ) kasemiyye. (يَبْلُوَنَّ) muzâri, mebni. (نَ) harfi te'kîd segîle. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِشَيْءٍ) cârr-mecrur, (يَبْلُوَنَّ) ye müteallık. (مِنَ الصَّيْدِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (تَنَالُهُ أَيْدِي) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رِمَاحُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) geçenki gibi. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْلَمَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَخَافُهُ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالْغَيْبِ) cârr-mecrur, (يَخَافُ) ye müteallık.

(أَنْ يَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَبْلُوَنَّ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. (اعْتَدٰى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اعْتَدٰى) ye müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَيَبْلُوَنَّكُمُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem ve cevâbı, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ) cümlesi, (الصَّيْدِ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَعْلَمَ اللّٰهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَخَافُهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَنِ اعْتَدٰى) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اعْتَدٰى) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُ عَذَابٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 95

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لاَ تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ ۭ وَمَنْ قَتَلَهٗ
مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَآءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهٖ ذَوَا عَدْلٍ
مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ اَوْ عَدْلُ
ذٰلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ اَمْرِهٖ ۭ عَفَا اللّٰهُ عَمَّا سَلَفَ ۭ وَمَنْ
عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُ ۭ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (أيُّ) nün sıfatı veya ondan bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْتُلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (الصَّيْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (حُرُمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (قَتَلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (قَتَلَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe mütealılk. (مُتَعَمِّداً), (قَتَلَ) nin fâilinden ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (جَزَاءٌ مِثْلُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. Mukaddem haberi mahzuf. (فعليه واجبٌ) takdîrinde. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَتَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (مِنَ النَّعَمِ) cârr-mecrur, (قَتَلَه) takdîrindeki mef'ûlden hâl olan mahzufe müteallık. (يَحْكُمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَحْكُمُ) ye müteallık. (ذَوَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (عَدْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (ذَوَا) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هَدْياً), (بِهِ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَالِغَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكَعْبَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) harfi atf. (كَفَّارَةٌ) ma'tuf olduğu (جَزَاءٌ) gibi. (طَعَامُ) atfı beyân, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَسَاكِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (أَوْ) harfi atf. (عَدْلُ) ma'tuf olduğu (كَفَّارَةٌ) gibi. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صِيَاماً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَذُوقَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili,

müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (وَبَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْر) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَذُوقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mukadder (وجب) ye müteallık.

(عَفَا اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَمَّا) cârr-mecrur, (عَفَا) ye müteallık. (سَلَف) fi'li mâzı. (وَ) âtıfa. (مَنْ عَادَ), (مَن قَتَلَ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (يَنتَقِمُ اللّٰهُ) muzâri, merfu ve fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يَنتَقِمُ) ye müteallık. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَزِيزٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (ذُو) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (انْتِقَامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَقْتُلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنتُمْ حُرُمٌ) cümlesi, (تَقْتُلُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...مَن قَتَلَهُ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَتَلَهُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Îrâbda yeri yok.
(جَزَاءٌ "عليه") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...قَتَلَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَحْكُمُ بِهِ) cümlesi, (جَزَاءٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(...يَذُوقَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَفَا اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سَلَف) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ عَادَ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَادَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...يَنتَقِمُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...اللّٰهُ عَزِيزٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ ۖ وَحُرِّمَ
عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(أُحِلَّ) fi'li mâzı, mechul. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أُحِلَّ) ye müteallık. (صَيْدُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْبَحْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَطَعَامُ) ma'tuf olduğu (صَيْدُ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَتَاعاً) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ) cârr-mecrurlar, (مَتَاعاً) a müteallıklar. (وَ) âtıfa. (حُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ) baş taraf gibi. (مَا) harfi masdar. (دُمْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (حُرُماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَا دُمْتُمْ حُرُماً) cümlesi, masdar te'vîlinde zarfı zaman olmak üzere mahallen mansub, (حُرِّمَ) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (الَّذِي) lafzatullâhın sıfatı, mahallen mansub. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُحْشَرُونَ) ye müteallık. Muzâri olan bu fiil, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...أُحِلَّ لَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...حُرِّمَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...دُمْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُحْشَرُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

جَعَلَ اللّٰهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ
وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ۚ ذٰلِكَ لِتَعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ) fi'li mâzı, fâili birinci mef'ûlü. (الْبَيْتَ الْحَرَامَ) atfı beyan veya bedel ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (قِيَاماً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (قِيَاماً) e müteallık. (وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ) ma'tuf oldukları (الْكَعْبَةَ) gibiler, (الْحَرَامَ) sıfat. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (لَ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَعْلَمُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili.

(أَن تَعْلَمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsûl. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ) geçenki gibi.

(...أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) geçenki gibi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...جَعَلَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْلَمُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 98

اِعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَاَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ) harfi te'kîd ve ismi ile haberi. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) geçenki gibi.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde.

İkinci (...أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ) cümlesi, geçenki gibi, ona ma'tuf. Mahallen mansublar.

Cümle:

(اعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

مَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ

وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (عَلَى الرَّسُولِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِلَّا) edâtı hasr. (الْبَلَاغُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) âtıfa. (اللَّهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُبْدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (و) âtıfa. (مَا تَكْتُمُونَ) ma'tuf olduğu (مَا تُبْدُونَ) gibi.

Cümleler:

(مَا عَلَى الرَّسُولِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللَّهُ يَعْلَمُ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَعْلَمُ...) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(تُبْدُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكْتُمُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ ۚ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَا) nâfiye. (يَسْتَوِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْخَبِيثُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَالطَّيِّبُ) ma'tuf olduğu (الْخَبِيثُ) gibi. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (الْخَبِيثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (يَا) harfi nidâ. (أُولِي) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تُفْلِحُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَسْتَوِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ) cümlesi, (يَسْتَوِي) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...اتَّقُوا) cümlesi, (إن أردتم الفلاح) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum. Nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 101

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ
تَسُؤْكُمْ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ
عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا) geçen 95. âyetin başı gibi. (عَنْ أَشْيَاءَ) cârr-mecrur, (تَسْأَلُوا) ye müteallık. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُبْدَ) muzâri, mechul, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Nâibi fâili, müstetir zamir, (هي), (أَشْيَاءَ) ye râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (تُبْدَ) ye müteallık. (تَسُؤْكُمْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Aslı, (تَسُوءُ). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (أَشْيَاءَ) ye râci. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَسْأَلُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (تَسْأَلُوا) ye müteallık. (حِينَ) zarfı zaman, mansub. (تَسْأَلُوا) ye müteallık –(حِينَ) burada mu'rab. Çünkü kendinden sonraki mu'rabdır–. (يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ) muzâri, mechul, merfu ve nâibi fâili, merfu. (تُبْدَ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (تُبْدَ) ye müteallık. (عَفَا اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (عَفَا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَسْأَلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تُبْدَ لَكُمْ) cümlesi, (أَشْيَاءَ) nin sıfatı. Îrâbda yeri yok.
(تَسُؤْكُمْ) cümlesi, şartın (فـ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَسْأَلُوا) cümlesi, (تُبْدَ لَكُمْ) e ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
İkinci (تُبْدَ لَكُمْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...عَفَا اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ غَفُورٌ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 102

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (سَأَلَهَا قَوْمٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِن قَبْلِ) câr-mecrur, (سَأَلَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (أَصْبَحُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهَا) câr-mecrur, (أَصْبَحُوا) nun haberi ve mansub olan (كَافِرِينَ) ye müteallık. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...سَأَلَهَا) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...أَصْبَحُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 103

مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (جَعَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَحِيرَةٍ) harfi cerr zâid ve mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ) ma'tuf oldukları (بَحِيرَةٍ) gibiler. (لَا) lar, nefyi te'kîd için. (وَ) âtıfa. (لَٰكِنَّ الَّذِينَ) harfi istidrâk ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَفْتَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى اللّٰهِ) câr-mecrur, (يَفْتَرُونَ) ye müteallık. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْقِلُونَ), (يَفْتَرُونَ) gibi.

Cümleler:

(...جَعَلَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لٰكِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَفْتَرُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَكْثَرُهُمْ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Mahallen merfu.
(لاَ يَعْقِلُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) nun haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 104

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلٰى مَآ أَنْزَلَ اللّٰهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا
حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۚ أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ
شَيْئًا وَلاَ يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (تَعَالَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلٰى مَا) cârr-mecrur, (تَعَالَوْا) e müteallık. (أَنْزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (إِلَى الرَّسُولِ) ma'tuf olduğu (إِلٰى مَا) gibi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (حَسْبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) haber, mahallen merfu. (وَجَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci me'fûle müteallık. (آبَاءَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâmiyye. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَانَ آبَاؤُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ يَهْتَدُونَ), (لاَ يَعْلَمُونَ) gibi.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَعَالَوْا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(...أَنْزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(حَسْبُنَا مَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...وَجَدْنَا) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ آبَاؤُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(يَهْتَدُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَوْ) in cevâbı mahzuf. (أيقولون ذلك) takdîrinde.

Âyet: 105

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۖ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ
إِذَا اهْتَدَيْتُمْ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni, harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (أيُّ) den bedel veya sıfatı, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, terkîbinde ismi fiil. (إلزموا) anlamında. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنْفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَضُرُّكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. (مَنْ) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (ضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (إِذَا) geçen âyetin başındaki gibi. (اهْتَدَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَمِيعاً), (مَرْجِعُكُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يُنَبِّئُكُمْ), (يَضُرُّكُمْ) gibi. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(يا أيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَضُرُّكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(ضَلَّ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اهْتَدَيْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِذَا) nin cevâbı mahzuf (...فَلاَ يَضُرُّكُمْ) takdîrinde.
(إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُنَبِّئُكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(كُنتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 106

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ
حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ
أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْبِسُونَهُمَا
مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ
ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذًا
لَمِنَ الْآثِمِينَ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(يا أيُّها الَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetteki gibi. (شَهَادَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إذا) gelecek zaman için zarf. Mahallen mansub. Şart ifâdeli değil. (شَهَادَةُ) ye müteallık. (حَضَرَ أحَدَكُمُ الْمَوْتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü, muzâfun ileyh ve fâil. (حِينَ) zarf, mansub, (حَضَرَ) ya müteallık. (الْوَصِيَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اثْنَانِ), (شَهَادَةُ) nün haberi, merfu. Raf alâmeti (ا). (ذَوَا), (اثْنَانِ) nin sıfatı, merfu. Raf alâmeti (ا). (عَدْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (اثْنَانِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (أوْ) harfi atf. (آخَرَانِ) ma'tuf olduğu (اثْنَانِ) gibi. (مِنْ غَيْرِ) cârr-mecrur, (آخَرَانِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنْ) harfi şart, câzim. (أنتُمْ) mahzuf fi'lin fâili, mahallen merfu. (ضَرَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الأرْضِ) cârr-mecrur, (ضَرَبْ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (أصَابَتْكُم مُصِيبَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (الْمَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَحْبِسُونَهُمَا) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَحْبِسُونَ) ye müteallık. (الصَّلَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (يُقْسِمَانِ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (باللَّهِ) cârr-mecrur, (يُقْسِمَانِ) ye müteallık. (إنِ) harfi şart, câzim. (ارْتَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (لَا) nâfiye. (نَشْتَرِي) muzâri,

merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِهِ) cârr-mecrur, (نَشْتَرِي) ye müteallık. (ثَمَناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, mezkur olmayan hak sâhibine râci. (ذَا) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ا). (قُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukader kesre. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (نَكْتُمُ), (نَشْتَرِي) gibi. Raf alâmeti zamme. (شَهَادَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (إِذاً) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الآثِمِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(يا أيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...حَضَرَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Mukadder (ضَرَبْتُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Zikredilen (...ضَرَبْتُمْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...أصَابَتْكُم) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf. (فاستشهدوا آخرين) takdîrinde.
(تَحْبِسُونَهُمَا) cümlesi, (آخَرَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu.
(...يُقْسِمَانِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(ارْتَبْتُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, (فخلفوهما) takdîrinde.
(...لاَ نَشْتَرِي) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ ذَا قُرْبَى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevâbı mahzuf, (لانشهد كذبًا) takdîrinde.
(...لاَ نَكْتُمُ) cümlesi, (لاَ نَشْتَرِي) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا إِذاً لَمِنَ الآثِمِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 107

فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ
الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ
مِن شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا ۚ إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (عُثِرَ) fi'li mâzı, mechul, fi'li şart, mahallen meczum. (عَلَى) harfi cerr. (أَنَّهُمَا) harfi te'kîd ve ismi. (اسْتَحَقَّا إِثْماً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Nâibi fâil.

(فَ) şartın cevâbında vâkı. (آخَرَانِ), (الشاهدان) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti (ا). (يقُومَانِ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (مَقَامَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (يقُومَانِ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (اسْتَحَقَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (اسْتَحَقَّ) ya müteallık. (الأَوْلَيَانِ) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (فَ) âtıfa. (يُقْسِمَانِ بِاللَّهِ) geçen âyetteki gibi. (لَ) kasemiyye. (شَهَادَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن شَهَادَةِ) cârr-mecrur, (أَحَقُّ) ya müteallık. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (اعْتَدَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا إِذاً لَمِنَ الظَّالِمِينَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...عُثِرَ) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَحَقَّا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(آخَرَانِ "الشاهدان") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...يقُومَانِ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...اسْتَحَقَّ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُقْسِمَانِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...شَهَادَتُنَا أَحَقُّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَا اعْتَدَيْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِنَّا إِذاً لَمِنَ الظَّالِمِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 108

ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ يَّاْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وَجْهِهَآ اَوْ يَخَافُٓوا اَنْ
تُرَدَّ اَيْمَانٌۢ بَعْدَ اَيْمَانِهِمْ ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوا ۗ وَاللّٰهُ
لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِيْنَ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ أَدْنٰى) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. Diğeri haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَأْتُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِالشَّهَادَةِ) cârr-mecrur, (يَأْتُوا) ye müteallık. (عَلٰى وَجْهِهٖ) cârr-mecrur, (الشَّهَادَةِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَأْتُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (إلى) takdîrindeki harfi cerr ile mahallen mecrur. (أدْنٰى) ye müteallık.

(أوْ) harfi atf. (يَخَافُوا), (يَأْتُوا) gibi. Ona ma'tuf. (أن) geçenki gibi. (تُرَدَّ) muzâri, mechul, mansub. (أيْمَانٌ) nâibi fâil, merfu. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أيْمَانَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن تُرَدَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَخَافُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَاسْمَعُوا) ma'tuf olduğu (اتَّقُوا) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفَاسِقِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(ذٰلِكَ أَدْنٰى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَأْتُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَخَافُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تُرَدَّ أَيْمَانٌ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اسْمَعُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(اللّٰهُ لاَ يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ...) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 109

يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَآ اُجِبْتُمْ ۖ قَالُوا لَا عِلْمَ
لَنَا ۖ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قالوا) ye müteallık. (يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ) muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (يَقُولُ), (يَجْمَعُ) gibi. (مَا) ismi istifhâm, mübteda. (ذَا) ismi işâret veya ismi mavsul. Haber, mahallen merfular –ikisi bir arada da ismi istifham olabilir–. (أُجِبْتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (قالوا) fi'li mâzı ve fâili. (لاَ) nâfiye lilcins. (عِلْمَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عِلْمَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (أنتَ) zamîri fasl, te'kîd için. (عَلاَّمُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغُيُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَجْمَعُ اللّٰهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(يَقُولُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(مَاذَا أُجِبْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قالوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ عِلْمَ لَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 110

اذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِى عَلَيْكَ وَعَلَى
وَالِدَتِكَ ۘ اذْ اَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ
وَكَهْلاً ۚ وَاِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ ۚ
وَاِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِاِذْنِى فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ
طَيْرًا بِاِذْنِى وَتُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ بِاِذْنِى ۚ وَاِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى
بِاِذْنِى ۚ وَاِذْ كَفَفْتُ بَنِى اِسْرَائِيلَ عَنْكَ اِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ اِنْ هٰذَا اِلاَّ سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (عِيسَى) münâda, şibhi muzâf (muzâf benzeri), mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ابْنَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (اذْكُرْ نِعْمَةِ) fi'li emr ve mef'ûlü. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (اذْكُرْ) e veya (نِعْمَةِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَعَلَى وَالِدَةِ) ma'tuf olduğu (عَلَيْكَ) gibi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçen zaman için zarf, mahallen mansub. (نِعْمَةِ) ye müteallık. (أَيَّدتُّكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِرُوحِ) cârr-mecrur, (أَيَّدتُّ) ye müteallık. (الْقُدُسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُكَلِّمُ النَّاسَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الْمَهْدِ) cârr-mecrur, (تُكَلِّمُ) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَكَهْلاً) mahzuf hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِذْ) geçenki gibi. (عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالإِنجِيلَ) ma'tuf oldukları (الْكِتَابَ) gibiler. (وَ) âtıfa. (إِذْ) geçenkiler gibi. (تَخْلُقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الطِّينِ) cârr-mecrur, (تَخْلُقُ) ye müteallık. (كَ) burada (مِثْلَ) gibi isimdir, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هَيْئَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الطَّيْرِ) de muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (تَخْلُقُ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَنفُخُ), (تَخْلُقُ) gibi. (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَنفُخُ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (تَكُونُ) muzâri, merfu, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (هي), (هَيْئَةَ الطَّيْرِ) ye râci. (طَيْراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِإِذْنِي) geçenki gibi. (طَيْراً) nın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (تُبْرِئُ الأَكْمَهَ), (تُكَلِّمُ النَّاسَ) gibi. (وَالأَبْرَصَ) ma'tuf olduğu (الأَكْمَهَ) gibi, mansub. (بِإِذْنِي) geçenkiler gibi, (تُبْرِئُ) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (إِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَى بِإِذْنِي) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (إِذْ كَفَفْتُ), (إِذْ أَيَّدتُّ) gibi. (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (عَنكَ) cârr-mecrur, (كَفَفْتُ) ye müteallık. (إِذْ) geçenkiler gibi, (كَفَفْتُ) ye müteallık. (جِئْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (جِئْتَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (قَالَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (إِنْ) harfi nefy. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı hasr. (سِحْرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(قَالَ اللّٰهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اذْكُرْ نِعْمَتِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَيَّدتُّكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تُكَلِّمُ النَّاسَ) cümlesi, (أَيَّدتُّكَ) deki (كَ) den hâl. Mahallen mansub.
(...عَلَّمْتُكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَخْلُقُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَنفُخُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...تَكُونُ) cümlesi de şu geçene ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...تُبْرِئُ) cümlesi, (تَخْلُقُ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...تُخْرِجُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...كَفَفْتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...جِئْتَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 111

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي ۖ
قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ أَوْحَيْتُ) geçen âyetteki (إِذْ قَالَ اللَّهُ) gibi. (إِلَى الْحَوَارِيِّينَ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْتُ) ye müteallık. (أَنْ) harfi tefsîr. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِي) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (وَبِرَسُولِي) ma'tuf olduğu (بِي) gibi. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اشْهَدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِ) harfi cerr. (أَنَّنَا) harfi te'kîd ve ismi. (مُسْلِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنَّنَا مُسْلِمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اشْهَدْ) e müteallık.

Cümleler:

(...أَوْحَيْتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...آمِنُوا بِي) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اشْهَدْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 112

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ
أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ ۖ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ
إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ) bir önceki âyetin başı gibi. (هَلْ) harfi istifham. (يَسْتَطِيعُ رَبُّ) muzâri, merfu ve fâili. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُنَزِّلَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (رَبُّ) ye râci. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (يُنَزِّلَ) ye müteallık. (مَائِدَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلَ) ye müteallık.

(أن يُنَزِّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَسْتَطِيعُ) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.
(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (عِيسَى) ye râci. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إن) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ الْحَوَارِيُّونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يَا عِيسَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هَلْ يَسْتَطِيعُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُنَزِّلَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, (...فَاتَّقُوا اللَّهَ) takdîrinde.

Âyet: 113

قَالُوا نُرِيدُ اَنْ نَاْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ اَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(**قَالُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**نُرِيدُ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**نحن**). (**أن نَاْكُلَ مِنْهَا**) geçen âyetteki (**أن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا**) gibi.

(**أن نَاْكُلَ**) cümlesi, masdar te'vîlinde (**نُرِيدُ**) nün mef'ûlü. Mahallen mansub. (**وَ**) âtıfa. (**تَطْمَئِنَّ**) ma'tuf olduğu (**نَاْكُلَ**) gibi. (**قُلُوبُ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَنَعْلَمَ**) de ma'tuf olduğu (**نَاْكُلَ**) gibi. (**أن**), (**أَنَّهُ**) den hafifletilmiş. Harfi te'kîd ve ismi, zamîri şân. (**قَدْ**) harfi tahkık. (**صَدَقْتَنَا**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**وَنَكُونَ**) ma'tuf olduğu (**نَاْكُلَ**) gibi, fi'li nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (**نحن**). (**عَلَيْهَا**) cârr-mecrur, (**الشَّاهِدِينَ**) ye müteallık. (**مِنَ الشَّاهِدِينَ**) cârr-mecrur, (**نَكُونَ**) nin mahzuf haberine müteallık.

(**أن نَكُونَ**) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(**قَالُوا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**نُرِيدُ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...**نَاْكُلَ**) cümlesi, (**أن**) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**تَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا**) ve (**نَعْلَمَ**) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(**قَدْ صَدَقْتَنَا**) cümlesi, muhaffef (**أَنَّهُ**) nün haberi. Mahallen merfu.
(**نَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ**) cümlesi, (**نَاْكُلَ**) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 114

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَآ اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِنَ السَّمَآءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا وَاٰيَةً مِنْكَ ۚ وَارْزُقْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ عِيسَى) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ابْنُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (اللَّهُمَّ) münâda, zamme üzere mebni, mahallen mansub. Şeddeli (مّ) harfi nidâdan ıvaz. (رَبَّ) lafzı celâlın sıfatı, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mansub. (أَنْزِلْ) fi'li emr duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (أَنْزِلْ) e müteallık. (مَآئِدَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزِلْ) e müteallık. (تَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. İsmi, müstetir zamir, (هي). (مَآئِدَةً) e râci. (لَنَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عِيداً) den hâl olan mahzufe müteallık. (لِأَوَّلِنَا), (لَنَا) gibi. Ondan bedel. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَآخِرِنَا) ma'tuf olduğu (أَوَّلِنَا) gibi. (وَآيَةً) ma'tuf olduğu (عِيداً) gibi. (مِنْكَ) cârr-mecrur, (آيَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (ارْزُقْنَا) fi'li emr duâ ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) isti'nâfiyye. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّازِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ عِيسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُمَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنْزِلْ عَلَيْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَكُونُ) cümlesi, (مَآئِدَةً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(ارْزُقْنَا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْتَ خَيْرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 115

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ ۖ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّي
أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنِّي مُنَزِّلُ) harfi te'kîd ve ismi, ve haberi. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (مُنَزِّلُ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. (يَكْفُرْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بَعْدُ) zarfı zaman, zamme üzere mebni. Mahallen

mansub. (يَكْفُرْ) e müteallık. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (يَكْفُرْ) un fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (أُعَذِّبُهُ عَذَاباً) muzâri, merfu, mef'ûlü bih ve mef'ûlü mutlak. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لاَ) nâfiye. (أُعَذِّبُهُ) geçenki gibi. (أَحَداً) mef'ûlün te'kîdi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (أَحَداً) nin mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(قَالَ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنِّي مُنَزِّلُهَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَن يَكْفُرْ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَكْفُرْ...) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(إِنِّي أُعَذِّبُهُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أُعَذِّبُهُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
İkinci (أُعَذِّبُهُ) cümlesi, (عَذَاباً) nin sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 116

وَإِذْ قَالَ اللّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ
اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِن دُونِ اللّهِ ۖ قَالَ سُبْحَانَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ ۚ إِن كُنتُ
قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ۚ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي
نَفْسِكَ ۚ إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ قَالَ اللّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ) geçen 110. âyetteki gibi. (أَ) istifhâmiyye. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (قُلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (قُلْتَ) ye müteallık. (اتَّخِذُونِي) fi'li emr, fâili, (نِ) vikâye için (ي) birinci mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أُمِّ) mütekellim (يَ) sına ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَـهَيْنِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نِ) tenvinden ıvaz. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (إِلَـهَيْنِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (اللّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (عِيسَى) ye râci. (سُبْحَانَ),

(أَسبَحُ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (يَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِي) cârr-mecrur, (يَكُونُ) nün mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَقُولَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. İsmi, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (لِي) cârr-mecrur, (حَقٍّ) a müteallık. (لَيْسَ) harfi cerr zâid. (حَقٍّ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

(أَنْ أَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَكُونُ) nün muahhar ismi. Mahallen merfu.

(إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (قُلْتُهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْتَهُ), (قُلْتُهُ) gibi. (تَعْلَمُ مَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي نَفْسِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَلَا) âtıfa ve nâfiye. (أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ) geçenki gibi. (إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ) geçen 109. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(قَالَ اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(يَا عِيسَى...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَأَنتَ قُلتَ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قُلتَ لِلنَّاسِ) cümlesi, (أَنتَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اتَّخِذُونِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سُبْحَانَكَ "أسبح") cümlesi, îtirâzıyye duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكُونُ لِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَقُولَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَ لِي بِحَقٍّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُ قُلْتُهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(قُلْتُهُ) cümlesi, (كُنتُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(قَدْ عَلِمْتَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَعْلَمُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا أَعْلَمُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. onun gibi.
(إِنَّكَ أَنتَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 117

مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَآ اَمَرْتَنِى بِهٖٓ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ ۚ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ ۚ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِى كُنْتَ اَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ ۗ وَاَنْتَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (قُلْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قُلْتُ) ye müteallık. (إلاَّ) edâtı hasr. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمَرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (ن) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَمَرْتَ) ye müteallık. (أن) harfi masdar veya tefsir. (اعْبُدُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (رَبِّ) lafzı celâlın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَرَبَّ) ma'tuf olduğu (رَبِّ) gibi. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن اعْبُدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (هو) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu –(هو أن اعْبُدُوا) cümlesi, (بِهِ) deki zamîri tefsir eder–.

(وَ) isti'nâfiyye. (كُنْتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (كُنْتُ) nün haberi ve mansub olan (شَهِيداً) e müteallık. (مَا) harfi masdar. (دُمْتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

(مَا دُمْتُ) cümlesi, masdar te'vîlinde zarfı zaman olarak mahallen mansub. (شَهِيداً) e müteallık.

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) şart ifâdeli, (حين) gibi zarf. Cevâbına müteallık. (تَوَفَّيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (ن) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُنْتَ) geçenki gibi. (أَنْتَ) zamîri fasl. (الرَّقِيبَ), (كُنْتَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (الرَّقِيبَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (شَهِيدٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَا قُلْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَمَرْتَنِي) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اعْبُدُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيداً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(دُمْتُ فِيهِمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَوَفَّيْتَنِي) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كُنتَ أَنتَ الرَّقِيبَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 118

إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ ۖ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (تُعَذِّبْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّهُمْ عِبَادُ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ تَغْفِرْ), (إِنْ تُعَذِّبْ) gibi. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تَغْفِرْ) e müteallık. (فَإِنَّكَ), (فَإِنَّهُمْ) gibi. (أَنتَ) zamîri fasl. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِنْ تُعَذِّبْهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُمْ عِبَادُكَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 119

قَالَ اللَّهُ هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ ۚ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي
مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (هَٰذَا) harfi tenbih ve ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَنفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُ) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَنَّاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf

alâmeti zamme. (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (لَهُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye mütealılk. (أَبَداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَالِدِينَ) ye müteallık. (رَضِيَ اللّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (رَضِيَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (رَضُوا) ye müteallık. (ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) mübteda, mahallen merfu ve haberi ile sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(قَالَ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هَذَا يَوْمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَنفَعُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَهُمْ جَنَّاتٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ) cümlesi, (جَنَّاتٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(رَضِيَ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(رَضُوا عَنْهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...ذَلِكَ الْفَوْزُ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 120

لِلّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(لِلّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (مُلْكُ) ye ma'tuf, mahallen merfu. (فِيهِنَّ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لِلّهِ مُلْكُ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

MÂİDE SÛRESİNİN SONU

EN'ÂM SÛRESİ

6. Sûredir

165 Âyettir

20, 23, 91, 93, 114, 141, 151, 152, 153. âyetler, Medine'de nâzil olmuş. Diğerleri ise Mekke'de nâzil olmuştur. Sûre Mekkî'dir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**اَلْحَمْدُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لِلّٰهِ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**الَّذِي**) ismi mavsul. Lafzatullâhın sıfatı, mahallen mecrur. (**خَلَقَ السَّمَاوَاتِ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (**وَالأَرْضَ**) ma'tuf olduğu (**السَّمَاوَاتِ**) gibi. Nasb alâmeti fetha. (**وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ**) ma'tuf olduğu (**خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ**) gibi. (**ثُمَّ**) harfi atf. (**الَّذِينَ**) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (**كَفَرُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**بِرَبِّ**) cârr-mecrur, (**كَفَرُوا**) ye müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**يَعْدِلُونَ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(**اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**خَلَقَ**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**جَعَلَ**) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...**الَّذِينَ كَفَرُوا**) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...**كَفَرُوا**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**يَعْدِلُونَ**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰٓ اَجَلاً ۖ وَاَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (خَلَقَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili müstetir zamir, (هُوَ الَّذِي) ye râci. (مِن طِينٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (قَضَى أَجَلاً) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (هُوَ الَّذِي) ye râci. (وَ) âtıfa. (أَجَلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُسمًّى) sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عِندَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَمْتَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَضَى), (...أَجَلٌ مُسمًّى) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(أَنتُمْ تَمْتَرُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَمْتَرُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

وَهُوَ اللّٰهُ فِى السَّمٰوٰتِ وَفِى الْاَرْضِ ۖ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ اللّٰهُ) mübtedâ, mahallen merfu ve haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَفِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (المعبود), (الرحمن) gibi mukadder sıfata müteallık. (وَفِي الأَرْضِ) ma'tuf olduğu (فِي السَّمَاوَاتِ) gibi. (يَعْلَمُ سِرَّ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَجَهرَكُمْ) ma'tuf olduğu (سِرَّكُمْ) gibi. (وَيَعْلَمُ) de ma'tuf olduğu (يَعْلَمُ) gibi. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَكْسِبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetteki ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, (هُوَ) nin ikinci haberi veya lafzı celâlın sıfatı. Mahallen merfu.
İkinci (...يَعْلَمُ) cümlesi de geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تَكْسِبُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَمَا تَاْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلاَّ كَانُوا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (تَأْتِيهِم) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme ve mef'ûlü, mahallen mansub. (مِنْ) harfi cerr zâid. (آيَةٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (آيَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِلاَّ) edâtı hasr. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنْهَا) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (مُعْرِضِينَ) ye müteallık. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...تَأْتِيهِم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (تَأْتِي) nin mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 5

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ ۖ فَسَوْفَ يَاْتِيهِمْ اَنْبٰٓؤُا مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (لَمَّا) şart ifâdeli zarf, (حين) anlamında. Cevâba müteallık. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الْحَقِّ) ya râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَأْتِيهِمْ أَنبَاء) muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mef'ûlü ile fâili. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا)

fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(كَذَّبُوا بِالْحَقِّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 6

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâmiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَمْ) sayıdan kinâye, mebni. Mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَهْلَكْنَا) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَرْنٍ) cârr-mecrur, (كَمْ) in temyîzi. (مَكَّنَّاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَكَّنَّا) ye müteallık. (مَا) nekira mavsûfe. İkinci mef'ûl, mahallen mansub. (لَمْ) baştaki gibi. (نُمَكِّنْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نُمَكِّنْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا السَّمَاءَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (مِدْرَاراً), (السَّمَاءَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا الأَنْهَارَ) ma'tuf olduğu (أَرْسَلْنَا السَّمَاءَ) gibi. (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (الأَنْهَارَ) ya râci. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَهْلَكْنَاهُم), (مَكَّنَّاهُمْ) gibi. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, (أَهْلَكْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْشَأْنَا), (أَهْلَكْنَا) gibi. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (أَنْشَأْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَرْناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آخَرِينَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لَمْ يَرَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, (يَرَوْا) un mef'ûlü. Mahallen mansub.
(...مَكَّنَّاهُمْ) cümlesi, (إذْ) takdîri ile muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَمْ نُمَكِّن لَكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen mansub.
(...أَرْسَلْنَا) ve (...جَعَلْنَا) cümleleri, bir öncekine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَعَلْنَا) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
(...أَهْلَكْنَاهُم) cümlesi, (كَفَرُوا) takdîrindeki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْشَأْنَا) cümlesi de böyle. Buna ma'tuf.

Âyet: 7

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ
لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (نَزَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَزَّلْنَا) ye müteallık. (كِتَابًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي قِرْطَاسٍ) cârr-mecrur, (كِتَابًا) e müteallık. (فَـ) âtıfa. (لَمَسُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِأَيْدِي) cârr-mecrur, (لَمَسُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (قَالَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (كَفَرُوا), (لَمَسُوا) gibi. (إِنْ) harfi nefy. (هَذَا) harfi tenbih ve ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı hasr. (سِحْرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...نَزَّلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَمَسُوهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ هَذَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

وَقَالُوا لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ ۖ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِيَ
الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi tahdîd yâni (هلا). (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (مَلَكٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنزَلْنَا مَلَكًا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لَ) harfi te'kîd (لَوْ) in cevâbında vâkı. (قُضِيَ الْأَمْرُ) mâzı, mechul ve nâibi fâili. (ثُمَّ) harfi atf. (لَا) nâfiye. (يُنظَرُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنزَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قُضِيَ الْأَمْرُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُنظَرُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 9

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا
عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا) harfi imtina', fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlü. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (جَعَلْنَاهُ رَجُلًا) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لَلَبَسْنَا), (لَجَعَلْنَا) gibi. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (لَبَسْنَا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَلْبِسُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (أَنزَلْنَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbında vâkı. Îrâbda yeri yok.
(...لَبَسْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(يَلْبِسُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قد) harfi tahkık. (اسْتُهْزِئَ) fi'li mâzı, mechul. (بِرُسُلٍ) cârr-mecrur, nâibi fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (اسْتُهْزِئَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa sebebiyye. (حَاقَ) fi'li mâzı. (بِالَّذِينَ) cârr-mecrur, (حَاقَ) ya müteallık. (سَخِرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُم) cârr-mecrur, (سَخِرُوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, (حَاقَ) nın fâili, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık buradaki (هِ), (مَا) ya âid. Fiil ise, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اسْتُهْزِئَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...حَاقَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...سَخِرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا بِهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 11

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سِيرُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (سِيرُوا) ye müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (انظُرُوا), (سِيرُوا) gibi. (كَيْفَ) ismi istif'hâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُكَذِّبِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...سِيرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(انظُرُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 12

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ قُلْ لِّلّٰهِ ۭ كَتَبَ عَلٰي نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۭ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰي يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيْهِ ۭ اَلَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِمَنْ) harfi cerr ve ismi istifham, mahallen mecrur. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَالأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (قُلْ) geçenki gibi. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. Mübteda (مَا) takdîrinde. Geçenkinin benzeri. (كَتَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَى نَفْسِ) cârr-mecrur, (كَتَبَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرَّحْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (يَجْمَعَنَّ) muzâri, mebni. (نّ) harfi te'kîd segîle. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (يَجْمَعَنَّ) ye mütealık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (خَسِرُوا أَنفُسَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) zâide. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf almeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لِمَنْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(لِلّٰهِ "هو") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَتَبَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَيَجْمَعَنَّكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لاَ رَيْبَ فِيهِ) cümlesi, (يَوْمِ الْقِيَامَةِ) den hâl. Mahallen mansub.
(...الَّذِينَ خَسِرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَهُ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (سَكَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (فِي اللَّيْلِ) câr-mecrur, (سَكَنَ) ye müteallık. (وَالنَّهَارِ) ma'tuf olduğu (اللَّيْلِ) gibi. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَهُ مَا سَكَنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...سَكَنَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۗ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâm inkârî. (غَيْرَ) mukaddem birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَتَّخِذُ وَلِيًّا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (فَاطِرِ) lafzatullâhdan bedel veya sıfatı. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrurlar. Cerr

alâmetleri kesreler. (وَالأَرْضَ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُطْعِمُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يُطْعَمُ) muzâri, mechul, merfu. Nâibi fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (قُلْ) geçenki gibi. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (أُمِرْتُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. İsmi, müstetir zamir (أنا). (أَوَّلَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَسْلَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid.

(أَنْ أَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (بِـ) ile mahallen mecrur. (أُمِرْتُ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكُونَنَّ) muzâri, nâkıs, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd segîle. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَتَّخِذُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هُوَ يُطْعِمُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يُطْعِمُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ يُطْعَمُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
İkinci (قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنِّي أُمِرْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أُمِرْتُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَكُونَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَكُونَنَّ) cümlesi, mukadder (قول) in makûlü. Mahallen mansub.
Mukadder (قول) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 15

قُلْ إِنِّيٓ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) ve (إِنِّي أَخَافُ) geçen âyetteki (قُلْ) ile (إِنِّي أُمِرْتُ) gibiler. (أَخَافُ) nun fâili, müstetir zamir (أنا). (إِنْ) harfi şart, câzim. (عَصَيْتُ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (رَبِّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha – kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَذَابَ), (أَخَافُ) nun mef'ûlü,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmeti kesreler.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَخَافُ) cümlesi, (إِنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...عَصَيْتُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı, mahzuf. (نَالَنِي الْعَذَابَ) takdîrinde.

Âyet: 16

مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ ۚ وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُصْرَفْ) muzâri, mechul, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Nâibi fâili, müstetir zamir, geçen âyetteki (عَذَابَ) ye râci. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (يُصْرَفْ) a müteallık. Zamir, (مَنْ) e âid. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُصْرَفْ) a müteallık. (إِذٍ) isim zarf, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Tenvin mahzuf cümleden ıvaz. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (رَحِمَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü, zamir (مَنْ) e âid. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (الْفَوْزُ الْمُبِينُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَنْ يُصْرَفْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُصْرَفْ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(قَدْ رَحِمَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...ذٰلِكَ الْفَوْزُ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 17

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَمْسَسْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِضُرٍّ) cârr-mecrur, (يَمْسَسْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâfiye lilcins. (كَاشِفَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ), (لاَ كَاشِفَ) nin mahallinden bedel, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (إِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ) geçenki gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(إِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ كَاشِفَ لَهُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 18

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهٖ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda. Mahallen merfu. (الْقَاهِرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقَاهِرُ) ye müteallık. (عِبَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(هُوَ الْقَاهِرُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ الْحَكِيمُ...) cümlesi de geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 19

قُلْ اَىُّ شَىْءٍ اَكْبَرُ شَهَادَةً ۖ قُلِ اللّٰهُ شَهِيدٌ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ
وَاُوحِىَ اِلَىَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ لِاُنْذِرَكُمْ بِهٖ وَمَنْ بَلَغَ ۚ اَئِنَّكُمْ

لَتَشْهَدُونَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اٰلِهَةً اُخْرٰى ؕ قُلْ لَاۤ اَشْهَدُ ۚ قُلْ اِنَّمَا
هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ وَّاِنَّنِىْ بَرِىْٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أيُّ) ismi istifhâm. Mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَهَادَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلِ) geçenki gibi. (اللّٰهِ شَهِيدٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بَيْنِ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (شَهِيدٌ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَبَيْنَكُمْ) ma'tuf olduğu (بَيْنِي) gibi. (وَ) âtıfa. (أُوحِيَ) fi'li mâzı, mechul. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (أُوحِيَ) ye müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. Nâibi fâil, mahallen merfu. (الْقُرْآنُ), (ذَا) den bedel veya atfu beyan, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (أُنْذِرَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (أُنْذِرَ) ya müteallık.

(أَنْ أُنْذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أُوحِيَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul. (أُنْذِرَكُمْ) deki zamîre ma'tuf, mahallen mansub. (بَلَغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الْقُرْآنُ) ye râci. (بلغه) takdîrindeki zamir (مَنْ) ye âid. (أ) harfi istifhâm. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَشْهَدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آلِهَةً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُخْرَى), (آلِهَةً) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَنَّ مَعَ اللّٰهِ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَشْهَدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(قُلْ) geçenkiler gibi. (لا) nâfiye. (أَشْهَدُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (قُلْ) geçenkiler gibi. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلٰهٌ وَاحِدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (إِنَّنِي) harfi te'kîd, vikâye (ن) u ve ismi. (بَرِيءٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (بَرِيءٌ) e müteallık. (تُشْرِكُونَ), (تَشْهَدُونَ) gibi.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
İkinci (قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...اللّهِ شَهِيدٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. İstifhâmın da cevâbı.
(...أُوحِيَ إِلَيَّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(أَنذِرَكُم بِهِ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(بَلَغَ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَشْهَدُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
Üçüncü (قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ أَشْهَدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
Dördüncü (قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ إِلَهٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّنِي بَرِيءٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(تُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَاءَهُمْ ۘ
اَلَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (يَعْرِفُونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (كَ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (يَعْرِفُونَ أَبْنَاء) geçenki gibi. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(مَا يَعْرِفُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (عرفانًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.
(اَلَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (خَسِرُوا أَنفُسَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) zâide. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ), (يَعْرِفُونَ) gibi.

Cümleler:

(...اَلَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْرِفُونَهُ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَعْرِفُونَ أَبْنَاءهُمُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ خَسِرُوا) cümlesi, ilk cümleden bedel. Îrâbda yeri yok.
(...خَسِرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 21

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِهٖ ؕ
اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm. Mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنِ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (كَذَّبَ) ma'tuf olduğu (افْتَرَى) gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لاَ) nâfiye. (يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) muzâri, merfu ve fâili, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...افْتَرَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبَ بِآيَاتِهِ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنَّهُ لاَ يُفْلِحُ) cümlesi, ta'lîl hükmünde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُفْلِحُ الظَّالِمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ اَشْرَكُوٓا اَيْنَ
شُرَكَآؤُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. Geçen âyetteki (لاَ يُفْلِحُ) ya müteallık. (نَحْشُرُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (جَمِيعاً), (نَحْشُرُهُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (نَقُولُ), (نَحْشُرُ) gibi. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (نَقُولُ) ye müteallık. (أَشْرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَيْنَ) ismi isitfham. Zarfı mekân olarak mahallen mansub. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (شُرَكَآءُ) muahhar haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul (شُرَكَآءُ) nün sıfatı, mahallen merfu. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَزْعُمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. Bu fi'lin iki mef'ûlü mahzuf. (تَزْعُمُونَهُمْ شُرَكَآءُ) takdîrinde.

Cümleler:

(...نَحْشُرُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...نَقُولُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَشْرَكُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَيْنَ شُرَكَآؤُكُمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنتُمْ تَزْعُمُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَزْعُمُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 23

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوا وَاللّٰهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُن) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (فِتْنَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı hasr. (أن) harfi masdar. (قالوا) fi'li mâzı ve fâili. (و) kasemiyye. (اللهِ) lafzı celâl, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Mukadder (أُقسِمُ) ye müteallık. (رَبِّ) lafzı celâlin sıfatı veya ondan bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُشْرِكِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أن قالوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَكُن) nün haberi. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...لَمْ تَكُن) cümlesi, geçen âyetteki (نَقُولُ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
("أُقْسِمُ" وَاللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

انْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifham. Hâl, mahallen mansub. Âmil, (كَذَبُوا). Bu fiil, mâzı ve fâili. (عَلَى أَنفُسِ) cârr-mecrur, (كَذَبُوا) ye mütealılk. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. Âidi, olan zamir mahzuf. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâil.

Cümleler:

(...انظُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَبُوا) cümlesi, (انظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.
(...ضَلَّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 25

وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ۚ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۖ وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَمِعُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يَسْتَمِعُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (أَكِنَّةً) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَكِنَّةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَفْقَهُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَن يَفْقَهُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih, mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (فِي آذَانِهِمْ وَقْراً) ma'tuf olduğu (عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً) gibi. (وَ) âtıfa. (إِن) harfi şart, câzim. (يَرَوْا) muzâri, fi'li şart meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آيَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum, (يَرَوْا) gibi. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُوا) ye mütealılk. (حَتَّى) harfi ibtida. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. (يَقُولُ) ye müteallık. (جَآؤُوكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يُجَادِلُونَكَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (يَقُولُ الَّذِينَ) muzâri, merfu ve fâili. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi nefy. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı hasr. (أَسَاطِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مِنْهُم مَن يَسْتَمِعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَمِعُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(يَفْقَهُوهُ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَرَوْا) cümlesi, de ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(لاَ يُؤْمِنُوا بِهَا) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(جَآؤُوكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يُجَادِلُونَكَ) cümlesi, (جَآؤُوكَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(يَقُولُ الَّذِينَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ هَذَا إِلاَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 26

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْئَوْنَ عَنْهُ ۚ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَنْهَوْنَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (يَنْهَوْنَ) ye müteallık. Bu fi'lin mef'ûlü mahzuf. (النَّاسَ) takdîrinde. (وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ) ma'tuf olduğu (يَنْهَوْنَ عَنْهُ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) nâfiye. (يُهْلِكُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı hasr. (أَنْفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ), (يَنْهَوْنَ) gibi.

Cümleler:

(...هُمْ يَنْهَوْنَ) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Onun gibi.
(...يَنْهَوْنَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(...يَنْأَوْنَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يُهْلِكُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 27

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (تَرَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِذْ) tahakkuk hükmünde. Gelecek zaman için zarf. (وُقِفُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (عَلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (وُقِفُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi tenbih. (لَيْتَ) harfi temenni. (نَا) ismi, mahallen mansub. (نُرَدُّ) muzâri, mechul, merfu. Nâibi fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) maıyyet için. (لَا) nâfiye. (نُكَذِّبَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (نُكَذِّبَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ نُكَذِّبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (نُرَدُّ) ye ma'tuf. Onun gibi.
(وَ) âtıfa. (نَكُونَ) muzâri, nâkıs, ma'tuf olduğu (نُكَذِّبَ) gibi, mansub. İsmi, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (نَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. (لَوْ) in cevâbı mahzuf (لرأيت أمرًا عظيمًا) takdîrinde.
(...وُقِفُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(لَيْتَنَا نُرَدُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(نُرَدُّ) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَا نُكَذِّبَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَكُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 28

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(بَلْ) idrab ve ibtida harfi. (بَدَا) fi'li mâzı. (لَهُم) cârr-mecrur, (بَدَا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُخْفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur, (يُخْفُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (رُدُّوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâil. (لَ) harfi te'kîd (لَوْ) in cevâbında vâkı. (عَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِمَا) cârr-mecrur, (عَادُوا) ye müteallık. (نُهُوا), (رُدُّوا) gibi. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (رُدُّوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كَاذِبُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(بَدَا لَهُم مَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُخْفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(رُدُّوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...عَادُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...هُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) cümlesi, (عَادُوا) ye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 29

وَقَالُوٓا اِنْ هِيَ اِلاَّ حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi nefy. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı hasr. (حَيَاةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (مَا), (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (بِ) zâide. (مَبْعُوثِينَ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin sonuna ma'tuf. Onun gibi.
(...إِنْ هِيَ إِلاَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَا نَحْنُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 30

وَلَوْ تَرَىٰٓ اِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ ۚ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لَوْ تَرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى رَبِّ) geçen 27. âyetin başı gibi. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَ) istifhâm tevbîhi. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (الْحَقِّ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلَى) harfi cevâb. (وَ) kasemiyye. (رَبِّ) mecrur. Mukadder (أقسم) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) geçenki gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذُوقُوا الْعَذَابَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كُنْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذُوقُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(تَرَى) cümlesi, geçen 27. âyetteki (تَرَى) ya ma'tuf onun gibi. Veya isti'nâfiyye.
(...وُقِفُوا) cümlesi, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْ) in cevâbı mahzuf. (لرأيت أمرًا عظيمًا) takdîrinde.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَلَيْسَ هَذَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(رَبِّنَا "أقسم") cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذُوقُوا) cümlesi, (...إن كنتم كفرتم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum. Şart ve cevâb cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub
(كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكْفُرُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 31

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللّٰهِ ؕ حَتّٰى اِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ
بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلٰى مَا فَرَّطْنَا فِيهَا ۙ وَهُمْ يَحْمِلُونَ
اَوْزَارَهُمْ عَلٰى ظُهُورِهِمْ ؕ اَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (خَسِرَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (كَذَّبُوا) de fi'li mâzı ve fâili. (بِلِقَاءِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَتَّى إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ) geçen 25. âyetteki gibi. (بَغْتَةً) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (حَسْرَةَ) münâda. Muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (فَرَّطْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (فَرَّطْنَا) ye müteallık.

(مَا فَرَّطْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (حَسْرَةَ) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْمِلُونَ أَوْزَارَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى ظُهُورِ) cârr-mecrur, (يَحْمِلُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلَا) edâtı tenbih. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَا) nekira mavsûfe. Fâil, mahallen merfu. (يَزِرُونَ), (يَحْمِلُونَ) gibi.

Cümleler:

(...قَدْ خَسِرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَتْهُمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَا حَسْرَتَنَا) tehassür cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...فَرَّطْنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُمْ يَحْمِلُونَ) cümlesi, (قَالُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...يَحْمِلُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(سَاءَ مَا يَزِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَزِرُونَ) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 32

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۭ وَلَلدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ
لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ ۭ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (الْحَيَاةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَّا) edâtı hasr. (لَعِبٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَلَهْوٌ) ma'tuf olduğu (لَعِبٌ) gibi. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd. (الدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ) mübteda, sıfatı ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (يَتَّقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (أَ) istihâmiyye. (فَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye. (تَعْقِلُونَ), (يَتَّقُونَ) gibi.

Cümleler:

(...مَا الْحَيَاةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَلدَّارُ الْآخِرَةُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَتَّقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهٗ لَيَحْزُنُكَ الَّذِيْ يَقُوْلُوْنَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُوْنَكَ
وَلٰكِنَّ الظّٰلِمِيْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (نَعْلَمُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi –zamîri şân–. (لَ) harfi te'kîd. (يَحْزُنُكَ الَّذِي) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (يَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. Âid olan zamir, mahzuf. (يَقُولُونَهُ) takdîrinde. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (لاَ) nâfiye. (يُكَذِّبُونَكَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لكِنَّ الظَّالِمِينَ) harfi istidrâk ve ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَقُولُونَ) gibi olan (يَجْحَدُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(قَدْ نَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ) cümlesi, (نَعْلَمُ) nun iki mef'ûl yerinde. Mahallen mansub.

(يَحْزُنُكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَقُولُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ لاَ يُكَذِّبُونَكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يُكَذِّبُونَكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لكِنَّ الظَّالِمِينَ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَجْحَدُونَ) cümlesi, (لكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَى مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا
حَتَّىٰ أَتَيٰهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ وَلَقَدْ جَاءَكَ
مِنْ نَبَإِي الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كُذِّبَتْ رُسُلٌ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (كُذِّبَتْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كُذِّبُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (أُوذُوا), (كُذِّبُوا) gibi.

(مَا كُذِّبُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (صَبَرُوا) ye müteallık.

(حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (أَتَاهُمْ نَصْرُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن أَتَاهُمْ نَصْرُنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (صَبَرُوا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye lilcins. (مُبَدِّلَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لِكَلِمَاتِ) cârr-mecrur, (مُبَدِّلَ) ye müteallık. (اللّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nın haberi mahzuf. (موجود) takdîrinde. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, mahzuf. (الخبرُ) takdîrinde. (مِن نَّبَإِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (الْمُرْسَلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَدْ كُذِّبَتْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfa ma'tuf. Onun gibi.
(...صَبَرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(كُذِّبُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُوذُوا) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَتَاهُمْ نَصْرُنَا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ مُبَدِّلَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَكَ مِن نَّبَإِ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, ilk cümleye ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا
فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ ۚ وَلَوْ شَاءَ
اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِن) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart. Mahallen meczum. İsmi, müstetir zamîri şân. (كَبُرَ) fi'li mâzı. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (كَبُرَ) ya müteallık. (إِعْرَاضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِن) harfi şart, câzim. (اسْتَطَعْتَ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تَبْتَغِيَ) muzâri, mansub. Nasb

alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَفَقاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَبْتَغِيَ) ye müteallık. (أَوْ) harfi atf. (سُلَّماً) ma'tuf olduğu (نَفَقاً) gibi. (فِي السَّمَاءِ), (فِي الأَرْضِ) gibi.

(أَنْ تَبْتَغِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اسْتَطَعْتَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (تَأْتِيَ) ma'tuf olduğu (تَبْتَغِيَ) gibi. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, (تَأْتِيَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (جَمَعَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَى الْهُدَى) cârr-mecrur, (جَمَعَ) ya müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكُونَنَّ) muzâri, nâkıs, mebni, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi te'kîd segîle. (مِنَ الْجَاهِلِينَ) cârr-mecrur, (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...كَانَ كَبُرَ) cümlesi, bir önceki (قَدْ نَعْلَمُ) âyetine ma'tuf. Onun gibi.

(...كَبُرَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(اسْتَطَعْتَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...تَبْتَغِيَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْتِيَهُم) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(لَوْ شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...جَمَعَهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَكُونَنَّ) cümlesi, (...إن عرفت) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 36

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ۘ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ) muzâri, merfu ve fâili. (يَسْمَعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (الْمَوْتَى) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder fetha. (يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (ثُمَّ) harfi atf. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُرْجَعُونَ) e müteallık. Bu fiil, muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَسْمَعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ) cümlesi, (الْمَوْتَى) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُرْجَعُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 37

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۚ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ
أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi tahdîd, (هلا) anlamında. (نُزِّلَ) mâzı, mechul. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (نُزِّلَ) ye müteallık. (آيَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّهِ) cârr-mecrur, (نُزِّلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (عَلَىٰ) harfi cerr. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُنَزِّلَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (آيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن يُنَزِّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَادِرٌ) a müteallık.
(وَ) âtıfa. (لَٰكِنَّ أَكْثَرَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَوْلَا نُزِّلَ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يُنَزِّلَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 38

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا طَآئِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ اِلَّآ
اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْ ۭ مَا فَرَّطْنَا فِى الْكِتَابِ مِنْ شَىْءٍ ثُمَّ اِلٰى
رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye mühmele. (مِن) harfi cerr zâid. (دَآبَّةٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (دَآبَّةٍ) nin mahzuf sıfatı müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide nefyi te'kîd için. (طَائِرٍ) ma'tuf olduğu (دَآبَّةٍ) gibi. (يَطِيرُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, (طَائِرٍ) a râci. (بِجَنَاحَيْ) cârr-mecrur, (يَطِيرُ) ye müteallık. Cerr alâmeti (ي). (نْ) izâfet için mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِلاَّ) edâtı hasr. (أُمَمٌ أَمْثَالُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (فَرَّطْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الكِتَابِ) cârr-mecrur, (فَرَّطْنَا) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (ثُمَّ) harfi atf. (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (يُحْشَرُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُحْشَرُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili.

Cümleler:

(مَا مِن دَآبَّةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَطِيرُ) cümlesi, (طَائِرٍ) nin sıfatı. Mahallen merfu.
(...مَا فَرَّطْنَا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحْشَرُونَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 39

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِى الظُّلُمَاتِ ۭ مَنْ يَشَاِ اللّٰهُ
يُضْلِلْهُ ۭ وَمَنْ يَّشَاْ يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صُمٌّ وَبُكْمٌ) haber ve ona ma'tuf olan merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فِي

(الظُّلُمَاتِ) cârr-mecrur, (واقعون) takdîrindeki sıfata müteallık. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَشَأ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُضْلِلْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (مَن يَشَأ يَجْعَلْهُ) geçenki gibi. (عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) cârr-mecrur ve sıfatı da mecrur. (يَجْعَلْ) e müteallık.

Cümleler:

(الَّذِينَ كَذَّبُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَن يَشَأ...) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(يَشَأ اللهُ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُضْلِلْهُ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
İkinci (مَن يَشَأ) cümlesi, iki önceki benzerine ma'tuf. Onun gibi.
(يَشَأ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَجْعَلْهُ...) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَيْكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ
أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ ۖ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâmiyye. (رَأَيْتُكُم) fi'li mâzi, fâili ve birinci mef'ûlü –buradaki ihtilaflardan ibâre imlâsı tercih edilmiştir–. (إنْ) harfi şart, câzim. (أتَى) fi'li mâzi, fi'li şart, mahallen meczum. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أوْ) harfi atf. (أتَتْكُمُ السَّاعَةُ) ma'tuf olduğu (أتَاكُمْ عَذَابُ) gibi. (أ) istifhâm tevbîhi. (غَيْرَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللهِ) geçenki gibi. (تَدْعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أرَأَيْتُكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنْ أَتَاكُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf. (فأخبروني) takdîrinde.
(أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ) cümlesi, geçenki benzerine ma'tuf. Onun gibi.
(تَدْعُونَ) cümlesi, (رَأَيْتُكُم) ün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf (فادعوا غَيْرَ اللَّهِ) takdîrinde.

Âyet: 41

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb ve ibtida. (إِيَّاهُ) zamîri münfasıl. Mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فَ) âtıfa sebebiyye. (يَكْشِفُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) geçenki gibi. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَدْعُونَ) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (تَنسَوْنَ), (تَدْعُونَ) gibi. (مَا) geçenki gibi. (تُشْرِكُونَ) de (تَدْعُونَ) gibi.

Cümleler:

(تَدْعُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكْشِفُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
İkinci (...تَدْعُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(شَاءَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf. (كشف) takdîrinde.
(تَنسَوْنَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(تُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾

İrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى أُمَمٍ مِن قَبْلِ) câr-mecrurlar, (أَرْسَلْنَا) ye müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَخَذْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْبَأْسَاءِ) câr-mecrur, (أَخَذْ) e müteallık. (وَالضَّرَّاءِ) ma'tuf olduğu (الْبَأْسَاءِ) gibi. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَتَضَرَّعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَخَذْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...لَعَلَّهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَتَضَرَّعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 43

فَلَوْلَآ اِذْ جَآءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلٰكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

İrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَوْلَا) tevbîh ve nedâme. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf. Mahallen mansub. (تَضَرَّعُوا) ya müteallık. (جَاءَهُمْ بَأْسُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَضَرَّعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrak. (قَسَتْ قُلُوبُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (زَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) câr-mecrur, (زَيَّنَ) ye müteallık. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...جَاءَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَضَرَّعُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(قَسَتْ قُلُوبُهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(...زَيَّنَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 44

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf, (حين) gibi. Şart ifâdeli, mahallen mansub. (فَتَحْنَا) ye müteallık. (نَسُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ذُكِّرُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (ذُكِّرُوا) ye müteallık. (فَتَحْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (فَتَحْنَا) ye müteallık. (أَبْوَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلِّ شَيْءٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (حَتَّىٰ) harfi ibtida. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (أَخَذْنَا) ye müteallık. (فَرِحُوا) mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (فَرِحُوا) ye müteallık. (أُوتُوا), (ذُكِّرُوا) gibi. (أَخَذْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بَغْتَةً) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücâiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُبْلِسُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...نَسُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...ذُكِّرُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...فَتَحْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...فَرِحُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أُوتُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَخَذْنَاهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ مُبْلِسُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. onun gibi.

Âyet: 45

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قُطِعَ دَابِرُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (الْقَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِينَ) sıfatı, mahallen mecrur. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ)

isti'nâfiyye. (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قُطِعَ دَابِرُ) cümlesi, geçen âyetin sonuna ma'tuf. Onun gibi.
(ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...الْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيكُمْ بِهٖ ۗ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâmiyye. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إنْ) harfi şart, câzim. (أَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَبْصَارَكُمْ) ma'tuf olduğu (سَمْعَكُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (خَتَمَ), (أَخَذَ) gibi. (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (خَتَمَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (إلٰهٌ غَيْرُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَأْتِيكُم) muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (انْظُرْ), (قُلْ) gibi. (كَيْفَ) ismi istifham. Hâl, mahallen mansub. (نُصَرِّفُ الآيَاتِ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (ثُمَّ) harfi atf. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَصْدِفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَخَذَ اللّٰهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(...فأخبروني) takdîrinde.
(...خَتَمَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللّٰهِ) cümlesi, (رَأَيْتُمْ) ün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub. Birincisi mahzuf (رَأَيْتُمْ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ) takdîrinde.
(يَأْتِيكُم بِهِ) cümlesi, (إِلَهٌ) nun ikinci sıfatı. Mahallen merfu.
(انظُرْ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...تُصَرِّفُ) cümlesi, (انظُرْ) un ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
(هُمْ يَصْدِفُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَصْدِفُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَيكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ) geçen 40. âyetteki gibi. (بَغْتَةً) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ جَهْرَةً) ma'tuf olduğu (بَغْتَةً) gibi. (هَلْ) harfi istifham. (يُهْلَكُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı hasr. (الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ) nâibi fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zamme ile (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَرَأَيْتَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَتَاكُمْ عَذَابُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf (فأخبروني) takdîrinde.
(...يُهْلَكُ) cümlesi, (أَرَأَيْتَكُمْ) ün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 48

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلاَّ) edâtı hasr. (مُبَشِّرِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَمُنْذِرِينَ) ma'tuf olduğu (مُبَشِّرِينَ) gibi. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (وَأَصْلَحَ) ma'tuf olduğu (آمَنَ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâfiye mühmele. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نُرْسِلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ آمَنَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(آمَنَ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَصْلَحَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...لاَ خَوْفٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Mahallen meczum.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 49

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْسُقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَمَسُّ) ye müteallık.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَذَّبُوا) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ آمَنَ) ye ma'tuf. Onun gibi.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْسُقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nun haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 50

قُلْ لَآ اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِى خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ
وَلَآ اَقُولُ لَكُمْ اِنِّى مَلَكٌ ۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَىَّ ۗ
قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ ۗ اَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ۚ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لا) nâfiye. (أَقُولُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَقُولُ) ye müteallık. (عِنْدِ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَزَآئِنُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullah muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لا أَعْلَمُ), (لا أَقُولُ) gibi. (الْغَيْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا أَقُولُ لَكُمْ) geçenki gibi. (إِنِّي مَلَكٌ) harfi te'kîd ve ismi ve haberi. (إِنْ) nâfiye. (أَتَّبِعُ), (أَقُولُ) gibi. (إِلَّا) edâtı hasr. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوحَى) muzâri mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (يُوحَى) ya müteallık. (قُلْ) geçenki gibi. (هَلْ) harfi istifham. (يَسْتَوِي الأَعْمَى) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri mukadder zammeler. (وَالْبَصِيرُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (أ) istifham inkârî. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَتَفَكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا أَقُولُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...عِنْدِي خَزَآئِنُ) cümlesi, ikinci makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لا أَعْلَمُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
İkinci (لا أَقُولُ) cümlesi, birinci (لا أَقُولُ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(إِنِّي مَلَكٌ) cümlesi, üçüncü makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنْ أَتَّبِعُ) cümlesi, ta'lîliyye veya mukadder isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(يُوحَى إِلَيَّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هَلْ يَسْتَوِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (ألا تسمعون فتتفكرون) takdîrindeki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْذِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) cârr-mecrur, (أَنْذِرْ) e müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَخَافُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُحْشَرُوا) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) nâibi fâili.

(أَنْ يُحْشَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَخَافُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(إِلَى رَبِّهِمْ) cârr-mecrur, (يُحْشَرُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (وَلِيٌّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَلِيٌّ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide, nefyi te'kîd için. (شَفِيعٌ) ma'tuf olduğu (وَلِيٌّ) gibi. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَتَّقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أَنْذِرْ بِهِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.
(يَخَافُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُحْشَرُوا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَ لَهُمْ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 52

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَطْرُدِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَدْعُونَ رَبَّ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْغَدَاةِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (وَالْعَشِيِّ) ma'tuf olduğu (الْغَدَاةِ) gibi. (يُرِيدُونَ وَجْهَ), (يَدْعُونَ رَبَّ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ حِسَابِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِن شَيْءٍ) geçenki gibi. (فَ) sebebiyye. (تَطْرُدَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) âtıfa. (تَكُونَ) muzâri, nâkıs, ma'tuf olduğu (تَطْرُدَ) gibi. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أن تَطْرُدَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde, geçen nefylerden mülhem bir masdara ma'tuf sayılır. (ما يكون مؤاخذة فتطرد) takdîrinde.

Cümleler:

(...لَا تَطْرُدِ) cümlesi, geçen âyetteki (أَنذِرْ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.
(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُرِيدُونَ) cümlesi, (يَدْعُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...مَا عَلَيْكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا مِنْ حِسَابِكَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تَطْرُدَهُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 53

وَكَذٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوٓا اَهٰٓؤُلَآءِ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا ۗ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِالشّٰكِرِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَ) harfi cerr ve teşbih. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mahallen mecrur. (فتوبًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (فَتَنَّا بَعْضَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِبَعْضٍ) cârr-mecrur, (بَعْضَ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَقُولوا) gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن يَقُولوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (فَتَنَّا) ye müteallık. (أ) istifham istihfâfi. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (مَنَّ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِم مِن بَيْن) cârr-mecrurlar, (مَنَّ) ye müteallıklar. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâmiyye. (لَيْسَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid ve merfu olan ismi. (ب) harfi cerr zâid. (أَعْلَمَ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (بِالشَّاكِرِينَ) cârr-mecrur, (أَعْلَمَ) ye müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...فَتَنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هَٰؤُلاء مَنَّ اللّٰهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْهِم) cümlesi, (أولاء) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَيْسَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

وَاِذَا جَآءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ۙ اَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوٓءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf. Şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (جَاءَكَ الَّذِينَ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَتَبَ رَبُّ) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى نَفْسِ) cârr-mecrur, (كَتَبَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرَّحْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (عَمِلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (عَمِلَ) ye müteallık. (سُوءاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِجَهَالَةٍ) cârr-mecrur, (عَمِلَ) ye müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (تَابَ) ma'tuf olduğu (عَمِلَ) gibi. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye mütealılk. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَصْلَحَ) da ma'tuf olduğu (عَمِلَ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberleri. Raf alâmetleri zammeler.

(أَنَّهُ مَن عَمِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur, (كَتَبَ) ye müteallık.

(...أَنَّهُ غَفُورٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Cümleler:

(...جَاءَكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كَتَبَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَن عَمِلَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...عَمِلَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...تَابَ) ve (أَصْلَحَ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 55

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) îsti'nâfiyye. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mahallen mecrur. (تفصيلا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (نُفَصِّلُ الْآيَاتِ) muzâri, merfu ve mef'ûlü.

Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَسْتَبِينَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَبِيلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُجْرِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أن تَسْتَبِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نفصّلُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...نفصّلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَسْتَبِينَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 56

قُلْ اِنّى نُهيتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۬ قُلْ لَآ
اَتَّبِعُ اَهْوَآءَكُمْ ۙ قَدْ ضَلَلْتُ اِذًا وَمَآ اَنَا مِنَ الْمُهْتَدينَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (نُهِيتُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَعْبُدَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (تَدْعُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُلْ) geçenki gibi. (لاَ) nâfiye. (أَتَّبِعُ أَهْوَاءَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلَلْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِذاً) harfi cevâb ve ceza. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الْمُهْتَدِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. Cerr alâmeti (ي).

(أَنْ أَعْبُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (نُهِيتُ) nün mef'ûlü, mahallen mansub.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنِّي نُهِيتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(نُهِيتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَعْبُدَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ أَتَّبِعُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَدْ ضَلَلْتُ) cümlesi, (أَتَّبِعُ) nun fâilinin sıfatı. Mahallen merfu.
(مَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 57

قُلْ اِنّى عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّى وَكَذَّبْتُمْ بِهٖ ؕ مَا عِنْدِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهٖ ؕ اِنِ الْحُكْمُ اِلاَّ لِلّٰهِ ؕ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ إِنِّي) geçen âyetin başı gibi. (عَلَى بَيِّنَةٍ) câr-mecrur, (إِنِّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِن رَبٍّ) câr-mecrur, (بَيِّنَةٍ) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَذَّبْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) câr-mecrur, (كَذَّبْ) e müteallık. (مَا) nâfiye. (عِندِ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (يوجد) takdîrindeki mechul fi'le müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul. (يوجد) nun nâibi fâili, mahallen merfu. (تَسْتَعْجِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) câr-mecrur, (تَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. (إِنِ) nâfiye. (الْحُكْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلاَّ) edâtı hasr. (لِلّٰهِ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَقُصُّ الْحَقَّ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفَاصِلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كَذَّبْتُم بِهِ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(عِندِي "يوجد") cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِ الْحُكْمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَقُصُّ الْحَقَّ) cümlesi, lafzı celâlın sıfatı. Mahallen mecrur.
(...وَهُوَ خَيْرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 58

قُلْ لَوْ اَنَّ عِنْدِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهٖ لَقُضِىَ الْاَمْرُ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظّٰلِمِينَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) geçen âyetlerdeki gibi. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عِنْدِ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul. (أَنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub.

(أَنَّ عِنْدِي مَا) cümlesi, masdar te'vîlinde makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ) geçen âyetteki gibi. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (قُضِيَ الأَمْرُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بَيْنِ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَبَيْنَكُمْ) ma'tuf olduğu (بَيْنِي) gibi. (و) isti'nâfiyye veya hâliyye. (اللهُ أَعْلَمُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قُضِيَ الأَمْرُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اللهُ أَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 59

وَعِنْدَهٗ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَآ اِلَّا هُوَ ؕ وَيَعْلَمُ مَا فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ؕ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمٰتِ الْاَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ اِلَّا فِى كِتٰبٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَفَاتِحُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye.

(يَعْلَمُهَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. (إِلاَّ) edâtı hasr. (هُوَ) fâil, mahallen merfu. (وَيَعْلَمُ) ma'tuf olduğu (يَعْلَمُ) gibi. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الْبَرِّ) cârr-mecrur, (يحدثُ) takdîrindeki sıleye müteallık. (وَالْبَحْرِ) ma'tuf olduğu (الْبَرِّ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَسْقُطُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن وَرَقَةٍ) cârr-mecrur, (تَسْقُطُ) nun fâili. (إِلاَّ) edâtı hasr. (يَعْلَمُهَا) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (حَبَّةٍ) ma'tuf olduğu (وَرَقَةٍ) gibi. (فِي ظُلُمَاتِ) cârr-mecrur, (حَبَّةٍ) nin (موجودةٍ) takdîrindeki sıfatına müteallık. (الأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ), (وَلاَ حَبَّةٍ) gibiler. (إِلاَّ) edâtı hasr. (فِي كِتَابٍ) cârr-mecrur, mahzuf mübtedânın mukadder haberine müteallık. (إلا هو موجود في كتاب) takdîrinde. (مُبِينٍ), (كِتَابٍ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...عِندَهُ مَفَاتِحُ) cümlesi, geçen âyetin sonuna ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَعْلَمُهَا) cümlesi, geçen âyetteki Allâh'ın sıfatı. Mahallen merfu.
(...يَعْلَمُ مَا) ve (...مَا تَسْقُطُ) cümleleri geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(...يَعْلَمُهَا) cümlesi de Allâh'ın sıfatı. Mahallen merfu. (اللّهُ يَعْلَمُ) gibi.

Âyet: 60

وَهُوَ الَّذِى يَتَوَفّيكُمْ بِالَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَى اَجَلٌ مُسَمًّى ۚ ثُمَّ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (يَتَوَفَّاكُم) muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye yâni Allâh'a râci. (بِاللَّيْلِ) cârr-mecrur, (يَتَوَفَّي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (جَرَحْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِالنَّهَارِ) cârr-mecrur, (جَرَحْتُم) e müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (يَبْعَثُكُمْ), (يَتَوَفَّاكُم) gibi. Raf alâmeti açık zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَبْعَثُ) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُقْضَى) muzâri, mechul, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَجَلٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُسَمًّى) sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ثُمَّ) harfi atf. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf

alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (يُنَبِّئُكُم) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنْ يُقْضَى) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur, (يَبْعَثُ) ye müteallık.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyete ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَوَفَّاكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...جَرَحْتُم) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَبْعَثُكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(...يُقْضَى) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ) ve (...يُنَبِّئُكُم) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Onun gibiler.
(كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 61

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْقَاهِرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقَاهِرُ) ye müteallık. (عِبَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُرْسِلُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (يُرْسِلُ) ye müteallık. (حَفَظَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğâye. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü bih, muzâfun ileyh ve fâil. (تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili ile muzâfun ileyh. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُفَرِّطُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الْقَاهِرُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُرْسِلُ عَلَيْكُم) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...جَاءَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَوَفَّتْهُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لاَ يُفَرِّطُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi. Veya hâl. Mahallen mansub.
(يُفَرِّطُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 62

ثُمَّ رُدُّوٓا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّ ۭ اَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ
اَسْرَعُ الْحَاسِبِيْنَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (رُدُّوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (رُدُّوا) ye müteallık. (مَوْلَى) lafzı celâlın sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَقِّ) ikinci sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلاَ) harfi tenbih. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْحُكْمُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَسْرَعُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَاسِبِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نْ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...رُدُّوا) cümlesi, geçen âyetteki (تَوَفَّتْهُ) ye ma'tuf. Onun gibi.
(أَلاَ لَهُ الْحُكْمُ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ أَسْرَعُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 63

قُلْ مَنْ يُّنَجِّيْكُمْ مِنْ ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُوْنَهٗ تَضَرُّعًا
وَّخُفْيَةً ۚ لَىِٕنْ اَنْجٰىنَا مِنْ هٰذِهٖ لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنتَ). (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (يُنَجِّيكُم) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِن ظُلُمَاتِ) cârr-mecrur, (يُنَجِّي) ye müteallık. (الْبَرِّ)

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْبَحْرِ) ma'tuf olduğu (الْبَرِّ) gibi. (تَدْعُونَهُ) muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü. (تَضَرُّعاً), (تَدْعُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَخُفْيَةً) ma'tuf olduğu (تَضَرُّعاً) gibi. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَنْجَي) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنْ هَذِهِ) harfi cerr, harfi tenbih ve ismi işâret. Cârr-mecrur, (أَنْجَي) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd, şartın cevâbında vâkı. (نَكُونَ) muzâri, nâkıs, mebni, (نَّ) harfi te'kîd segîle. İsmi, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الشَّاكِرِينَ) cârr-mecrur, (نَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَن يُنَجِّيكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُنَجِّيكُم) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تَدْعُونَهُ) cümlesi, (يُنَجِّيكُم) deki (كُم) zamirinin sıfatı. Mahallen mansub.
(...أَنجَانَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نَكُونَنَّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 64

قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) geçen âyetteki gibi. (اللَّهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُنَجِّيكُم) geçen âyetteki gibi. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يُنَجِّي) ye müteallık. (وَمِن كُلِّ) ma'tuf olduğu (مِنْهَا) gibi. (كَرْبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تُشْرِكُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُ يُنَجِّيكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَنتُمْ تُشْرِكُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تُشْرِكُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 65

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ

مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِكُمْ اَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَاْسَ
بَعْضٍ ۗ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) geçen âyetlerdeki gibi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْقَادِرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلٰى) harfi cerr. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَبْعَثَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَبْعَثَ) ye müteallık. (عَذَاباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن فَوْقِ) cârr-mecrur, (يَبْعَثَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَبْعَثَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (الْقَادِرُ) ye müteallık.

(أَوْ مِن تَحْتِ) ma'tuf olduğu (مِن فَوْقِ) gibi. (أَرْجُلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) de muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ يَلْبِسَ) ma'tuf olduğu (يَبْعَثَ) gibi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شِيَعاً), (يَلْبِسَكُمْ) mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَيُذِيقَ) da ma'tuf oludğu (يَبْعَثَ) gibi. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَأْسَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْضٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm. Hâl, mahallen mansub. (نُصَرِّفُ الآيَاتِ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَفْقَهُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un subûtu. (و) fâili.

(أن يَلْبِسَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أن يَبْعَثَ) ye ma'tuf. Onun gibi.

(أن يُذِيقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أن يَلْبِسَ) ye ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ الْقَادِرُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَنْ يَبْعَثَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَلْبِسَكُمْ...) ve (يُذِيقَ...) cümleleri, geçenki gibi. Ona ma'tuflar.

(انظُرْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نُصَرِّفُ...) cümlesi, (انظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

(لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَفْقَهُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 66

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۖ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. (بِهِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık. (قَوْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُوَ الْحَقُّ) mübteda, mahallen merfu ve haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (لَسْتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (وَكِيلٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (وَكِيلٍ), (لَسْتُ) nün haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...كَذَّبَ بِهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ الْحَقُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَسْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 67

لِكُلِّ نَبَإٍ مُسْتَقَرٌّ ۚ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(لِكُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَبَإٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُسْتَقَرٌّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...لِكُلِّ نَبَإٍ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi de isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ

يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf. Şart ifâdeli. Mahallen mansub. Cevâba müteallık. (رَأَيْتَ الَّذِينَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يَخُوضُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي آيَاتِ) cârr-mecrur, (يَخُوضُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (أَعْرِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَعْرِضْ) a müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَخُوضُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي حَدِيثٍ) cârr-mecrur, (يَخُوضُوا) ya müteallık. (غَيْرِ), (حَدِيثٍ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَخُوضُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَعْرِضْ) a müteallık.

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (يُنسِيَنَّ) muzâri, mebni, fi'li şart, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd segîle. (كَ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. İkinci mef'ûl mahzuf. (ما أمرت به) takdîrinde. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَقْعُدْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (بَعْدَ) zarf mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقْعُدْ) e müteallık. (الذِّكْرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقْعُدْ) e müteallık. (الْقَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الظَّالِمِينَ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...رَأَيْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَخُوضُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَعْرِضْ عَنْهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَخُوضُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُنسِيَنَّكَ) cümlesi, (إِذَا) nin şart ve cevâbından oluşan mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَقْعُدْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 69

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَٰكِنْ ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (يَتَّقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. Mef'ûlü mahzuf. (اللّٰهُ) takdîrinde. (مِنْ حِسَابِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لٰكِن) harfi istidrâk. (ذِكْرَى), (شَيْءٍ) nin mahalline ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَتَّقُونَ) geçenki gibi.

Cümleler:

(مَا عَلَى الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetteki oluşan isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَّقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 70

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذْ مِنْهَا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (ذَرِ الَّذِينَ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اتَّخَذُوا دِينَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعِباً) ikinci

mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَلَهْواً) ma'tuf olduğu (لَعِباً) gibi. (وَ) âtıfa. (غَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili ile sıfatı. (وَ) âtıfa. (ذَكِّرْ), (ذَرِ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (ذَكِّرْ) a müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُبْسَلَ) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَفْسٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ تُبْسَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub.

(بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نَفْسٌ) e râci.

(مَا كَسَبَتْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُبْسَلَ) ye müteallık.

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (لَهَا مِن دُونِ) cârr-mecrurlar (لَيْسَ) nin mahzuf haberine müteallıklar. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَلِيٌّ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (شَفِيعٌ) ma'tuf olduğu (وَلِيٌّ) gibi. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَعْدِلْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (نَفْسٌ) e râci. (كُلَّ) masdara muzâf, mef'ûlü mutlak hükmünde, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَدْلٍ) masdar muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يُؤْخَذْ) muzâri, mechul şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (مِنْهَا) cârr-mecrur, nâibi fâil. (أُولَئِكَ الَّذِينَ) mübteda ve haber, mahallen merfular. (أُبْسِلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِمَا كَسَبُوا), (بِمَا كَسَبَتْ) gibi.

(مَا كَسَبُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أُبْسِلُوا) ye müteallık.

(لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شَرَابٌ) muahhar mübteda. (مِنْ حَمِيمٍ) cârr-mecrur, (شَرَابٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (عَذَابٌ أَلِيمٌ), (شَرَابٌ) e ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَلِيمٌ) e müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(ذَرِ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...غَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(ذَكِّرْ بِهِ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(تُبْسَلَ نَفْسٌ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَسَبَتْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْسَ لَهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْدِلْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

(لَا يُؤْخَذْ مِنْهَا) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُبْسِلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ شَرَابٌ...) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَكْفُرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 71

قُلْ اَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لاَ يَنْفَعُنَا وَلاَ يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰى
اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدٰيـنَا اللّٰهُ كَالَّذِى اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِى
الْاَرْضِ حَيْرَانَ لَهٗٓ اَصْحَابٌ يَدْعُونَهٗٓ اِلَى الْهُدَى ائْتِنَا ۟ قُلْ
اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ۟ وَاُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifham inkârî. (نَدْعُوا) muzârî, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (نَدْعُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (يَنفَعُنَا) muzârî, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (وَلاَ يَضُرُّنَا) ma'tuf olduğu (لاَ يَنفَعُنَا) gibi. (وَ) âtıfa. (نُرَدُّ) muzârî, mechul, merfu. Nâibi fâili (نحن). (عَلَى أَعْقَابِ) cârr-mecrur, (نُرَدُّ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُرَدُّ) ye müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَدَانَا اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (كَالَّذِي) cârr-mecrur, (نُرَدُّ) nün nâibi fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, –bunun teallukundaki ihtilaflardan biri– (اسْتَهْوَتْ) e müteallık. (حَيْرَانَ), (اسْتَهْوَتْهُ) deki mef'ûl zamîrinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَصْحَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَدْعُونَهُ) muzârî, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى الْهُدَى) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (ائْتِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قُلْ) geçenki gibi. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هُدَى) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُوَ) zamîri fasl, te'kîd için. (الْهُدَى), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (أُمِرْنَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نُسْلِمَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن).

(أَنْ نُسْلِمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أُمِرْنَا) ye müteallık. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (نُسْلِمَ) ye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نَدْعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَنفَعُنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَضُرُّنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...نُرَدُّ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(هَدَانَا اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اسْتَهْوَتْهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُ أَصْحَابٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.
(...يَدْعُونَهُ) cümlesi, (أَصْحَابٌ) nun sıfatı. Mahallen mansub.
(ائْتِنَا) cümlesi, duânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ هُدَى اللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أُمِرْنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 72

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّقُوهُ ۚ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar veya tefsîr. (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوهُ) de fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُحْشَرُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنْ أَقِيمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنْ نُسْلِمَ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur. Veya ma kalbinin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...أَقِيمُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اتَّقُوهُ) cümlesi de geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(تُحْشَرُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۖ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ ۖ قَوْلُهُ الْحَقُّ ۖ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ۖ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۖ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي) geçen âyetteki gibi. (خَلَقَ السَّمَاوَاتِ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye, yâni Allâh'a râci. (وَالأَرْضَ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) nın fâilinden hâl olan mahzûfe müteallık. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (يَقُولُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كُنْ) fi'li emr, tam. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) âtıfa sebebiyye. (يَكُونُ) muzâri, tam, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, mahlûka râci. (قَوْلُهُ الْحَقُّ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) geçenkinden bedel, (الْمُلْكُ) ye veya mahzuf sıfatına müteallık. (يُنْفَخُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الصُّورِ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (عَالِمُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالشَّهَادَةِ) ma'tuf olduğu (الْغَيْبِ) gibi. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetteki misline ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كُنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَكُونُ) cümlesi, (يَقُولُ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قَوْلُهُ الْحَقُّ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(لَهُ الْمُلْكُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يُنْفَخُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(هُوَ "عَالِمُ") cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ الْحَكِيمُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 74

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ لِاَبِيهِ اٰزَرَ اَتَتَّخِذُ اَصْنَامًا اٰلِهَةً ۖ اِنِّى
اَرٰيكَ وَقَوْمَكَ فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub. (قَالَ إِبْرَاهِيمُ) fi'li mâzı ve fâili. (لأبي) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آزَرَ), (أبي) den bedel veya atfı beyân, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (أ) istif'hâm tevbîhi. (تَتَّخِذُ أَصْنَاماً آلِهَةَ) muzâri, merfu ve birinci, ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (أَرَي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَقَوْمَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, (أَرَي) nın mef'ûlü ve ona ma'tuf olan (قَوْمَ) den hâl olan mahzûfe müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mavsufu olan (ضَلَالٍ) gibi.

Cümleler:

(...قَالَ إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أَتَتَّخِذُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنِّي أَرَاكَ) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَرَاكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 75

وَكَذٰلِكَ نُرِى اِبْرٰهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلِيَكُونَ
مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (الأمر) takdîrindeki mübtedânın mahzuf haberine müteallık. (نُري) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَكُونَ) muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir, (إبْرَاهِيمَ) ye râci. (مِنَ الْمُوقِنِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

(أَنْ يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُري) ye müteallık.

Cümleler:

(كَذٰلِكَ "الأمر") cümlesi, geçen âyete ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُري إبْرَاهِيمَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَكُونَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الَّيْلُ رَاٰ كَوْكَبًا ۚ قَالَ هٰذَا رَبِّي ۚ فَلَمَّآ
اَفَلَ قَالَ لَآ اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf (حين) anlamında. Şart ifâdeli. Mahallen mansub. Cevâba müteallık (جَنَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (جَنَّ) ye müteallık. (اللَّيْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَأى كَوْكَبًا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (إبْرَاهِيمَ) ye râci. (قَالَ), (رَأى) gibi. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (رَبِّ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَلَمَّا أَفَلَ), (فَلَمَّا جَنَّ) gibi. (قَالَ) geçenki gibi. (لا) nâfiye. (أُحِبُّ الآفِلِينَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. Fâili, müstetir zamir (أنا).

Cümleler:

(...جَنَّ عَلَيْهِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...رَأى) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(هَذَا رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَفَلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لا أُحِبُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 77

فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّىۚ فَلَمَّآ اَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِى رَبِّى لَاَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّآلِّينَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(فَلَمَّا رَأى) geçen âyetteki (فَلَمَّا جَنَّ) gibi. (الْقَمَرَ بَازِغًا) mef'ûlü bih ve hâli, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ) geçen âyetteki gibi. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَهْدِ) muzâri, (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fi'li şart, (ن) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبِّ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (أَكُونَنَّ) muzâri, nâkıs, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. İsmi, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الْقَوْمِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (الضَّالِّينَ) sıfat, mavsufu olan (الْقَوْمِ) gibi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...رَأى الْقَمَرَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هَذَا رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَفَلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَكُونَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا رَبِّى هٰذَآ اَكْبَرُۚ فَلَمَّآ اَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ اِنِّى بَرِىٓءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(فَلَمَّا رَأى الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي) geçen âyetteki gibi. (هَذَا) harfi tenbih ve ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَلَمَّا

(أَفَلَتْ قَالَ) geçen âyetlerdeki gibi. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf olan (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي بَرِيءٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (مِمَّا) cârr-mecrur, (بَرِيءٌ) e müteallık. (تُشْرِكُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَأَى الشَّمْسَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هَذَا رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هَذَا أَكْبَرُ) cümlesi, geçenkinden bedel. Mahallen mansub.
(أَفَلَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنِّي بَرِيءٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (وَجَّهْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَجْهِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلَّذِي) cârr-mecrur, (وَجَّهْتُ) ye müteallık. (فَطَرَ السَّمَاوَاتِ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (وَالأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَنِيفاً), (وَجَّهْتُ) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إِنِّي وَجَّهْتُ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنِّي بَرِيءٌ) den bedel. Îrâbda yeri yok.
(...وَجَّهْتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...فَطَرَ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَا أَنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 80

وَحَآجَّهُ قَوْمُهُ ۚ قَالَ اَتُحَآجُّوٓنِّى فِى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنِ ۚ وَلَآ اَخَافُ
مَا تُشْرِكُونَ بِهٖٓ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ رَبِّى شَيْـًٔا ۗ وَسِعَ رَبِّى كُلَّ شَىْءٍ
عِلْمًا ۗ اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (حَآجَّهُ قَوْمُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, İbrâhim'e râci. (أ) istifhâmiyye. (تُحَاجُّونِّي) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. İdğam edilmiş ikinci (ن) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تُحَاجُّونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (هَدَانِ) fi'li mâzı. (ن) vikâye için. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye. (أَخَافُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُشْرِكُونَ), (تُحَاجُّونَ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (تُشْرِكُونَ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَشَاءَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يَشَاءَ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(وَسِعَ) fi'li mâzı. (رَبِّي) geçenki gibi. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِلْمًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) istifhâmiyye. (فَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye. (تَتَذَكَّرُونَ), (تُحَاجُّونَ) gibi.

Cümleler:

(حَآجَّهُ قَوْمُهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَتُحَاجُّونِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(قَدْ هَدَانِ) cümlesi, lafzı celâldan hâl. Mahallen mansub.

(...لَا أَخَافُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءَ رَبِّي) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...وَسِعَ رَبِّي) cümlesi, istisnânın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(تَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

وَكَيْفَ اَخَافُ مَآ اَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ اَنَّكُمْ اَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ
مَالَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا ۭ فَاَيُّ الْفَرِيقَيْنِ اَحَقُّ بِالْاَمْنِ ۚ
اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (أَخَافُ مَا) geçen âyetteki gibi. (أَشْرَكْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (لاَ) nâfiye. (تَخَافُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (أَشْرَكْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَشْرَكْتُمْ) e müteallık. (مَا) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُنَزِّلْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (بِهِ عَلَيْكُمْ) cârr-mecrurlar, (يُنَزِّلْ) e müteallıklar. (سُلْطَاناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَخَافُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أيُّ) ismi istifhâm. Mübteda, mahallen merfu. (الْفَرِيقَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نِ) tenvinden ıvaz. (أَحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالأَمْنِ) cârr-mecrur, (أَحَقُّ) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أَخَافُ) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ أَخَافُ) ye ma'tuf. Onun gibi.

(أَشْرَكْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لاَ تَخَافُونَ) cümlesi, (أنتم) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

(...أَشْرَكْتُمْ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُنَزِّلْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أيُّ الْفَرِيقَيْنِ) cümlesi, (إن أدركتم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 82

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوٓا اِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ اُولٰٓئِكَ لَهُمُ
الْاَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَلْبِسُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِيمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِظُلْمٍ) cârr-mecrur, (يَلْبِسُوا) ye müteallık. (أُولٰئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen mecrur. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْأَمْنُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُهْتَدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(اَلَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَلْبِسُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أُولٰئِكَ لَهُمُ...) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَهُمُ الْأَمْنُ) cümlesi, (أُولٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُم مُهْتَدُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 83

وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ اٰتَيْنَاهَآ اِبْرٰهِيمَ عَلٰى قَوْمِهٖ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ
مَّنْ نَّشَآءُ ۗ اِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (تِلْكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (حُجَّةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü ile ikinci mef'ûlü. (عَلَى قَوْمِ) cârr-mecrur, (حُجَّةُ) takdîrindeki hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَرْفَعُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (دَرَجَاتٍ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مَن) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَشَاءُ), (نَرْفَعُ) gibi. (إِنَّ

رَبَّ) harfi te'kîd ve ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَكِيمٌ عَلِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(تِلْكَ حُجَّتُنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَاهَا) cümlesi, (تِلْكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...نَرْفَعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ ۖ كُلًّا هَدَيْنَا ۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا
مِن قَبْلُ ۖ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ
وَمُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (وَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (وَهَبْنَا) ye müteallık. (إِسْحَاقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَيَعْقُوبَ) ma'tuf olduğu (إِسْحَاقَ) gibi. (كُلًّا) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَدَيْنَا), (وَهَبْنَا) gibi. (وَنُوحًا هَدَيْنَا) ma'tuf olduğu (كُلًّا هَدَيْنَا) gibi. (مِن قَبْلُ) harfi cerr ve zamme üzere mebni olan (قَبْلُ) mahallen mecrur, (هَدَيْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِن ذُرِّيَّتِهِ) cârr-mecrur, (دَاوُۥدَ) ve ona atf olunanlardan hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ) ma'tuf oldukları (نُوحًا) gibiler. (وَ) îtirâzıyye. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (جَزَاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نَحْنُ) (ta'zîm için). (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...وَهَبْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَدَيْنَا) cümlesi, (إِسْحَاقَ) ve diğer isimlerden veya (هَدَيْنَا) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

İkinci (...هَدَيْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(نَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَجْزِي) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيٰى وَعِيسٰى وَاِلْيَاسَ ۭ كُلٌّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۙ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ) geçen âyetteki isimlere ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri üçününküsü mukadder fetha, sonuncusunun ise açık fetha. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ) cümlesi, geçen isimlerden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 86

وَاِسْمٰعِيْلَ وَالْيَسَعَ وَيُوْنُسَ وَلُوْطًا ۭ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ۙ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا) geçen âyetteki isimlere ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَكُلًّا) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَضَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (فَضَّلْنَا) ye müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümle:

(...فَضَّلْنَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

وَمِنْ اٰبَاۗىِٕهِمْ وَذُرِّيّٰتِهِمْ وَاِخْوَانِهِمْ ۚ وَاجْتَبَيْنٰهُمْ وَهَدَيْنٰهُمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ آبَائِ) cârr-mecrur, geçen âyetteki (فَضَّلْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ) ma'tuf oldukları (آبَائِهِمْ) gibiler. (وَ) âtıfa. (اجْتَبَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَهَدَيْنَاهُمْ) ma'tuf olduğu (اجْتَبَيْنَاهُمْ) gibi. (إِلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (هَدَيْنَا) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mavsûfu olan (صِرَاطٍ) gibi.

Cümleler:

(اجْتَبَيْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (فَضَّلْنَا) ye ma'tuf. Onun gibi.
(...هَدَيْنَاهُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 88

ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِى بِهٖ مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ۚ وَلَوْ اَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُوْنَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (هُدَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (هدايته) takdîrindeki (مَنْ) e âid olan zamîrin bulunduğu kelimeye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (أَشْرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (حَبِطَ) fi'li mâzı. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (حَبِطَ) ya müteallık. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَبِطَ) nın fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُدَى اللّٰهِ) cümlesi, (ذٰلِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَهْدِي) cümlesi, (هُدَى اللّٰهِ) den hâl. Mahallen mansub.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَشْرَكُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(...حَبِطَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 89

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ الَّذِينَ) ismi işâret, mübteda ve haber, mahallen merfular. (آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci ile ikinci mef'ûlleri. (وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ) ma'tuf oldukları (الْكِتَابَ) gibiler. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَكْفُرْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَكْفُرْ) e müteallık. (هَا) harfi tenbih. (أُولَاءِ) ismi işâret, fâil, mahallen merfu. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (وَكَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (وَكَّلْنَا) ye müteallık. (قَوْمًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَيْسُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهَا) cârr-mecrur, (لَيْسُوا) ye müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (كَافِرِينَ), (لَيْسُوا) nün haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, (الَّذِينَ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَكْفُرْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...قَدْ وَكَّلْنَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...لَيْسُوا بِهَا) cümlesi, (قَوْمًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 90

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ ۗ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ) geçen âyetteki (أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَا) gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بِهُدَى) cârr-mecrur, (اقْتَدِ) ye müteallık. (هُمُ) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (اقْتَدِ) fi'li emr, (هْ) sekte için. Îrâbda yeri yok. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قُل) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لاَ) nâfiye. (أَسْأَلُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَسْأَلُ) ye müteallık. (أَجْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi nefy. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı hasr. (ذِكْرَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْرَى) ye müteallık.

Cümleler:

(أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَدَى اللّهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اقْتَدِهْ) cümlesi, (إن صرت إلي مثل حالهم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(قُل) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَسْأَلُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هُوَ إِلاَّ ذِكْرَى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 91

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖٓ اِذْ قَالُوا مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ
مِنْ شَىْءٍ ؕ قُلْ مَنْ اَنْزَلَ الْكِتٰبَ الَّذِى جَآءَ بِهٖ مُوسٰى نُورًا
وَهُدًى لِّلنَّاسِ تَجْعَلُوْنَهٗ قَرَاطِيْسَ تُبْدُوْنَهَا وَتُخْفُوْنَ كَثِيْرًا ۚ
وَعُلِّمْتُمْ مَّا لَمْ تَعْلَمُوْٓا اَنْتُمْ وَلَآ اٰبَآؤُكُمْ ؕ قُلِ اللّٰهُ ۙ ثُمَّ ذَرْهُمْ
فِىْ خَوْضِهِمْ يَلْعَبُوْنَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (قَدَرُوا اللّهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حَقَّ) mef'ûlü mutlak olan masdara muzâf olarak ona nâib ve mansub olmuştur. (قَدْر) masdar muzâfun ileyh, mecrur. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (قَدْر) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (أَنزَلَ اللّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى بَشَرٍ) cârr-mecrur, (أَنزَلَ) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَنزَلَ الْكِتَابَ) fi'li

mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat mavsufu olan (الْكِتَابَ) gibi. Mahallen mansub. (جَاءَ) fi'li mâzı. (بِهِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نُوراً), (بِهِ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَهُدًى) ma'tuf olduğu (نُوراً) gibi. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (هُدًى) nin mahzuf sıfatına müteallık. (تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ) muzâri, merfu, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlü. (تُبْدُونَهَا), (تَجْعَلُونَهُ) gibi. (وَ) âtıfa. (تُخْفُونَ), (تَجْعَلُونَ) gibi. (كَثِيراً), (أَشْيَاءَ) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (عُلِّمْتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَعْلَمُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنْتُمْ) fâilin te'kîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide, nefyi te'kîd için. (آبَاؤُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلِ) geçenki gibi. (اللَّهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Haberi mahzuf, (أَنْزَلَهُ) takdîrinde. (ثُمَّ) harfi atf. (ذَرْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي خَوْضِ) cârr-mecrur, (يَلْعَبُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَلْعَبُونَ), (تَجْعَلُونَ) gibi.

Cümleler:

(...مَا قَدَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(مَا أَنْزَلَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ أَنْزَلَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَنْزَلَ الْكِتَابَ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(جَاءَ بِهِ مُوسَى) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْعَلُونَهُ) cümlesi, (بِهِ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(تُبْدُونَهَا) cümlesi, (قَرَاطِيسَ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...تُخْفُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...عُلِّمْتُمْ) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(...لَمْ تَعْلَمُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللَّهُ "أَنْزَلَهُ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...ذَرْهُمْ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Onun gibi.
(يَلْعَبُونَ) cümlesi, (ذَرْهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 92

وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ
اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا ۭ وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ
وَهُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هٰذَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (كِتَابٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ) sıfatlar, mavsufları olan (كِتَابٌ) gibiler. (الَّذِي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). tenvinden ıvaz olan (ن) izâfet için mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُنْذِرَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أُمَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقُرٰى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

(أَنْ تُنْذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, (أُمَّ) ye ma'tuf, mahallen mansub. (حَوْلَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) nin mahzuf sılesine müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (يُؤْمِنُونَ بِهِ), (يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) gibi. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى صَلَاةِ) cârr-mecrur, (يُحَافِظُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُحَافِظُونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi.

Cümleler:

(هَذَا كِتَابٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْزَلْنَاهُ) cümlesi, (كِتَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...تُنْذِرَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ يُحَافِظُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يُحَافِظُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 93

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ قَالَ اُوْحِيَ اِلَيَّ وَلَمْ يُوْحَ اِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَاُنْزِلُ مِثْلَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ ۗ وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الظّٰلِمُوْنَ فِيْ غَمَرٰتِ الْمَوْتِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَاسِطُوْٓا اَيْدِيْهِمْ ۚ اَخْرِجُوْٓا اَنْفُسَكُمْ ۗ اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُوْنِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ اٰيٰتِهٖ تَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifham, mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنِ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (افْتَرٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (افْتَرٰى) ya müteallık. (كَذِبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (أُوحِيَ) fi'li mâzı, mechul. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, nâibi fâil yerinde. Mahallen merfu. (وَ) hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُوحَ) muzâri, mechul, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُوحَ) ya müteallık. (شَيْءٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَنْ) geçen ikincisi gibi. Ona ma'tuf, mahallen mecrur. (قَالَ) geçenki gibi. (سَ) harfi tenfis. (أُنْزِلُ مِثْلَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (تَرٰى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). Mef'ûlü mahzuf, (الكفار) takdîrinde. (إِذِ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (تَرٰى) ya müteallık. (الظّٰلِمُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (فِي غَمَرَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْمَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (الْمَلَائِكَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَاسِطُوا) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) un hazfi izâfet için. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) un hazfi izâfet için. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخْرِجُوا أَنْفُسَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَخْرِجُوا) ye müteallık. (تُجْزَوْنَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (الْهُونِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, (تُجْزَوْنَ) ye müteallık. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (تَقُولُونَ) ye müteallık. (غَيْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (تَقُولُونَ) gibi olan (تَسْتَكْبِرُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(مَنْ أَظْلَمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(افْتَرَى...) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أُوحِيَ إِلَيَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَمْ يُوحَ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(قَالَ) cümlesi, ikinci (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَأُنزِلُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَنزَلَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَرَى) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi. (لَوْ) in cevâbı mahzuf. (لرأيت أمرًا عظيمًا) takdîrinde.
(الظَّالِمُونَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(الْمَلَائِكَةُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(أَخْرِجُوا...) cümlesi, mukadder (قول) in makûlü. Mahallen mansub.
Mukadder (قول) cümlesi, (بَاسِطُوا) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(تُجْزَوْنَ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ تَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَقُولُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.
İkinci (كُنتُمْ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Onun gibi.
(تَسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, ikinci (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 94

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُم مَّا
خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ
زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ ۚ لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم

مَا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

İrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْتُمُونَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) zâide dolgu için. (فُرَادَى) fâilden hâl, mansub. (كَ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (خَلَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَوَّلَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَلْقٍ) ye müteallık. (مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(مَا خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جِئْتُمُونَا) nin fâilinden hâl olan, mahzuf ikinci hâle müteallık.

(وَ) hâliyye. (تَرَكْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (خَوَّلْنَاكُمْ), (خَلَقْنَاكُمْ) gibi. (وَرَاءَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَرَكْتُم) e müteallık. (ظُهُور) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) de muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (نَرَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَرَى) ya müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شُفَعَاء) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (شُفَعَاء) nin sıfatı, mahallen mansub. (زَعَمْتُمْ), (تَرَكْتُم) gibi. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (فِيكُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (شُرَكَاء) ye müteallık.

(أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاء) cümlesi, masdar te'vîlinde (زَعَمْتُمْ) ün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(لَقَد) baştaki gibi. (تَقَطَّعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, sözün gelişinden anlaşılan (الوصل) a râci. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقَطَّعَ) ya müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (عَنكُم) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَزْعُمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. İki mef'ûlü mahzufler, (تَزْعُمُونَهُمْ شُرَكَاء) takdîrinde.

Cümleler:

(...جِئْتُمُونَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَرَكْتُم) cümlesi, (قَد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub. veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَوَّلْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok

(...مَا نَرَى) cümlesi, bir önceki cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...زَعَمْتُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَقْطَعَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ضَلَّ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كُنتُمْ تَزْعُمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok
(تَزْعُمُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 95

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ ۖ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (الْحَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالنَّوَى) ma'tuf olduğu (الْحَبِّ) gibi, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (يُخْرِجُ الْحَيَّ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنَ الْمَيِّتِ) cârr-mecrur, (يُخْرِجُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مُخْرِجُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَيِّتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الْحَيِّ) cârr-mecrur, (مُخْرِجُ) ye müteallık. (ذَٰلِكُمُ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ) lafzatullâh, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَنَّى) ismi istifhâm, (كيف) anlamında. Hâl, mahallen mansub. (تُؤْفَكُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُخْرِجُ الْحَيَّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(ذَٰلِكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَنَّى تُؤْفَكُونَ) cümlesi, (...إن بدالكم بيان) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 96

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ ۚ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ۚ
ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(فَالِقُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الإِصْبَاحِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَناً) fi'li mâzı, birinci ve ikinci mef'ûlleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَاناً) mef'ûllere ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (ذَلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (تَقْدِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) muzâfun ileyh ve bedeli, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(فَالِقُ الإِصْبَاحِ "هُوَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَ اللَّيْلَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...ذَلِكَ تَقْدِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

وَهُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِى ظُلُمَاتِ
الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (هُوَ الَّذِي) ye râci. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (النُّجُومَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَهْتَدُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وا) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (تَهْتَدُوا) ye müteallık. (فِي ظُلُمَاتِ) cârr-mecrur, (تَهْتَدُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (الْبَرِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْبَحْرِ) ma'tuf olduğu (الْبَرِّ) gibi.

(أَنْ تَهْتَدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلَ) ye müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (فَصَّلْنَا الآيَاتِ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (فَصَّلْنَا) ye müteallık. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وا) fâili.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.
(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَهْتَدُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ فَصَّلْنَا) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 98

وَهُوَ الَّذِى اَنْشَاَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ ۗ
قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي أنشَأَ) ma'tuf olduğu geçen âyetin başı gibi. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن نَفْسٍ وَاحِدَةٍ) cârr-mecrur ve sıfat, (أنشَأَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مُسْتَقَرٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi, mukaddem mahzuf – (لَكُم) cârr-mecrur mukaddem mahzuf habere müteallık– takdîrinde. (وَمُسْتَوْدَعٌ) ma'tuf olduğu (مُسْتَقَرٌّ) gibi. (قَدْ فَصَّلْنَا الآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyete ma'tuf. Onun gibi.
(أنشَأَكُم...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مُسْتَقَرٌّ "لَكُم") cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf. Âid olan zamir mahzuf, (بِإذنه) takdîrinde.
(...فَصَّلْنَا) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَفْقَهُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 99

وَهُوَ الَّذِى اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاۤءِ مَاۤءً ۚ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ نَبَاتَ كُلِّ شَىْءٍ
فَاَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا ۚ وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ
طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ اَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ
مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۗ اُنْظُرُوۤا اِلٰى ثَمَرِهٖۤ اِذَاۤ اَثْمَرَ وَيَنْعِهٖ ۗ اِنَّ فِى
ذٰلِكُمْ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي أنزَلَ) geçen âyetlerin başları gibi. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أنزَلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أخْرَجْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أخْرَجْنَا) ye müteallık. (نَبَاتَ) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلِّ شَيْءٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) âtıfa. (أَخْرَجْنَا) geçenki gibi. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (أَخْرَجْنَا) ye müteallık. (خَضِراً), (نَبَاتاً) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُخْرِجُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنْهُ) cârr-mecrur, (نُخْرِجُ) ye müteallık. (حَبّاً مُتَرَاكِباً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (مِنَ النَّخْلِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن طَلْعِ), (مِنَ النَّخْلِ) den bedel, onun gibi. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَجَنَّاتٍ), (نَبَاتَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مِنْ أَعْنَابٍ) cârr-mecrur, (جَنَّاتٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ) de (نَبَاتَ) ye ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مُشْتَبِهاً) geçen isimlerden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَغَيْرَ) ma'tuf olduğu (مُشْتَبِهاً) gibi. (مُتَشَابِهٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (انظُرُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى ثَمَرِ) cârr-mecrur, (انظُرُوا) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf. Şart anlamı yok. Mahallen mansub. (انظُرُوا) ya müteallık. (أَثْمَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (ثَمَرِ) ye veya ağacına râci. (وَيَنْعِ) ma'tuf olduğu (ثَمَرِ) gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَلِكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (ل) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyete ma'tuf. Onun gibi.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْرَجْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...نُخْرِجُ مِنْهُ) cümlesi, (خَضِراً) gibi. Ona ma'tuf.

(...مِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Onun gibi. Âid olan zamir mahzuf, (بإرادته) takdîrinde.

(...انظُرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَثْمَرَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنَّ فِي ذَلِكُمْ) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 100

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (شُرَكَاءَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (الْجِنَّ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (خَلَقَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (خَرَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (خَرَقُوا) ye müteallık. (بَنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (وَبَنَاتٍ), (بَنِينَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (خَرَقُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَعَالَىٰ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَعَالَىٰ) ye müteallık. (يَصِفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...جَعَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَهُمْ) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(...خَرَقُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(سُبْحَانَهُ "نسبح") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَعَالَىٰ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَصِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۖ اَنّٰى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ ۖ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(بَدِيعُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ona ma'tuf olan mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

(أَنَّى) ismi istifhâm. Zarf olarak mahallen mansub. Gelecek fi'li nâkısın mukaddem mahzuf haberine müteallık. (يَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, (وَلَدٌ) den hâl olan mahzufe mütealık. (وَلَدٌ), (يَكُونُ) nün ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُن لَهُ صَاحِبَةٌ), (يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ) gibi, (تَكُن) meczum. Cezm alâmeti sükûn. (وَ) âtıfa. (خَلَقَ كُلَّ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...بَدِيعُ "هُوَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تَكُن لَهُ صَاحِبَةٌ) cümlesi, geçen cümleyi te'kîd eden hâl. Mahallen mansub.
(...خَلَقَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahalen mansub.
(هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi de şu geçene ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 102

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ ۚ
وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكُمُ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (اللّٰهُ) lafzı celâl haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبُّ) lafzı celâldan bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye lilcins. (إِلٰهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ) mahzuf haberdeki zamirden bedel, mahallen merfu. (خَالِقُ), (رَبُّ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلِّ شَيْءٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْبُدُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...ذٰلِكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, (ذٰلِكُمُ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.
(اعْبُدُوهُ) cümlesi, (إن كانت هذه صفات الله) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 103

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ
وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (تُدْرِكُهُ الأَبْصَارُ) fi'li muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُدْرِكُ الأَبْصَارَ) geçen gibi. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لاَ تُدْرِكُهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ يُدْرِكُ) cümlesi, (تُدْرِكُهُ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(يُدْرِكُ الأَبْصَارَ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ اللَّطِيفُ) cümlesi bir öncekine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 104

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ
فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (جَاءكُم بَصَائِرُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِن رَبِّ) câr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (أَبْصَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. Mef'ûlü mahzuf, (هَا) takdîrinde. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لِنَفْسِهِ) câr-mecrur, mahzuf mübtedânın mukadder haberine müteallık. (فإبصاره خير لنفسه) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (مَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا) ma'tuf olduğu (مَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا), (ليس) gibi. (أَنَا) ismi, mahallen merfu. (عَلَيْكُم) câr-mecrur, (حَفِيظٍ) a müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (حَفِيظٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...جَاءَكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ أَبْصَرَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أَبْصَرَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(إبصاره خير لنفسه) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَنْ عَمِيَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(...عَمِيَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(عَمِيَ فَعَلَيْهَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 105

وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذَٰلِكَ) câr-mecrur, (تصريفًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (نُصَرِّفُ الآيَاتِ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَقُولُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (وَ) fâili. (دَرَسْتَ) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنْ يَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُصَرِّفُ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لِنُبَيِّنَ), (لِيَقُولُوا) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِقَوْمٍ) câr-mecrur, (نُبَيِّنَ) ye müteallık. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili.

(أَنْ نُبَيِّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçenki müevvel masdara ma'tuf tealluku da öyle.

Cümleler:

(...نُصَرِّفُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(دَرَسْتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(نُبَيِّنَهُ) cümlesi de (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 106

اِتَّبِعْ مَآ اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(اتَّبِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أوحِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إلَيْكَ مِن رَبِّ) cârr-mecrurlar, (أوحِيَ) ye müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا إلَهَ إلاَّ هُوَ) geçen 102. âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (أعْرِضْ), (اتَّبِعْ) gibi. (عَنِ المُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (أعْرِضْ) a müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اتَّبِعْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أوحِيَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لا إلَهَ إلاَّ هُوَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...أعْرِضْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 107

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَآ اَشْرَكُوا ۟ وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۚ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (أشْرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (مَا جَعَلْنَا), (مَا أشْرَكُوا) gibi. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (حَفِيظًا) a müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا أنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ) geçen 104. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(شَاءَ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(مَا أشْرَكُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَا جَعَلْنَاكَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(مَا أنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 108

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا
بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلٰى رَبِّهِمْ
مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَسُبُّوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَدْعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, ismi mavsulden hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) sebebiyye. (يَسُبُّوا) muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اللّٰهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَدْواً) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (يَسُبُّوا) nün fâilinden hâl olan mukadder (جاهلين) ye müteallık. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أنْ يَسُبُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde âyetin başından anlaşılan (سَبًّا) takdîrindeki masdara ma'tuf.

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تزييناً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (زَيَّنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (زَيَّنَّا) ye müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَمَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (إلى رَبِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallılk. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (يُنَبِّئُهُم) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (رَبِّ) ye râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık –âid olan zamir mahzuf–. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ), (يَدْعُونَ) gibi.

Cümleler:

(...لَا تَسُبُّوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَسُبُّوا) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...زَيَّنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إلى رَبِّهِم مَرْجِعُهُمْ) cümlesi, (فعملوه) takdîrindeki mahzufe ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَبِّئُهُم) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 109

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ ۙ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَقْسَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (أَقْسَمُوا) ye müteallık. (جَهْدَ) masdarın murâdifine muzâf onun nâibi mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (إِن) harfi şart, câzim. (جَاءَتْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آيَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَ) kasemiyye. (يُؤْمِنُنَّ) muzâri, mebni. Fâil olan (و) mahzuf. (ن) harfi te'kîd segîle. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُنَّ) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْآيَاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِندَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifhâm inkârî. Mübteda, mahallen merfu. (يُشْعِرُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (أَنَّهَا) harfi te'kîd ve ismi. (إِذَا) gelecek zaman için zarf. Şart anlamı yok. Mahallen mansub. (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (جَاءَتْ) geçenki gibi. Fâili, müstetir zamir (هي), (الْآيَاتُ) ye râci. (لَا) zâide. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. Râbıta mahzuf. (بِهَا) takdîrinde.

(أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُشْعِرُ) nun ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...أَقْسَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ) cümlesi, kasemin tefsîri veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Bu cevâb, şartın cevâbına da delâlet eder.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّمَا الآيَاتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا يُشْعِرُكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahalen mansub.
(يُشْعِرُكُمْ) cümlesi, (مَا) nın haberi. Mahallen merfu.
(...جَاءَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 110

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نُقَلِّبُ أَفْئِدَةَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَبْصَارَهُمْ) ma'tuf olduğu (أَفْئِدَتَهُمْ) gibi. (كَ) harfi cerr ve teşbih. (مَا) harfi masdar. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُؤْمِنُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُوا) ye müteallık. (أَوَّلَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُؤْمِنُوا) ye müteallık. (مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(مَا لَمْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تقليبًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.
(وَ) âtıfa. (نَذَرُ), (نُقَلِّبُ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي طُغْيَانِ) cârr-mecrur, (يَعْمَهُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْمَهُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نُقَلِّبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَذَرُهُمْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يَعْمَهُونَ) cümlesi, (نَذَرُهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

YEDİNCİ CÜZÜN SONU

SEKİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 111

وَلَوْ اَنَّنَا نَزَّلْنَآ اِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوٓا اِلَّآ اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّنَا) harfi te'kîd ve ismi. (نَزَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِمُ) câr-mecrur, (نَزَّلْنَا) ye müteallık. (الْمَلَآئِكَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّنَا نَزَّلْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (كَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (حَشَرْنَا), (نَزَّلْنَا) gibi. (عَلَيْهِمْ) câr-mecrur, (حَشَرْنَا) ye müteallık. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُبُلًا), (حَشَرْنَا) nin mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِ) cuhud lâmı ve harfi cerr. (يُؤْمِنُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانُوا) nün mahzuf haberi. Mahallen mansub.

(إِلَّا) edâtı istisna. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَشَاءَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أن يَشَاءَ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ أَكْثَرَ) harfi istidrâk ve ismi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَجْهَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَنَّنَا نَزَّلْنَا "ثبت") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَزَّلْنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى) ve (...حَشَرْنَا) cümleleri, ilk cümle gibiler. Ona ma'tuflar.

(مَا كَانُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَشَاءَ اللّٰهُ) cümlesi de (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يَجْهَلُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 112

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي
بَعْضُهُمْ إِلٰى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا ۚ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا
فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlak'a müteallık. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (عَدُوًّا) den hâl olan mahzufe müteallık. (نبيٍّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَدُوًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيَاطِينَ) birinci mef'ûl veya bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الإنس) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْجِنِّ) ma'tuf olduğu (الإنس) gibi. (يُوحِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (يُوحِي) ye müteallık. (زُخْرُفَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقَوْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (غُرُوراً) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاء رَبُّ) fi'li mâzı ve fâili. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (فَعَلُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذَرْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) maıyyet için. (مَا) mef'ûlü maah, mahallen mansub. (يَفْتَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُوحِي) cümlesi, (شَيَاطِينَ) den hâl. Mahallen mansub.
(شَاء رَبُّكَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(مَا فَعَلُوهُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(ذَرْهُمْ) cümlesi, (إن صدر الإيخاء من بعضهم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 113

وَلِتَصْغٰى اِلَيْهِ اَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ
وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَصْغٰى) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَصْغٰى) ya müteallık. (أَفْئِدَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık.

(أن تَصْغٰى...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (يُوحِي) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَرْضَوْا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن يَرْضَوْهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُوحِي) ya müteallık.

(وَلِيَقْتَرِفُوا) ma'tuf olduğu (لِيَرْضَوْا) gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُقْتَرِفُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz.

(أن يَقْتَرِفُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(تَصْغٰى...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُؤْمِنُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَرْضَوْهُ) ve (يَقْتَرِفُوا) cümleleri, (أن) harflerinin sıleleri. Îrâbda yerleri yok.

(هُم مُقْتَرِفُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid olan zamir mahzuf, (مُقْتَرِفُونَهُ) takdîrinde.

Âyet: 114

اَفَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْتَغِى حَكَمًا وَهُوَ الَّذِى اَنْزَلَ اِلَيْكُمُ الْكِتَابَ
مُفَصَّلًا ۚ وَالَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ اَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ
بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifham inkâri. (فَـ) âtıfa. (غَيْرَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَبْتَغِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (حَكَماً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُفَصَّلاً), (الْكِتَابَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّهُ مُنَزَّلٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (مُنَزَّلٌ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (رَبِّ) den hâl olan mahzufe müteallık.

(أَنَّهُ مُنَزَّلٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde.

(فَـ), (إن كان أهل الكتاب يعلمون...) takdîrindeki mukadder şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكُونَنَّ) muzâri, nâkıs, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd segîle. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْمُمْتَرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(أَبْتَغِي) cümlesi, makûlül'kavl olan mahzuf cümleye ma'tuf. Mahallen mansub. (قل لهم أأميل إلي زخعارف الشياطين فأبتغي) takdîrinde.

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لاَ تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 115

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا ۖ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۚ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (تَمَّتْ كَلِمَتُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صِدْقاً) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَعَدْلاً) ma'tuf olduğu (صِدْقاً) gibi. (لاَ) nâfiye lilcins. (مُبَدِّلَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لِكَلِمَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَمَّتْ كَلِمَتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ مُبَدِّلَ) cümlesi de geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 116

وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِى الْاَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ۜ
اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلاَّ الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلاَّ يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُطِعْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (أَكْثَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (يُضِلُّوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُضِلُّوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) nâfiye. (يَتَّبِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وا) fâili. (إِلاَّ) edâtı hasr. (الظَّنَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa (إِنْ) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı hasr. (يَخْرُصُونَ), (يَتَّبِعُونَ) gibi.

Cümleler:

(...تُطِعْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.
(...يُضِلُّوكَ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَّبِعُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ هُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَخْرُصُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 117

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) zamîri fasl. (أَعْلَمُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, mahallen mansub. Binezilhâfiz. (بِمَنْ) takdîrinde. (يَضِلُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يَضِلُّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْمُهْتَدِينَ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَضِلُّ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ أَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 118

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (ذُكِرَ اسْمُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (ذُكِرَ) ya müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahalen meczum. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مُؤْمِنِينَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كُلُوا) cümlesi, (إن كنتم أيها المسلمون محقين في الإيمان) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...ذُكِرَ اسْمُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, geçen mukadder şartın tefsîri. Îrâbda yeri yok.
İkinci şartın cevâbı mahzuf. Birinci şartın cevâbı kâfi.

Âyet: 119

وَمَا لَكُمْ اَلاَّ تَاْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ
مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ اِلاَّ مَا اضْطُرِرْتُمْ اِلَيْهِ ۗ وَاِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ
بِاَهْوَآئِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (تَأْكُلُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَلاَّ تَأْكُلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (في) ile mahallen mecrur. Mahzuf hâle müteallık.

(مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ) geçen âyetteki gibi. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (فَصَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَكُم) cârr-mecrur, (فَصَّلَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَرَّمَ عَلَيْكُمْ), (فَصَّلَ لَكُم) gibi. (إلاَّ) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul. Müstesna, mahallen mansub. (اضْطُرِرْتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (إلَيْهِ) cârr-mecrur, (اضْطُرِرْتُمْ) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (إنَّ) harfi te'kîd ve (ناسًا) takdîrindeki isminin sıfatı, mansub. (لَ) harfi te'kîd. (كَثِيراً) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِأَهْوَاءِ) cârr-mecrur, (يُضِلُّونَ) ye müteallık. –(ب) sebebiyye–. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (يُضِلُّونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ أعْلَمُ) mübteda ve haber. (بِالْمُعْتَدِينَ) cârr-mecrur, (أعْلَمُ) ye müteallık.

Cümleler:

(مَا لَكُمْ) cümlesi, mukadder şart cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَأْكُلُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...فَصَّلَ لَكُم) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(حَرَّمَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اضْطُرِرْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إنَّ كَثِيراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُضِلُّونَ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ أَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 120

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ
سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (ذَرُوا ظَاهِرَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (الإِثْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَبَاطِنَ) ma'tuf olduğu (ظَاهِرَ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (يَكْسِبُونَ الإِثْمَ) muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü. (سَ) harfi tenfîs. (يُجْزَوْنَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُجْزَوْنَ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَقْتَرِفُونَ), (يَكْسِبُونَ) gibi.

Cümleler:

(...ذَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكْسِبُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سَيُجْزَوْنَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانُوا يَقْتَرِفُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَقْتَرِفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 121

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ ۗ وَإِنَّ
الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ ۚ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ
إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَأْكُلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (لاَ تَأْكُلُوا) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb.

(يُذْكَر) muzâri, mechul, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اسْمُ) nâibi fâil. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (لَمْ يُذْكَر) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّهُ لَفِسْقٌ) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi ve harfi te'kîd merfu olan haberi. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ الشَّيَاطِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (يُوحُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَى أَوْلِيَآءِ) cârr-mecrur, (يُوحُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يُجَادِلُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يُجَادِلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُوحُونَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَطَعْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (و) zâide. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ), (إِنَّهُ لَفِسْقٌ) gibi.

Cümleler:

(...لاَ تَأْكُلُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.

(...يُذْكَرِ اسْمُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ لَفِسْقٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ الشَّيَاطِينَ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُوحُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ) cümlesi, (إِنَّ الشَّيَاطِينَ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf. Şartın cevâbı mahzuf.

(إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 122

أَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي
النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا ۚ كَذَٰلِكَ
زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâmiyye. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مَيْتًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَحْيَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا), (أَحْيَيْنَا)

gibi. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (نُوراً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَمْشِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَمْشِي) ye müteallık. (فِي النَّاسِ) cârr-mecrur, (يَمْشِي) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (كَمَن) cârr-mecrur, (مَن) in mahzuf haberine müteallık. (مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الظُّلُمَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (مَن) e âid. (بِ) harfi cerr zâid. (خَارِجٍ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (خَارِجٍ) e müteallık. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (تَزْيِينًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechul. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Nâibi fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَن كَانَ مَيْتاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ مَيْتاً) cümlesi, (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَحْيَيْنَاهُ) ve (...جَعَلْنَا) cümleleri geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(...يَمْشِي) cümlesi, (نُوراً) nın sıfatı. Mahallen mansub.
(مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ) cümlesi, (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَيْسَ بِخَارِجٍ) cümlesi, (مَن) den hâl. Mahallen mansub.
(...زُيِّنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 123

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا ۖ وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlak'a müteallık. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي كُلِّ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (قَرْيَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَكَابِرَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُجْرِمِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) izâfet için mahzuf. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَمْكُرُوا) muzâri, gizli (أن) ile

mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَمْكُرُوا) ye müteallık.

(أَن يَمْكُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلْنَا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يَمْكُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (إِلَّا) edâtı hasr. (بِأَنفُسِ) cârr-mecrur, (يَمْكُرُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (مَا يَشْعُرُونَ), (مَا يَمْكُرُونَ) gibi.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (...زُيِّنَ) gibi. Ona ma'tuf.

(...يَمْكُرُوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَمْكُرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (يَمْكُرُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 124

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَن نُّؤْمِنَ حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ
رُسُلُ اللَّهِ ۘ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۗ سَيُصِيبُ
الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا
كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (جَاءَتْهُمْ آيَةٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَن) harfi nefy ve nasb ve te'kîd. (نُّؤْمِنَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (حَتَّىٰ) harfi ğâye ve cerr. (نُّؤْتَىٰ) muzâri, mechul, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (نحن). (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُوتِيَ رُسُلُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَن نُّؤْتَىٰ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُّؤْمِنَ) ye müteallık. (اللَّهُ أَعْلَمُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (حَيْثُ) zarf. Zamme üzere mebni, mahallen mansub. (أَعْلَمُ) ye veya mukadder fi'le müteallık.

(يَجْعَلُ رِسَالَةَ) merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَعْلَمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfîs. (يُصِيبُ الَّذِينَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. (أَجْرَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (صَغَارٌ), (يُصِيبُ) nun fâili. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُصِيبُ) ye müteallık. (اللَّهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَذَابٌ شَدِيدٌ) ma'tuf olduğu (صَغَارٌ) gibi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَمْكُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâil.

(مَا كَانُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُصِيبُ) ye müteallık.

Cümleler:

(جَاءَتْهُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَنْ نُؤْمِنَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(نُؤْتَى...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُوتِيَ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللَّهُ أَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَجْعَلُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(سَيُصِيبُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَجْرَمُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَمْكُرُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَمْكُرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 125

فَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ ۚ وَمَنْ يُرِدْ اَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَاَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى السَّمَآءِ ۭ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُرِدِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللَّهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَهْدِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub, (مَنْ) e âid. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

(أن يَهْدِيَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِدْ) in mef'ûlü. Mahallen mansub. (يَشْرَحْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (صَدْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلإِسْلاَمِ) cârr-mecrur, (يَشْرَحْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ يُرِدْ أن يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ) ma'tuf olduğu baş taraf gibi. (ضَيِّقاً حَرَجاً), (يَجْعَلْ) in ikinci mef'ûlü ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كَأَنَّمَا) edâtı hasr. (يَصَّعَّدُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (يَصَّعَّدُ) ye müteallık. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlak'a müteallık. (يَجْعَلُ اللّهُ الرِّجْسَ) muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَجْعَلُ) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أن يُضِلَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde diğer masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(مَن يُرِدِ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُرِدِ اللّهُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(يَهْدِيَهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَشْرَحْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَن يُرِدْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يُرِدْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(يُضِلَّهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَجْعَلْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَصَّعَّدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.
İkinci (...يَجْعَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 126

وَهَٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (صِرَاطُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti

kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُسْتَقِيماً), (صِرَاطُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدْ) harfi tahkık. (فَصَّلْنَا الآيَاتِ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (فَصَّلْنَا) ye müteallık. (يَذَّكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هَذَا صِرَاطُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(فَصَّلْنَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَذَّكَّرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 127

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:

(لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem habere müteallık. (دَارُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّلَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّلَامِ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (وَلِيُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِـ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (وَلِيُّ) e müteallık.

Cümleler:

(لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ) ve (هُوَ وَلِيُّهُمْ) cümleleri, geçen âyetteki (يَذَّكَّرُونَ) den hâller. Mahallen mansublar.
(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 128

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ۚ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ
الْإِنْسِ ۚ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ

وَبَلَغْنَآ اَجَلَنَا الَّذِى اَجَّلْتَ لَنَا ۖ قَالَ النَّارُ مَثْوٰيكُمْ خَالِدِينَ
فِيهَآ اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ۗ اِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يقول) takdîrindeki fi'le müteallık. (يَحْشُرُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (جَمِيعاً), (يَحْشُرُهُمْ) deki mef'ûl zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَا) harfi nidâ. (مَعْشَرَ) münada muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجِنِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَدِ) harfi tahkık. (اسْتَكْثَرْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الإِنسِ) cârr-mecrur, (اسْتَكْثَرْتُم) e müteallık –(مِنَ الإِنسِ) nin aslı, (مِن إغواء الإنس) muzâf mahzuf–. (وَ) âtıfa. (قَالَ أَوْلِيَآءُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الإِنسِ) cârr-mecrur, (أَوْلِيَآءُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (رَبَّنَا) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –Harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اسْتَمْتَعَ بَعْضُ) fi'li mâzı ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِبَعْضٍ) cârr-mecrur, (اسْتَمْتَعَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (بَلَغْنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, (أَجَلَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (أَجَّلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (لَنَا) cârr-mecrur, (أَجَّلْتَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (النَّارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَثْوَي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَالِدِينَ), (كُمْ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye mütealılk. (إِلاَّ) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul. Müstesna, mahallen mansub. (شَاءَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَكِيمٌ عَلِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَحْشُرُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يَا مَعْشَرَ) nidâ cümlesi, mukadder (يقول) in makûlü. Mahallen mansub.
(...قَدِ اسْتَكْثَرْتُم) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ أَوْلِيَآؤُهُم) cümlesi, mukadder müste'nefe ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(رَبَّنَا) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...بَلَغْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَجَّلْتَ لَنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(اَلنَّارُ مَثْوَاكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(شَاءَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 129

وَكَذٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظّٰلِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تولية) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (نُوَلِّي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّالِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (بَعْضاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) bir önceki âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...نُوَلِّي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi Îrâbda yeri yok.
(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 130

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ۚ قَالُوا شَهِدْنَا عَلٰى اَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾

Îrâbı:

(يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ) bir önceki âyette olduğu gibi. (وَالإِنس) ma'tuf olduğu (الْجِنِّ) gibi. (أ) istifham tevbîhi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتِ) muzâri, meczum. Cezm

alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رُسُلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (رُسُلٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (يَقُصُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili, (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَقُصُّونَ) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ) muzâri, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (يَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret (يَوْمِ) den bedel veya atfı beyan, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (شَهِدْنَا) de öyle. (عَلَى أَنفُسِ) cârr-mecrur, (شَهِدْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (غَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (الدُّنْيَا), (الْحَيَاةُ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (شَهِدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى أَنفُسِ) cârr-mecrur, (شَهِدُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (كَافِرِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (شَهِدُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(يَا مَعْشَرَ...) nidâ cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(يَأْتِكُمْ رُسُلٌ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَقُصُّونَ...) cümlesi, (رُسُلٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(يُنذِرُونَكُمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(شَهِدْنَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(غَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(شَهِدُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كَانُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 131

ذٰلِكَ اَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَاَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أن) muhaffefe, harfi te'kîd, ismini nasb, haberini raf eder. İsmi, mahzuf zamîri şân –gelecek cümle haberi–. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُهْلِكَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقُرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (بِظُلْمٍ) cârr-mecrur, (مُهْلِكَ) deki zamirden hâl olan mukadder (ملتبسًا) e müteallık.

(أن لَمْ يَكُن...) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ل) ile mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) hâliyye. (أَهْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَافِلُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(ذٰلِكَ أن لَمْ يَكُن...) cümlesi, isit'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ يَكُن...) cümlesi, muhaffef (أن) in haberi. Mahallen merfu.

(أَهْلُهَا غَافِلُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 132

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِكُلٍّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (دَرَجَاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (عَمِلُوا) mâzı ve fâili.

(مَا عَمِلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (دَرَجَاتٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَا), (لیس) gibi. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr zâid. (غَافِلٍ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَن) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا يَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (غَافِلٍ) e müteallık.

Cümleler:

(لِكُلٍّ دَرَجَاتٌ) cümlesi, geçen âyetteki (غَرَّتْهُمُ...) e ma'tuf. Onun gibi.

(عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 133

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۖ اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَآ اَنْشَاَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِينَ ۖ ﴿١٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْغَنِيُّ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) ikinci sıfat, merfu. Raf alâmeti (و) (Esmaü hamseden). (الرَّحْمَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَشَاْ يُذْهِبْ) muzâriler, şart ve cevâbı, meczumlar. Cezm alâmetleri sükûnlar. Fâilleri, müstetir zamirler, (رَبُّ) ye râciler. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَيَسْتَخْلِفْ) ma'tuf olduğu (يُذْهِبْ) gibi. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَسْتَخْلِفْ) e mütealılk. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (رَبُّ) ye râci. (كَ) harfi cerr ve teşbih. (مَا) harfi masdar. (أَنْشَأَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (رَبُّ) ye râci.

(مَا أَنْشَأَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (إِنْشَاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.
(مِن ذُرِّيَّةِ) cârr-mecrur, (أَنْشَأَ) ye müteallık. (قَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آخَرِينَ), (قَوْمٍ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...رَبُّكَ الْغَنِيُّ) cümlesi, geçen âyete ma'tuf. Onun gibi.
(إِن يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ) cümlesi, (رَبُّ) nün haberi. Mahallen merfu.
(يُذْهِبْكُمْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْتَخْلِفْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْشَأَكُم) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 134

إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ ۙ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ مَا) harfi te'kîd ve ismi –ya âid olan zamir mahzuf–. (تُوعَدُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (ل) harfi te'kîd. (آتٍ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (مَا), (ليس) gibi. (أَنتُم) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعْجِزِينَ) haberi, lafzan mecrur mahallen mansub.

Cümleler:

(إِنَّ مَا تُوعَدُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُوعَدُونَ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا أَنتُم...) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 135

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۙ
مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۖ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf olan (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اعْمَلُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ) cârr-mecrur, (اعْمَلُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي عَامِلٌ) harfi te'kîd ,mahallen mansub olan ismi ve merfu olan haberi. (فَ) ta'lîliyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَن) ismi istifhâm. Mübteda, mahallen merfu. (تَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (عَاقِبَةُ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لَا) nâfiye. (يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) muzâri, merfu ve fâili, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اعْمَلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنِّي عَامِلٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(سَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَكُونُ لَهُ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يُفْلِحُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 136

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَاَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْاَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هٰذَا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ وَهٰذَا لِشُرَكَآئِنَا ۖ فَمَا كَانَ لِشُرَكَآئِهِمْ فَلَا يَصِلُ اِلَى اللّٰهِ ۚ وَمَا كَانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ اِلٰى شُرَكَآئِهِمْ ۗ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلّٰهِ مِمَّا) câr-mecrurlar, (جَعَلُوا) ye müteallıklar. (ذَرَأَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنَ الْحَرْثِ) câr-mecrur, (ذَرَأَ) ye müteallık. (وَالْأَنْعَامِ) ma'tuf olduğu (الْحَرْثِ) gibi. (نَصِيبًا), (جَعَلُوا) nun mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (قَالُوا), (جَعَلُوا) gibi. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (لِلّٰهِ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بِزَعْمِ) câr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هَذَا لِشُرَكَآءِ), (هَذَا لِلّٰهِ) gibi. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi müstetir zamir (مَا) ya âid. (لِشُرَكَآءِ) câr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye. (يَصِلُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَى اللّٰهِ) câr-mecrur, (يَصِلُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا كَانَ لِلّٰهِ), (مَا كَانَ لِشُرَكَآءِ) gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَصِلُ إِلَى), (شُرَكَآءِ), (يَصِلُ إِلَى اللّٰهِ) gibi. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَاءَ مَا) fi'li mâzı ve fâili. (يَحْكُمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...جَعَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذَرَأَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(هَذَا لِلّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هَذَا لِشُرَكَآئِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(مَا كَانَ) cümlesi, (قَالُوا) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(كَانَ لِشُرَكَآئِهِمْ) cümlesi, (مَا) nın haberi. Mahallen merfu.
(لَا يَصِلُ) cümlesi, (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu. Yâni, (فَهُوَ يَصِلُ) demek. Bu isim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
İkinci (...مَا كَانَ) cümlesi, birincisi gibi. Ona ma'tuf.
(كَانَ لِلّٰهِ) cümlesi, (مَا) nın haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ يَصِلُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...يَصِلُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(سَاءَ مَا) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(يَحْكُمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 137

وَكَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ اَوْلَادِهِمْ شُرَكَآؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تَزْيِينًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a mütelalık. (زَيَّنَ) fi'li mâzı. (لِكَثِيرٍ) cârr-mecrur, (زَيَّنَ) ye müteallık. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (كَثِيرٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (قَتْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْلَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شُرَكَآءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme –mef'ûl, fâilden önce geldi–. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُرْدُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يُرْدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (زَيَّنَ) ye müteallık.
(وَ) âtıfa. (لِيَلْبِسُوا) her yönüyle (لِيُرْدُوا) gibi. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَلْبِسُوا) ye müteallık.

(أَنْ يَلْبِسُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi. (دِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (فَعَلُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ) geçen 112. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...زَيَّنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُرْدُوهُمْ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَلْبِسُوا) cümlesi de aynen geçenki gibi.
(لَوْ شَاءَ اللّٰهُ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(مَا فَعَلُوهُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 138

وَقَالُوا هٰذِهٖٓ اَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَا يَطْعَمُهَآ اِلَّا مَنْ نَشَآءُ بِزَعْمِهِمْ وَاَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَاَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا افْتِرَآءً عَلَيْهِ ۭ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أَنْعَامٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَحَرْثٌ حِجْرٌ) habere ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَا) nâfiye. (يَطْعَمُهَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı hasr. (مَنْ) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (نَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِزَعْمِ) cârr-mecrur, (قَالُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْعَامٌ), (هي) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. (حُرِّمَتْ ظُهُورُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَنْعَامٌ) geçen (وَأَنْعَامٌ) gibi. (لَا) nâfiye. (يَذْكُرُونَ اسْمَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (يَذْكُرُونَ) ye müteallık. (افْتِرَاءً) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (افْتِرَاءً) e müteallık. (سَ) harfi tenfîs. (يَجْزِيهِم) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ), (يَذْكُرُونَ) gibi.

(مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَجْزِي) ye müteallık.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هَذِهِ أَنْعَامٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَا يَطْعَمُهَا) cümlesi, (أَنْعَامٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(...نَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنْعَامٌ "هي") cümlesi, ikinci cümle gibi. Ona ma'tuf.
(حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا) cümlesi, ikinci (أَنْعَامٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(أَنْعَامٌ "هي") cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...لَا يَذْكُرُونَ) cümlesi, üçüncü (أَنْعَامٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(سَيَجْزِيهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَفْتَرُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 139

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هٰذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا ۖ وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ ۚ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ ۚ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (فِي بُطُونِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هَا) harfi tenbih. (هٰذِهِ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْعَامِ), (هٰذِهِ) den bedel veya atfı beyân, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَالِصَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِذُكُورِ) cârr-mecrur, (خَالِصَةٌ) e müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَمُحَرَّمٌ) ma'tuf olduğu (خَالِصَةٌ) gibi. (عَلَىٰ أَزْوَاجِ) cârr-mecrur, (مُحَرَّمٌ) e müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (مَيْتَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (شُرَكَاءُ) ye müteallık. (سَيَجْزِيهِمْ) geçen âyetteki gibi. (وَصْفَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb

alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberleri. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki gibi. Ona ma'tuf.
(...مَا فِي بُطُونِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِن يَكُن مَّيْتَةً) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(هُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...سَيَجْزِيهِمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ حَكِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 140

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا
مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ ۚ قَدْ ضَلُّوا وَمَا
كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (خَسِرَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (قَتَلُوا أَوْلَادَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَفَهًا) mef'ûlü lieclih veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (سَفَهًا) den te'kîd eden hâl, mahallen mansub. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (حَرَّمُوا مَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (رَزَقَهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ) bir önce geçen âyetteki gibi. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلُّوا), (قَتَلُوا) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا مُهْتَدِينَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَدْ خَسِرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَتَلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...حَرَّمُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...رَزَقَهُمُ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok. (مَا) ya âid olan zamir mahzuf. (بِهِ) takdirinde.
(قَدْ ضَلُّوا) cümlesi, isti'nâf müekkid. Îrâbda yeri yok.
(...مَا كَانُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 141

وَهُوَ الَّذِيٓ اَنْشَاَ جَنّٰتٍ مَّعْرُوشٰتٍ وَّغَيْرَ مَعْرُوشٰتٍ وَّالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا اُكُلُهٗ وَالزَّيْتُوْنَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَّغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ؕ كُلُوْا مِنْ ثَمَرِهٖٓ اِذَآ اَثْمَرَ وَاٰتُوْا حَقَّهٗ يَوْمَ حَصَادِهٖ ۖ وَلَا تُسْرِفُوْا ؕ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿١٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (أَنْشَأَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (هُوَ الَّذِي) ye râci. (جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler. (وَغَيْرَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَعْرُوشَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مُخْتَلِفاً) bu ikisinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُكُلُ), (مُخْتَلِفاً) nin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ), (وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ) gibiler. (مُتَشَابِهاً) bu iki meyveden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَغَيْرَ) ma'tuf olduğu (مُتَشَابِهاً) gibi. (مُتَشَابِهٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِن ثَمَرِ) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (أَثْمَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (ثَمَرَ) ye râci. (وَ) âtıfa. (آتُوا حَقَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آتُوا) ye mütealılk. (حَصَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُسْرِفُوا) mûzari, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لاَ) nâfiye. (يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْشَأَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كُلُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(أَثْمَرَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (إِذَا) nin cevâbı mahzuf.

(...آتُوا) ve (لاَ تُسْرِفُوا) cümleleri (كُلُوا) cümlesi gibiler. Ona ma'tuflar.

(إِنَّهُ لَا يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُحِبُّ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 142

وَمِنَ الْاَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا ؕ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۙ﴿١٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ الْأَنْعَامِ) câr-mecrur, (أَنْشَأَ) takdîrindeki fi'le müteallık. (حَمُولَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَفَرْشًا) ma'tuf olduğu (حَمُولَةً) gibi. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِمَّا) câr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (رَزَقَكُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (وَ) fâili. (خُطُوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لَكُمْ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَدُوٌّ) e müteallık. (مُبِينٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(أَنْشَأَ "مِنَ الْأَنْعَامِ") cümlesi, geçen âyetteki (أَنْشَأَ) ye ma'tuf. Onun gibi.
(كُلُوا...) cümlesi, geçen sözden isti'nâf müsebbebe. Îrâbda yeri yok.
(رَزَقَكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَتَّبِعُوا...) cümlesi, (كُلُوا) ye ma'tuf. Onun gibi.
(إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 143

ثَمٰنِيَةَ اَزْوَاجٍ ۚ مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ ؕ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ ؕ نَبِّـُٔوْنِىْ بِعِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۙ﴿١٤٣﴾

Îrâbı:

(ثَمَانِيَةَ) geçen âyetteki (حَمُولَةً) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَزْوَاجٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الضَّأْنِ) câr-mecrur, (أَنْشَأَ) gibi

mukadder bir file müteallık. (اثْنَيْنِ), (ثَمَانِيَةَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti (ي) –"geçen âyetteki (فَرْشاً) den bedel" de denilmiş–. (وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ) ma'tuf olduğu (مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ) gibi. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifham inkâri. (الذَّكَرَيْنِ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (حَرَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أم) harfi atf. (الأُنثَيَيْنِ), (الذَّكَرَيْنِ) gibi. Buna ma'tuf. (أم) harfi atf. (مَا) ismi mavsul, (اثْنَيْنِ) ye ma'tuf. Mahallen mansub. (اشْتَمَلَتْ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (اشْتَمَلَتْ) e müteallık. (أَرْحَامُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الأُنثَيَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَبِّؤُونِي) fi'li emr, fâili ve harfi vikâye ile mef'ûlü. (بِعِلْمٍ) cârr-mecrur, (نَبِّؤُونِي) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...حَرَّمَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اشْتَمَلَتْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَبِّؤُونِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كُنتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 144

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ۗ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ
الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ ۖ أَمْ كُنتُمْ
شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّاكُمُ اللَّهُ بِهَٰذَا ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى
اللَّهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾

Îrâbı:

(وَمِنَ الإِبْلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الأُنثَيَيْنِ) geçen âyetteki gibi. (أَمْ) istifham ve (بَلْ) anlamında. (كُنتُمْ شُهَدَاءَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (شُهَدَاءَ) ye müteallık. (وَصَّاكُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِهَذَا) cârr-mecrur, (وَصَّى) ye

müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنِ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُضِلَّ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, hâl, mahallen mansub. Âmili, (يُضِلَّ).

(أَنْ يُضِلَّ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (افْتَرَى) ya müteallık.

(عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mavsufu gibi mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...حَرَّمَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اشْتَمَلَتْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ شُهَدَاءَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(وَصَّاكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...افْتَرَى) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُضِلَّ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَهْدِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 145

قُلْ لَآ اَجِدُ فِى مَآ اُوحِىَ اِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهٗٓ
اِلَّآ اَنْ يَكُونَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَسْفُوحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَاِنَّهٗ
رِجْسٌ اَوْ فِسْقًا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ
وَلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لا) nâfiye. (أجِدُ) muzâri, merfu. Fâil, müstetir zamir (أنا). (فِي مَا) cârr-mecrur, (أجِدُ) ye müteallık. (أوحِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إلَيَّ) cârr-mecrur, (أوحِيَ) ye müteallık. (مُحَرَّماً), (أجِدُ) nün (شيئاً) takdîrindeki mef'ûlünün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى طَاعِمٍ) cârr-mecrur, (مُحَرَّماً) e müteallık. (يَطْعَمُ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (طَاعِمٍ) e râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إلاَّ) edâtı istisnâ. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir, (مُحَرَّماً) e râci. (مَيْتَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أنْ يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna, mahallen mansub.

(أوْ) harfi atf. (دَماً مَسْفُوحاً), (مَيْتَةً) e ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أوْ لَحْمَ) de ma'tuf olduğu (مَيْتَةً) gibi. (خِنزِيرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) ta'lîliyye. (إنَّهُ رِجْسٌ) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (أوْ فِسْقاً) da ma'tuf olduğu (مَيْتَةً) gibi. (أهِلَّ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (فِسْقاً) a râci. (لِغَيْرِ) cârr-mecrur, (أهِلَّ) ye müteallık. (اللّهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِهِ) cârr-mecrur, (أهِلَّ) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنِ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (اضْطُرَّ), (أهِلَّ) gibi. Fi'li şart, mahallen meczum. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنِ) e âid. (غَيْرَ) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَاغٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (لا) zâide, nefyi te'kîd için. (عَادٍ) ma'tuf olduğu (بَاغٍ) gibi. (فَ) ta'lîliyye. (إنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberleri. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا أجِدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أوحِيَ إلَيَّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَطْعَمُهُ) cümlesi, (طَاعِمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...يَكُونَ) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إنَّهُ رِجْسٌ) cümlesi, ta'lîl için mu'teriza. Îrâbda yeri yok.

(...أهِلَّ) cümlesi, (فِسْقاً) nın ısfatı. Mahallen mansub.

(...مَنِ اضْطُرَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اضْطُرَّ) cümlesi, (مَنِ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إنَّ رَبَّكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf. (فلا مؤاخذة) takdîrinde.

Âyet: 146

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ ۚ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ
حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا
أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ۚ ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ ۖ
وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (عَلَى الَّذِينَ) câr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (حَرَّمْنَا) ye müteallık. (هَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (Esmaü hamseden). (ظُفُرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مِنَ الْبَقَرِ) câr-mecrur, gelecek (حَرَّمْنَا) ye müteallık. (وَالْغَنَمِ) ma'tuf olduğu (الْبَقَرِ) gibi. (حَرَّمْنَا) geçenki gibi. (عَلَيْهِمْ) câr-mecrur, ikinci (حَرَّمْنَا) ye müteallık. (شُحُومَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisnâ. (مَا) ismi mavsul. Müstesna, mahallen mansub. (حَمَلَتْ ظُهُورُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمَا) geçenki gibi. (أَوْ) harfi atf. (الْحَوَايَا), (ظُهُورُ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَوْ) harfi atf. (مَا اخْتَلَطَ) ma'tuf olduğu (مَا حَمَلَتْ) gibi. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (بِعَظْمٍ) câr-mecrur, (اخْتَلَطَ) ya müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (جَزَيْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِبَغْيِ) câr-mecrur, (جَزَيْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّا لَصَادِقُونَ) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi ve haberi, merfu. Raf alâmeti (وَ).

Cümleler:

(هَادُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...حَرَّمْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...حَرَّمْنَا) cümlesi, birincisi gibi. Ona ma'tuf.
(...حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اخْتَلَطَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَزَيْنَاهُم) cümlesi, (ذَٰلِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّا لَصَادِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 147

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ ۚ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَذَّبُوكَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum, fâili ve mef'ûlü. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذُو) haber, merfu. Raf alâmeti (و) (Esmaü hamseden). (رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يُرَدُّ بَأْسُ) muzâri, mechul, merfu ve nâibi fâili. (بَأْسُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنِ الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (يُرَدُّ) ye müteallık. (الْمُجْرِمِينَ), (الْقَوْمِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(كَذَّبُوكَ) cümlesi, geçen 145. âyetteki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Onun gibi.
(قُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لاَ يُرَدُّ بَأْسُهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 148

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا ۗ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا ۖ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُ الَّذِينَ) muzâri, merfu ve fâili, mahallen merfu. (أَشْرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (أَشْرَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (آبَاءُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf

alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ حَرَّمْنَا), (مَا أَشْرَكْنَا) gibi. (مِن) harfi cerr. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (تَكْذِيبًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (كَذَّبَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّىٰ) harfi ğâye ve cerr. (ذَاقُوا بَأْسَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ ذَاقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَذَّبَ) ye müteallık.

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَلْ) istifham inkâri. (عِندَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr zâid. (عِلْمٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فَ) sebebiyye. (تُخْرِجُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَنَا) cârr-mecrur, (تُخْرِجُوا) ye müteallık.

(أَنْ تُخْرِجُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Mahallen merfu.

(إِنْ) harfi nefy. (تَتَّبِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلاَّ) edâtı hasr. (الظَّنَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi nefy. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı hasr. (تَخْرُصُونَ), (تَتَّبِعُونَ) gibi.

Cümleler:

(سَيَقُولُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَشْرَكُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا أَشْرَكْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ حَرَّمْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كَذَّبَ الَّذِينَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذَاقُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هَلْ عِندَكُم مِنْ عِلْمٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تُخْرِجُوهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِن تَتَّبِعُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ أَنتُمْ إِلاَّ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تَخْرُصُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 149

قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۚ فَلَوْ شَاءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere mütealılk. (الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (شَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَ) harfi te'kîd (لَوْ) in cevâbında vâkı. (هَدَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَجْمَعِينَ) muhâtab zamîrinin te'kîdi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لِلّٰهِ الْحُجَّةُ) cümlesi, (إن لم تكن لكم حجة) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahalen meczum.

Şart cevâb cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَوْ شَاءَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...هَدَاكُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 150

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَا ۚ فَاِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ۚ ﴿١٥٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَلُمَّ) ismi, fi'li emr, (أحضروا) anlamında. Fâili, müstetir zamir (أنتم). (شُهَدَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ), (شُهَدَاءَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (يَشْهَدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (حَرَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. Mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (بِ) ile mahallen mecrur. (يَشْهَدُونَ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَهِدُوا) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَشْهَدْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَشْهَدْ) e müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ تَتَّبِعْ), (لاَ تَشْهَدْ) gibi. (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا), (شَهِدُوا) gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَالَّذِينَ) geçen ki gibi. Ona ma'tuf. (لاَ) nâhiye. (يُؤْمِنُونَ), (يَشْهَدُونَ) gibi. (بِالآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (يَعْدِلُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْدِلُونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَشْهَدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(حَرَّمَ هَذَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنْ شَهِدُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...لاَ تَشْهَدْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...لاَ تَتَّبِعْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَعْدِلُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 151

قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلاَ تُشْرِكُوا بِهٖ شَيْئًا ۖ
وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا ۚ وَلاَ تَقْتُلُوٓا اَوْلاَدَكُمْ مِنْ اِمْلاَقٍ ۖ نَحْنُ
نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْ ۚ وَلاَ تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا
بَطَنَ ۚ وَلاَ تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِى حَرَّمَ اللّٰهُ اِلاَّ بِالْحَقِّ ۖ ذٰلِكُمْ

وَصَّيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) geçen âyetlerdeki gibi. (تَعَالَوْا) fi'li emr, câmid ve fâili. (أَتْلُ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَرَّمَ رَبُّ) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (حَرَّمَ) ye müteallık. (أن) harfi tefsîr. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُشْرِكُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (تُشْرِكُوا) ye mütealılk. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (بِالْوَالِدَيْنِ) cârr-mecrur, (أحسنوا) takdîrindeki fi'li müteallık. (إِحْسَاناً) mukadder fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ تَقْتُلُوا), (لاَ تُشْرِكُوا) gibi. (أَوْلاَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْ إِمْلاَقٍ) cârr-mecrur, (تَقْتُلُوا) ye müteallık. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (نَرْزُقُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نَحْنُ) (ta'zîm için). (وَ) âtıfa. (إِيَّاهُمْ) munfasıl zamir, mef'ûl zamîre ma'tuf. Mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لاَ تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ), (لاَ تَقْتُلُوا أَوْلاَدَ) gibi. (مَا) ismi mavsul, (الْفَوَاحِشَ) den bedeli iştimâl, mahallen mansub. (ظَهَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (مِنْهَا) cârr-mecrur, fâil zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (وَمَا بَطَنَ), (مَا ظَهَرَ) ya ma'tuf. Onun gibi. (وَلاَ تَقْتُلُوا النَّفْسَ), (وَلاَ حَرَّمَ) gibi. (تَقْتُلُوا أَوْلاَدَ) gibi. (الَّتِي) ismi mavsul, (النَّفْسَ) nin sıfatı. Mahallen mansub. (اللهُ), (حَرَّمَ رَبُّ) gibi. (إِلاَّ) edâtı hasr. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (تَقْتُلُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (ذَلِكُمْ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (وَصَّاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (وَصَّي) ya müteallık. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعَالَوْا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَتْلُ) cümlesi, (إن تأتوا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...حَرَّمَ رَبُّكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تُشْرِكُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(بِالْوَالِدَيْنِ "أَحْسِنُوا") ve (...لاَ تَقْتُلُوا) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

(...نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَرْزُقُكُمْ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...لاَ تَقْرَبُوا) cümlesi, (لاَ تُشْرِكُوا) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(...ظَهَرَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(بَطَنَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَقْتُلُوا النَّفْسَ) cümlesi, tefsîriyye gibi. Ona ma'tuf.
(...حَرَّمَ اللّهُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...ذٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(وَصَّاكُمْ بِهِ) cümlesi, (ذٰلِكُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 152

وَلاَ تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ اِلاَّ بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ
اَشُدَّهُ ۚ وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ لاَ نُكَلِّفُ نَفْسًا
اِلاَّ وُسْعَهَا وَاِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى ۚ وَبِعَهْدِ
اللّٰهِ اَوْفُوا ۚ ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

Îrâbı:

(وَلاَ تَقْرَبُوا مَالَ) geçen âyetteki (لاَ تُشْرِكُوا...شَيْئًا) gibi. Ona ma'tuf. (الْيَتِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِلاَّ) edâtı hasr. (بِالَّتِي) cârr-mecrur, (تَقْرَبُوا) ye müteallık. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَتّٰى) harfi ğaye ve cerr. (يَبْلُغَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (الْيَتِيمِ) ye râci. (أَشُدَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَبْلُغَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَقْرَبُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَوْفُوا الْكَيْلَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَالْمِيزَانَ) ma'tuf olduğu (الْكَيْلَ) gibi. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, hâl, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (نُكَلِّفُ نَفْسًا) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (اِلاَّ) edâtı hasr. (وُسْعَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli. Mahallen mansub. Cevâba müteallık. (قُلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (اِذَا) nin cevâbında vâkı. (اعْدِلُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir,

hakkında söz söylenen kimseye râci. (ذَا) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ا) (Esmaü hamseden). (قُرْبَى) muzâfun ileyh mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, gelecek (أَوْفُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْفُوا) geçenki gibi. (ذٰلِكُمْ وَصّٰكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...لاَ تَقْرَبُوا مَالَ) cümlesi, geçen âyetteki tefsîriyye cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(هِيَ أَحْسَنُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَبْلُغَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَوْفُوا الْكَيْلَ) cümlesi, geçen âyetteki tefsîriyye cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(...لاَ نُكَلِّفُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(قُلْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اعْدِلُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şart, cevâb cümlesi de geçen âyetteki tefsîriyye gibi. Ona ma'tuf.
(كَانَ ذَا قُرْبَى) cümlesi, hakkında söz söylenenden hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevâbı mahzuf. Geçen sözlerden anlaşılır.
İkinci (...أَوْفُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...ذٰلِكُمْ وَصّٰكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(وَصّٰكُمْ بِهٖ) cümlesi, (ذٰلِكُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 153

وَأَنَّ هٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ ذٰلِكُمْ وَصّٰكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (أَنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (صِرَاطِي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُسْتَقِيمًا), (صِرَاطِ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ هٰذَا صِرَاطِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (أتلو) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّبِعُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (السُّبُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (تَفَرَّقَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha –bu fiilde (تَ) nin bir mahzuf. Aslı (تَتَفَرَّقَ)–. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (السُّبُلَ) ye râci. (بِكُمْ عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrurlar, (تَفَرَّقَ) ya müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) geçen âyetlerin sonları gibi.

(أَن تَفَرَّقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde sözün gelişinden anlaşılan mahzuf masdara ma'tuf. (لا يكن منكم إتباع للسبل فتفرق) takdîrinde.

Cümleler:

(اتَّبِعُوهُ) cümlesi, (إن وضح لكم سبيلي) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لاَ تَتَّبِعُوا السُّبُلَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(تَفَرَّقَ بِكُمْ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ذٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(وَصَّاكُم بِهِ) cümlesi, (ذٰلِكُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 154

ثُمَّ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِى اَحْسَنَ وَتَفْصِيلاً لِكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa, isti'nâfiyye. (آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri –(مُوسَى) nın nasb alâmeti mukadder fetha–. (تَمَاماً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الَّذِي) cârr-mecrur, (تَمَاماً) e müteallık. (أَحْسَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye râci. (وَتَفْصِيلاً) ma'tuf olduğu (تَمَاماً) gibi. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (تَفْصِيلاً) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَهُدًى وَرَحْمَةً) ma'tuf oldukları (تَمَاماً) gibiler –(هُدًى) nin nasb alâmeti mukadder fetha–. (لَعَلَّهُم) harfi teracci ve ismi. (بِلِقَاءِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَحْسَنَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّهُم بِلِقَاء رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 155

وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (كِتَابٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مُبَارَكٌ) sıfat, mavsûfu olan (كِتَابٌ) gibi. (فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (اتَّبِعُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَاتَّقُوا) ma'tuf olduğu (اتَّبِعُوا) gibi. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تُرْحَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(هَذَا كِتَابٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَنْزَلْنَاهُ) cümlesi, (كِتَابٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(اتَّبِعُوهُ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُرْحَمُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 156

اَنْ تَقُولُوا اِنَّمَا اُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلٰى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا
وَاِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٦﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقُولُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.
(أَنْ تَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub.

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (أُنزِلَ الْكِتَابُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (عَلَى طَآئِفَتَيْنِ مِن قَبْلِ) cârr-mecrurlar, (أُنزِلَ) ye müteallıklar. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِن) muhaffefe, harfi te'kîd ve nasb, ismi mahzuf (إِنَّنَا) takdîrinde. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَن دِرَاسَتِ) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (غَافِلِينَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(تَقُولُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ الْكِتَابُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِن كُنَّا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahalen mansub.
(...كُنَّا) cümlesi, (إِن) muhaffefenin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 157

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّآ أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّآ أَهْدَىٰ مِنْهُمْ ۚ فَقَدْ جَآءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِـَٔايَـٰتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا ۗ سَنَجْزِى الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ ءَايَـٰتِنَا سُوٓءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

Îrâbı:

(أَوْ) harfi atf. (تَقُولُوا) geçen âyetin başındakine ma'tuf, onun gibi. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (الْكِتَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَ) harfi te'kîd (لَوْ) in cevâbında vâkı. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَهْدَى) haberi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَهْدَى) ye müteallık.

(...أَنَّا أُنزِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ثبت) fi'linin fâili. Mahallen merfu.

(فَ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءكُم بَيِّنَةٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (جَاء) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَهُدًى وَرَحْمَةٌ), (بَيِّنَةٌ) e ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri (هُدًى) ninki mukadder, ötekininki açık zammeler. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm. Mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّن) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık.

(اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (صَدَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (صَدَفَ) ye müteallık. (سَ) harfi tenfîs. (نَجْزِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَصْدِفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (يَصْدِفُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُوءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَصْدِفُونَ) geçenki gibi.

(...مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَجْزِي) ye müteallık.

Cümleler:

(قُولُوا) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
Mukadder (ثبت) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أُنزِلَ عَلَيْنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...كُنَّا أَهْدَى) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ جَاءَكُم) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبَ بِآيَاتِ اللّٰهِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(صَدَفَ عَنْهَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...سَنَجْزِي) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَصْدِفُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (يَصْدِفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 158

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَاْتِيَ رَبُّكَ اَوْ يَاْتِيَ
بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ ؕ يَوْمَ يَاْتِي بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا
اِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فِيٓ اِيمَانِهَا خَيْرًا ؕ
قُلِ انْتَظِرُوٓا اِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

Îrâbı:

(هَلْ) nefy anlamında harfi istifham. (يَنظُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إلاَّ) edâtı hasr. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَأتِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَلآئِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن تَأتِيهُمُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَنظُرُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أوْ يَأتِيَ رَبُّ) geçenki gibi. Ona ma'tuf. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أوْ يَأتِي بَعْضُ) geçenkiler gibi. Onlara ma'tuf. (آيَاتِ رَبِّ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لاَ يَنفَعُ) ya müteallık. (يَأتِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ) geçenki gibi. (لاَ) nâfiye. (يَنفَعُ نَفْساً إيمَانُ) muzâri, merfu ve mef'ûlü ile fâili. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir, (نَفْساً) e râci. (آمَنَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نَفْساً) e râci. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. (آمَنَتْ) e müteallık. (أوْ) harfi atf. (كَسَبَتْ), (آمَنَتْ) gibi. (فِي إيمَانِ) cârr-mecrur, (كَسَبَتْ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَيْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (انتَظِرُوا) fi'li emr ve fâili. (إنَّا مُنتَظِرُونَ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَنظُرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَأتِيهُمُ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَأتِيَ رَبُّكَ) ve (يَأتِي بَعْضُ...) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

İkinci (يَأتِي بَعْضُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لاَ يَنفَعُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ تَكُنْ) cümlesi, (نَفْساً) nin sıfatı veya hâl. Mahallen mansub.

(آمَنَتْ...) cümlesi, (تَكُنْ) ün haberi. Mahallen mansub.

(كَسَبَتْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

(قُلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(انتَظِرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إنَّا مُنتَظِرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 159

اِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ۚ اِنَّمَآ اَمْرُهُمْ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (فَرَّقُوا دِينَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَانُوا شِيَعاً) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi ile haberi. (لَسْتَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid ve ismi. (مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ) cârr-mecrurlar, mahzuf haberine müteallıklar. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى اللهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (يُنَبِّئُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (كَانُوا) geçenki gibi. (يَفْعَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...فَرَّقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا شِيَعاً) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَسْتَ مِنْهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّمَا أَمْرُهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يُنَبِّئُهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(كَانُوا يَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْعَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 160

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا ۚ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى اِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (جَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالْحَسَنَةِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَشْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْثَالِ) muzâfun

ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَن جَاء بالسَّيِّئَةِ) geçenki gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (لاَ) nâfiye. (يُجْزَى) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (إلاَّ) edâtı hasr. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...مَن جَاء) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَاء بالْحَسَنَةِ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَهُ عَشْرُ أمْثَالِهَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
İkinci (مَن جَاء) cümlesi, birincisi gibi. Ona ma'tuf.
(جَاء بالسَّيِّئَةِ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لاَ يُجْزَى) cümlesi, (هو) takdîrindeki mübtedânın haberi. Mahallen merfu.
Mukadder (هو) isim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 161

قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۚ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنَّني) harfi te'kîd, vikâye (نَ) u ve ismi. (هَدَاني) fi'li mâzı, vikâye (نَ) u ve mef'ûlü. (رَبِّ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (هَدَاني) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mavsûfu (صِرَاطٍ) gibi. (دِيناً قِيَماً), (عرفني) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مِلَّةَ), (دِيناً) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (حَنِيفاً), (إبْرَاهِيمَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (إبْرَاهِيمَ) ye râci. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّنِي هَدَانِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هَدَانِي رَبِّي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cümlesi, (حَنِيفاً) e ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 162

قُلْ اِنَّ صَلَاتِى وَنُسُكِى وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى لِلّٰهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ إِنَّ) geçen âyetteki gibi. (صَلَاةِ), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي), (صَلَاتِي) gibiler. Ona ma'tuflar. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (رَبِّ) lafzı celâl gibi. Ondan bedel veya sıfatı. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ صَلَاتِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 163

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye lilcins. (شَرِيكَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (بِذٰلِكَ) cârr-mecrur, fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili olan (أُمِرْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (أَوَّلُ) haber, merfu. (الْمُسْلِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(لَا شَرِيكَ لَهُ) cümlesi, hâl müekkid. Mahallen mansub.
(أُمِرْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَنَا أَوَّلُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 164

قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَىْءٍ ۗ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ اِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ۚ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâm inkârî. (غَيْرَ) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَبْغِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (رَبّاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلِّ شَيْءٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâfiye. (تَكْسِبُ كُلُّ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلاَّ) edâtı hasr. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (ذَنْباً) takdîrindeki mef'ûlden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ), (لاَ تَكْسِبُ كُلُّ) gibi. (وِزْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُخْرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) geçenki gibi. (فَ) âtıfa. (يُنَبِّئُكُم) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (رَبِّ) ye râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَخْتَلِفُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَبْغِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هُوَ رَبُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...لاَ تَكْسِبُ كُلُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِلَى رَبِّكُم مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, şu geçene ma'tuf. Onun gibi.
(يُنَبِّئُكُم) cümlesi de bu geçen gibi. Ona ma'tuf.
(كُنْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 165

وَهُوَ الَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَآئِفَ الْاَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ اٰتٰيكُمْ ۗ اِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ ۖ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ) fi'li mâzı, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir (هُوَ الَّذِي) ye râci. (الْأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (رَفَعَ), (جَعَلَ) gibi. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَفَعَ) ya müteallık. (بَعْضٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (دَرَجَاتٍ), (فَوْقَ) dan bedel, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَبْلُوَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (هُوَ الَّذِي) ye râci.

(أَنْ يَبْلُوَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (رَفْعَ) ya müteallık. (فِي مَا) cârr-mecrur, (يَبْلُوَ) ye müteallık. Âid mahzuf. (آتَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (هُوَ الَّذِي) ye râci. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَرِيعُ) haberi, merfu. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd ve (غَفُورٌ رَحِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...رَفَعَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يَبْلُوَكُمْ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ لَغَفُورٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

EN'ÂM SÛRESİNİN SONU

A'RAF SÛRESİ

7. Sûredir

206 Âyettir

Bu sûre Mekke'de nâzil olmuştur. Bazı âyetlerin Medine'de nâzil olduğunu söyleyenler var ise de sûrenin Mekki olduğunda icma vardır. Geçen En'âm sûresi ile bu sûre birbirinin îzahı sayılabilir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

الٓمٓصٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**المص**) "Hurufu mukattaa" denilen bu harflerin Îrâbı yok.

Âyet: 2

كِتَابٌ أُنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنْذِرَ بِهِ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**كِتَابٌ**), (**هذا**) veya (**هو**) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**أنزلَ**) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (**كِتَابٌ**) e râci. (**إِلَيْكَ**) cârr-mecrur, (**أنزلَ**) ye müteallık. (**فَ**) mukadder şartın cevâbında vâkı. (**لا**) nâhiye, câzime. (**يَكُن**) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (**فِي صَدْر**) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (**كَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**حَرَجٌ**) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنْهُ**) cârr-mecrur, (**حَرَجٌ**) nun mahzuf sıfatına müteallık. (**ل**) harfi ta'lîl ve cerr. (**تُنذِرَ**) muzâri, gizli (**أن**) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**بِهِ**) cârr-mecrur, (**تُنذِرَ**) ya müteallık.

(**أن تُنذِرَ بِهِ**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**أنزلَ**) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (ذِكْرَى) müevvel masdara ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْرَى) nın mahzuf sıfatına müteallık. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(كِتَابٌ "هذا") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُنزِلَ) cümlesi, (كِتَابٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(...لاَ يَكُن) cümlesi, (إِن تَلَوْتَهُ) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تُنذِرَ بِهِ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اتَّبِعُوا مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ
أَوْلِيَآءَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(اتَّبِعُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُنزِلَ إِلَيْكُم) geçen âyetteki gibi. (مِن رَّبِّ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (أَوْلِيَاء) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاء) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَلِيلاً), (تذكرًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) zâide kılleti te'kîd için. (تَذَّكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. –Bu fiilden (ت) nin biri mahzuf, aslı (تَتَذَّكَّرُونَ)–.

Cümleler:

(اتَّبِعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُنزِلَ إِلَيْكُم) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَتَّبِعُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(تَذَّكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَآءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا
أَوْ هُمْ قَآئِلُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَم) sayıdan kinâye, haberiyye. Mübteda, mahallen merfu. (مِن قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, temyîz. Mahallen mansub. (أَهْلَكْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (جَاءهَا بَأْسُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيَاتاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَآئِلُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(كَم مِن قَرْيَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَهْلَكْنَاهَا) cümlesi, (كَم) in haberi. Mahallen merfu.
(جَاءهَا بَأْسُنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(هُمْ قَآئِلُونَ) cümlesi, (بَيَاتاً) e ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 5

فَمَا كَانَ دَعْوٰيهُمْ اِذْ جَآءَهُمْ بَأْسُنَآ اِلَّآ اَنْ قَالُوٓا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (دَعْوَي) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçen zaman için zarf, mahallen mansub. (دَعْوَي) ye müteallık. (جَاءهُمْ بَأْسُنَا) geçen âyetteki gibi. (إِلَّا) edâtı hasr. (أَن) harfi masdar ve nasb. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ظَالِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(أَن قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

Cümleler:

(مَا كَانَ دَعْوَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(...جَاءهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنَّا ظَالِمِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

فَلَنَسْئَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْئَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (نَسْئَلَنَّ) muzâri, mebni. (نَ) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (الَّذِينَ) ismi mavsûl, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُرْسِلَ) fi'li mâzı, mechul. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (وَ) âtıfa. (لَنَسْئَلَنَّ) geçenki gibi. (الْمُرْسَلِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...نَسْئَلَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...نَسْئَلَنَّ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 7

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَآئِبِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَنَقُصَّنَّ) geçen âyetteki (لَنَسْئَلَنَّ) gibi. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (نَقُصَّنَّ) ye müteallık. (بِعِلْمٍ) cârr-mecrur, (نَقُصَّنَّ) nin fâilinden hâl olan mukadder (متلبسين) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنَّا غَآئِبِينَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi.

Cümleler:

(...نَقُصَّنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Geçen âyettekine ma'tuf.
(مَا كُنَّا غَآئِبِينَ) cümlesi, mukadder hâl (متلبسين) ye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 8

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ۚ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْوَزْنُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْوَزْنُ) ye müteallık. (إِذٍ) zarf, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (ثَقُلَتْ مَوَازِينُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...الْوَزْنُ) cümlesi, geçen isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ هُمُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 9

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُم بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ) geçen âyetteki gibi. (الَّذِينَ) ismi mavsûl, (أُولَئِكَ) nin haberi, mahallen merfu. (خَسِرُوا أَنفُسَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ب) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَظْلِمُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظْلِمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَسِرُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ خَفَّتْ) cümlesi, geçen âyettekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(خَفَّتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...خَسِرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 10

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِى الْاَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۜ
قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (مَكَّنَّاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَكَّنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) nin mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık. (فِيهَا) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (مَعَايِشَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ) 3. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...مَكَّنَّاكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَا) cümlesi, kasem cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ ۘ
فَسَجَدُوٓا اِلَّآ اِبْلِيسَ ۜ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ) geçen âyetin başı gibi. (ثُمَّ) harfi atf. (صَوَّرْنَاكُمْ) de geçen âyetteki (مَكَّنَّاكُمْ) gibi. (ثُمَّ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْمَلاَئِكَةِ) cârr-mecrur, (قُلْنَا) ye müteallık. (اسْجُدُوا) fi'li emr ve fâili. (لآدَمَ) cârr-mecrur, (اسْجُدُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (سَجَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna. (إِبْلِيسَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir, (إِبْلِيسَ) ye râci. (مِنَ السَّاجِدِينَ) cârr-mecrur, (يَكُنْ) ün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Kasem cümlesi, geçen âyetin kasem cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(صَوَّرْنَاكُمْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(...قُلْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...اسْجُدُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...سَجَدُوا) cümlesi, bir önceki gibi. Ona ma'tuf.
(لَمْ يَكُن مِنَ السَّاجِدِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ۖ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ۖ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi istifham, mübteda, mahallen merfu. (مَنَعَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (أَن) harfi masdar ve nasb. (لَا) zâide. (تَسْجُدَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (تَسْجُدَ) ye müteallık. (أَمَرْتُكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(أَلَّا تَسْجُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَنَعَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (إِبْلِيسَ) ye râci. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (خَلَقْتَنِي) fi'li mâzı, fâili, vikâye (ن) u ve mef'ûlü. (مِن نَّارٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (خَلَقْتَهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن طِينٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْتَ) ye müteallık.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا مَنَعَكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَنَعَكَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَسْجُدَ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَمَرْتُكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(خَلَقْتَهُ مِن طِينٍ) cümlesi, (خَلَقْتَنِي) gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 13

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ
اِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) geçen âyetin başı gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اهْبِطْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (مِنْهَا) cârr-mecrur, (اهْبِطْ) a müteallık. (فَ) ta'lîliyye. (مَا) nâfiye. (يَكُونُ) muzâri, tam. (لَكَ) cârr-mecrur, (يَكُونُ) ye müteallık. (أن تَتَكَبَّرَ) geçen âyetteki (أَلاَّ تَسْجُدَ) gibi. (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَتَكَبَّرَ) ye müteallık.

(أن تَتَكَبَّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَكُونُ) nün fâili. Mahallen merfu.
(فَ) âtıfa. (اخْرُجْ), (اهْبِطْ) gibi. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (مِنَ الصَّاغِرِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اهْبِطْ) cümlesi, (...إن امتنعت) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَا يَكُونُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَتَكَبَّرَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اخْرُجْ) cümlesi, (اهْبِطْ) a ma'tuf. Mahallen meczum.
(إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

قَالَ اَنْظِرْنِى اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (إِبْلِيسَ) ye râci. (أَنظِرْنِي) fi'li emr, vikâye (ن) u ve mef'ûlü. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (أَنظِرْ) a müteallık. (يُبْعَثُونَ) muzâri, mechul, merfu. Râf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَنظِرْنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يُبْعَثُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 15

قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ) 13. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 16

قَالَ فَبِمَآ اَغْوَيْتَنِى لَاَ قْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) geçenkiler gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (أَغْوَيْتَنِي) fi'li emr, vikâye (ن) u ve mef'ûlü.

(مَا أَغْوَيْتَنِي) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mukadder (أقسم) ye müteallık.
(ل) kasemiyye. (أَقْعُدَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَقْعُدَنَّ) ye müteallık. (صِرَاطَ) zarfı mekân veya harfi cerrin hazfiyle mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَقْعُدَنَّ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُسْتَقِيمَ) sıfat, mavsûfu olan (صِرَاطَ) gibi.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Mukadder (أقسم) cümlesi, mukadder (أنا) nin haberi. Mahallen merfu.
Mukadder (أنا أقسم) cümlesi, (إن أنظرْتِني) şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَقْعُدَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

ثُمَّ لَاٰتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ اَيْمَانِهِمْ
وَعَنْ شَمَآئِلِهِمْ ۖ وَلَا تَجِدُ اَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (لَآتِيَنَّ) geçen âyetteki (لَأَقْعُدَنَّ) gibi. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن بَيْنِ) cârr-mecrur, (آتِيَنَّ) ye müteallık. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْ خَلْفِ), (مِن وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَن) gibi. Ona ma'tuf. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنِ شَمَائِلِهِمْ), (مِنْ خَلْفِهِمْ) gibiler. Ona ma'tuflar. (وَ) âtıfa. (لَا) nafiye. (تَجِدُ أَكْثَرَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَاكِرِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...آتِيَنَّهُم) cümlesi, geçen âyetteki kasemin cevâbına ma'tuf. Onun gibi.
(...لَا تَجِدُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 18

قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَدْحُورًا ۖ لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) geçenkiler gibi. (اخْرُجْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْهَا) cârr-mecrur, (اخْرُجْ) e müteallık. (مَذْءُوماً مَدْحُوراً), (أنت) den haller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَ) kasemiyye. (مَن) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (تَبِعَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (لَ) kasemiyye. (أَمْلَأَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir (أنا). (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (أَمْلَأَنَّ) ye müteallık. (أَجْمَعِينَ), (مِنْكُمْ) deki zamîrin te'kîdi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اخْرُجْ مِنْهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَن تَبِعَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَبِعَكَ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَمْلَأَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَيَـٰٓـَٔادَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا
وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَا) harfi nidâ. (آدَمُ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (اسْكُنْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أنتَ) geçenkinin te'kîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (زَوْجُ) fâil, zamîre ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (كُلَا) fi'li emr ve fâili. (مِنْ) harfi cerr. (حَيْثُ) isim, zamme üzere mebni, mahallen mecrur, (كُلَا) ye müteallık. (شِئْتُمَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقْرَبَا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الشَّجَرَةَ) ismi işâretten bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (تَكُونَا) muzâri, nâkıs, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ا) ismi. (مِنَ الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي).

(أنْ تَكُونَا) cümlesi, masdar te'vîlinde sözün gelişinden anlaşılan (ظلم) masdarına ma'tuf.

Cümleler:

(يَا آدَمُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اسْكُنْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كُلَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(شِئْتُمَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...لَا تَقْرَبَا) cümlesi, (كُلَا) ye ma'tuf. Onun gibi.
(...تَكُونَا) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُۥرِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْءَٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَىٰكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ اِلَّآ اَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَسْوَسَ) fi'li mâzı. (لَهُمَا) cârr-mecrur, (وَسْوَسَ) ye müteallık. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ل) harfi ta'lîl ve âkıbe. (يُبْدِيَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (لَهُمَا) cârr-mecrur, (يُبْدِيَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وُورِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (عَنْهُمَا) cârr-mecrur, (وُورِيَ) ye müteallık. (مِن سَوْءَاتِ) cârr-mecrur, müstetir zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يُبْدِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (وَسْوَسَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (مَا) nâfiye. (نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْ هَذِهِ) cârr-mecrur, (نَهَى) ye müteallık. (هَا) harfi tenbih. (الشَّجَرَةِ) ismi işâretten bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلاَّ) edâtı hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَكُونَا) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ا) ismi. (مَلَكَيْنِ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (أَوْ) harfi atf. (تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ) geçen âyetin sonu gibi.

(أَنْ تَكُونَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub. Aslı (خشية أن تكونا).

(أَنْ تَكُونَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...وَسْوَسَ) cümlesi, geçen isti'nâf gibi. Ona ma'tuf.
(...يُبْدِيَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...وُورِيَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(مَا نَهَاكُمَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تَكُونَا مَلَكَيْنِ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 21

وَقَاسَمَهُمَآ إِنِّى لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قاسَمَهُمَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (لَكُمَا) cârr-mecrur, (النَّاصِحِينَ) ye müteallık. (لَ) kaseme bağlı harfi te'kîd. (مِنَ النَّاصِحِينَ) cârr-mecrur, (إِنِّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قاسَمَهُمَا) cümlesi, geçen âyetteki (قالَ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنِّي) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

فَدَلّٰيهُمَا بِغُرُورٍ ۚ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا
وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۟ وَنَادٰيهُمَا رَبُّهُمَآ
اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ لَكُمَآ اِنَّ الشَّيْطَانَ
لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (دَلّاهُمَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِغُرُورٍ) cârr-mecrur, mef'ûl veya fâil zamîrinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (ذاقَا الشَّجَرَةَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بَدَتْ) fi'li mâzı. (لَهُمَا) cârr-mecrur, (بَدَتْ) e müteallık. (سَوْءَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (طَفِقَا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَخْصِفَانِ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نِ) un sübûtu. (ا) fâili. (عَلَيْهِمَا) cârr-mecrur, (يَخْصِفَانِ) ye müteallık. (مِن وَرَقِ) cârr-mecrur, mukadder mef'ûlü bihin mahzuf sıfatına müteallık. (شيئًا حاصلاً) takdîrinde. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (نادَاهُمَا رَبُّ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâmiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَنْهَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَنْ) harfi cerr. (تِلْكُمَا) ismi işâret, mahallen mecrur. (أَنْهَ) ye müteallık. (الشَّجَرَةِ), (تِلْكُمَا) den bedel veya atfı beyân, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَقُلْ), (أَنْهَ) gibi. Ona ma'tuf. (لَكُمَا) cârr-mecrur, (أَقُلْ) e müteallık. (إِنَّ الشَّيْطَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَكُمَا) cârr-

mecrur, (عَدُوٌّ) e müteallık. (عَدُوٌّ مُبِينٌ), (إِنَّ) nin haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...دَلَّاهُمَا) cümlesi, geçen isti'nâfa ma'tuf. Onun gibi.
(...ذَاقَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...بَدَتْ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(طَفِقَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يَخْصِفَانِ) cümlesi, (طَفِقَا) nın haberi. Mahallen mansub.
(...نَادَاهُمَا) cümlesi, (بَدَتْ) e ma'tuf. Onun gibi.
(...أَنْهَكُمَا) cümlesi, nidânın tefsîri. Îrâbda yeri yok.
(...أَقُلْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنَّ الشَّيْطَانَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 23

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(قَالَا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ظَلَمْنَا أَنْفُسَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. Harfi şart, câzim olan (إِنْ) den önce kasem için (لَ) mahzuf. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَغْفِرْ) muzâri, (لَمْ) ile meczum, fi'li şart. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (لَنَا) cârr-mecrur, (تَغْفِرْ) e müteallık. (وَتَرْحَمْ) ma'tuf olduğu (تَغْفِرْ) gibi. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَ) kasemiyye. (نَكُونَنَّ) muzâri, nâkıs, mebni. (نَ) harfi te'kîd segîle. İsmi, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-mecrur, (نَكُونَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قَالَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(رَبَّنَا) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...ظَلَمْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَغْفِرْ لَنَا) ve (تَرْحَمْنَا) cümleleri, geçenki gibi. Ona ma'tuflar.
(...نَكُونَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı, mahzuf. Kasemin cevâbı ona delil.

Âyet: 24

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(**قَالَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (**اهْبِطُوا**) fi'li emr ve fâili. (**بَعْضُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**كُمْ**) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (**لِبَعْضٍ**) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (**عَدُوٌّ**) e müteallık. (**وَ**) âtıfa veya isti'nâfiyye. (**لَكُمْ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**فِي الْأَرْضِ**) cârr-mecrur, muahhar mübteda ve merfu olan (**مُسْتَقَرٌّ**) dan hâl olan mahzûfe müteallık. (**وَمَتَاعٌ**) ma'tuf olduğu (**مُسْتَقَرٌّ**) gibi. (**إِلَىٰ حِينٍ**) cârr-mecrur, (**مَتَاعٌ**) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(**قَالَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**اهْبِطُوا**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(**بَعْضُكُمْ...**) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(**لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ**) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 25

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(**قَالَ**) geçen âyetteki gibi. (**فِيهَا**) cârr-mecrur, (**تَحْيَوْنَ**) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ**), (**فِيهَا تَحْيَوْنَ**) gibiler. Son fiil, mechul (**و**) da nâibi fâili.

Cümleler:

(**قَالَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**تَحْيَوْنَ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(**تَمُوتُونَ**) ve (**تُخْرَجُونَ**) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 26

يَا بَنِيٓ اٰدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِيْ سَوْاٰتِكُمْ وَرِيْشًا ۭ وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌ ۭ ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (بَنِي) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi müzekkere mülhak). (آدَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (قَدْ) harfi tahkık. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye mütealılk. (لِبَاساً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُوَارِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (سَوْءَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَرِيشاً) ma'tuf olduğu (لِبَاساً) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (لِبَاسُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (التَّقْوَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذٰلِكَ) geçenki gibi. Mübteda, mahallen merfu. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَذَّكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يَا بَنِي) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ أَنزَلْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُوَارِي) cümlesi, (لِبَاساً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(لِبَاسُ التَّقْوَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ذٰلِكَ خَيْرٌ) cümlesi, (لِبَاسُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...ذٰلِكَ مِنْ آيَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَعَلَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَذَّكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

يَا بَنِيٓ اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطٰنُ كَمَآ اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِنَ

الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْاٰتِهِمَا ۗ اِنَّهُ يَرٰيكُمْ
هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۗ اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ اَوْلِيَاءَ
لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(يَا بَنِي آدَمَ) geçen âyetin başı gibi. (لاَ) nâhiye, câzime. (يَفْتِنَنَّ) muzâri, mebni, mahallen meczum. (نَ) harfi te'kîd segîle. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) harfi cerr ve teşbih. (مَا) masdariyye. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (أَبَوَيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نِ) izâfet için mahzuf. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْجَنَّةِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık.

(مَا أَخْرَجَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (فتنةَ) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.

(يَنْزِعُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (عَنْهُمَا) cârr-mecrur, (يَنْزِعُ) ye müteallık. (لِبَاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يُرِيَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (سَوْءَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يُرِيَهُمَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَنْزِعُ) ya müteallık.

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (يَرَي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُوَ) fâil olan zamîrin te'kîdi, mahallen merfu. (وَقَبِيلُ) fâil zamîre ma'tuf, merfu. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr. (حَيْثُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. (يَرَي) ya müteallık. (لاَ) nâfiye. (تَرَوْنَهُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَوْلِيَاءَ) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا بَنِي آدَمَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَفْتِنَنَّكُمُ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمِ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْزِعُ) cümlesi, (أَبَوَيْكُم) den hâl. Mahallen mansub.
(...يُرِيَهُمَا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ يَرَاكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَرَاكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ تَرَوْنَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...إِنَّا جَعَلْنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. mahallen merfu.
(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَآ اٰبَآءَنَا وَاللّٰهُ اَمَرَنَا بِهَا ۗ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ لاَ يَاْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ ۗ اَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لاَ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (فَعَلُوا فَاحِشَةً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (قَالُوا), (فَعَلُوا) gibi. (وَجَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهَا) câr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (آبَاءَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمَرَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهَا) câr-mecrur, (أَمَرَ) ya müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يَأْمُرُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِالْفَحْشَاءِ) câr-mecrur, (يَأْمُرُ) ye müteallık. (أ) istifhâm inkâri. (تَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى اللّٰهِ) câr-mecrur, (تَقُولُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُونَ), (تَقُولُونَ) gibi.

Cümleler:

(...فَعَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...وَجَدْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اللّٰهُ أَمَرَنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...أَمَرَنَا) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَأْمُرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لاَ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ
وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَمَرَ رَبِّي) fi'li mâzı ve fâili. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, (أَمَرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (أَقِيمُوا وُجُوهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَقِيمُوا) ye müteallık. (كُلِّ مَسْجِدٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (ادْعُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مُخْلِصِينَ), (ادْعُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (لَهُ) cârr-mecrur, (مُخْلِصِينَ) ye müteallık. (الدِّينَ), (مُخْلِصِينَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) harfi cerr ve teşbih. (مَا) harfi masdar. (بَدَأَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (تَعُودُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا بَدَأَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (دعوًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَمَرَ رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَقِيمُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...ادْعُوهُ) cümlesi, (أَقِيمُوا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(بَدَأَكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعُودُونَ) cümlesi, ta'lîl anlamı olan isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

فَرِيقًا هَدٰى وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ ۗ اِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيٰطِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(فَرِيقًا), (هَدٰى) nin mukaddem mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَدٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir geçen âyetteki (رَبِّي) ye râci. (وَ) âtıfa. (فَرِيقًا), (أضل) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. (حَقَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (حَقَّ) ya müteallık. (الضَّلَالَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme (müennes mecâzi). (إِنَّهُمُ) harfi te'kîd ve ismi. (اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü ile ikinci mef'ûlü. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (أَوْلِيَاءَ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَحْسَبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(هَدٰى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...حَقَّ عَلَيْهِمُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَحْسَبُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 31

يَا بَنِيٓ اٰدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۚ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(يَا بَنِي آدَمَ) geçen 27. âyetin başı gibi. (خُذُوا زِينَةَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خُذُوا) ye müteallık. (كُلِّ مَسْجِدٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَكُلُوا وَاشْرَبُوا), (خُذُوا) gibiler. Buna ma'tuflar. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime.

(تُسْرِفُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لاَ) nâfiye. (يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نْ) tenvinden ıvaz. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

Cümleler:

(يَا بَنِي آدَمَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خُذُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كُلُوا), (اشْرَبُوا) ve (لاَ تُسْرِفُوا) cümleleri, (خُذُوا) gibiler. Ona ma'tuflar.
(...إِنَّهُ لاَ يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 32

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللّٰهِ الَّتِي اَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ۭ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (حَرَّمَ زِينَةَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) ismi mavsul. (زِينَةَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (أَخْرَجَ), (حَرَّمَ) gibi. (لِعِبَادِهِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَالطَّيِّبَاتِ) ma'tuf olduğu (حَرَّمَ) gibi. Nasb alâmeti kesre. (مِنَ الرِّزْقِ) cârr-mecrur, (الطَّيِّبَاتِ) den hâl olan mahzûfe müteallık. (قُلْ) geçenki gibi. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mavsufu olan (الْحَيَاةِ) gibi. Cerr alâmeti mukadder kesre. (خَالِصَةً) mahzuf haberdeki zamirden hâl olana müteallık. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَالِصَةً) e müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تفصيلاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (نُفَصِّلُ الآيَاتِ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (نُفَصِّلُ) ye müteallık. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ حَرَّمَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...حَرَّمَ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَخْرَجَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هِيَ لِلَّذِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نُفَصِّلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 33

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(قُلْ) geçen âyetteki gibi. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ) fi'li mâzı, fâili, muzâfun ileyh ve mef'ûlü. (مَا) ismi mavsul. (الْفَوَاحِشَ) den bedel, mahallen mansub. (ظَهَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (ظَهَرَ) nın fâilinden hâl olan mahzûfe müteallık. (وَمَا بَطَنَ) ma'tuf olduğu (مَا ظَهَرَ) gibi. (وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ) ma'tuf oldukları (مَا ظَهَرَ) gibiler. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (الْبَغْيِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُشْرِكُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تُشْرِكُوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُنَزِّلْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلْ) e müteallık. (سُلْطَانًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تُشْرِكُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (الْبَغْيَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا), (أَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا) gibi. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنْ تَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenki müevvel masdara ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...حَرَّمَ رَبِّيَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahalleri mansub.
(ظَهَرَ مِنْهَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(بَطَنَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تُشْرِكُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يُنَزِّلْ) cümlesi, üçüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَقُولُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, dördüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۚ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً
وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَجَلٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (جَاءَ أَجَلُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَسْتَأْخِرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (سَاعَةً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَسْتَأْخِرُونَ) ye müteallık. (وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ) ma'tuf olduğu (لَا يَسْتَأْخِرُونَ) gibi.

Cümleler:

(لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَ أَجَلُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَا يَسْتَأْخِرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَسْتَقْدِمُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 35

يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي
فَمَنِ اتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(يَا بَنِي آدَمَ) geçen 27. âyetin başı gibi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (يَأْتِيَنَّ) muzâri, mebni. Fi'li şart, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd segîle. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رُسُلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (رُسُلٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (يَقُصُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَقُصُّونَ) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (مَنِ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (اتَّقَى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنِ) e âid. (وَ) âtıfa. (أَصْلَحَ), (اتَّقَى) gibi. Ona ma'tuf. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye mühmele. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide, nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ), (يَقُصُّونَ) gibi.

Cümleler:

(...يَا بَنِي) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَأْتِيَنَّكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُصُّونَ) cümlesi, (رُسُلٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(مَنِ اتَّقَى) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اتَّقَى) cümlesi, (مَنِ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَصْلَحَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 36

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرُوا), (كَذَّبُوا) gibi. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (اسْتَكْبَرُوا) ye müteallık. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَذَّبُوا) cümlesi, geçen âyetteki (مَنِ اتَّقَى) ye ma'tuf. Mahallen meczum.
(كَذَّبُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَكْبَرُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أُولَئِكَ أَصْحَابُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أَصْحَابُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 37

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِهٖ ؕ
اُولٰٓئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ ؕ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا
يَتَوَفَّوْنَهُمْ ۙ قَالُوٓا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ؕ قَالُوا
ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَنْ) ismi istifhâm. Mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنِ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (يَنَالُهُمْ نَصِيبُ) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (نَصِيبُ) den hâl olan mahzûfe müteallık. (حَتَّى) harfi ibtida. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (جَاءَتْهُمْ رُسُلُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَتَوَفَّوْنَهُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَيْنَ) ismi istifhâm zarfı mekân olarak mahallen mansub. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَدْعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ)

câr-mecrur, (تَدْعُونَ) ye veya (مَا) ya âid (تَدْعُونَهُ) deki mukadder zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَالُوا) geçenki gibi. (ضَلُّوا) de öyle. (عَنَّا) câr-mecrur, (ضَلُّوا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (شَهِدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى أَنفُسِ) câr-mecrur, (شَهِدُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (كَافِرِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنَّهُمْ كَانُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (شَهِدُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(مَنْ أَظْلَمُ...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(افْتَرَى...) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبَ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَنَالُهُمْ...) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(جَاءَتْهُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(يَتَوَفَّوْنَهُمْ) cümlesi, (رُسُلُنَا) den hâl. Mahallen mansub.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَيْنَ مَا كُنتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنتُمْ تَدْعُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَدْعُونَ...) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(ضَلُّوا عَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(شَهِدُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 38

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ ۖ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا ۖ حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا ۖ قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ ۖ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَلَٰكِن لَّا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (ادْخُلُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي أُمَمٍ) cârr-mecrur, (ادْخُلُوا) ye müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (أُمَمٍ) e râci. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن الْجِنِّ) cârr-mecrur, (أُمَمٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَالإِنسِ) ma'tuf olduğu (الْجِنِّ) gibi. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (ادْخُلُوا) ye müteallık. (كُلَّمَا), (حين) gibi zarf, şart ifâdeli. Cevâba müteallık. (دَخَلَتْ أُمَّةٌ) fi'li mâzı ve fâili. (لَعَنَتْ أُخْتَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (أُمَّةٌ) e râci. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى إِذَا) geçen âyetteki gibi. (ادَّارَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (ادَّارَكُوا) ye müteallık. (جَمِيعاً), (ادَّارَكُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَتْ) fi'li mâzı. (أُخْرَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لأُولَى) cârr-mecrur, (قَالَتْ) e müteallık. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبَّنَا) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (أُولاءِ) ismi işâret mübteda, mahallen merfu. (أَضَلُّونَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa sebebiyye. (آتِهِمْ عَذَاباً ضِعْفاً) fi'li emr, birinci ve ikinci mef'ûlü ile sıfatı. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنَ النَّارِ) cârr-mecrur, (عَذَاباً) nin mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (قَالَ) geçenki gibi. (لِكُلٍّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (ضِعْفٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ادْخُلُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَدْ خَلَتْ) cümlesi, (أُمَمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(دَخَلَتْ أُمَّةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...لَعَنَتْ) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ادَّارَكُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالَتْ أُخْرَاهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هَؤُلاءِ أَضَلُّونَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَضَلُّونَا) cümlesi, (هَؤُلاءِ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...آتِهِمْ) cümlesi, nidânın cevâbı gibi. Ona ma'tuf.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(لِكُلٍّ ضِعْفٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَا تَعْلَمُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 39

وَقَالَتْ أُولٰيهُمْ لِأُخْرٰيهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ) geçen âyetteki gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (فَضْلٍ) e müteallık. (مِن) harfi cerr. (فَضْلٍ), (كَانَ) nin muahhar ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فَ) âtıfa sebebiyye. (ذُوقُوا الْعَذَابَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdârıyye. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْسِبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كُنْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذُوقُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالَتْ أُولَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki misline ma'tuf. Onun gibi.
(...مَا كَانَ) cümlesi, (...إن كنتم ضالين) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Mukadder şart ve cevâbı, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...ذُوقُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكْسِبُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 40

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ
أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتّٰى يَلِجَ الْجَمَلُ فِى
سَمِّ الْخِيَاطِ ۭ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

İrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرُوا), (كَذَّبُوا) gibi. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (اسْتَكْبَرُوا) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (تُفَتَّحُ) muzâri, mechul, merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تُفَتَّحُ) ye müteallık. (أَبْوَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَلِجَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَمَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي سَمِّ) cârr-mecrur, (يَلِجَ) ye müteallık. (الْخِيَاطِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre

(...أَنْ يَلِجَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَدْخُلُونَ) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (نَجْزِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (الْمُجْرِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...لاَ تُفَتَّحُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لاَ يَدْخُلُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...يَلِجَ الْجَمَلُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَجْزِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَٰلِكَ
نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

İrâbı:

(لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, muahhar mübteda ve merfu olan (مِهَادٌ) den hâl olan mahzufe mütealık. (وَ) âtıfa. (مِنْ فَوْقِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (غَوَاشٍ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder zamme. (وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...لَهُم مِن جَهَنَّمَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مِن فَوْقِهِمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...نَجْزِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَآ ۖ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَعَمِلُوا) ma'tuf olduğu (آمَنُوا) gibi. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (نُكَلِّفُ نَفْساً) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zim için). (إِلَّا) edâtı hasr. (وُسْعَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...لَا نُكَلِّفُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أَصْحَابُ) dan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 43

وَنَزَعْنَا مَا فِى صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ ۚ

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ
لَوْلَآ اَنْ هَدٰينَا اللّٰهُ ۚ لَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۖ وَنُودُوٓا
اَنْ تِلْكُمُ الْجَنَّةُ اُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَزَعْنَا مَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي صُدُورِ) câr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ غِلٍّ) câr-mecrur, (مَا) dan hâl olan mahzufe müteallık. (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) câr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هِمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. (لِلّٰهِ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul. Lafzatullâhın sıfatı, mahallen mecrur. (هَدَانَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لِهَذَا) câr-mecrur, (هَدَي) ye müteallık. (هَا) harfi tenbih. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَ) harfi cuhud. (نَهْتَدِيَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَوْلَا) harfi imtina'. (أَنْ) harfi masdar. (هَدَانَا اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili.

(أَنْ نَهْتَدِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كُنَّا) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنْ هَدَانَا اللّٰهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi vücuben mahzuf.

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَتْ رُسُلُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْحَقِّ) câr-mecrur, (رُسُلُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (نُودُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (أن) harfi tefsîr. (تِلْكُمُ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (الْجَنَّةُ) ismi işâretten bedel, merfu. (أُورِثْتُمُوهَا) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(مَا كُنْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أُورِثْتُمُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(نَزَعْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (أُولَئِكَ أَصْحَابُ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...تَجْرِي) cümlesi, (صُدُورِهِمِ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(قَالُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(الْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هَدَانَا لِهَذَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ) cümlesi, bir öncesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(نَهْتَدِيَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللّٰهُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. (لَوْلَا) nin cevâbı mahzuf.
(هَدَانَا اللّٰهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَتْ رُسُلُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(نُودُوا) cümlesi, (قَالُوا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(تِلْكُمُ الْجَنَّةُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(أُورِثْتُمُوهَا) cümlesi, (تِلْكُمُ) ün haberi. Mahallen merfu.
(كُنْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 44

وَنَادَىٰٓ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ۖ قَالُوا نَعَمْ ۚ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نَادَى أَصْحَابُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَصْحَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنْ) tefsîriyye. (قَدْ) harfi tahkık. (وَجَدْنَا مَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَعَدَنَا رَبُّ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَقًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (هَلْ) harfi istifhâm. (وَجَدْتُمْ مَا), (وَجَدْنَا مَا) gibi. (وَعَدَ) fi'li mâzı. (رَبُّكُمْ حَقًّا), (رَبُّنَا حَقًّا) gibi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نَعَمْ) harfi cevâb. (فَ) isti'nâfiyye. (أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَذَّنَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) tefsîriyye. (لَعْنَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...نَادَى أَصْحَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ وَجَدْنَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...وَعَدَنَا رَبُّنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هَلْ وَجَدتُّم) cümlesi, bir önceki gibi. Ona ma'tuf.
(...وَعَدَ رَبُّكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
Cevâb harfi (نَعَمْ) makûlül'kavl in yerini almıştır.
(...أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ) cümlesi, isti'nâf, ta'lîl ifâdeli. Îrâbda yeri yok.
(...لَعْنَةُ اللّٰهِ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

اَلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ وَهُمْ
بِالْاٰخِرَةِ كَافِرُونَ ۘ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul. (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu. (يَصُدُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَبْغُونَهَا) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عِوَجًا) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(اَلَّذِينَ "هُمْ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَصُدُّونَ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَبْغُونَهَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...هُمْ بِالْآخِرَةِ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 46

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ ۚ وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا
بِسِيمٰيهُمْ ۚ وَنَادَوْا اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ

يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حِجَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (عَلَى الأَعْرَافِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (رِجَالٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْرِفُونَ كُلاًّ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِسِيمَا) cârr-mecrur, cerr alâmeti mukadder kesre. (يَعْرِفُونَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَادَوْا أَصْحَابَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَن) tefsîriyye. (سَلاَمٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَدْخُلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَطْمَعُونَ), (يَعْرِفُونَ) gibi.

Cümleler:

(بَيْنَهُمَا حِجَابٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَلَى الأَعْرَافِ رِجَالٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يَعْرِفُونَ) cümlesi, (رِجَالٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(...نَادَوْا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(سَلاَمٌ عَلَيْكُمْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَدْخُلُوهَا) cümlesi, (نَادَوْا) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(هُمْ يَطْمَعُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَطْمَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لاَ تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (صُرِفَتْ أَبْصَارُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (تِلْقاءَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صُرِفَتْ) e müteallık. (أَصْحَابِ النَّارِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَجْعَلْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْعَلْ) e müteallık. (الْقَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mavsufu (الْقَوْمِ) gibi mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(رَبَّنَا لاَ تَجْعَلْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لاَ تَجْعَلْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا
مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نَادَى أَصْحَابُ الأَعْرَافِ رِجَالاً) geçen 44. âyetteki (نَادَى أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ) gibi. (يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ) bir önce geçen âyetteki (يَعْرِفُونَ كُلاًّ بِسِيمَاهُمْ) gibi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (أَغْنَى) fi'li mâzı. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (أَغْنَى) ye müteallık. (جَمْعُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) harfi masdar. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَسْتَكْبِرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كُنْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (جَمْعُكُمْ) masdarına ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...نَادَى أَصْحَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْرِفُونَهُمْ) cümlesi, (رِجَالاً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(قَالُوا) cümlesi, (أَصْحَابُ) den hâl. Mahallen mansub.
(...مَا أَغْنَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كُنْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 49

أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ ٱللَّهُ بِرَحْمَةٍ ۖ ٱدْخُلُوا ٱلْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَآ أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (هَا) harfi tenbih. (أولاء الَّذِينَ) ismi işâret ve ismi mavsul. Mübteda ve haber, mahallen merfular. (أَقْسَمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâfiye. (يَنَالُهُمُ اللهُ) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (بِرَحْمَةٍ) cârr-mecrur, (يَنَالُ) ye müteallık. (ادْخُلُوا الْجَنَّةَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (لا) nâhiye. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (و) âtıfa. (لا) zâide, nefyi te'kîd için. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَحْزَنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هَؤُلاء الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(أَقْسَمْتُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لا يَنَالُهُمُ...) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(ادْخُلُوا...) cümlesi, mukadder (قال الله لهم) kavlinin makûlü. Mahallen mansub.
(لا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ) cümlesi, (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(تَحْزَنُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 50

وَنَادَىٰٓ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ ٱلْمَآءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ ۚ قَالُوٓا إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (نَادَى أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ) geçen 44. âyetin başı gibi. (أَفِيضُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَيْنَا مِنَ الْمَاء أَوْ مِمَّا) cârr-mecrurlar, (أَفِيضُوا) ye

müteallıklar. (أَوْ) harfi atf. (رَزَقَكُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve ismi. (حَرَّمَهُمَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَى الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (حَرَّمَ) ye müteallık.

Cümleler:

(نَادَى أَصْحَابُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَفِيضُوا...) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(رَزَقَكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَهُمَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(حَرَّمَهُمَا...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 51

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ نَنْسٰيهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا ۙ وَمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. Geçen âyetin sonundaki (الْكَافِرِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (اتَّخَذُوا دِينَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü ile muzâfun ileyh. (لَهْوًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَلَعِبًا) ma'tuf olduğu (لَهْوًا) gibi. (وَ) âtıfa. (غَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (الدُّنْيَا) sıfat, mavsûfu olan (الْحَيَاةُ) gibi. (فَ) isti'nâfiyye. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. Muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mef'ûlü olan (نَنْسَاهُمْ) e müteallık. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (كَ) harfi cerr ve teşbih. (مَا) harfi masdar. (نَسُوا لِقَاءَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (يَوْمِ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(مَا نَسُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf mef'ûlü mutlak'a müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَانُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَجْحَدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenki müevvel masdar gibi. Ona ma'tuf.

Cümleler:

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...غَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(نَنْسَاهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...نَسُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَجْحَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 52

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِكِتَابٍ) cârr-mecrur, (جِئْنَا) ye müteallık. (فَصَّلْنَاهُ), (جِئْنَاهُمْ) gibi. (عَلَىٰ عِلْمٍ) cârr-mecrur, (فَصَّلْنَاهُ) nün fâilinden veya mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (هُدًى) hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَرَحْمَةً), (هُدًى) gibi. Ona ma'tuf. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (هُدًى وَرَحْمَةً) e müteallık. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...جِئْنَاهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...فَصَّلْنَاهُ) ve (يُؤْمِنُونَ) cümleleri, (كِتَابٍ) nin sıfatları. Mahallen mecrurlar.

Âyet: 53

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ ۖ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۖ فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۚ

قَدْ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm, nefy ifâdeli. (يَنظُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı hasr. (تَأْوِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُولُ) ye müteallık. (يَأْتِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (تَأْوِيلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقُولُ) muzâri, merfu ve fâili. (نَسُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. (نَسُوا) ye müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَتْ رُسُلُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (رُسُلُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) mukadder şartın ceabında vâkı. (هَلْ) harfi istifham. (لَنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (شُفَعَاءَ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فَ) sebebiyye. (يَشْفَعُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَنَا) cârr-mecrur, (يَشْفَعُوا) ye müteallık.

(أَنْ يَشْفَعُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (شُفَعَاءَ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.

(أَوْ) harfi atf. (نُرَدُّ) muzâri, mechul, merfu. Nâibi fâili, müstetir zamir (نحن). (فَ) sebebiyye. (نَعْمَلَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَيْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَعْمَلُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن).

(أَنْ نَعْمَلَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenki masdara ma'tuf. Onun gibi.

(قَدْ) harfi tahkık. (خَسِرُوا أَنفُسَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ), (يَنظُرُونَ) gibi.

Cümleler:

(هَلْ يَنظُرُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَأْتِي تَأْوِيلُهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يَقُولُ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(نَسُوهُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(جَاءَتْ رُسُلُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(هَل لَنا مِن شُفَعاءَ) cümlesi, (إن كنا قد ضللنا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...يَشْفَعُوا) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نُرَدُّ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...نَعْمَلَ) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنَّا نَعْمَلُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نَعْمَلُ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.
(...قَدْ خَسِرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ضَلَّ عَنْهُم) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 54

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(إنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللّهُ) lafzatullâh, merfu olan haberi. (الَّذِي) lafzatullâhın sıfatı, mahallen merfu. (خَلَقَ السَّمَاوَاتِ) fi'li mâzı ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَالأرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي سِتَّةِ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (أيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (اسْتَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَى الْعَرْشِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَى) ye müteallık. (يُغْشِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (اللَّيْلَ النَّهَارَ) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يَطْلُبُهُ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (اللَّيْلَ) ye râci. (حَثِيثاً), (طلباً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ), ma'tuf oldukları (السَّمَاوَاتِ) gibiler, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مُسَخَّرَاتٍ) geçen

isimlerden hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (مُسَخَّرَاتٍ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلاَ) harfi tenbih. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْخَلْقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَالأَمْرُ) ma'tuf olduğu (الْخَلْقُ) gibi. (تَبَارَكَ اللّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبُّ) lafzı celâlın sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِنَّ رَبَّكُمُ اللّهُ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَوَى) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يُغْشِي) cümlesi, (خَلَقَ) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...يَطْلُبُهُ) cümlesi, (اللَّيْلَ) den veya (النَّهَارَ) den hâl. Mahallen mansub.
(...لَهُ الْخَلْقُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَبَارَكَ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(ادْعُوا رَبَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَضَرُّعاً) fâilinden hâl yerinde masdar veya mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَخُفْيَةً) ma'tuf olduğu (تَضَرُّعاً) gibi. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لاَ) nâfiye. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, (رَبَّ) ye râci. (الْمُعْتَدِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...ادْعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ لاَ يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يُحِبُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 56

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُفْسِدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (تُفْسِدُوا) ye müteallık. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُفْسِدُوا) ye müteallık. (إِصْلاَحِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَادْعُوهُ خَوْفاً وَطَمَعاً) geçen âyetin başı gibi. (إِنَّ رَحْمَتَ اللّهِ قَرِيبٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberi lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. (مِنَ الْمُحْسِنِينَ) cârr-mecrur, (قَرِيبٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...لاَ تُفْسِدُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ادْعُوهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...إِنَّ رَحْمَتَ اللّهِ) cümlesi, ta'lîliyye isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۖ حَتَّىٰ
إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ
الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۚ كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ
الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (يُرْسِلُ الرِّيَاحَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بُشْراً), (الرِّيَاحَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بُشْراً) a müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (رَحْمَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ibtida. (إِذَا) gelecek zaman için zarf. Şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (أَقَلَّتْ سَحَاباً ثِقَالاً) fi'li mâzı, mef'ûlü ve sıfatı. Fâili, müstetir zamir, (الرِّيَاحَ) ya râci. (سُقْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِبَلَدٍ مَيِّتٍ) cârr-mecrur ve sıfatı, (سُقْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَنْزَلْنَا), (سُقْنَا) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (الْمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَخْرَجْنَا بِهِ), (أَنْزَلْنَا بِهِ) gibi. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (أَخْرَجْنَا) ye müteallık. (الثَّمَرَاتِ) muzâfun ileyh,

mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِخْرَاجًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (نُخْرِجُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (نحن) (ta'zîm için). (الْمَوْتَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَذَكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, 54. âyetteki (إِنَّ رَبَّكُمُ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُرْسِلُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَقَلَّتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...سُقْنَاهُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْزَلْنَا), (...أَخْرَجْنَا) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(نُخْرِجُ الْمَوْتَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَعَلَّكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۚ وَالَّذِي خَبُثَ لَا
يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا ۚ كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الْبَلَدُ الطَّيِّبُ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (يَخْرُجُ نَبَاتُ) muzâri, fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (يَخْرُجُ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الَّذِي) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (خَبُثَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (لَا) nâfiye. (يَخْرُجُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (نَبَاتُ) ye râci. (إِلَّا) edâtı hasr. (نَكِداً), (يَخْرُجُ) fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الآيَاتِ) geçen âyetteki (كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى) gibi. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (نُصَرِّفُ) ye müteallık. (يَشْكُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(الْبَلَدُ الطَّيِّبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْرُجُ نَبَاتُهُ) cümlesi, (الْبَلَدُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(الَّذِي خَبُثَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(خَبُثَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَخْرُجُ) cümlesi, (الَّذِي) nin haberi. Mahallen merfu.
(...نُصَرِّفُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشْكُرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 59

لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِه فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا نُوحاً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى قَوْمِ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نُوحاً) a râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf olan (ي) muzâfun ileyh. (اعْبُدُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مَا) nâfiye. (لَكُم) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr. (إِلَهٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (غَيْرُ), (إِلَهٍ) nin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (أَخَافُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْكُمْ) câr-mecrur, (أَخَافُ) ye müteallık. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, müste'nef. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اعْبُدُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَا لَكُم مِنْ إِلَهٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(أَخَافُ عَلَيْكُمْ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 60

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهٖٓ اِنَّا لَنَرٰيكَ فِى ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ الْمَلَأُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ قَوْمِ) câr-mecrur, (الْمَلَأُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (نَرٰي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) câr-mecrur ve mecrur olan sıfat. (نَرٰي) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ الْمَلَأُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...اِنَّا لَنَرٰاكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَنَرٰاكَ) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 61

قَالَ يٰقَوْمِ لَيْسَ بِى ضَلَالَةٌ وَّلٰكِنِّى رَسُولٌ مِّنْ رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(قَالَ يَا قَوْمِ) bir önceki âyetteki gibi. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (بِي) câr-mecrur, (ضَلَالَةٌ) nün mukaddem mahzuf haberine müteallık. (ضَلَالَةٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لٰكِنِّي رَسُولٌ) harfi istidrak ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (مِنْ رَبٍّ) câr-mecrur, (رَسُولٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لٰكِنِّي رَسُولٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 62

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ) fi'li muzâri, merfu ve birinci, ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir (أنا). (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنصَحُ), (أُبَلِّغُ) gibi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَنصَحُ) ye müteallık. (وَأَعْلَمُ), (وَأَنصَحُ) gibi. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أُبَلِّغُكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (رَسُولٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.
(أَنصَحُ لَكُمْ) ve (...أَعْلَمُ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(أ) istifham inkâri. (وَ) âtıfa. (عَجِبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar. (جَاءَكُمْ ذِكْرٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (ذِكْرٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن جَاءَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (عَجِبْتُمْ) e müteallık.

(عَلَىٰ رَجُلٍ) cârr-mecrur, (ذِكْرٌ) ün mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (رَجُلٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يُنذِرَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (رَجُلٍ) e râci. (وَ) âtıfa. (لِتَتَّقُوا), (لِيُنذِرَ) gibi. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن يُنذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde. Mahallen mecrur. (جَاءَ) ye müteallık.

(أن تَتَّقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde. Mahallen mecrur. (جَاءَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) geçen 57. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(عَجِبْتُمْ) cümlesi, mukadder müste'nef (أكذبتم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءكُمْ ذِكْرٌ), (يُنذِرَكُمْ) ve (تَتَّقُوا) cümleleri, (أن) harflerinin sıleleri. Îrâbda yerleri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(تُرْحَمُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 64

فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كَذَّبُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَنجَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) mef'ûl zamire ma'tuf, mahallen mansub. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْفُلْكِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَغْرَقْنَا الَّذِينَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كَذَّبُوا) geçenki gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (كَانُوا قَوْماً) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi. (عَمِينَ), (قَوْماً) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(كَذَّبُوهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَنجَيْنَاهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أَغْرَقْنَا) cümlesi, şu geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا قَوْماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 65

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ

مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۭ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِلَى عَادٍ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) takdîrindeki fi'le müteallık. (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (Esmaü hamseden). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوداً), (أَخَا) den bedel veya atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُم مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ) geçen 59. âyetteki gibi. (أ) istifhâmiyye. (فَـ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَتَّقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(وَأَرْسَلْنَا إِلَى عَادٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اعْبُدُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَا لَكُم مِنْ إِلٰهٍ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُونَ) cümlesi, (أتغفلون) takdîrindeki müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖٓ اِنَّا لَنَرٰىكَ فِيْ سَفَاهَةٍ وَّاِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ الْمَلَأُ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Fâilin sıfatı, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ) geçen 60. âyetteki (إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ) gibi. (و) âtıfa. (إِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ) de geçen cümle gibi. Burada cârr-mecrur, (نَظُنُّ) nün ikinci mef'ûlü.

Cümleler:

(قَالَ الْمَلَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا لَنَرَاكَ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(نَرَاكَ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّا لَنَظُنُّكَ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...نَظُنُّكَ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 67

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin tümü, geçen 61. âyet gibidir.

Âyet: 68

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي) geçen 62. âyetin başı gibi. (وَ) hâliyye. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نَاصِحٌ) a müteallık. (نَاصِحٌ أَمِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أُبَلِّغُكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (رَسُولٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.
(...أَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 69

أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْطَةً ۖ فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ) geçen 63. âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (إِذْ) geçen fi'li emrin mef'ûlü, mahallen mansub. (جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ) fi'li mâzı, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir, (رَبِّ) ye

râci. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (خُلَفَاء) nin mahzuf sıfatına müteallık. (قَوْمِ نُوحٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (زَادَكُمْ), (جَعَلَكُمْ) gibi. (فِي الْخَلْقِ) cârr-mecrur, (زَادَ) ye müteallık. (بَسْطَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اذْكُرُوا) geçenki gibi. (آلاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تُفْلِحُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(عَجِبْتُمْ) cümlesi, (أكذبتم) takdîrindeki müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَكُمْ ذِكْرٌ) ve (يُنذِرَكُمْ) cümleleri, (أن) harflerinin sıleleri. Îrâbda yerleri yok.
(...اذْكُرُوا) cümlesi, mukadder müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...زَادَكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...اذْكُرُوا) cümlesi, (إن عرفتم فضل الله عليكم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا ۖ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm inkâri. (جِئْتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَعْبُدَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (اللّهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَحْدَ) lafzatullâhdan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن نَعْبُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جِئْتَنَا) ye müteallık. (وَنَذَرَ) ma'tuf olduğu (نَعْبُدَ) gibi. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن نَذَرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.
(كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (يَعْبُدُ) muzâri, merfu. Mef'ûlü mahzuf. (آبَاءُ), (كَانَ) nin ismi veya (يَعْبُدُ) nün fâili. Bu ikisinin arasında munâzealı. Fâil olduğu takdirde (كَانَ) nin

ismi müstetir zamir bu kelimeye râci –merci sonra da gelse–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِمَا) cârr-mecrur, (ائْتِ) ye müteallık. (تَعِدُنَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنْ) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, (كُنتَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(جِئْتَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَعْبُدَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَذَرَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كَانَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْبُدُ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(...ائْتِنَا) cümlesi, (...إن كنت صادقا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَعِدُنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 71

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۖ أَتُجَادِلُونَنِي
فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا
مِنْ سُلْطَانٍ ۚ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (هُود) e râci. (قَدْ) harfi tahkık. (وَقَعَ) fi'li mâzı. (عَلَيْكُم مِن رَبِّ) cârr-mecrurlar, (وَقَعَ) ya müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رِجْسٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَغَضَبٌ) ma'tuf olduğu (رِجْسٌ) gibi. (أ) istifhâm inkârî. (تُجَادِلُونَنِي) muzâri, fâili, vikâye (ن) u ve mef'ûlü. (فِي أَسْمَاء) cârr-mecrur, (تُجَادِلُونَ) ye müteallık. (سَمَّيْتُمُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَنتُمْ) fâilin te'kîdi, mahallen merfu. (وَآبَاءُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (نَزَّلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (نَزَّلَ) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (سُلْطَانٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (انتَظِرُوا) fi'li emr

ve fâili. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُنتَظِرِينَ) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْمُنتَظِرِينَ) cârr-mecrur, (إِنْ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ وَقَعَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تُجَادِلُونَنِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...سَمَّيْتُمُوهَا) cümlesi, (أَسْمَاء) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(...مَا نَزَّلَ اللَّهُ) cümlesi, (أَسْمَاء) nin ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.
(انتَظِرُوا) cümlesi, (إن لم تصدقوا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِنِّي مَعَكُم) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَنجَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûl zamire ma'tuf, mahallen mansub. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِرَحْمَةٍ) cârr-mecrur, (أَنجَيْنَا) ye müteallık. (مِنَّا) cârr-mecrur, (رَحْمَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَقَطَعْنَا دَابِرَ), (أَنجَيْنَاهُ) ye ma'tuf, onun gibi. (الَّذِينَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا مُؤْمِنِينَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَنجَيْنَاهُ) cümlesi, (أرسلت عليهم الريح) takdîrindeki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَطَعْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 73

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا ۘ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا
لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۜ قَدْ جَاۤءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ ۜ هٰذِهٖ نَاقَةُ
اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوهَا تَاْكُلْ فِىٓ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوهَا
بِسُوٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحاً قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُم مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ) geçen 65. âyetteki gibi. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءتْكُم بَيِّنَةٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (جَاءتْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (نَاقَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نَاقَةُ) den hâl ve mansub olan (آيَةً) e müteallık. (فَ) âtıfa sebebiyye. (ذَرُوهَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (تَأْكُلْ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (نَاقَةُ) ye râci. (فِي أَرْضِ) cârr-mecrur, (تَأْكُلْ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَمَسُّوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِسُوءٍ) cârr-mecrur, (تَمَسُّوا) ye müteallık. (فَ) sebebiyye. (يَأْخُذَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أَنْ يَأْخُذَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen sözden anlaşılan (لا يكن منكم مس بسوء) takdîrindeki masdara ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(وَإِلَى ثَمُودَ "أرسلنا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اعْبُدُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَا لَكُم مِنْ إِلٰهٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ جَاءتْكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هَذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(ذَرُوهَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...تَأْكُلْ) cümlesi, (إن تتكوها) takdîrindeki şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَمَسُّوهَا) cümlesi, bir önceki (ذَرُوهَا) ye ma'tuf. Onun gibi.
(...يَأْخُذَكُمْ) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

وَاذْكُرُوٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّاَكُمْ فِى الْاَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا ۚ فَاذْكُرُوٓا اٰلَآءَ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ) geçen 69. âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (بَوَّأَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (بَوَّأَ) ye müteallık. (تَتَّخِذُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن سُهُولِ) cârr-mecrur, (تَتَّخِذُونَ) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُصُوراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تَنْحِتُونَ), (تَتَّخِذُونَ) gibi. (الْجِبَالَ بُيُوتاً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَاذْكُرُوا آلاء اللّهِ) geçen 69. âyetteki gibi. (وَلاَ تَعْثَوْا) geçen âyetteki (وَلاَ تَمَسُّوا) gibi. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَعْثَوْا) e müteallık. (مُفْسِدِينَ), (تَعْثَوْا) in fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اذْكُرُوا) cümlesi, mukadder müste'nef (تدبروا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...بَوَّأَكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...تَتَّخِذُونَ) cümlesi, (بَوَّأَكُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(...تَنْحِتُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...اذْكُرُوا آلاء) cümlesi, (...إن عرفتم فضل) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...لاَ تَعْثَوْا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 75

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا

لِمَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ اَتَعْلَمُونَ اَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهٖ ۭ قَالُوْٓا
اِنَّا بِمَآ اُرْسِلَ بِهٖ مُؤْمِنُوْنَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ) geçen 66. âyetteki gibi. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (اسْتُضْعِفُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (لِمَنْ), (لِلَّذِينَ) gibi. Ondan bedel. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (آمَنَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (أ) istifhâmiyye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّ صَالِحاً مُرْسَلٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (مُرْسَلٌ) e müteallık. (ه) muzâfun ileyh.

(...أَنَّ صَالِحاً) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعْلَمُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (مُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (أُرْسِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (أُرْسِلَ) ye müteallık. (مُؤْمِنُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَ الْمَلَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اسْتُضْعِفُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْلَمُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أُرْسِلَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا بِالَّذِيْٓ اٰمَنْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (كَافِرُونَ) ye müteallık. (آمَنتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-

mecrur, (آمَنتُمْ) e müteallık. (كَافِرُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...آمَنتُمْ بِهِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ
ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (عَقَرُوا النَّاقَةَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (عَتَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (عَتَوْا) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (صَالِحُ) münâda müfred, alem, zamme üzere mebni. (ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ) geçen 70. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...عَقَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عَتَوْا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(قَالُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يَا صَالِحُ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...ائْتِنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَعِدُنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 78

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي دَارِ) cârr-mecrur, (أَصْبَحُوا) nun haberi ve mansub olan (جَاثِمِينَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَخَذَتْهُمُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.
(...أَصْبَحُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 79

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (صَالِحُ) ye râci. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَوَلَّى) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (قَالَ), (تَوَلَّى) gibi. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf olan (ي) muzâfun ileyh. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَصَحْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نَصَحْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَكِنْ) harfi istidrâk. (لَا) nâfiye. (تُحِبُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (النَّاصِحِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...تَوَلَّى) cümlesi, geçen âyetteki (أَصْبَحُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَبْلَغْتُكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi de nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(نَصَحْتُ لَكُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı gibi. Ona ma'tuf.
(...لَا تُحِبُّونَ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 80

وَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا
مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لُوطًا), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. (إِذْ) zarf (لُوطًا) dan bedel, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (لُوطًا) a râci. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifham inkârî tevbîhi. (تَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مَا) nâfiye. (سَبَقَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (بِهَا) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَحَدٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِن الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(لُوطًا "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَأْتُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَا سَبَقَكُم) cümlesi, (تَأْتُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 81

اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَآءِ ۭ بَلْ اَنْتُمْ
قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَأْتُونَ الرِّجَالَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (شَهْوَةً) mef'ûlü lieclih veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, fâilden veya mef'ûlden hâl, mahallen mansub. (النِّسَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَلْ) harfi idrâb ve ibtida. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُسْرِفُونَ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْتُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَنتُمْ قَوْمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۖ
إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ جَوَابَ) fi'li mâzı, nâkıs ve mukaddem haberi, mansub. (قَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı hasr. (أَن) harfi masdar. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَخْرِجُوهُم) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مِن قَرْيَةِ) cârr-mecrur, (أَخْرِجُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh.

(أَن قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.
(إِنَّهُمْ أُنَاسٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (يَتَطَهَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(وَمَا كَانَ جَوَابَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَخْرِجُوهُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّهُمْ أُنَاسٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتَطَهَّرُونَ) cümlesi, (أُنَاسٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 83

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَنجَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَأَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna. (امْرَأَةَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (هِيَ). (امْرَأَةَ) ye râci. (مِنَ الْغَابِرِينَ) cârr-mecrur, (كَانَتْ) in mahzuf haberine mütealılk.

Cümleler:

(...أَنجَيْنَاهُ) cümlesi, (أرادوا إخراجه) takdîrindeki müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (أَمْطَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِم) câr-mecrur, (أَمْطَرْنَا) ye müteallık. (مَطَرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm. (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ عَاقِبَةُ) fi'li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi. (الْمُجْرِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَمْطَرْنَا) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...انظُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انظُرْ) un (كَيْفَ) ye bağlı mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 85

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْباً قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّهَ مَا لَكُم مِنْ إِلهٍ غَيْرُهُ) geçen 65. âyetteki gibi. (قَدْ جَاءتْكُم بَيِّنَةٌ مِن رَبِّكُمْ) de geçen 73. âyetteki gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَوْفُوا الْكَيْلَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَالْمِيزَانَ) ma'tuf olduğu (الْكَيْلَ) gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَبْخَسُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti

(ن) un hazfi. (و) fâili. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَشْيَاءَ) mef'ûlü bih veya (النَّاسَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَلاَ تُفْسِدُوا), (وَلاَ تَبْخَسُوا) gibi. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (تُفْسِدُوا) ye mütealılk. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُفْسِدُوا) ye müteallık. (إِصْلاَحِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَلِكُمْ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إِلَى مَدْيَنَ "أرسلنا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اعْبُدُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لَكُم مِنْ إِلَهٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ جَاءتْكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْفُوا الْكَيْلَ) cümlesi, (إن آمنتم بالبينة) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لاَ تَبْخَسُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...لاَ تُفْسِدُوا) cümlesi de bu geçene ma'tuf. Mahallen meczum.

(...ذَلِكُمْ خَيْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنتُم مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı, mahzuf.

Âyet: 86

وَلاَ تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ
آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلاً فَكَثَّرَكُمْ ۖ
وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْعُدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (تَقْعُدُوا) ye müteallık. (صِرَاطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُوعِدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(وَ) âtıfa. (تَصُدُّونَ), (تُوعِدُونَ) gibi. (عَنْ سَبِيلِ) câr-mecrur, (تَصُدُّونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِهِ) câr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (تَبْغُونَهَا) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عِوَجاً) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (إِذْ) zarf, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُنْتُمْ قَلِيلاً) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi. (فَ) âtıfa. (كَثَّرَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ) geçen 84. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...لاَ تَقْعُدُوا) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تُفْسِدُوا) ye ma'tuf. Mahallen meczum.
(تُوعِدُونَ) cümlesi, (تَقْعُدُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...تَصُدُّونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(آمَنَ بِهِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَبْغُونَهَا) cümlesi, (تُوعِدُونَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(اذْكُرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.
(كُنْتُمْ قَلِيلاً) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كَثَّرَكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(انظُرُوا) cümlesi, (اذْكُرُوا) ye ma'tuf. Mahallen meczum.
(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Âyet: 87

وَإِنْ كَانَ طَآئِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَآئِفَةٌ
لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللّٰهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ
خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. Fi'li şart, mahallen meczum. (طَآئِفَةٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْكُمْ) câr-mecrur, (طَآئِفَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالَّذِي) câr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (أُرْسِلْتُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِهِ) câr-mecrur, (أُرْسِلْتُ) ye müteallık. (وَطَآئِفَةٌ) ma'tuf olduğu (طَآئِفَةٌ) gibi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُؤْمِنُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) şartın

cevâbında vâkı. (اصْبِرُوا) fi'li emr ve fâili. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَحْكُمَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْكُمَ) ye müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَحْكُمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اصْبِرُوا) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَاكِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(كَانَ طَآئِفَةٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا...) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahalen mansub.
(أُرْسِلْتُ بِهِ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, (آمَنُوا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(اصْبِرُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَحْكُمَ اللّهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ خَيْرُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

SEKİZİNCİ CÜZÜN SONU

DOKUZUNCU CÜZÜN BAŞI

Âyet: 88

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۖ قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ) fi'li mâzı, fâil ve sıfatı. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, (اسْتَكْبَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (نُخْرِجَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (يَا) harfi nidâ. (شُعَيْبُ) münâda müfred, alem, zamme üzere mebni. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûl olan (كَ) ye ma'tuf, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمَنُوا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَرْيَةِ) cârr-mecrur, (نُخْرِجَنَّ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (لَتَعُودُنَّ), (لَنُخْرِجَنَّ) gibi. (فِي مِلَّةِ) cârr-mecrur, (تَعُودُنَّ) nin fâilinden hâl olan mahzûfe müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) geçenki gibi. (أَ) istihâm inkâri. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi mavsul. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (كَارِهِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ الْمَلَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نُخْرِجَنَّكَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَا شُعَيْبُ) nidâ cümlesi, tehdîd için muteriza. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَعُودُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, geçen mukadder cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
Mukadder (أنعود فيها) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنَّا كَارِهِينَ) cümlesi, mukadder (نعود) fi'lindeki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 89

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فِى مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰيَنَا اللّٰهُ مِنْهَا ۟ وَمَا يَكُونُ لَنَآ اَنْ نَعُودَ فِيهَآ اِلَّآ اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ رَبُّنَا ۟ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ۟ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ۟ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(قَدِ) harfi tahkık. (افْتَرَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى اللّٰهِ) câr-mecrur, (افْتَرَيْنَا) ye müteallık. (كَذِبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اِنْ) harfi şart, câzim. (عُدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (فِي مِلَّةِ) câr-mecrur, (عُدْنَا) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عُدْنَا) ye müteallık. (اِذْ) zarf, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَجَّانَا اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü. (مِنْهَا) câr-mecrur, (نَجَّانَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَكُونُ) muzâri, tam (ينبغي) anlamında, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَنَا) câr-mecrur, (يَكُونُ) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (نَعُودَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فِيهَا) câr-mecrur, (نَعُودَ) ye müteallık.

(أن نَعُودَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَكُونُ) nün fâili. Mahallen merfu.

(اِلَّا) edâtı istisna. (أن يَشَاءَ), (أن نَعُودَ) gibi. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبُّ) lafzatullâhın sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh.

(أن يَشَاءَ اللّٰهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ) fi'li mâzı, fâili, muzâfun ileyh ve mef'ûlü. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِلْماً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى اللّٰهِ) câr-mecrur, fi'li mâzı ve fâil olan (تَوَكَّلْنَا) ye müteallık. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (افْتَحْ) fi'li emr duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarf, mansub, (افْتَحْ) a müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) geçenki gibi. (قَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) geçenkiler gibi. (بِالْحَقِّ) câr-mecrur, (افْتَحْ) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (أنتَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti

zamme. (الْفَاتِحِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَدِ افْتَرَيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عُدْنَا فِي مِلَّتِكُم) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(...نَجَّانَا اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...مَا يَكُونُ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...نَعُودَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَشَاءَ اللَّهُ) cümlesi de (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...وَسِعَ رَبُّنَا) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(تَوَكَّلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(رَبَّنَا) nidâ cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...افْتَحْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَنتَ خَيْرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا
إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ) bir önceki âyetin başı gibi. (لَ) kamesiyye. (إنْ) harfi şart, câzim. (اتَّبَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (شُعَيْباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (إذاً) harfi cevâb. (لَ) kasemiyye. (خَاسِرُونَ), (إنْ) in haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ الْمَلَأُ) cümlesi, bir önceki âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبَعْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّكُمْ إذاً) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf. Kasemin cevâbı delâlet ediyor.

Âyet: 91

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي دَارِ) cârr-mecrur, (أَصْبَحُوا) nun haberi ve mansub olan (جَاثِمِينَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَخَذَتْهُمُ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...أَصْبَحُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 92

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَذَّبُوا شُعَيْبًا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كَأَنْ) muhaffef. Aslı (كَأَنَّ) ismi mahzuf (كَأَنَّهُمْ) takdîrinde. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَغْنَوْا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَغْنَوْا) e müteallık. (الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا) geçenki gibi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (هُمُ) zamîri fasl. (الْخَاسِرِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَذَّبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَمْ يَغْنَوْا) cümlesi, (كَأَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
İkinci (...الَّذِينَ كَذَّبُوا) cümlesi, birincisi gibi.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا هُمُ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 93

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّى
وَنَصَحْتُ لَكُمْ ۚ فَكَيْفَ اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (تَوَلّٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (شُعَيْبُ) ye râci. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَوَلّٰى) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (قَالَ), (تَوَلّٰى) gibi. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf olan (ي) muzâfun ileyh. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَصَحْتُ), (أَبْلَغْتُ) gibi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نَصَحْتُ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (كَيْفَ) ismi istifhâm. Hâl, mahallen mansub. (آسَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَى قَوْمٍ) cârr-mecrur, (آسَى) ye müteallık. (كَافِرِينَ) sıfat, mavsufu (قَوْمٍ) gibi, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...تَوَلّٰى) cümlesi, geçen âyetteki (أَصْبَحُوا) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(قَالَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَدْ أَبْلَغْتُكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نَصَحْتُ) cümlesi, (قَدْ أَبْلَغْتُ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(آسَى) cümlesi, (إن لم تؤمنوا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 94

وَمَآ اَرْسَلْنَا فِى قَرْيَةٍ مِنْ نَبِىٍّ اِلَّآ اَخَذْنَآ اَهْلَهَا بِالْبَاْسَآءِ
وَالضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (نَّبِيٍّ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı hasr. (أَخَذْنَا), (أَرْسَلْنَا) gibi. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. (هَا)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَأْسَاءِ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (وَالضَّرَّاءِ) ma'tuf olduğu (الْبَأْسَاءِ) gibi. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَضَّرَّعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَخَذْنَا) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(...لَعَلَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَضَّرَّعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 95

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ
اٰبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَاَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (بَدَّلْنَا مَكَانَ) fi'li mâzı, fâili ve ikinci mef'ûlü. (السَّيِّئَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْحَسَنَةَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (عَفَوْا) fi'li mâzı ve fâili, gizli (أَن) ile mahallen mansub.
(أَن عَفَوْا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَدَّلْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قَدْ) harfi tahkık. (مَسَّ آبَاءنَا الضَّرَّاءُ) fi'li mâzı, mef'ûlü, muzâfun ileyh ve fâili. (وَالسَّرَّاءُ) ma'tuf olduğu (الضَّرَّاءُ) gibi. (فَ) âtıfa. (أَخَذْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بَغْتَةً), (أَخَذْنَا) nin fâilinden hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...بَدَّلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (أَخَذْنَا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(عَفَوْا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, ikinci cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...قَدْ مَسَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَخَذْنَاهُم) cümlesi, bir önceki (قَالُوا) ye ma'tuf. Onun gibi.
(هُمْ لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, müekkid hâl. Mahallen mansub.
(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 96

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرٰى اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَذَّبُوا فَاَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّ أَهْلَ) harfi te'kîd ve ismi. (الْقُرٰى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اتَّقَوْا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنَّ أَهْلَ الْقُرٰى) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ثبت) fi'linin fâili. Mahallen merfu.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (فَتَحْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (فَتَحْنَا) ye müteallık. (بَرَكَاتٍ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (بَرَكَاتٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَالأَرْض) ma'tuf olduğu (السَّمَاءِ) gibi. (وَ) âtıfa. (لٰكِن) harfi istidrâk. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa sebebiyye. (أَخَذْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْسِبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(ثبت إيمان) takdîrindeki cümle, bir önceki âyetin (أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

(آمَنُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(اتَّقَوْا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...فَتَحْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَذَّبُوا) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(أَخَذْنَاهُم) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 97

اَفَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰى اَنْ يَاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَآئِمُونَ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (فَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (أَمِنَ أَهْلُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْقُرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَأْسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيَاتاً) zarf, (يَأْتِيَ) ye müteallık. Veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (نَآئِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(...أَنْ يَأْتِيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (مِنَ) ile mecrur. (أَمِنَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...أَمِنَ أَهْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ نَآئِمُونَ) cümlesi, (يَأْتِيَهُمْ) deki mef'ûl zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 98

اَوَ اَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (وَ) âtıfa. (أَمِنَ أَهْلُ الْقُرَى أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ) geçen âyetteki gibi. Ona ma'tuf. (يَلْعَبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

Bütün cümleler geçen âyetteki gibi.
(يَلْعَبُونَ) cümlesi ise, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 99

اَفَاَمِنُوا مَكْرَ اللّٰهِ ۚ فَلَا يَاْمَنُ مَكْرَ اللّٰهِ
اِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (أَمِنُوا مَكْرَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) ta'lîliyye. (لَا) nâfiye. (يَأْمَنُ) muzâri,

merfu ve mef'ûlü. (مَكْرَ اللّٰهِ) geçenki gibi. (إِلَّا) edâtı hasr. (الْقَوْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْخَاسِرُونَ) sıfat, mavsufu (الْقَوْمُ) gibi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَمِنُوا) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...لَا يَأْمَنُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ ۚ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(أ) geçenkiler gibi. (و) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَهْدِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَهْدِ) ye müteallık. (يَرِثُونَ الْأَرْضَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَرِثُونَ) ye müteallık. (أَهْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) muhaffefe, harfi te'kîd ve nasb. İsmi, zamîri şân mahzuf. Aslı (أَنَّهُ). (لَوْ) harfi imtina'. (نَشَاءُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَصَبْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, (أَصَبْنَا) ye müteallık.

(...أن لَوْ نَشَاءُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.
(هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (نَطْبَعُ), (نَشَاءُ) gibi. (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (نَطْبَعُ) ye müteallık. (هِمْ) geçenki gibi. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَسْمَعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَمْ يَهْدِ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...يَرِثُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نَشَاءُ) cümlesi, muhaffef (أن) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَصَبْنَاهُم) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نَطْبَعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لَا يَسْمَعُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَا يَسْمَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 101

تِلْكَ الْقُرٰى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَآئِهَا ۚ وَلَقَدْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۚ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ ۗ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (الْقُرَى) bedel, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَقُصُّ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (عَلَيْكَ مِنْ أَنبَآءِ) cârr-mecrurlar, (نَقُصُّ) ye müteallıklar. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَتْهُمْ رُسُلُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (جَاءَتْ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِ) cuhud lâmı ve cerr. (يُؤْمِنُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُوا) ye müteallık –(مَا) ya olan âid zamir mahzuf–. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلُ) cârr ve zamme üzere mebni olan mahallen mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık.

(أن يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık.

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (طبعًا) takdîrindeki masdara müteallık. (يَطْبَعُ اللّٰهُ) muzâri, merfu ve fâili. (عَلَىٰ قُلُوبِ) cârr-mecrur, (يَطْبَعُ) ye müteallık. (الْكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(تِلْكَ الْقُرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَقُصُّ) cümlesi, (تِلْكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...جَاءَتْهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانُوا) cümlesi, kasemin cevâbı gibi. Ona ma'tuf.

(...يُؤْمِنُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَطْبَعُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 102

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۚ وَإِنْ وَجَدْنَا
أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (وَجَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِأَكْثَرِ) cârr-mecrur, (عَهْدٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr zâid. (عَهْدٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur. Mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (إِنْ) muhaffefe, mühmele –(إِنَّ) fi'le bitişirse, amel yapmaz–. (وَجَدْنَا أَكْثَرَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd fârika. (فَاسِقِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ) cümlesi, geçen âyetteki (يَطْبَعُ) ya ma'tuf. Onun gibi.
(...إِنْ وَجَدْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 103

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ
فَظَلَمُوا بِهَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (بَعَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُوسَىٰ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ) cârr-mecrurlar, (بَعَثْنَا) ye müteallıklar. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَمَلَإِ), (فِرْعَوْنَ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (ظَلَمُوا) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifham, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen merfu. (كَانَ عَاقِبَةُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (الْمُفْسِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...بَعَثْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (وَجَدْنَا) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(انظُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 104

وَقَالَ مُوسٰى يَا فِرْعَوْنُ اِنِّى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (يَا) harfi nidâ. (فِرْعَوْنُ) münâda müfred, alem, zamme üzere mebni. (إِنِّي رَسُولٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (رَسُولٌ) e müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَا فِرْعَوْنُ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنِّي رَسُولٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 105

حَقِيقٌ عَلٰى اَنْ لَآ اَقُولَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ۖ قَدْ جِئْتُكُمْ
بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاَرْسِلْ مَعِىَ بَنِى اِسْرَآئِيلَ ۖ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(حَقِيقٌ) geçen âyetteki (إِنِّ) nin ikinci haberi veya (أنا) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى) harfi cerr. (أن) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (أَقُولَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَقُولَ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı hasr. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن لا أقول) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (حَقِيقٌ) a müteallık.

(قَدْ) harfi tahkık. (جِئْتُكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِبَيِّنَةٍ مِن رَبِّ) cârr-mecrurlar, (جِئْتُ) ye müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَرْسِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعِ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi müzekker sâlime mülhak). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

Cümleler:

(...أَقُولَ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ جِئْتُكُم) cümlesi, mukadder (أنا) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(...أَرْسِلْ) cümlesi, (إن كنت مؤمنا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 106

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ بِهَآ إِنْ كُنْتَ
مِنَ الصَّـٰدِقِينَ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (فِرْعَوْنُ) ye râci. (إن) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (جِئْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, (جِئْتَ) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (ائْتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهَا) cârr-mecrur, (ائْتِ) ye mütealılk. (إن كُنتَ) geçenki gibi. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, (كُنتَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كُنتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...جِئْتَ) cümlesi, (كُنتَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(...ائْتِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, geçeni te'kîd için isti'nâf. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 107

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَلْقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ye râci. (عَصَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ)

âtıfa ta'kîbiyye. (إِذَا) fücâiyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (ثُعْبَانٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَلْقَى) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...هِيَ ثُعْبَانٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 108

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَزَعَ يَدَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ye râci. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ) geçen âyetteki gibi. (لِلنَّاظِرِينَ) cârr-mecrur, (بَيْضَاءُ) ye müteallık.

Cümleler:

(نَزَعَ يَدَهُ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...هِيَ بَيْضَاءُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 109

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ الْمَلَأُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, (الْمَلَأُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (سَاحِرٌ عَلِيمٌ), (إِنَّ) nin haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(قَالَ الْمَلَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ هَٰذَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 110

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(يُرِيدُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ye râci. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُخْرِجَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ye râci. (مِنْ أَرْضِ) cârr-mecrur, (يُخْرِجَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifham mübteda. (ذَا) ismi işâret haber, mahallen merfular. (تَأْمُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أن يُخْرِجَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(يُرِيدُ) cümlesi, geçen âyetteki (سَاحِرٌ) den hâl. Mahallen mansub.

(يُخْرِجَكُم) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَاذَا) cümlesi, mukadder (قَالُوا) nün makûlül'kavli. Mahallen mansub. Mukadder cümle, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 111

قَالُوٓا۟ أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَرْجِهْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (أَخَا) mef'ûl olan zamire ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ا) (Esmâü hamseden). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَرْسِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الْمَدَآئِنِ) cârr-mecrur, (أَرْسِلْ) e müteallık. (حَاشِرِينَ) mahzuf (رِجَالاً) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْجِهْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَرْسِلْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 112

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(يَأْتُوا) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mansub. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (يَأْتُوا) ye müteallık. (سَاحِرٍ عَلِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...يَأْتُوكَ) cümlesi, (إن ترسل) takdîrindeki şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 113

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَنَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (أَجْرًا) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şârt ve ismi. Mahallen meczum. (نَحْنُ) zamîri fasl. (الْغَالِبِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...جَاءَ السَّحَرَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ لَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنْ كُنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 114

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (فِرْعَوْنَ) ye râci. (نَعَمْ) harfi cevâb. (وَ) âtıfa. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الْمُقَرَّبِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نَعَمْ) dan sonraki (إِنَّكُمْ مأجورون) takdîrindeki cümle, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ) cümlesi, mukadder makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 115

قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ
نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda müfred, alem, mukadder zamme üzere mebni. (إِمَّا) harfi tahyîr. (أن) harfi masdar ve nasb. (تُلْقِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أن تُلْقِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf.

(وَ) âtıfa. (إِمَّا) geçenki gibi. (أن نَكُونَ), (أن تُلْقِيَ) gibi. Fiil, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (نحن). (نَحْنُ الْمُلْقِينَ) bir önceki âyetin sonu gibi.

(أن نَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenki müevvel masdar gibi.

Cümleler:

(قالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
Müevvel masdar cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تُلْقِيَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci müevvel masdar cümlesi, geçenki masdar gibi. Ona ma'tuf.
(نَكُونَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 116

قَالَ أَلْقُوا ۚ فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ
وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(قالَ) fi'li mâzı. Fâili müstetir zamir, (مُوسَى) ye râci. (أَلْقُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf (حين) gibi. Mahallen mansub. Cevâba müteallık. (أَلْقَوْا) fi'li mâzı ve

fâili. (سَحَرُوا أَعْيُنَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اسْتَرْهَبُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (جَاءُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِسِحْرٍ عَظِيمٍ) cârr-mecrur ve sıfat, (جَاءُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(أَلْقُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَلْقَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(سَحَرُوا...) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَرْهَبُوهُمْ) ve (جَاءُوا...) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 117

وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۚ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ
مَا يَأْفِكُونَ ۚ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَىٰ مُوسَىٰ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (أَنْ) harfi tefsîr. (أَلْقِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَصَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücâiyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (تَلْقَفُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (عَصَا) ya râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَأْفِكُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ya âid olan zamir, mahzuf. (يَأْفِكُونَهُ) takdîrinde.

Cümleler:

(أَوْحَيْنَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَلْقِ...) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(هِيَ تَلْقَفُ...) cümlesi, (فَأَلْقَاهَا) takdîrindeki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Mukadder cümle, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(تَلْقَفُ...) cümlesi, (هِيَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَأْفِكُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 118

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (وَقَعَ الْحَقُّ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (بَطَلَ), (وَقَعَ) gibi. (مَا) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(وَقَعَ الْحَقُّ) cümlesi, geçen âyetteki (هِيَ تَلْقَفُ) gibi. Ona ma'tuf.
(...بَطَلَ مَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 119

فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (غُلِبُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (هُنَالِكَ) ismi işâret, zarfı mekân, mahallen mansub. (غُلِبُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (انقَلَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (صَاغِرِينَ), (انقَلَبُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...غُلِبُوا) cümlesi, geçen âyetteki (بَطَلَ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(...انقَلَبُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 120

وَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أُلْقِيَ السَّحَرَةُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (سَاجِدِينَ) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümle:

(...أُلْقِيَ السَّحَرَةُ) cümlesi, geçen âyetteki (انقَلَبُوا) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 121

قَالُوٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 122

رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) geçen âyettekinden bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder fetha (ğayri munsarif). (وَهَارُونَ) ma'tuf olduğu (مُوسَى) gibi. Cerr alâmeti fetha.

Âyet: 123

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنتُمْ بِهِ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۚ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ
مَّكَرْتُمُوهُ فِى الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَآ اَهْلَهَا ۚ
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ فِرْعَوْنُ) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنتُم) fi'li mâzı ve fâili. Mahzuf (أ) hemze, istifham inkârî ve tevbîhidir. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنتُم) e müteallık. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أن) harfi masdar ve nasb. (آذَنَ) muzârî, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (آذَنَ) ye müteallık.

(...أن آذَنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (مَكْرٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَكَرْتُمُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) zâide. (فِي الْمَدِينَةِ) cârr-mecrur, (مَكَرْتُمْ) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُخْرِجُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (تُخْرِجُوا) ye müteallık. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن تُخْرِجُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَكَرْتُمْ) ye müteallık.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. Mef'ûlü, mahzuf. (عَاقِبَةَ فِتْنَتِكُمْ) takdîrinde.

Cümleler:

(قَالَ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنْتُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(آذَنَ لَكُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ هَذَا لَمَكْرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(مَكَرْتُمُوهُ) cümlesi, (مَكْرٌ) nun sıfatı. Mahallen merfu.
(تُخْرِجُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, (إن فعلتم) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 124

لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (أُقَطِّعَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَرْجُلَكُم) ma'tuf olduğu (أَيْدِيَكُمْ) gibi. (مِنْ خِلَافٍ) cârr-mecrur, hâl, mahallen mansub. (ثُمَّ) harfi atf. (لَأُصَلِّبَنَّ), (لَأُقَطِّعَنَّ) gibi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَجْمَعِينَ), (كُمْ) ün te'kîdi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أُقَطِّعَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَصْلَبَنَّكُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 125

قَالُوٓا اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (إِلَى رَبِّ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve (و) ile merfu olan (مُنْقَلِبُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 126

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّآ اِلَّآ اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَآءَتْنَا ط
رَبَّنَآ اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَنْقِمُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنَّا) câr-mecrur, (تَنْقِمُ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı hasr. (أَنْ) harfi masdar. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) câr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ آمَنَّا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(لَمَّا) zarf (حين) gibi. Şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâba müteallık. (جَاءَتْنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (آيَاتِ) ye râci. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَفْرِغْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْنَا) câr-mecrur, (أَفْرِغْ) a müteallık. (صَبْرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تَوَفَّنَا) fi'li emr duâ ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مُسْلِمِينَ), (تَوَفَّنَا) nin mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...تَنْقِمُ) cümlesi, geçen âyetteki makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.

(...آمَنَّا) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(جَاءتْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (لَمَّا) nın cevâbı mahzuf.
(رَبَّنَا) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أفْرِغْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَوَفَّنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 127

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ مُوسٰى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا
فِى الْاَرْضِ وَيَذَرَكَ وَاٰلِهَتَكَ ۭ قَالَ سَنُقَتِّلُ اَبْنَاۗءَهُمْ
وَنَسْتَحْيٖ نِسَاۗءَهُمْ ۚ وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُوْنَ ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ الْمَلَأُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَوْمِ) câr-mecrur, (الْمَلَأُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (أ) istifhâmiyye. (تَذَرُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَقَوْمَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi âkıbe ve ta'lîl. (يُفْسِدُوا) muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الأرْضِ) câr-mecrur, (يُفْسِدُوا) ye müteallık.

(أنْ يُفْسِدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَذَرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَذَرَ), (يُفْسِدُوا) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) mef'ûlü, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ye râci.

(أنْ يَذَرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen müevvel masdara ma'tuf. Onun gibi.
(وَ) âtıfa. (آلِهَةَ) mef'ûl olan (كَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (فِرْعَوْنَ) ye râci. (س) harfi tenfîs. (نُقَتِّلُ أبْنَاء) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim mütekebbir). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَسْتَحْيِي نِسَاءهُمْ). (نُقَتِّلُ أبْنَاءهُمْ) gibi. (وَ) hâliyye. (إنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَاهِرُونَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَاهِرُونَ), (إنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(قَالَ الْمَلَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَذَرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُفْسِدُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَذَرَكَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...سَنُقَتِّلُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَسْتَحْيِي) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...إِنَّا فَوْقَهُمْ) cümlesi, (قَاهِرُونَ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 128

قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا ۖ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ ۖ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ مُوسَى) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اسْتَعِينُوا) fi'li emr ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (اسْتَعِينُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اصْبِرُوا), (اسْتَعِينُوا) gibi. (إِنَّ الْأَرْضَ) harfi te'kîd ve ismi. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (يُورِثُهَا مَنْ) muzâri, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (يَشَاءُ), (يُورِثُ) gibi. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (مَنْ) e âid mahzuf zamirden hâl olana müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْعَاقِبَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(قَالَ مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَعِينُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اصْبِرُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يُورِثُهَا) cümlesi, lafzı celâldan hâl. Mahallen mansub.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ) cümlesi, (إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ) gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 129

قَالُوٓا۟ أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا وَمِنۢ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ۖ
قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ
فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

Îrâbı:

(قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أُوذِينَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أُوذِينَا) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَأْتِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أَن تَأْتِيَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (مِن بَعْدِ) ma'tuf olduğu (مِن قَبْلِ) gibi. (مَا) harfi masdar. (جِئْتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(مَا جِئْتَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ya râci. (عَسَى) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن يُهْلِكَ عَدُوَّ) geçen (أن تَأْتِيَنَا) gibi. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن يُهْلِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahalen mansub.

(وَيَسْتَخْلِفَكُمْ) ma'tuf olduğu (أَن يُهْلِكَ عَدُوَّ) gibi. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسْتَخْلِفَ) ye müteallık. (فَيَنظُرَ) da ma'tuf olduğu (يَسْتَخْلِفَ) gibi. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (تَعْمَلُونَ) nin fâilinden hâl, mahallen mansub. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَن يَسْتَخْلِفَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَن يُهْلِكَ) ye ma'tuf. Onun gibi.

(أَن يَنظُرَ) cümlesi de masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(قالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُوذِينَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَأْتِيَنَا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(جِئْتَنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(عَسَى رَبُّكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُهْلِكَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَخْلِفَكُمْ) cümlesi, geçekine, (يَنظُرَ) cümlesi de buna ma'tuf. Îrâbda yerleri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (يَنظُرَ) nın mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 130

وَلَقَدْ اَخَذْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ
لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَخَذْنَا آلَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (بِالسِّنِينَ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. Cerr alâmeti (ي) (cemi müzekker sâlime mülhak). (وَنَقْصٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الثَّمَرَاتِ) cârr-mecrur, (نَقْصٍ) e müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَذَّكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَخَذْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَعَلَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَذَّكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 131

فَاِذَا جَآءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هٰذِهٖ ۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ
يَطَّيَّرُوا بِمُوسٰى وَمَنْ مَعَهٗ ۗ اَلَآ اِنَّمَا طٰٓئِرُهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ
وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf. Şart ifâdeli, mahallen mansub. (قَالُوا) ye müteallık. (جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُصِبْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَيِّئَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَطَّيَّرُوا) muzâri, şartın cevâbı,

meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (بِمُوسَى) cârr-mecrur, (يَطَّيَّرُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, (مُوسَى) ya ma'tuf, mahallen mansub. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (طَائِرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللَّهُ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ أَكْثَرَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَنَا هَذِهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ) cümlesi, geçen şart cümlesine ma'tuf. O da (ف) ile mukadder, müste'nef kasem cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَطَّيَّرُوا) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...طَائِرُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 132

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَهْمَا) ismi şart, câzim. (تعطنا) takdîrindeki fi'lin mukaddem mef'ûlü, mahallen mansub. (تَأْتِ) muzâri, fi'li şart, –mukadder fi'li tefsîr için– meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) cârr-mecrur, (تَأْتِ) ye müteallık. (مِنْ آيَةٍ) cârr-mecrur, (بِهِ) deki zamîrin temyîzi. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَسْحَرَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهَا) cârr-mecrur, (تَسْحَرَ) ya müteallık.

(أَنْ تَسْحَرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَأْتِ) ye müteallık.

(فَ) şartın cevâbında vâkı. (مَا) nâfiye (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (كَ) cârr-mecrur, (مُؤْمِنِينَ) ye müteallık. (ب) harfi cerr zâid. (مُؤْمِنِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cezm alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Mukadder (تعطنا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub
(...تَأْتِنَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَسْحَرَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَا نَحْنُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 133

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ
آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (الطُّوفَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ) geçen isimlerden hâl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler. (فَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا قَوْمًا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi ile haberi. (مُجْرِمِينَ), (قَوْمًا) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.
(اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كَانُوا قَوْمًا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 134

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا
عَهِدَ عِنْدَكَ ۖ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ

مَعَكَ بَنِى اِسْرَآئِيلَ ﴿١٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (وَقَعَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (وَقَعَ) ya müteallık. (الرِّجْزُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda müfred, alem. Zamme üzere mebni. (اُدْعُ) fi'li emr. Fâili müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اُدْعُ) ya müteallık. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمَا) cârr-mecrur, (اُدْعُ) ya müteallık. (عَهِدَ), (وَقَعَ) gibi. Fâili, müstetir zamir, (رَبَّ) ye râci. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (إنْ) harfi şart, câzim. (كَشَفْتَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (عَنَّا) cârr-mecrur, (كَشَفْتَ) ye müteallık. (الرِّجْزَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (نُؤْمِنَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَكَ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنَنَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَنُرْسِلَنَّ), (لَنُؤْمِنَنَّ) gibi. (مَعَكَ), (عِنْدَكَ) gibi, (نُرْسِلَنَّ) ye müteallık. (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha.

Cümleler:

(...وَقَعَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اُدْعُ لَنَا رَبَّكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...عَهِدَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَشَفْتَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...نُؤْمِنَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(...نُرْسِلَنَّ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 135

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ اِلَى اَجَلٍ هُمْ بَالِغُوهُ
اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) geçen âyetteki gibi. (كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ) geçen âyetteki (كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ) gibi. (إِلَى أَجَلٍ) cârr-mecrur, (كَشَفْنَا) ye müteallık. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بَالِغُوهُ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (نْ) izâfet için mahzuf. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) fücâiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَنْكُثُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَشَفْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(هُمْ بَالِغُوهُ) cümlesi, (أَجَلٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(هُمْ يَنْكُثُونَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَنْكُثُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 136

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (انْتَقَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (انْتَقَمْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَغْرَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْيَمِّ) cârr-mecrur, (أَغْرَقْنَا) ye müteallık. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُمْ كَذَّبُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَغْرَقْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنْهَا) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (غَافِلِينَ) ye müteallık. Nasb alâmeti (ي). (نْ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...انْتَقَمْنَا) cümlesi, geçen âyetlerin başlarındaki isti'naflar gibi. Onlara ma'tuf.
(...أَغْرَقْنَاهُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...كَانُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 137

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ

وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا ۖ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا ۖ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَوْرَثْنَا الْقَوْمَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (الَّذِينَ ismi mavsul, (الْقَوْمَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُسْتَضْعَفُونَ) muzâri, mechul ve nâibi fâili. (مَشَارِقَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَمَغَارِبَ) ma'tuf olduğu (مَشَارِقَ) gibi. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّتِي) ismi mavsul. Geçen mef'ûl ve ona ma'tuf olanın sıfatı, mahallen mansub. (بَارَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (بَارَكْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (تَمَّتْ كَلِمَتُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحُسْنَىٰ), (كَلِمَتُ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَىٰ بَنِي) cârr-mecrur, (تَمَّتْ) e müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا صَبَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَمَّتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (دَمَّرْنَا), (أَوْرَثْنَا) gibi. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mazı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَقَوْمُ) ma'tuf olduğu (فِرْعَوْنُ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا كَانُوا) geçen (مَا كَانَ) gibi, (و) ismi. (يَعْرِشُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَوْرَثْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُسْتَضْعَفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(...بَارَكْنَا) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَمَّتْ كَلِمَتُ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(صَبَرُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(دَمَّرْنَا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...كَانَ يَصْنَعُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَصْنَعُ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْرِشُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahalen mansub.

Âyet: 138

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَهُمْ ۚ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَل لَّنَا إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاوَزْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِبَنِي) câr-mecrur, (جَاوَزْ) e müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (الْبَحْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَتَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَىٰ قَوْمٍ) câr-mecrur, (أَتَوْا) e müteallık. (يَعْكُفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَىٰ أَصْنَامٍ) câr-mecrur, (يَعْكُفُونَ) ye müteallık. (لَهُمْ) câr-mecrur, (أَصْنَامٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda müfred, alem, zamme üzere mebni. (اجْعَل) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَّنَا) câr-mecrur, (اجْعَل) e mütealılk. (إِلَٰهًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَمَا) câr-mecrur, (إِلَٰهًا) nin mahzuf sıfatına müteallık. (لَهُمْ) câr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (آلِهَةٌ), (مَا) nın mahzuf sılesindeki zamirden bedel, merfu. (كالتي استقرت هي لهم آلهة) takdîrinde. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ya râci. (إِنَّكُمْ قَوْمٌ) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (تَجْهَلُونَ), (يَعْكُفُونَ) gibi.

Cümleler:

(...جَاوَزْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَتَوْا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يَعْكُفُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اجْعَل لَّنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكُمْ قَوْمٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تَجْهَلُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 139

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ مُتَبَّرٌ مَا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi mahallen mansub. (مُتَبَّرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul. İsmi mef'ûl (مُتَبَّرٌ) nun nâibi fâili, mahallen merfu. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَبَاطِلٌ) ma'tuf olduğu (مُتَبَّرٌ) gibi. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti, (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde ismi fâil (بَاطِلٌ) nün fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...إِنَّ هَٰؤُلَاءِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Ta'lil ifâdeli.
(هُمْ فِيهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 140

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Mûsâ'ya râci. (أ) istifhâm inkârî tevbîhi. (غَيْرَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَبْغِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَٰهًا), (غَيْرَ) nin temyîzi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فَضَّلَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَى الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (فَضَّلَ) ye müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَبْغِيكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هُوَ فَضَّلَكُمْ) cümlesi, lafzı celâldan hâl. Mahallen mansub.
(...فَضَّلَكُمْ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 141

وَاِذْ اَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُوْمُوْنَكُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ ۚ
يُقَتِّلُوْنَ اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ ۭ وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ
مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ۚ ﴿١٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (أَنْجَيْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ آلِ) cârr-mecrur, (أَنْجَيْنَا) ye müteallık. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (يَسُومُونَكُمْ سُوءَ) muzâri, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ) geçen cümle gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (فِي ذَٰلِكُم) cârr-mecrur mukaddem mahzuf habere müteallık. (بَلَاءٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (بَلَاءٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَظِيمٌ), (بَلَاءٌ) nün ikinci sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أَنْجَيْنَاكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يَسُومُونَكُمْ) cümlesi, (آلِ فِرْعَوْنَ) den hâl. Mahallen mansub.
(...يُقَتِّلُونَ) cümlesi, (يَسُومُونَكُمْ) den bedel. Mahallen mansub.
(...يَسْتَحْيُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...فِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 142

وَوٰعَدْنَا مُوْسٰى ثَلٰثِيْنَ لَيْلَةً وَّاَتْمَمْنٰهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيْقَاتُ رَبِّهٖٓ
اَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً ۚ وَقَالَ مُوْسٰى لِاَخِيْهِ هٰرُوْنَ اخْلُفْنِيْ فِيْ قَوْمِيْ

وَاَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (وَاعَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ثَلَاثِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi müzekker sâlime mülhak). (لَيْلَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَتْمَمْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِعَشْرٍ) cârr-mecrur, (أَتْمَمْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (تَمَّ مِيقَاتُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبِّهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَرْبَعِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَيْلَةً) geçenki gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ مُوسَى) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِأَخِي) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. Cerr alâmeti (ي) (Esmâü hamseden). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَارُونَ), (أَخِي) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (اخْلُفْنِي) fi'li emr. (ن) vikaye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي قَوْمِ) cârr-mecrur, (اخْلُفْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَصْلِحْ), (اخْلُفْ) gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (سَبِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُفْسِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...وَاعَدْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَتْمَمْنَاهَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...تَمَّ مِيقَاتُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اخْلُفْنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَصْلِحْ) ve (...لَا تَتَّبِعْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

Âyet: 143

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ ۙ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ
إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَن تَرَانِي وَلَٰكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ
مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي ۚ فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ

مُوسٰى صَعِقًا ۚ فَلَمَّآ اَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf (حين) gibi, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (جَاءَ مُوسَى) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِمِيقَاتِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَلَّمَهُ رَبُّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Mûsâ'ya râci. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (أَرِنِي) fi'li emr, vikâye (نْ) u ve mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنظُرْ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنظُرْ) a müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَرَانِي) muzâri, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (نْ) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (لَكِنِ) harfi istidrâk. (انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى الْجَبَلِ) cârr-mecrur, (انظُرْ) a müteallık. (فَ) âtıfa. (إِنِ) harfi şart, câzim. (اسْتَقَرَّ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (الْجَبَلَ) ye râci. (مَكَانَ) harfi cerrin hazfi ile mansub. (بنزع الخافض) aslı (بِمَكَانِ) idi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَرَانِي) geçenki gibi. (فَ) âtıfa. (لَمَّا تَجَلَّى), (لَمَّا جَاءَ) gibi. (رَبُّهُ) geçenki gibi. (لِلْجَبَلِ) cârr-mecrur, (تَجَلَّى) ye müteallık. (جَعَلَهُ دَكًّا) fi'li mâzı, birinci ve ikinci mef'ûlleri. (وَ) âtıfa. (خَرَّ مُوسَى), (جَاءَ مُوسَى) gibi. (صَعِقًا), (موسى) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَلَمَّا أَفَاقَ), (فَلَمَّا تَجَلَّى) gibi. (قَالَ) geçenki gibi. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُبْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (تُبْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (أَوَّلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(جَاءَ مُوسَى...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كَلَّمَهُ رَبُّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(رَبِّ أَرِنِي) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَرِنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنظُرْ إِلَيْكَ) cümlesi, mukadder şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyanî. Îrâbda yeri yok.
(لَن تَرَانِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...انظُرْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...اسْتَقَرَّ) cümlesi de şu geçene ma'tuf. Mahallen mansub.
(سَوْفَ تَرَانِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...تَجَلَّى رَبُّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَمَّا) nın şart ve cevâbı cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(جَعَلَهُ دَكًّا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...خَرَّ موسَى) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَفَاقَ) cümlesi, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.
(لَمَّا) nın şart cevâb cümlesi, ikinci şarta ma'tuf.
(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(سُبْحَانَكَ) cümlesi, îtirâzıyye duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تُبْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنَا أَوَّلُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 144

قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي وَبِكَلَامِي
فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda müfred, alem, mukadder zamme üzere mebni. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (اصْطَفَيْتُكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِ) cârr-mecrurlar (اصْطَفَيْتُ) ye müteallıklar. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَبِكَلَامِي) ma'tuf olduğu (بِرِسَالَاتِي) gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (خُذْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آتَيْتُكَ), (اصْطَفَيْتُكَ) gibi. İkinci mef'ûl mahzuf. (إياه) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (كُنْ) fi'li emr, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الشَّاكِرِينَ) cârr-mecrur, (كُنْ) ün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنِّي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok
(...اصْطَفَيْتُكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...خُذْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(آتَيْتُكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُن مِنَ الشَّاكِرِينَ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 145

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ
شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ
دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَتَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ) cârr-mecrurlar, (كَتَبْنَا) ye müteallıklar. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (مَوْعِظَةً) den hâl olan mahzufe müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَوْعِظَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَتَفْصِيلًا) ma'tuf olduğu (مَوْعِظَةً) gibi. (لِّكُلِّ) cârr-mecrur, (تَفْصِيلًا) e müteallık. (شَيْءٍ) geçenki gibi. (فَ) âtıfa. (خُذْهَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِقُوَّةٍ) cârr-mecrur, (خُذْ) ün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (أْمُرْ), (خُذْ) gibi. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَأْخُذُوا) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِأَحْسَنِ) cârr-mecrur, (يَأْخُذُوا) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfîs. (أُرِيكُمْ دَارَ) muzâri, mukadder zamme ile merfu ve birinci, ikinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الْفَاسِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...كَتَبْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خُذْهَا) cümlesi, mukadder (قُلْنَا) nin makûlül'kavl. Mahallen mansub.
Mukadder (قُلْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf.
(...أْمُرْ) cümlesi, (خُذْهَا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...يَأْخُذُوا) cümlesi, mukadder şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...سَأُرِيكُمْ) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 146

سَاَصْرِفُ عَنْ اٰيَاتِىَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ؕ
وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا ۚ وَاِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ
لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ۚ وَاِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَىِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ؕ
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

Îrâbı:

(س) harfi tenfîs. (أَصْرِفُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (أَصْرِفُ) ye mütallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَتَكَبَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَتَكَبَّرُونَ) ye müteallık. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (يَتَكَبَّرُونَ) nin fâilinden hâl. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَرَوْا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آيَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوا) geçenki gibi. (هُ سَبِيلًا) birinci ve ikinci mef'ûller. (وَ) âtıfa. (إِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا) geçenkiler gibi. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُمْ كَذَّبُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (كَانُوا) nün haberi ve mansub olan (غَافِلِينَ) ye müteallık. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...سَأَصْرِفُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَكَبَّرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ يَرَوْا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...لَا يُؤْمِنُوا) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...إِنْ يَرَوْا) cümlesi, birinci gibi. Ona ma'tuf.

(...لاَ يَتَّخِذُوهُ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Üçüncü (...إِن يَرَوْا) cümlesi, ikinci gibi. Ona ma'tuf.
(...يَتَّخِذُوهُ) cümlesi de şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...كَانُوا عَنْهَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 147

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ۚ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) câr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِقَاءِ), (آيَاتِ) gibi. Ona ma'tuf. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَبِطَتْ أَعْمَالُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَلْ) nefy anlamında harfi istifhâm. (يُجْزَوْنَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلَّا) edatı hasr. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَذَّبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هَلْ يُجْزَوْنَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 148

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِن بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُ

خُوَارٌ ۚ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۘ
اِتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اتَّخَذَ قَوْمُ) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (اتَّخَذَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ حُلِيِّ) cârr-mecrur, (عِجْلًا) den hâl olan mahzûfe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِجْلًا جَسَدًا) birinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (خُوَارٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أ) istifhâm inkârî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) muzârî, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لَا) nâfiye. (يُكَلِّمُهُمْ) muzârî, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (عِجْلًا) e râci. (وَ) âtıfa. (لَا يَهْدِيهِمْ), (لَا يُكَلِّمُهُمْ) gibi. (سَبِيلًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) un iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(اتَّخَذُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. İkincisi, mahzuf. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ظَالِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى) cümlesi, isti'nâf geçeni te'kîd için. Îrâbda yeri yok.

(لَهُ خُوَارٌ) cümlesi, (عِجْلًا) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُكَلِّمُهُمْ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَا يَهْدِيهِمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

(اتَّخَذُوهُ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا ظَالِمِينَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 149

وَلَمَّا سُقِطَ فِي اَيْدِيهِمْ وَرَاَوْا اَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا ۙ قَالُوا لَئِنْ
لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf (حين) gibi, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (سُقِطَ) fi'li mâzı, mechul. (فِي أَيْدِي) cârr-mecrur, nâibi fâil, mahallen merfu. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَأَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (رَأَوْا) in iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(قَالُوا), (ضَلُّوا) gibi. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرْحَمْ) fi'li şart, (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَيَغْفِرْ), (يَرْحَمْ) gibi. Ona ma'tuf. (لَنَا) cârr-mecrur, (يَغْفِرْ) e müteallık. (لَ) kasemiyye. (نَكُونَنَّ) muzâri, nâkıs, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. İsmi, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-mecrur, (نَكُونَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...رَأَوْا) cümlesi, geçekine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(قَدْ ضَلُّوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَغْفِرْ لَنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...نَكُونَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 150

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسٰٓى اِلٰى قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًا ۙ قَالَ بِئْسَمَا
خَلَفْتُمُوْنِىْ مِنْۢ بَعْدِىْ ۚ اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْ ۚ وَاَلْقَى الْاَلْوَاحَ
وَاَخَذَ بِرَاْسِ اَخِيْهِ يَجُرُّهٗٓ اِلَيْهِ ۭ قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ
اسْتَضْعَفُوْنِىْ وَكَادُوْا يَقْتُلُوْنَنِىْ ۡ فَلَا تُشْمِتْ بِىَ الْاَعْدَاۗءَ وَلَا
تَجْعَلْنِىْ مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا) geçen âyetteki gibi. (رَجَعَ مُوسَى) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَى قَوْمِ) cârr-mecrur, (رَجَعَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَضْبَانَ أَسِفًا) iki hâl, mansublar –birincisi ğayri munsarif–. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ya râci. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid –zem için–. Fâili, müstetir zamir, (هي) mukadder (خلافة) ye râci. (مَا) nekîre mavsûfe fâilin temyîzi, mahallen mansub. (خَلَفْتُمُونِي) fi'li mâzı, fâili, vikâye (نَ) u ile mef'ûlü. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (خَلَفْتُمُ) e müteallık. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkâri. (عَجِلْتُمْ), (خَلَفْتُمُ) gibi. (أَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (أَلْقَى الأَلْوَاحَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ya râci. (وَ) âtıfa. (أَخَذَ), (رَجَعَ) gibi. (بِرَأْسِ) cârr-mecrur, (أَخَذَ) ye müteallık. (أَخِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (Esmaü hamseden). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَجُرُّهُ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ya râci. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَجُرُّ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Hârûn'e râci. (ابْنَ أُمَّ), (حمسة عشر) terkîbinde olduğu gibi, fetha üzere mebniler. Münâda müfred hükmünde olunca, mukadder zamme üzere mebni sayılır. (إِنَّ الْقَوْمَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اسْتَضْعَفُونِي) fi'li mâzı, fâili, vikâye (نَ) u ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (كَادُوا) fi'li mâzı, nâkıs, mukârebe ve ismi. (يَقْتُلُونَنِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. vikâye (نَ) u ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُشْمِتْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِيَ) cârr-mecrur, (تُشْمِتْ) e müteallık. (الأَعْدَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ تَجْعَلْ), (لاَ تُشْمِتْ) gibi. (نَ) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَعَ) zarfı mekân, mansub, (تَجْعَلْ) e müteallık. (الْقَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...رَجَعَ مُوسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(بِئْسَمَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub..

(...خَلَفْتُمُونِي) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen mansub. Âid olan zamir mahzuf.

(...عَجِلْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...يَجُرُّهُ) cümlesi, (أَخَذَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(ابْنَ أُمَّ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الْقَوْمَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اسْتَضْعَفُونِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَادُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَقْتُلُونَنِي) cümlesi, (كَادُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(...لاَ تُشْمِتْ) cümlesi, nidânın cevâbı gibi. Ona ma'tuf.
(...لاَ تَجْعَلْنِي) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 151

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Mûsâ'ya râci. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh. (اغْفِرْ) fi'li emr duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (وَلِأَخِي), (لِي) gibi. Ona ma'tuf. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَدْخِلْ), (اغْفِرْ) gibi. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي رَحْمَةِ) cârr-mecrur, (أَدْخِلْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (أَرْحَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّاحِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(رَبِّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اغْفِرْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَدْخِلْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أَنتَ أَرْحَمُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 152

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ

فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (اتَّخَذُوا الْعِجْلَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. İkincisi mahzuf. (إِلٰهًا) takdîrinde. (سَ) harfi tenfis. (يَنَالُهُمْ غَضَبٌ) fi'li muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (مِن رَبِّهِمْ) cârr-mecrur, (يَنَالُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَذِلَّةٌ), (غَضَبٌ) gibi. Ona ma'tuf. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (غَضَبٌ وَذِلَّةٌ) e müteallık. (الدُّنْيَا), (الْحَيَاةِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (الْمُفْتَرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...نَجْزِي) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 153

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّـَٔاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَاٰمَنُوٓا ۙ
إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ) geçen âyetin başı gibi. (ثُمَّ) harfi atf. (تَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَابُوا) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (آمَنُوا), (تَابُوا) gibi. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِهَا) geçenki gibi. (غَفُورٌ) a müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (غَفُورٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...عَمِلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَابُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(آمَنُوا) cümlesi, şu geçenki gibi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu. Râbt, mahzuf (غَفُورٌ لهم رَحِيمٌ بهم) takdîrinde.

Âyet: 154

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ اَخَذَ الْاَلْوَاحَ ۚ وَفِى نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا سَكَتَ) geçen 150. âyetin başı gibi. (عَنْ مُوسَى) câr-mecrur, (سَكَتَ) ye müteallık. (الْغَضَبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَخَذَ الْأَلْوَاحَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Mûsâ'ya râci. (وَ) hâliyye. (فِي نُسْخَةِ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُدًى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَرَحْمَةٌ), (هُدًى) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) câr-mecrur, (هُدًى وَرَحْمَةٌ) e müteallık. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (ل) harfi cerr zâide. (رَبِّ), (يَرْهَبُونَ) nin mukaddem mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَرْهَبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...سَكَتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أَخَذَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...فِي نُسْخَتِهَا هُدًى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَرْهَبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 155

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا ۚ فَلَمَّآ اَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِّنْ قَبْلُ وَاِيَّاىَ ۖ اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَآءُ مِنَّا ۚ اِنْ هِىَ اِلَّا فِتْنَتُكَ ۖ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَآءُ وَتَهْدِى مَنْ تَشَآءُ ۖ اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا

وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اخْتَارَ مُوسَى قَوْمَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَبْعِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (رَجُلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمِيقَاتِ) cârr-mecrur, (اخْتَارَ) ya müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf (حين) anlamında, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (قَالَ), (اخْتَارَ) gibi. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf olan (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْ) harfi imtina'limtina'. (شِئْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (أَهْلَكْتَهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن قَبْلُ) harfi cerr ve zamme üzere mebni olan mahallen mecrur, (أَهْلَكْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِيَّايَ) munfasıl zamir, muttasıl olan (هُمْ) e ma'tuf mahallen mansub. (أ) istifhâm istirhâmiyye. (تُهْلِكُنَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (فَعَلَ السُّفَهَاءُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَّا) cârr-mecrur, (السُّفَهَاءُ) den hâl olan mahzufe müteallık.

(مَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُهْلِكُ) ye müteallık.

(إِنْ) nâfiye. (هِيَ) müstesna, mahallen merfu. (إِلاَّ) edatı hasr. (فِتْنَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُضِلُّ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهَا) cârr-mecrur, (تُضِلُّ) ye müteallık. (مَن) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَشَاءُ), (تُضِلُّ) gibi. (وَ) âtıfa. (تَهْدِي مَن تَشَاءُ), (تُضِلُّ مَن تَشَاءُ ...) gibi. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (وَلِيُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اغْفِرْ) fi'li emr duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (وَارْحَمْ) ma'tuf olduğu (اغْفِرْ) gibi. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أَنتَ خَيْرُ), (أَنتَ وَلِيُّ) gibi. (الْغَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اخْتَارَ مُوسَى) cümlesi, geçen âyetteki (لَمَّا) nın cevâbına ma'tuf. Onun gibi.

(أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(رَبِّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَوْ شِئْتَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْتَهُم) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تُهْلِكُنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...فَعَلَ السُّفَهَاء) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هِيَ إِلاَّ فِتْنَتُكَ) cümlesi, ihlâk ma'nâsını te'kîd için isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تُضِلُّ) cümlesi, hıtab zamîrinden hâl. Mahallen mansub.
(تَشَاء) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَهْدِي) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Mahallen mansub.
(تَشَاء) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنتَ وَلِيُّنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اغْفِرْ) cümlesi, (إِن أَدْنَبْنَا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(ارْحَمْنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...أَنتَ خَيْرُ) cümlesi, (أَنتَ وَلِيُّنَا) gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 156

وَاكْتُبْ لَنَا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ ۖ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ ۖ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُم بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اكْتُبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا فِي هَذِهِ) cârr-mecrurlar, (اكْتُبْ) e müteallıklar. (هَا) harfi tenbih. (الدُّنْيَا), (ذِهِ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (حَسَنَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrur, (اكْتُبْ) ün tefsîr ettiği mahzuf fi'le müteallık. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (هُدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (هُدْنَا) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَذَابِ) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُصِيبُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِهِ) cârr-mecrur, (أُصِيبُ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَشَاء), (أُصِيبُ) gibi. (أَشَاء) nün mef'ûlü mahzuf. (أصابته) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (رَحْمَتِي), (عَذَابِي) gibi. (وَسِعَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (رَحْمَةِ) ye râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ)

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. Müsebbibi, sebebe bağlar. (سَ) harfi tenfîs. (أَكْتُبُهَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَكْتُبُ) ye müteallık. (يَتَّقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَيُؤْتُونَ) ma'tuf olduğu (يَتَّقُونَ) gibi. (الزَّكَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالَّذِينَ) geçenki gibi. Ona ma'tuf. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُؤْمِنُونَ), (يَتَّقُونَ) gibi.

Cümleler:

(...اكْتُبْ لَنَا) cümlesi, geçen âyetteki (اغْفِرْ لَنَا) gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنَّا هُدْنَا) cümlesi, geçen duânın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...عَذَابِي أُصِيبُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(....أُصِيبُ) cümlesi, (عَذَابَ) nün haberi. Mahallen merfu.
(أَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...رَحْمَتِي وَسِعَتْ) cümlesi, makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.
(...وَسِعَتْ) cümlesi, (رَحْمَةَ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...سَأَكْتُبُهَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَتَّقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْتُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(هُم بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (هُم) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 157

اَلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذِى يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا
عِنْدَهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ ۡ يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهٰيهُمْ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ
وَيَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلَالَ الَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَالَّذِينَ
اٰمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِى اُنْزِلَ مَعَهُ ۙ

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsûl. Geçen âyetteki birinci ismi mavsulden bedel, mahallen mecrur. (يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ) muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü. (النَّبِيَّ الأُمِّيَّ) bedel ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (الَّذِي) ikinci sıfat, mahallen mansub. (يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ), (يَجِدُونَهُ) gibi. (مَكْتُوباً), (يَجِدُونَهُ) deki (هُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَكْتُوباً) e müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي التَّوْرَاةِ) cârr-mecrur, (مَكْتُوباً) e müteallık. (وَالإِنْجِيلِ) ma'tuf olduğu (التَّوْرَاةِ) gibi. (يَأْمُرُهُم) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الرَّسُولَ) ye râci. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَنْهَاهُمْ), (يَأْمُرُهُم) gibi. (عَنِ الْمُنكَرِ) cârr-mecrur, (يَنْهَى) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُحِلُّ), (يَأْمُرُ) gibi. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (يُحِلُّ) ye müteallık. (الطَّيِّبَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ), (يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَ) da öyle. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَالأَغْلاَلَ), (إِصْرَ) ya ma'tuf, mansub. (الَّتِي) ismi mavsul. (الأَغْلاَلَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (الأَغْلاَلَ) ye râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (كَانَتْ) in mahzuf haberine müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ), (آمَنُوا) gibiler. (هُ) ler mef'ûller, mahallen mansublar. (النُّورَ) de mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي), (الَّتِي) gibi. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. (أُنزِلَ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يَتَّبِعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَجِدُونَهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْمُرُهُم) cümlesi, (الرَّسُولَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَنْهَاهُمْ), (...يُحِلُّ), (...يُحَرِّمُ) ve (...يَضَعُ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(كَانَتْ عَلَيْهِمْ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَزَّرُوهُ), (نَصَرُوهُ) ve (...اتَّبَعُوا) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

(أُنزِلَ مَعَهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ هُمُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 158

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي
لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ
فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (النَّاسُ), (أيُّ) den bedel veya atfı beyan, îrâbı da öyle. (إِنِّي رَسُولُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (رَسُولُ) ye müteallık. (جَمِيعاً), (إِلَيْكُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul. (هُوَ) takdîrindeki mübtedânın haberi, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (لا) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ), (لا) nın (موجود) takdîrindeki haberinin mukadder zamîrinden bedel, mahallen merfu. (يُحْيِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَيُمِيتُ), (يُحْيِي) gibi. Ona ma'tuf. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (وَرَسُولِ) lafzı celâle ma'tuf. Onun gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّبِيِّ الأُمِّيِّ) bedel ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (الَّذِي) ikinci sıfatı, mahallen mecrur. (يُؤْمِنُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (رَسُولِ) ye râci. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَكَلِمَاتِ) lafzatullâh'a ma'tuf, mecrur. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّبِعُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَهْتَدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَا أَيُّهَا) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنِّي رَسُولُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(الَّذِي "هُوَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, geçenkinden bedel. Îrâbda yeri yok.
(يُحْيِي) cümlesi de şu geçenden bedel. Îrâbda yeri yok.
(يُمِيتُ) cümlesi, geçene ma'tuf. Onun gibi.
(...آمِنُوا) cümlesi, (إن أردتم الهداية) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...يُؤْمِنُ بِاللهِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّبِعُوهُ) cümlesi, bir önceki (آمِنُوا) ye ma'tuf. Mahallen meczum.
(...لَعَلَّكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَهْتَدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 159

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder fetha (ğayri munsarif). (أُمَّةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَهْدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (يَهْدُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَهْدُونَ) gibi olan (يَعْدِلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مِن قَوْمِ مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدُونَ) cümlesi, (أُمَّةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(يَعْدِلُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 160

وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا ۚ وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى

اذ اسْتَسْقٰيهُ قَوْمُهٗٓ اَنِ اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ ۚ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ
اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۭ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۭ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ
الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ۭ كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا
رَزَقْنٰكُمْ ۭ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿١٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَطَّعْنَاهُمُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (اثْنَتَيْ) mef'ûl zamir (هُم) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (عَشْرَةَ) sayıdan bir cüz. Îrâbda yeri yok. (أَسْبَاطًا), (اثْنَتَيْ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُمَمًا), (أَسْبَاطًا) den bedel veya sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى مُوسَى) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (اسْتَسْقَاهُ قَوْمُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنِ) harfi tefsîr. (اضْرِبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعَصَا) cârr-mecrur, (اضْرِبْ) e mütealılk. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَجَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (انبَجَسَتْ) fi'li mâzı. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (انبَجَسَتْ) e müteallık. (اثْنَتَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) mahzuf. (عَشْرَةَ) geçenki gibi. (عَيْنًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمَ كُلُّ) fi'li mâzı ve fâili. (أُنَاسٍ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَشْرَبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ظَلَّلْنَا), (قَطَّعْنَا) gibi. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (ظَلَّلْنَا) ye müteallık. (الْغَمَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ), (ظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ) gibi. (وَالسَّلْوَى), (الْمَنَّ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِن طَيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَزَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (ظَلَمُونَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَنفُسَ) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظْلِمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَطَّعْنَاهُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...اسْتَسْقَاهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اضْرِب) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...انبَجَسَتْ) cümlesi, (فضرب فانبجست) takdîrindeki müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ عَلِمَ كُلُّ) cümlesi, (اثْنَتَا عَشْرَةَ) nin sıfatı. Mahallen merfu.
(...ظَلَّلْنَا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...أَنزَلْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كُلُوا) cümlesi, mukadder (قُلْنَا) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(رَزَقْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid olan mahzuf, (إيّاه) takdîrinde.
(مَا ظَلَمُونَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 161

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ ۚ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إذْ) geçmiş zaman için zarf. (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir mahzuf, (قائل) e râci. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (اسْكُنُوا) fi'li emr ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (هٰذِهِ) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْقَرْيَةَ), (هٰذِهِ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كُلُوا), (اسْكُنُوا) gibi. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (حَيْثُ) zarf, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (كُلُوا) ye müteallık. (شِئْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (قُولُوا), (اسْكُنُوا) gibi. (حِطَّةٌ), (أمرنا) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ادْخُلُوا), (اسْكُنُوا) gibi. (الْبَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سُجَّدًا), (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَغْفِرْ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نَغْفِرْ) e müteallık. (خَطِيئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfîs. (نَزِيدُ) muzâri, merfu. Fâili,

müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (المُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

Mukadder (اذكر) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اسْكُنُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(...كُلُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(شِئْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قُولُوا) cümlesi, (اسْكُنُوا) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(حِطَّةٌ "أمرنا") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَغْفِرْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...سَنَزِيدُ) cümlesi, isti'nâf veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 162

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلاً غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (بَدَّلَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (ظَلَمُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (قَوْلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَيْرَ), (قَوْلاً) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (رِجْزًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (رِجْزًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَظْلِمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَرْسَلْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(بَدَّلَ الَّذِينَ) cümlesi, (أمروا) takdîrindeki isti'nâf'a ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قِيلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 163

وَسْئَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِى كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ ۘ اِذْ يَعْدُونَ فِى السَّبْتِ اِذْ تَاْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ ۙ لَا تَاْتِيهِمْ ۚ كَذٰلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (اسْئَلْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنِ الْقَرْيَةِ) cârr-mecrur, (اسْئَلْ) e müteallık. (الَّتِي) ismi mavsul. (الْقَرْيَةِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (كَانَتْ حَاضِرَةَ) fi'li mâzı, nâkıs ve haberi. İsmi, müstetir zamir, (الَّتِي) ye âid. (الْبَحْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (حَاضِرَةَ) ye müteallık. (يَعْدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي السَّبْتِ) cârr-mecrur, (يَعْدُونَ) ye müteallık. (إِذْ) geçenki gibi. (يَعْدُونَ) ye müteallık. (تَأْتِيهِمْ حِيتَانُ) muzâri, mukadder zamme ile merfu, mef'ûlü ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَأْتِي) ye müteallık. (سَبْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شُرَّعاً), (حِيتَانُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) geçenki gibi. (لاَ تَأْتِي) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (يَسْبِتُونَ), (يَعْدُونَ) gibi. (لاَ) nâfiye. (تَأْتِيهِمْ) geçenki gibi. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, (نَبْلُوا) ye müteallık. (نَبْلُوهُم) muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...اسْئَلْهُمْ) cümlesi, bir önceki âyetin başındaki mukadder (اذكر) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَتْ حَاضِرَةَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْدُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لاَ يَسْبِتُونَ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(لاَ تَأْتِيهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْسُقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 164

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا ۙ اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) geçen âyetteki (إِذْ يَعْدُونَ) ye ma'tuf. Onun gibi. (قَالَتْ أُمَّةٌ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أُمَّةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (لِمَ) harfi cerr ve ismi istifhâm, mahallen mecrur, (تَعِظُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (قَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهُ مُهْلِكُهُمْ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (مُعَذِّبُهُمْ), (مُهْلِكُهُمْ) gibi. Ona ma'tuf. (عَذَاباً شَدِيداً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعْذِرَةً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (مَعْذِرَةً) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَتَّقُونَ), (تَعِظُونَ) gibi.

Cümleler:

(...قَالَتْ أُمَّةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَعِظُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اللّهُ مُهْلِكُهُمْ) cümlesi, (قَوْماً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(مَعْذِرَةً "نعتذر") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَعَلَّهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(يَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 165

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf, (حين) ma'nâsında, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (نَسُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ذُكِّرُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (ذُكِّرُوا) ye müteallık. (أَنجَيْنَا الَّذِينَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يَنْهَوْنَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنِ السُّوءِ) cârr-mecrur, (يَنْهَوْنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَخَذْنَا الَّذِينَ), (أَنجَيْنَا الَّذِينَ) gibi. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (بَئِيسٍ) sıfat, mavsufu (عَذَابٍ) gibi. (بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ) geçen âyetlerin sonları gibi.

Cümleler:

(...نَسُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(ذُكِّرُوا بِهِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَنجَيْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَنْهَوْنَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَخَذْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı gibi. Ona ma'tuf.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْسُقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 166

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا عَتَوْا) geçen âyetin başı gibi. (عَنْ مَا) cârr-mecrur, (عَتَوْا) e müteallık. (نُهُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (نُهُوا) ye müteallık. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قُلْنَا) ye müteallık. (كُونُوا قِرَدَةً) fi'li emr, nâkıs, ismi ve haberi. (خَاسِئِينَ) haberin sıfatı veya hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...عَتَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...نُهُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كُونُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 167

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ يَسُوْمُهُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ ؕ اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيْعُ الْعِقَابِ ۚ وَاِنَّهٗ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub. (تَأَذَّنَ رَبُّ) fi'li mâzı ve fâili. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (يَبْعَثَنَّ) muzâri, mebni. (نَ) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir, (رَبُّ) ye râci. (عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrurlar, (يَبْعَثَنَّ) ye müteallıklar. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَسُومُهُمْ سُوءَ) muzâri, merfu, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir, (هو). (مَنْ) e âid. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (لَ) harfi te'kîd. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) harfi atf. (إِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd, ismi, (لَ) harfi te'kîd ve haberleri, merfular.

Cümleler:

(تَأَذَّنَ رَبُّكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يَبْعَثَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, (تَأَذَّنَ) nin iki mef'ûlü yerinde.
(...يَسُومُهُمْ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ لَغَفُورٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 168

وَقَطَّعْنٰهُمْ فِى الْاَرْضِ اُمَمًا ۚ مِنْهُمُ الصّٰلِحُوْنَ وَمِنْهُمْ دُوْنَ ذٰلِكَ ۫ وَبَلَوْنٰهُمْ بِالْحَسَنٰتِ وَالسَّيِّاٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿١٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَطَّعْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (قَطَّعْنَا) ye müteallık. (أُمَماً) mef'ûl zamîrinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الصَّالِحُونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (مِنْهُمْ) geçenki gibi. (دُونَ) zarf, mansub. Mahzuf olan muahhar mübtedânın mukadder sıfatına müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَلَوْنَاهُمْ), (قَطَّعْنَاهُمْ) gibi. (بِالْحَسَنَاتِ) cârr-mecrur, (بَلَوْنَا) ye müteallık. (وَالسَّيِّئَاتِ) ma'tuf olduğu (الْحَسَنَاتِ) gibi. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَرْجِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَطَّعْنَاهُمْ) cümlesi, mukadder isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مِنْهُمُ الصَّالِحُونَ) cümlesi, (أُمَماً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(مِنْهُمْ دُونَ ذٰلِكَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...بَلَوْنَاهُمْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...لَعَلَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 169

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هٰذَا
الْأَدْنٰى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا ۚ وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ ۗ
أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ
إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ ۗ وَالدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ
يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (خَلْفَ) fi'li mâzı. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (خَلْفَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَلْفٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَرِثُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يَأْخُذُونَ عَرَضَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işaret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأَدْنَى), (ذَا) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (يَقُولُونَ), (يَأْخُذُونَ) gibi. (سَ) harfi

tenfîs. (يُغْفَرُ) muzâri, mechul, merfu, nâibi fâili mahzuf. (ما فعلناه) takdîrinde. (لَنَا) cârr-mecrur, (يُغْفَرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إن) harfi şart, câzim. (يَأْتِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَرَضٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ) fâilin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَأْخُذُوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen manusb. (أ) istifhâm takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُؤْخَذْ) muzâri, mechul, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (يُؤْخَذْ) e müteallık. (مِيثَاقُ) nâibi fâil, merfu. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أن) harfi masdar ve nasb. (لاَ) nâfiye. (يَقُولُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى اللهِ) cârr-mecrur, (يَقُولُوا) ye müteallık. (إلاَّ) edâtı hasr. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ لاَ يَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (مِيثَاقُ) den bedel. Mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (دَرَسُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (الدَّارُ الآخِرَةُ خَيْرٌ) mübteda, sıfatı ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) e müteallık. (يَتَّقُونَ), (يَأْخُذُونَ) gibi. (أ) istifhâmiyye. (فَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَعْقِلُونَ), (يَأْخُذُونَ) gibi.

Cümleler:

(...خَلَفَ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...وَرِثُوا) cümlesi, (خَلْفٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(...يَأْخُذُونَ) cümlesi, (وَرِثُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَقُولُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(سَيُغْفَرُ لَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَأْتِهِمْ عَرَضٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَأْخُذُوهُ) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يُؤْخَذْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...دَرَسُوا) cümlesi, (يُؤْخَذْ) e ma'tuf. Onun gibi.
(...الدَّارُ الآخِرَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (أغفلتم) takdîrindeki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 170

وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۖ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (يُمَسِّكُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْكِتَابِ) cârr-mecrur, (يُمَسِّكُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَقَامُوا الصَّلَاةَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (لَا) nâfiye. (نُضِيعُ أَجْرَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُصْلِحِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يُمَسِّكُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُمَسِّكُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَقَامُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنَّا لَا نُضِيعُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَا نُضِيعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahalen merfu.

Âyet: 171

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ ۚ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (نَتَقْنَا الْجَبَلَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَتَقْنَا) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ) harfi teşbih, ismi ve haberi. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (ظَنُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُ وَاقِعٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (وَاقِعٌ) a müteallık.

(...أَنَّهُ وَاقِعٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنُّوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(خُذُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آتَيْنَاكُمْ), (نَتَقْنَا الْجَبَلَ) gibi. (بِقُوَّةٍ) cârr-mecrur, hitab zamîrinden hâl olan (مجدين) takdîrindeki

kelimeye müteallık. (وَ) âtıfa. (اذْكُرُوا مَا), (خُذُوا مَا) gibi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) geçen 168. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...نَتَقْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ) cümlesi, (الْجَبَلَ) den hâl. Mahallen mansub.
(...ظَنُّوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...خُذُوا) cümlesi, mukadder (قُلْنَا) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
Mukadder (قُلْنَا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...آتَيْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اذْكُرُوا) cümlesi, (خُذُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...لَعَلَّكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 172

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۛ شَهِدْنَا ۛ أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ أَخَذَ رَبُّكَ) 167. âyetin başı gibi. (مِن بَنِي ... مِن ظُهُور) cârr-mecrurlar, (أَخَذَ) ye müteallıklar. (آدَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذُرِّيَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (أَشْهَدَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (رَبُّ) ye râci. (عَلَى أَنفُس) cârr-mecrur, (أَشْهَدَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâmiyye. (لَسْتُ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid ve ismi. (بِ) harfi cerr zâid. (رَبِّ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلَى) harfi cevâb. (شَهِدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَقُولُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقُولُوا) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أن تَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub. Aslı (خَشْيَةَ أن تَقُولُوا).

(إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنْ هَذَا) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (غَافِلِينَ) ye müteallık. (هَا) harfi tenbih.

Cümleler:

(...أَخَذَ رَبُّكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أَشْهَدَهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ) cümlesi, mukadder (قَالَ) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(بَلَى "أنت ربنا") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(شَهِدْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَقُولُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كُنَّا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 173

أَوْ تَقُولُوٓا إِنَّمَآ أَشْرَكَ ءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنۢ بَعْدِهِمْ ۖ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ ٱلْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾

Îrâbı:

(أَوْ) harfi atf. (تَقُولُوا) geçen âyetteki gibi. Ona ma'tuf. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَشْرَكَ آبَاءُ) fi'li mâzı ve fâili. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلُ) harfi cerr ve zamme üzere mebni olan mahallen mecrur, (أَشْرَكَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (كُنَّا ذُرِّيَّةً) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (ذُرِّيَّةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâmiyye. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (تُهْلِكُنَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) harfi masdar. (فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti (و).

(مَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُهْلِكُ) ye müteallık.

Cümleler:

(تَقُولُوا) cümlesi, geçen âyettekine ma'tuf. Onun gibi.
(أَشْرَكَ آبَاؤُنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كُنَّا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(تُهْلِكُنَا) cümlesi, (فإن أخطأنا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.
(فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 174

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تفصيلاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (نُفَصِّلُ الآيَاتِ) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (وَ) âtıfa. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَرْجِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نُفَصِّلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَعَلَّهُمْ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 175

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ الَّذِى اٰتَيْنَاهُ اٰيَاتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اتْلُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur. (اتْلُ) ye müteallık. (نَبَاَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (آيَاتِ) ikinci mef'ûlü. Nasb alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (انسَلَخَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye râci. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (انسَلَخَ) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (أَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الَّذِي) ye râci. (مِنَ الْغَاوِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...اتْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آتَيْنَاهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...انسَلَخَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أَتْبَعَهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(...كَانَ) cümlesi de şu geçene ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 176

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلٰكِنَّهٗٓ اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ وَاتَّبَعَ
هَوٰيهُ ۚ فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ الْكَلْبِ ۚ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ اَوْ
تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ۗ ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا ۚ
فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (شِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (رَفَعْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِهَا) cârr-mecrur, (رَفَعْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّهُ) harfi istidrâk ve ismi. (أَخْلَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, geçen âyetteki (الَّذِي) ye râci. (إِلَى الأَرْضِ) cârr-mecrur, (أَخْلَدَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعَ), (أَخْلَدَ) gibi. (هَوَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْكَلْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَحْمِلْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَحْمِلْ) e müteallık. (يَلْهَثْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (الْكَلْبِ) ye râci. (أَوْ) harfi atf. (تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ), (تَحْمِلْ ... يَلْهَثْ) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (مَثَلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْقَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْقَوْمِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vakı. (اقْصُصِ الْقَصَصَ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) bir önceki âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(لَوْ شِئْنَا) cümlesi, geçen âyetin son cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

(...رَفَعْنَاهُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَكِنَّهُ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...أَخْلَدَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اتَّبَعَ) ve (...مَثَلُهُ كَمَثَلِ) cümleleri geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(...إِن تَحْمِلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَلْهَثْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَتْرُكْهُ) cümlesi, (تَحْمِلْ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(يَلْهَثْ) cümlesi, geçenki (يَلْهَثْ) gibi.
(...ذَٰلِكَ مَثَلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اقْصُصِ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَعَلَّهُمْ) cümlesi, (اقْصُصِ) un fâilinden hâl. Mahallen mansub. Veya ta'lîl hükmünde.
(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 177

سَآءَ مَثَلًا ٱلْقَوْمُ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا بِـَٔايَـٰتِنَا وَأَنفُسَهُمْ كَانُوا۟ يَظْلِمُونَ ﴿١٧٧﴾

Îrâbı:

(سَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, vucûben müstetir zamir, geçen âyetin münderecâtına râci. Onun için temyîz olarak (مَثَلًا) getirildi. (الْقَوْمُ) vucûben mahzuf olan mübteda (هُوَ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ), (الْقَوْمُ) nün sıfatı, mahallen merfu. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنفُسَ), (يَظْلِمُونَ) nin mukaddem mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَظْلِمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(سَاءَ مَثَلًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Ta'lil ifâdeli.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 178

مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُضْلِلْ فَأُولٰٓئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim. (يَهْدِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْمُهْتَدِي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (مَنْ يُضْلِلْ فَأُولٰئِكَ), (مَنْ يَهْدِ ... فَهُوَ) gibi. (هُمُ) zamiri fasl. (الْخَاسِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(يَهْدِ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ الْمُهْتَدِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُضْلِلْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(أُولٰئِكَ هُمُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 179

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ ۖ لَهُمْ قُلُوبٌ
لَا يَفْقَهُونَ بِهَا ۖ وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا ۖ وَلَهُمْ آذَانٌ
لَا يَسْمَعُونَ بِهَا ۚ أُولٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ ۚ أُولٰئِكَ
هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (ذَرَأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِجَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (ذَرَأْنَا) ye müteallık. (كَثِيراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (وَالْإِنسِ) ma'tuf olduğu (الْجِنِّ) gibi. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (قُلُوبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَفْقَهُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَفْقَهُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا), (وَ) âtıfa, (لَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا) cümleleri, (لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا)

gibiler. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (كَالْأَنْعَامِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَلْ) harfi idrâb ve ibtida. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَضَلُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...ذَرَأْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ قُلُوبٌ) cümlesi, (كَثِيراً) dan hâl. Mahallen mansub.
(لَا يَفْقَهُونَ بِهَا) cümlesi, (قُلُوبٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(لَهُمْ أَعْيُنٌ) cümlesi, bir öncesi gibi. Ona ma'tuf.
(لَا يُبْصِرُونَ بِهَا) cümlesi, (أَعْيُنٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(لَهُمْ آذَانٌ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَا يَسْمَعُونَ بِهَا) cümlesi, (آذَانٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ أَضَلُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 180

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا ۪ وَذَرُوا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ
فِيْٓ اَسْمَآئِهٖ ؕ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى) muahhar mübteda merfu. Raf alâmeti zamme ve sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَ) âtıfa. (ادْعُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِهَا) cârr-mecrur, (ادْعُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ذَرُوا الَّذِينَ), (ادْعُوهُ) gibi. (يُلْحِدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (فِي أَسْمَآءِ) cârr-mecrur, (يُلْحِدُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfîs. (يُجْزَوْنَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ), (يُلْحِدُونَ) gibi.

Cümleler:

(...لِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ادْعُوهُ بِهَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...ذَرُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

(...يُلْحِدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَيُجْزَوْنَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid olan zamir mahzuf, (يَعْمَلُونَهُ) takdîrinde.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 181

وَمِمَّنْ خَلَقْنَآ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِمَّنْ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أُمَّةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَهْدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (بِالْحَقِّ) câr-mecrur, (يَهْدُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (بِهِ) câr-mecrur, (يَهْدُونَ) gibi olan (يَعْدِلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(مِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدُونَ) cümlesi, (أُمَّةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(يَعْدِلُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 182

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) câr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfîs. (نَسْتَدْرِجُ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zîm için). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ حَيْثُ) harfi cerr ve zamme üzere mebni olan mahallen mecrur. (نَسْتَدْرِجُ) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَذَّبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سَنَسْتَدْرِجُهُم) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 183

وَأُمْلِى لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِى مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أُمْلِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أُمْلِي) ye müteallık. (إِنَّ كَيْدِ) harfi te'kîd ve ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَتِينٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أُمْلِي) cümlesi, geçen âyetteki (سَنَسْتَدْرِجُهُم) e ma'tuf. Mahallen merfu.
(...إِنَّ كَيْدِي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 184

أَوَ لَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١٨٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَتَفَكَّرُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا) nâfiye. (بِصَاحِبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (جِنَّةٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِنْ) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı hasr. (نَذِيرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَتَفَكَّرُوا) cümlesi, mukadder müste'nefe ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَا بِصَاحِبِهِم مِن جِنَّةٍ) cümlesi, (يَتَفَكَّرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...إِنْ هُوَ إِلاَّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 185

أَوَ لَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسٰى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

Îrâbı:

(أَوَلَمْ يَنْظُرُوا) geçen âyetin başı gibi. (فِي مَلَكُوتِ) cârr-mecrur, (يَنْظُرُوا) ye müteallık. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأَرْضِ), (السَّمَاوَاتِ) gibi. Ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (مَلَكُوتِ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur. (خَلَقَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن شَيْءٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın temyîzi. (وَ) âtıfa. (أَنْ) muhaffefe harfi te'kîd. İsmi zamîri şân mahzuf. Aslı (أَنَّهُ). (عَسَى) fi'li mâzı, câmid, tâm. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, zamîri şân mahzuf. (قَدِ) harfi tahkık. (اقْتَرَبَ أَجَلُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ عَسَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَلَكُوتِ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(أَنْ يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.

(فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (بِأَيِّ) cârr ve ismi istifhâm mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (حَدِيثٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قرآن) a râci. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَمْ يَنْظُرُوا...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. onun gibi.

(خَلَقَ اللّٰهُ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَسَى...) cümlesi, muhaffef (أَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَكُونَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ) cümlesi, (يَكُونَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, mukadder (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ يُؤْمِنُونَ") cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok. (..إِذَا لَمْ يُؤْمِنُوا.) takdîrinde.

Âyet: 186

مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۘ وَيَذَرُهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim. Mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُضْلِلِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (هَادِيَ) ismi, fetha üzere mebni. Mahallen mansub. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (يَذَرُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِي طُغْيَانِ) cârr-mecrur, (يَعْمَهُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْمَهُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يُضْلِلِ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا هَادِيَ لَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَذَرُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَهُونَ) cümlesi, (يَذَرُهُمْ) ün mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 187

يَسْئَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰيهَا ۭ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
رَبِّيْ ۚ لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَآ اِلَّا هُوَ ۭ ثَقُلَتْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ
لَا تَاْتِيْكُمْ اِلَّا بَغْتَةً ۭ يَسْئَلُونَكَ كَاَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۭ قُلْ اِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

Îrâbı:

(يَسْأَلُونَكَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ السَّاعَةِ) cârr-mecrur, (يَسْأَلُونَ) ye müteallık. (أَيَّانَ) ismi istifhâm. Zarfı zaman olarak mahallen mansub. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُرْسَى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (عِلْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يُجَلِّي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِوَقْتِ) cârr-mecrur, (يُجَلِّي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı hasr. (هُوَ), (يُجَلِّي) nin fâili, mahallen merfu. (ثَقُلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (السَّاعَةِ) ye râci. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (ثَقُلَتْ) e râci. (وَالأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (لاَ تَأْتِي), (لاَ يُجَلِّي) gibi. Fâili, müstetir zamir, (السَّاعَةِ) ye râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı hasr. (بَغْتَةً) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَسْأَلُونَكَ) geçenki gibi. (كَأَنَّكَ حَفِيٌّ) harfi teşbîh ve ismi ve haberi. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (حَفِيٌّ) e müteallık. (قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّهِ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ أَكْثَرَ) harfi istidrâk ve ismi. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَسْأَلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَيَّانَ مُرْسَاهَا) cümlesi, (السَّاعَةِ) den bedel. Mahallen mecrur.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen manusb.
(...لاَ يُجَلِّيهَا) cümlesi, geçenkinden bedel. Mahallen mansub.
(...ثَقُلَتْ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَأْتِيكُمْ) cümlesi, isti'nâf mukarrir. Îrâbda yeri yok.
(يَسْأَلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَأَنَّكَ حَفِيٌّ) cümlesi, mef'ûl zamir (كَ) den hâl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, geçen cümleyi te'kîd eden isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(عِلْمُهَا عِنْدَ اللّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَكِنَّ أَكْثَرَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(لاَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 188

قُلْ لَآ اَمْلِكُ لِنَفْسِى نَفْعًا وَلَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ۭ وَلَوْ كُنْتُ اَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ ۚ وَمَا مَسَّنِىَ السُّوْۗءُ ۭ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ وَّبَشِيْرٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿١٨٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لا) nâfiye. (أَمْلِكُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (أَمْلِكُ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَفْعاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) zâide nefyi te'kîd için. (ضَرّاً), (نَفْعاً) gibi. Ona ma'tuf. (إِلاَّ) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul. Müstesna, mahallen mansub. (شَاءَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (كُنْتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَعْلَمُ الْغَيْبَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (اسْتَكْثَرْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْخَيْرِ) cârr-mecrur, (اسْتَكْثَرْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (مَسَّنِيَ السُّوءُ) fi'li mâzı, vikâye (نِ) u, mef'ûlü ve fâili. (إِنْ) nâfiye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı hasr. (نَذِيرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَبَشِيرٌ), (نَذِيرٌ) gibi. Ona ma'tuf. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (بَشِيرٌ) e müteallık. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا أَمْلِكُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(شَاءَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كُنْتُ أَعْلَمُ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...أَعْلَمُ) cümlesi, (كُنْتُ) nün haberi. Mahallen mansub.
(...اسْتَكْثَرْتُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَا مَسَّنِيَ السُّوءُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنْ أَنَا إِلاَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 189

هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ

إِلَيْهَا ۚ فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ ۚ فَلَمَّا
أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٨٩﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (خَلَقَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (مِن نَفْسٍ وَاحِدَةٍ) cârr-mecrur ve sıfatı, mecrur. (خَلَقَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ), (خَلَقَ) gibi. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (زَوْجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَسْكُنَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (زَوْجَ) ye râci. (إِلَيْهَا) cârr-mecrur, (يَسْكُنَ) ye müteallık. (أَنْ يَسْكُنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf, (حين) anlamında, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (تَغَشَّاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (زَوْجَ) ye râci. (حَمَلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نَفْسٍ) e râci. (حَمْلًا خَفِيفًا) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa. (مَرَّتْ), (حَمَلَتْ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (مَرَّتْ) e müteallık. (فَلَمَّا) geçenki gibi. (أَثْقَلَتْ), (حَمَلَتْ) gibi. (دَعَوَا اللَّهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (رَبَّ) lafzı celâlden bedel veya atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (آتَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (نَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (صَالِحًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (نَكُونَنَّ) muzâri, nâkıs, mebni. İsmi müstetir zamir (نحن). (نَ) harfi te'kîd segîle. (مِنَ الشَّاكِرِينَ) cârr-mecrur, (نَكُونَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يَسْكُنَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَغَشَّاهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...حَمَلَتْ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَرَّتْ بِهِ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَثْقَلَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...دَعَوَا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ آتَيْتَنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni veya duânın tefsîri. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, (دَعَوَا) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...لَنَكُونَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 190

فَلَمَّآ اٰتٰيهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَآءَ فِيمَآ اٰتٰيهُمَا ۚ فَتَعَالَى
اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾

Îrâbı:

(فَلَمَّا آتَاهُمَا), (فَلَمَّا تَغَشَّاهَا) gibi. (صَالِحاً), (ولداً) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَعَلاَ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (شُرَكَاءَ) ye müteallık. Birinci mef'ûl mahzuf. (ولدهُمَا) takdîrinde. (فِيمَا) cârr-mecrur, (شُرَكَاءَ) ye müteallık. (آتَاهُمَا) geçenki gibi. (فَ) isti'nâfiyye. (تَعَالَى اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَعَالَى) ye müteallık. (يُشْرِكُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...آتَاهُمَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...جَعَلاَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(آتَاهُمَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَعَالَى اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâf duâ. Îrâbda yeri yok.
(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 191

اَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْـًٔا وَّهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (يُشْرِكُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâil (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (يَخْلُقُ شَيْئاً) muzâr merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (وَ) hâliyye, (هُمْ) mübted mahallen merfu. (يُخْلَقُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (. nâibi fâili.

Cümleler:

(...يُشْرِكُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَخْلُقُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ يُخْلَقُونَ) cümlesi, (يَخْلُقُ) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يُخْلَقُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 192

وَلاَ يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلاَ اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (نَصْراً) dan hâl olan mahzufe müteallık. (وَلاَ) geçenki gibi. (أَنفُس) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَنصُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لاَ يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, geçen âyetin sonu (يُخْلَقُونَ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَنصُرُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 193

وَاِنْ تَدْعُوهُمْ اِلَى الْهُدٰى لاَ يَتَّبِعُوكُمْ ۟ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ
اَدَعَوْتُمُوهُمْ اَمْ اَنْتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَدْعُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَى الْهُدَى) cârr-mecrur, (تَدْعُوا) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (يَتَّبِعُوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü, mahallen mansub. (سَوَاءٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (سَوَاءٌ) e müteallık. (أ) harfi masdar ve tesviye. (دَعَوْتُمُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) zâide, dolgu için.

(أَدَعَوْتُمُوهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(أَمْ) harfi atf hemzeye denk. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (صَامِتُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...تَدْعُوهُمْ) cümlesi, bir önceki âyetin sonu (يُخْلَقُونَ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(لَا يَتَّبِعُوكُمْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ) cümlesi, isti'nâf mâ kablini mukarrir. Îrâbda yeri yok.
(دَعَوْتُمُوهُمْ) cümlesi, (أ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنتُمْ صَامِتُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 194

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) ye âid olan (تَدْعُونَهُمْ) takdîrindeki (هُمْ) zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِبَادٌ أَمْثَالُ), (إِنَّ) nin haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (ادْعُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَسْتَجِيبُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَسْتَجِيبُوا) ye müteallık. (إِن) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ صَادِقِينَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (كُنتُمْ) fi'li şart, mahallen meczum.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ادْعُوهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(...يَسْتَجِيبُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 195

اَلَهُمْ اَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا اَمْ لَهُمْ اَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا اَمْ
لَهُمْ اَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا اَمْ لَهُمْ اٰذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا
قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنْظِرُونِ ﴿١٩٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَرْجُلٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَمْشُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَمْشُونَ) ye müteallık. (أَمْ) munkatıa, idrab ifâde eder. (لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا), (أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا), (أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا) ilk cümle gibiler. (أَمْ) ler, idrâb ve irtikâl için (أ) ve (بل) anlamındalar –(أَيْدٍ) nin raf alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder zamme–. (قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (كِيدُونِ) fi'li emr, fâili ve vikâye (ن) u ile mahzuf mef'ûlü bih (ي). (فَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُنْظِرُونِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) vikâye için. Mahzuf olan (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(لَهُمْ أَرْجُلٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَمْشُونَ بِهَا) cümlesi, (أَرْجُلٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
Öteki benzer cümleler de aynı böyle.
(قُلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ادْعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كِيدُونِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَا تُنْظِرُونِ) cümlesi de şu geçene ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 196

اِنَّ وَلِيِّيَ اللّٰهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى
الصَّالِحِينَ ﴿١٩٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (وَلِيِّيَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللّٰهُ) lafzatullâh haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul. Lafzatullâhın sıfatı, mahallen merfu. (نَزَّلَ الْكِتَابَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَتَوَلَّى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الصَّالِحِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إِنَّ وَلِيِّيَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(نَزَّلَ الْكِتَابَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ يَتَوَلَّى) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يَتَوَلَّى) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 197

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا
أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (تَدْعُونَ مِن دُونِهِ) bir önceki âyetteki gibi. (لَا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا أَنفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ), (لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ) gibi. Ancak mef'ûl mukaddem.

Cümleler:

(...الَّذِينَ تَدْعُونَ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...تَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَنْصُرُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 198

وَاِنْ تَدْعُوهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَسْمَعُوا ۭ وَتَرٰىهُمْ يَنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُوْنَ ﴿١٩٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِنْ) harfi şart, câzim. (تَدْعُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اِلَى الْهُدَى) cârr-mecrur, (تَدْعُوا) ye müteallık. Cerr alâmeti mukadder kesre. (لَا) nâfiye. (يَسْمَعُوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (تَرَي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَنظُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili. (اِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يَنظُرُونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُبْصِرُونَ), (يَنظُرُونَ) gibi.

Cümleler:

(...تَدْعُوهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (الَّذِينَ تَدْعُونَ) gibi. Ona ma'tuf.
(لَا يَسْمَعُوا) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَرَاهُمْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...يَنظُرُونَ) cümlesi, (تَرَاهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(هُمْ لَا يُبْصِرُونَ) cümlesi, (يَنظُرُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(لَا يُبْصِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 199

خُذِ الْعَفْوَ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجٰهِلِيْنَ ﴿١٩٩﴾

Îrâbı:

(خُذِ الْعَفْوَ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (اْمُرْ), (خُذْ) gibi. (بِالْعُرْفِ) cârr-mecrur, (اْمُرْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (أَعْرِضْ), (خُذِ) gibi. (عَنِ الْجَاهِلِينَ) cârr-mecrur, (أَعْرِضْ) a müteallık. Cerr alâmeti (ي). (نْ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...خُذْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اْمُرْ) ve (...أَعْرِضْ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 200

وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ ۖ
اِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâid harf. (يَنْزَغَنَّ) muzâri, mebni, fi'li şart, mahallen meczum. (نْ) harfi te'kîd segîle. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الشَّيْطَانِ) cârr-mecrur, (يَنْزَغَنَّ) ye müteallık. (نَزْغٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اسْتَعِذْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (اسْتَعِذْ) e müteallık. (اِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...يَنْزَغَنَّكَ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...اسْتَعِذْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...اِنَّهُ سَمِيعٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 201

اِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا اِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا
فَاِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

Îrâbı:

(اِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (اتَّقَوا) fi'li mâzı ve fâili. (اِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (مَسَّهُمْ طَائِفٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِنَ الشَّيْطَانِ) cârr-mecrur, (طَائِفٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (تَذَكَّرُوا), (اتَّقَوا) gibi. (فَ) âtıfa. (اِذَا) fücâiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُبْصِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(اِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقَوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَسَّهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَذَكَّرُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şart cevâb cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُم مُبْصِرُونَ) cümlesi, cevâb cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 202

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِخْوَانُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَمُدُّونَهُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْغَيِّ) cârr-mecrur, (يَمُدُّونَ) ye müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (لَا) nâfiye. (يُقْصِرُونَ), (يَمُدُّونَ) gibi.

Cümleler:

(...إِخْوَانُهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.
(...يَمُدُّونَهُمْ) cümlesi, haber. Mahallen merfu.
(لَا يُقْصِرُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 203

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا ۚ قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِن رَّبِّي ۚ هَٰذَا بَصَائِرُ مِن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. (قَالُوا) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَأْتِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِمِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أَنتَ). (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, (تَأْتِ) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi tahdıd, (هلا) anlamında. (اجْتَبَيْتَهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنتَ). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَتَّبِعُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أَنَا). (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوحَىٰ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (يُوحَىٰ) ya müteallık. (مِن رَّبِّ) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi

tenbih. (هٰذَا) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بَصَآئِرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (بَصَآئِرُ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَهُدًى), (بَصَآئِرُ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَرَحْمَةٌ) de öyle. Raf alâmeti zamme. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (رَحْمَةٌ) e müteallık. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَمْ تَأْتِهِم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اجْتَبَيْتَهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(أَتَّبِعُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُوحَى إِلَيَّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هَٰذَا بَصَآئِرُ) cümlesi, (قول) mesâbesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 204

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) geçen âyetteki gibi. Cevâbına müteallık. (قُرِئَ الْقُرْآنُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (اسْتَمِعُوا) fi'li emr ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (اسْتَمِعُوا) ye müteallık. (وَأَنصِتُوا), (اسْتَمِعُوا) gibi. Ona ma'tuf. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تُرْحَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُرِئَ الْقُرْآنُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اسْتَمِعُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنصِتُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...لَعَلَّكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُرْحَمُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 205

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِى نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اذْكُر رَبَّ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي نفس) cârr-mecrur, (رَبَّكَ) deki hitab zamirinden hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) geçenki gibi. (تَضَرُّعاً) mef'ûlü leh veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَخِيفَةً) ma'tuf olduğu (تَضَرُّعاً) gibi. (وَ) âtıfa. (دُونَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Geçenki mahzuf hâle ma'tuf olan mukadder hâle müteallık. (الْجَهْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الْقَوْلِ) cârr-mecrur, (الْجَهْرِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (بِالْغُدُوِّ) cârr-mecrur, (اذْكُر) e müteallık. (وَالآصَالِ) ma'tuf olduğu (الْغُدُوِّ) gibi. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْغَافِلِينَ) cârr-mecrur, (تَكُنْ) ün mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اذْكُر) cümlesi, geçen mahzuf isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَكُنْ) cümlesi, bu geçene ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 206

اِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾ ﴿سجده﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (كَ) de muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَكْبِرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْ عِبَادَتِ) cârr-mecrur, (يَسْتَكْبِرُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُسَبِّحُونَ), (يَسْتَكْبِرُونَ) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَسْتَكْبِرُونَ) gibi olan (يَسْجُدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُسَبِّحُونَهُ) ve (يَسْجُدُونَ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.

A'RAF SÛRESİNİN SONU

ENFÂL SÛRESİ

8. Sûredir

75 veya 76 Âyettir

Bu sûre Medine'de nâzil olmuştur. Bazı âyetlerin Mekke'de nüzûlü hakkında fikirler var ise de, bu âyetlerin dahi Medine devrinde nâzil olduğu için medeni sayılması gerekir.

Bedir muharebesinde müslümanların zaferi sonu ele geçen ganimetler hakkında çıkan ihtilaf üzerine nâzil olmuştur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ ؕ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ ۚ
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ ۪ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ
وَرَسُولَهٗٓ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(يَسْئَلُونَكَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ الأنفال) cârr-mecrur, (يَسْئَلُونَ) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الأنفالُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَالرَّسُولِ) lafzı celâl gibi. Ona ma'tuf. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَصْلِحُوا ذَاتَ), (اتَّقُوا اللّٰهَ) gibi. (بَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَطِيعُوا اللّٰهَ), (اتَّقُوا اللّٰهَ) gibi. Ona ma'tuf. (وَرَسُولَ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يَسْئَلُونَكَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(الأنفالُ لِلّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi, (إن آمنتم بهذا) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أصْلِحُوا) ve (...أطِيعُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczumlar.
(كُنْتُم مُؤْمِنِينَ) cümlesi, mukadder şartın tefsîri. Îrâbda yeri yok. İkinci şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 2

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيَاتُهُ زَادَتْهُمْ اِيمَانًا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(إنَّمَا) edâtı hasr. (الْمُؤْمِنُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Haber, mahallen merfu. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (ذُكِرَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (وَجِلَتْ قُلُوبُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إذَا تُلِيَتْ ... آيَاتُ), (إذَا ذُكِرَ اللّٰهُ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُلِيَتْ) e müteallık. (زَادَتْهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (آيَاتُ) ye râci. (إيمَاناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عَلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (يَتَوَكَّلُونَ) ye müteallık. Bu fiil, geçen âyetteki (يَسْئَلُونَ) gibi. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ذُكِرَ اللّٰهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إذَا) cümlesi, şartıyla, cevâbıyla (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تُلِيَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...زَادَتْهُمْ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
İkinci (إذَا) şartıyla, cevâbıyla birincisine ma'tuf. Onun gibi.
(يَتَوَكَّلُونَ) cümlesi, sıle cümlesi olan birinci şarta ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 3

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. Geçen âyettekinden bedel, mahalen merfu. (يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مِمَّا) cârr-mecrur, (يُقِيمُونَ) ye müteallık. (رَزَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يُنفِقُونَ), (يُقِيمُونَ) gibi.

Cümleler:

(...يُقِيمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُنفِقُونَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 4

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُؤْمِنُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (وَ). (نَ) tenvinden ıvaz. (حَقًّا), (إِيمَانًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (دَرَجَاتٌ) muahhâr mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دَرَجَاتٌ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ), (دَرَجَاتٌ) gibiler. Ona ma'tuflar. (كَرِيمٌ) sıfat, mavsufu olan (رِزْقٌ) gibi.

Cümleler:

(...أُولَٰئِكَ هُمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ دَرَجَاتٌ) cümlesi, (الْمُؤْمِنُونَ) deki müstekin zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 5

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ
الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(كَ) harfi cerr ve teşbih. (مَا) harfi masdar. (أَخْرَجَكَ رَبُّ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَيْتِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık.

(كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْحَقِّ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَكَ) deki (كَ) den hâl olan mahzufe müteallık.

(مَا أَخْرَجَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mukadder mübtedanın mahzuf haberine müteallık (قسمتك الغنائم) –Bu ta'lık hakkında çok ihtilaf vardır–.

(وَ) hâliyye. (إِنَّ فَرِيقاً) harfi te'kîd ve ismi. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (فَرِيقاً) nın mahzuf sıfatına müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (كَارِهُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَخْرَجَكَ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فَرِيقاً) cümlesi, (أَخْرَجَكَ) deki (كَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 6

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى
الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يُجَادِلُونَكَ) mûzâri, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْحَقِّ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُونَ) ye müteallık. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasba alâmeti fetha. (يُجَادِلُونَ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الْحَقِّ) ya râci. Yani kıtal.

(مَا تَبَيَّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(كَأَنَّ) harfi tenbih, amelsiz. (مَا) da amelsiz harf. İkisinin terkîbi (كَأَنَّمَا), (إِنَّمَا) gibi hasr ifâde eder. (يُسَاقُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلَى الْمَوْتِ) cârr-mecrur, (يُسَاقُونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَنظُرُونَ), (يُسَاقُونَ) gibi.

Cümleler:

(...يُجَادِلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُسَاقُونَ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَنظُرُونَ) cümlesi, nâibi fâilden hâl. Mahallen mansub.

(يَنظُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ اِحْدَى الطَّآئِفَتَيْنِ اَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّوْنَ اَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُوْنُ لَكُمْ وَيُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهٖ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِيْنَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, mukadder (اذكر) un mef'ûlü, mahallen mansub. (يَعِدُكُمُ اللّٰهُ) muzâri, mef'ûlü ve fâili. (إِحْدَى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الطَّائِفَتَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (أَنَّهَا) harfi te'kîd ve ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّهَا لَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (إِحْدَى) den bedel. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (تَوَدُّوْنَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّ غَيْرَ) harfi te'kîd ve ismi. (ذَاتِ الشَّوْكَةِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (تَكُوْنُ) muzâri, tâm, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ) ye râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (تَكُوْنُ) ye müteallık.

(أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَوَدُّوْنَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (يُرِيْدُ اللّٰهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُحِقَّ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِكَلِمَاتِ) cârr-mecrur, (يُحِقَّ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يُحِقَّ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيْدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَيَقْطَعَ دَابِرَ) ma'tuf olduğu (يُحِقَّ الحَقَّ) gibi. (الْكَافِرِيْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أن يَقْطَعَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen müevvel masdaralara ma'tuf. Onlar gibi.

Cümleler:

(إِذْ يَعِدُكُمُ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعِدُكُمُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(تَوَدُّوْنَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(تَكُوْنُ لَكُمْ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُرِيدُ اللّهُ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...يُحِقَّ الحَقَّ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقْطَعَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 8

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُحِقَّ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ) geçen cümle gibi. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ) fi'li mâzı ve fâili.

(...أن يُحِقَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أمركُمْ بالقتال) takdîrindeki fi'le müteallık.

Cümleler:

(...يُحِقَّ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُبْطِلَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, mukadder (أمركُمْ) deki (كُمْ) den hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevâbı mahzuf. Sözün gelişi delâlet ediyor.

Âyet: 9

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(إِذْ), geçen 7. âyetteki (إِذْ يَعِدُكُمُ) den bedel, mahallen mansub. (تَسْتَغِيثُونَ رَبَّ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اسْتَجَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (رَبَّ) ye râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (اسْتَجَابَ) ye müteallık. (أَنِّي مُمِدُّ) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِأَلْفٍ) cârr-mecrur, (مُمِدُّ) ye müteallık. (مِنَ الْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (أَلْفٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (مُرْدِفِينَ), (أَلْفٍ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنِّي مُمِدُّكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (بِـ) ile mahallen mecrur. (اسْتَجَابَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...تَسْتَغِيثُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اسْتَجَابَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 10

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهٖ قُلُوبُكُمْ ۚ وَمَا
النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (جَعَلَهُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (إِلَّا) edâtı hasr. (بُشْرَى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl. (تَطْمَئِنَّ) muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَطْمَئِنَّ) ye müteallık. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن تَطْمَئِنَّ) masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بُشْرَى) ya veya mahzuf (فعل) ye müteallık.

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye mühmele. (النَّصْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı hasr. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) harfi te'kîd ve ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...جَعَلَهُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَطْمَئِنَّ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَا النَّصْرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

اِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَآءِ
مَآءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهٖ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ

عَلٰى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْاَقْدَامَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(إِذْ يُغَشِّيكُمُ) geçen 7. âyetin başı gibi. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (النُّعَاسَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمَنَةً) fâilden veya mef'ûlden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (أَمَنَةً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (يُنَزِّلُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُم مِن السَّمَاءِ) cârr-mecrurlar, (يُنَزِّلُ) ye müteallıklar. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِيُطَهِّرَ) geçen âyetteki (لِتَطْمَئِنَّ) gibi. fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُطَهِّرَ) ya müteallık.

(أن يُطَهِّرَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُنَزِّلُ) ye müteallık.

(وَيُذْهِبَ) ma'tuf olduğu (يُطَهِّرَ) gibi. (عَنكُمْ) cârr-mecrur, (يُذْهِبَ) ye müteallık. (رِجْزَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَلِيَرْبِطَ), (لِيُطَهِّرَ) gibi, ona ma'tuf. (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (يَرْبِطَ) ya müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(وَيُثَبِّتَ), (يَرْبِطَ) gibi. Ona ma'tuf. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُثَبِّتَ) ye müteallık. (الأَقْدَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يُذْهِبَ), (أن يَرْبِطَ) ve (أن يُثَبِّتَ) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen masdara ma'tuflar. Onun gibiler.

Cümleler:

(...يُغَشِّيكُمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُنَزِّلُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Maallen mecrur.

(...يُطَهِّرَكُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُذْهِبَ), (...يَرْبِطَ) ve (...يُثَبِّتَ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 12

اِذْ يُوحِي رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا ۛ سَاُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۛ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçen âyettekinden bedel, mahallen mansub. (يُوحِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى الْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (يُوحِي) ye müteallık. (أَنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (مَعَ) zarf, mansub, (أَنِّ) nin mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنِّي مَعَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (يُوحِي) ye müteallık.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ثَبِّتُوا الَّذِينَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَ) harfi tenfîs. (أُلْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (أُلْقِي) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا الرُّعْبَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (اضْرِبُوا) fi'li emr ve fâili. (فَوْقَ) zarf veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اضْرِبُوا) ye müteallık. (فَوْقَ) zarf olursa, mef'ûl mahzuf, (هُمْ) takdîrinde. (الْأَعْنَاقَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اضْرِبُوا) geçenki gibi. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كُلَّ بَنَانٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَنَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُوحِي رَبُّكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...ثَبِّتُوا) cümlesi, (إن بدأ القتال) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَأُلْقِي) cümlesi, (أَنِّي مَعَكُمْ) ün tefsîri veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اضْرِبُوا) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

İkinci (...اضْرِبُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 13

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِـ) harfi cerr sebebiyye. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (شَآقُّوا اللّٰهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَرَسُولَ) lafzatullâh gibi. Ona ma'tuf. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُمْ شَآقُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُشَاقِقِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) geçenki gibi. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...شَآقُّوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...مَن يُشَاقِقِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُشَاقِقِ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 14

ذٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكُمْ) geçen âyetteki gibi. Haberi mahzuf, (واقعٌ) takdîrinde. (فَـ) âtıfa. (ذُوقُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (عَذَابَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّ لِلْكَافِرِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (الوجب) takdîrindeki mübtedânın haberi. Mahallen merfu.

Cümleler:

("واقعٌ" ذٰلِكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ذُوقُوهُ) cümlesi, (تنبهوا) takdîrindeki müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا۟ زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ ٱلْأَدْبَـٰرَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (أيُّ) den bedel veya sıfatı, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (لَقِيتُمُ الَّذِينَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كَفَرُوا), (آمَنُوا) gibi. (زَحْفاً), (لَقِيتُمُ الَّذِينَ) nin mef'ûlünden veya fâilinden hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إذَا) nin cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تُوَلُّوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (الأدْبَارَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا) nidâ cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَقِيتُمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إذَا) nin şartı ve cevâbı cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تُوَلُّوهُمُ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُۥٓ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَآءَ بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَمَأْوَىٰهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُوَلِّ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُوَلِّ) ye müteallık. (إذٍ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دُبُرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلَّا) edâtı istisnâ. (مُتَحَرِّفاً) müstesnâ, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِقِتَالٍ) cârr-mecrur,

(مُتَحَرِّفًا) e müteallık. (أوْ) harfi atf. (مُتَحَيِّزًا), (مُتَحَرِّفًا) gibi. Ona ma'tuf. (إلى فِئَةٍ) cârr-mecrur, (مُتَحَيِّزًا) e müteallık. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (بَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِغَضَبٍ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (ملتبسًا) takdîrinde. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (غَضَبٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ الْمَصِيرُ) fi'li mâzı, câmid ve fâili.

Cümleler:

(...مَن يُوَلِّهِمْ) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Onun gibi.
(...يُوَلِّهِمْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...قَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَأْوَاهُ جَهَنَّمُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ ۪ وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(فَـ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَقْتُلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ اللّٰهَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (قَتَلَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (رَمَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (إذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (رَمَيْتَ) ye müteallık. (رَمَيْتَ) geçenki gibi. (وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمَى), (وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَ) gibi. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُبْلِيَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يُبْلِيَ) ye müteallık. (بَلَاءً حَسَنًا) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أن يُبْلِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (فعل) takdîrindeki fi'le müteallık.

(إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberleri.

Cümleler:

(لَمْ تَقْتُلُوهُمْ) cümlesi, (تفاخرتم بقتلهم) takdîrindeki müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(قَتَلَهُمْ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا رَمَيْتَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
İkinci (رَمَيْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لٰكِنَّ اللّٰهَ رَمَى) cümlesi, bir önceki (مَا رَمَيْتَ) ye ma'tuf. Onun gibi.
(رَمَى) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُبْلِيَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ) cümlesi, ta'lîl ma'nâsı ile isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. Haberi mahzuf, (حَقٌّ) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللّٰهَ مُوهِنُ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (كَيْدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(...أَنَّ اللّٰهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi (حَقٌّ) takdîrinde.

Cümleler:

("حَقٌّ" ذٰلِكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Masdar te'vîlindeki cümle, bu cümle gibi. Buna ma'tuf.

Âyet: 19

اِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ ۚ وَاِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ
لَكُمْ ۚ وَاِنْ تَعُودُوا نَعُدْ ۚ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا

وَلَوْ كَثُرَتْكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (تَسْتَفْتِحُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَكُمُ الْفَتْحُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (إِنْ تَنْتَهُوا), (إِنْ تَسْتَفْتِحُوا) gibi. (فَ) geçenki gibi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ تَعُودُوا) de (إِنْ تَسْتَفْتِحُوا) gibi. (نَعُدْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (نحن) (ta'zîm için). (وَ) âtıfa. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تُغْنِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (تُغْنِيَ) ye müteallık. (فِئَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَثُرَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (فِئَةٌ) ye râci. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve ismi. (مَعَ) zarf, mansub, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنَّ اللّٰهَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ل) ile mahallen mecrur. (فعل كذا وكذا) takdîrindeki fi'le müteallık.

Cümleler:

(إِنْ تَسْتَفْتِحُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ جَاءَكُمُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ تَنْتَهُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ تَعُودُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(نَعُدْ) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ...) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(كَثُرَتْ) cümlesi, (فِئَةٌ) den hâl. Mahallen mansub.
Mukadder (فعل كذا وكذا) cümlesi, (لَنْ تُغْنِيَ) ye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 20

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 15. âyetteki gibi. (أَطِيعُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَرَسُولَ) lafzatullâh gibi. Ona ma'tuf. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَوَلَّوْا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili –(ت) nin biri mahzuf, aslı (تَتَوَلَّوْا)–. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (تَوَلَّوْا) e müteallık. (وَ) hâliyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَسْمَعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَطِيعُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَوَلَّوْا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَنتُمْ تَسْمَعُونَ) cümlesi, (تَوَلَّوْا) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(تَسْمَعُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 21

وَلاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لاَ يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكُونُوا) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (كَالَّذِينَ) cârr-mecrur, haberine müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَمِعْنَا) de öyle. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يَسْمَعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لاَ تَكُونُوا) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تَوَلَّوْا) e ma'tuf. Onun gibi.
(قَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَمِعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هُمْ لاَ يَسْمَعُونَ) cümlesi, (سَمِعْنَا) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(لاَ يَسْمَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

إِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِندَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لاَ يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ شَرَّ) harfi te'kîd ve ismi. (الدَّوَابِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الصُّمُّ الْبُكْمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الَّذِينَ) haberlerin sıfatı, mahallen merfu. (لاَ يَعْقِلُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَعْقِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ ۖ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (عَلِمَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, (عَلِمَ) ye müteallık. (خَيْرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَسْمَعَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa, (لَوْ) geçenki gibi. (أَسْمَعَهُمْ) geçenki gibi. (لَ) de öyle. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُعْرِضُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لَوْ عَلِمَ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(أَسْمَعَهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ أَسْمَعَهُمْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(تَوَلَّوْا) cümlesi, ikinci (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ مُعْرِضُونَ) cümlesi, (تَوَلَّوْا) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 24

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۖ وَاعْلَمُوٓا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِۦ وَأَنَّهُۥٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا) geçen 20. âyetteki gibi. (لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ) cârr-mecrurlar, (اسْتَجِيبُوا) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (دَعَاكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الرَّسُولِ) ye râci. (لِمَا) cârr-mecrur, (دَعَا) ya müteallık. (يُحْيِيكُمْ) muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve ismi. (يَحُولُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحُولُ) ye müteallık. (الْمَرْءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَلْبِ), (الْمَرْءِ) gibi. Ona ma'tuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُحْشَرُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâil.

(أَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَجِيبُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...دَعَاكُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (إِذَا) nin cevâbı mahzuf.

(يُحْيِيكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اعْلَمُوا) cümlesi, üçüncü cümle gibi. Ona ma'tuf.

(...يَحُولُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(تُحْشَرُونَ) cümlesi, ikinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لاَ تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَآصَّةً ۖ وَاعْلَمُوٓا
اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اتَّقُوا فِتْنَةً) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (لاَ) nâfiye. (تُصِيبَنَّ) muzâri, mebni. (نّ) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir, (فِتْنَةً) e râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (خَآصَّةً), (تُصِيبَنَّ) nin veya (ظَلَمُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ) geçen âyetteki gibi. (شَدِيدُ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(...اتَّقُوا) cümlesi, geçen âyetteki (اسْتَجِيبُوا) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(...لاَ تُصِيبَنَّ) cümlesi, (فِتْنَةً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...اعْلَمُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 26

وَاذْكُرُوٓا اِذْ اَنتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِى الْاَرْضِ تَخَافُونَ
اَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاٰوٰيكُمْ وَاَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهٖ وَرَزَقَكُمْ
مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِذْ) zarf, geçen fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَلِيلٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُسْتَضْعَفُونَ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مُسْتَضْعَفُونَ) ye müteallık. (تَخَافُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ) muzâri, mansub, mef'ûlü ve fâili.

(أَن يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَخَافُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(فَ) âtıfa. (آوَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَأَيَّدَكُم), (آوَاكُمْ) gibi. Ona ma'tuf. (بِنَصْرِ) cârr-mecrur, (أَيَّدَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَرَزَقَكُم) de (آوَاكُمْ) gibi. Ona ma'tuf. (مِنَ الطَّيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (رَزَقَ) ye müteallık. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَشْكُرُونَ), (تَخَافُونَ) gibi.

Cümleler:

(اذْكُرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَنتُمْ قَلِيلٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تَخَافُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün üçüncü haberi. Mahallen merfu.
(يَتَخَطَّفَكُمُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آوَاكُمْ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...أَيَّدَكُم) ve (...رَزَقَكُم) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.
(...لَعَلَّكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

يَـٰٓ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَخُونُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوٓا اَمَانَاتِكُمْ وَاَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetlerdeki gibi. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَخُونُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اللّهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالرَّسُولَ) lafzatullâh gibi. Ona ma'tuf. (وَتَخُونُوا) geçenki gibi. Ona ma'tuf. (أَمَانَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ) geçen 20. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَخُونُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَخُونُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَنتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ
عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (أَمْوَالُ) mübteda, merfu. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَوْلَادُكُمْ) ma'tuf olduğu (أَمْوَالُكُمْ) gibi. (فِتْنَةٌ) haber, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve ismi. (عِنْدَ) zarf, mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْرٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(...أَنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(اعْلَمُوا) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Mukadder (اعْلَمُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...عِنْدَهُ أَجْرٌ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 29

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ
عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetlerdeki gibi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَتَّقُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (اللّٰهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَجْعَلْ) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَجْعَلْ) e müteallık. (فُرْقَانًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَيُكَفِّرْ) ma'tuf olduğu (يَجْعَلْ) gibi. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (يُكَفِّرْ) e müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَغْفِرْ لَكُمْ), (يَجْعَلْ لَكُمْ) gibi. (وَ)

isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) haber, merfu. Raf alâmeti (و) (Esmâü hamseden). (الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَجْعَلْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُكَفِّرْ) ve (...يَغْفِرْ) cümleleri geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(...اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ ۚ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ ۖ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (يَمْكُرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكَ) cârr-mecrur, (يَمْكُرُ) ye müteallık. (الَّذِينَ) fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُثْبِتُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يُثْبِتُوكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَمْكُرُ) ye müteallık.

(أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ), (يُثْبِتُوكَ) gibiler. Ona ma'tuflar. (وَ) âtıfa. (يَمْكُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (يَمْكُرُ اللّٰهُ) muzâri, merfu ve fâili. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ خَيْرُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْمَاكِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنْ يَقْتُلُوكَ) ve (أَنْ يُخْرِجُوكَ) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen masdara ma'tuflar. Onun gibiler.

Cümleler:

(...يَمْكُرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُثْبِتُوكَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَقْتُلُوكَ) ve (يُخْرِجُوكَ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(يَمْكُرُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(يَمْكُرُ اللّٰهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(اللّٰهُ خَيْرُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَآءُ لَقُلْنَا
مِثْلَ هٰذَآ ۙ اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâbı olan (قَالُوا) ye müteallık. (تُتْلَى) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قَدْ) harfi tahkık. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtina'. (نَشَاءُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَ) harfi te'kîd, (إِذْ) in cevâbında vâkı. (قُلْنَا), (سَمِعْنَا) gibi. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işaret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı hasr. (أَسَاطِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(تُتْلَى...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ سَمِعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَوْ نَشَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَقُلْنَا...) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ هَذَا إِلَّا...) cümlesi, ta'lîl hükmünde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَاِذْ قَالُوا اللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَاَمْطِرْ
عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَآءِ اَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَإِذْ) geçen 30. âyetin başı gibi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللّٰهُ) lafzatullâh münâda, müfred, zamme üzere mebni. (مَّ) mahzuf harfi nidâdan ıvaz. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (كَانَ) nin ismi, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْحَقَّ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (الْحَقَّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أَمْطِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (أَمْطِرْ) e müteallık. (حِجَارَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (حِجَارَةً) e müteallık. (أو) harfi atf. (ائْتِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (ائْتِ) ye müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mavsufu olan (عَذَابٍ) gibi.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اللَّهُمَّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كَانَ هَذَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَمْطِرْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...ائْتِنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 33

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَاَنْتَ فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ اللّٰهُ
مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِ) cuhud lâmı. (يُعَذِّبَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) hâliyye. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

(أَنْ يُعَذِّبَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَا كَانَ اللّٰهُ) geçenki gibi. (مُعَذِّبَ), (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَهُمْ), (وَأَنتَ) gibi. (يَسْتَغْفِرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَا كَانَ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetteki mukadder isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُعَذِّبَهُمْ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنتَ فِيهِمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...مَا كَانَ اللّٰهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَسْتَغْفِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

وَمَا لَهُمْ اَلاَّ يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا اَوْلِيَآءَهُ ۭ اِنْ اَوْلِيَآؤُهٗٓ اِلَّا الْمُتَّقُوْنَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لاَ) nâfiye. (يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ) muzâri, mansub, mef'ûlü ve fâili.

(...أَلاَّ يُعَذِّبَهُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (فِي) ile mahallen mecrur. (لَهُمْ) ün tealluk ettiği mahzuf habere müteallık.

(وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَصُدُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنِ الْمَسْجِدِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّونَ) ye müteallık. (الْحَرَامِ) sıfat, mavsufu olan (الْمَسْجِدِ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا أَوْلِيَاءَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) nâfiye. (أَوْلِيَآءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) geçenki gibi. (إِلاَّ) edâtı hasr. (الْمُتَّقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ أَكْثَرَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يَعْلَمُونَ), (يَصُدُّونَ) gibi.

Cümleler:

(مَا لَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُعَذِّبَهُمُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُمْ يَصُدُّونَ) cümlesi, (يُعَذِّبَهُمُ) deki (هُمْ) den hâl. Mahallen mansub.
(...يَصُدُّونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(...مَا كَانُوا) cümlesi, hâl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...إِنْ أَوْلِيَآؤُهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ اِلَّا مُكَآءً وَتَصْدِيَةً ۭ فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ صَلَاةُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صَلَاةُ) ye müteallık. (الْبَيْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِلَّا) edâtı hasr. (مُكَاءً), (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَتَصْدِيَةً), (مُكَاءً) gibi. Ona ma'tuf. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذُوقُوا الْعَذَابَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) harfi masdar. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(...مَا كُنْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذُوقُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(مَا كَانَ صَلَاتُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذُوقُوا) cümlesi, (إن كانت هذه طبيعة صلاتكم) takdirindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكْفُرُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 36

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ۖ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(اِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يُنْفِقُونَ أَمْوَالَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَصُدُّوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنْ يَصُدُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُنْفِقُونَ) ye müteallık.

(فَ) isti'nâfiyye. (سَ) harfi tenfîs. (يُنْفِقُونَهَا) geçenki gibi. (ثُمَّ) harfi atf. (تَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. İsmi, müstetir zamir, (هِيَ), (أَمْوَالَ) ye râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَكُونُ) nün haberi ve mansub olan (حَسْرَةً) e müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (يُغْلَبُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) geçenki gibi. (إِلَى جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (يُحْشَرُونَ) e müteallık. Bu fiil, (يُغْلَبُونَ) gibi.

Cümleler:

(...اِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُنْفِقُونَ) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَصُدُّوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَيُنْفِقُونَهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَكُونُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يُغْلَبُونَ) cümlesi, şu geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُحْشَرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 37

لِيَمِيزَ اللّٰهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلٰى بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِى جَهَنَّمَ ۚ
أُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَمِيزَ اللّٰهُ الْخَبِيثَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الطَّيِّبِ) cârr-mecrur, (يَمِيزَ) ye müteallık.

(أَنْ يَمِيزَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (يُحْشَرُونَ) ye veya (يُغْلَبُونَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (يَجْعَلَ الْخَبِيثَ), (الْخَبِيثَ ... يَمِيزَ) gibi. Ona ma'tuf. (بَعْضَ), (الْخَبِيثَ) den bedeli ba'z minelkül, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلٰى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (يَجْعَلَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (يَرْكُمَ), (يَجْعَلَ) gibi. Ona ma'tuf. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (جَمِيعًا), (يَرْكُمَهُ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَيَجْعَلَهُ), (فَيَرْكُمَهُ) gibi. (فِي جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (يَجْعَلَ) ye müteallık. (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْخَاسِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (وَ).

(أَنْ يَجْعَلَ), (أَنْ يَرْكُمَهُ) ve (أَنْ يَجْعَلَهُ) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen müevvel masdara matuflar. Onun gibiler.

Cümleler:

(...يَمِيزَ اللّٰهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَجْعَلَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...يَرْكُمَهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...يَجْعَلَهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...أُولٰئِكَ) cümlesi, isti'nâf, ta'lîl ma'nâsı da var. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوٓا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ ۚ
وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَنتَهُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (يُغْفَرْ) muzâri, mechul, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُم) cârr-mecrur, (يُغْفَرْ) e müteallık. (مَا) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (قَدْ) harfi tahkık. (سَلَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (وَ) âtıfa. (إِنْ يَعُودُوا), (إِن يَنتَهُوا) gibi. Ona ma'tuf. (فَ) ta'lîliyye. (قَدْ مَضَتْ), (قَدْ سَلَفَ) gibi. (سُنَّةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِن يَنتَهُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يُغْفَرْ لَهُم) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ سَلَفَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ يَعُودُوا) cümlesi, (إِن يَنتَهُوا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...قَدْ مَضَتْ) cümlesi, (تنتقم منهم) takdîrindeki şart cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۚ
فَإِنِ انتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَاتِلُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (لَا) nâfiye. (تَكُونَ) muzâri, tam, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِتْنَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ لَا تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَاتِلُو) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (يَكُونَ الدِّينُ) ma'tuf olduğu (تَكُونَ فِتْنَةٌ) gibi. (كُلُّ), (الدِّينُ) nün te'kîdi, merfu. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (الدِّينُ) den hâl olan mahzufe müteallık.

(أَنْ يَكُونَ الدِّينُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (انْتَهَوْا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بَصِيرٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا يَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَصِيرٌ) e müteallık.

Cümleler:

(قَاتِلُوهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...لاَ تَكُونَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَكُونَ الدِّينُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِنِ انْتَهَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰيكُمْ ۚ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ تَوَلَّوْا) geçen âyetteki (إِنِ انْتَهَوْا) gibi. (فَ) ta'lîliyye. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve mukadder zamme ile merfu olan haberi. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمَوْلَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (نِعْمَ النَّصِيرُ) geçenki gibi.

(...أَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(إِنْ تَوَلَّوْا) cümlesi, geçen âyetteki (إِنِ انْتَهَوْا) e ma'tuf. Onun gibi.
(اعْلَمُوا) cümlesi, mahzuf cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(نِعْمَ الْمَوْلَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نِعْمَ النَّصِيرُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

DOKUZUNCU CÜZÜN SONU

ONUNCU CÜZÜN BAŞI

Âyet: 41

وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِى الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۙ اِنْ
كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَمَآ اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ
يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعٰنِ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مَا) ismi mavsul, (أَنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (غَنِمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن شَيْءٍ) cârr-mecrur, mukadder mef'ûlden hâl olan mahzufe müteallık.

(أَنَّمَا غَنِمْتُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ), (أَنَّ) nin haberinde vâkı. (أَنَّ) geçenki gibi. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (خُمُسَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حكمهُ) takdîrindeki mübtedânın haberi. Mahallen merfu.

(وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي) lafzatullah gibiler. Ona ma'tuflar. (ذِي) nin cerr alâmeti (ي) (Esmaü hamseden). (الْقُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَالْيَتَامَى), (ذِي) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ), (ذِي) ye ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (آمَنتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (آمَنتُمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, lafzatullâha ma'tuf, mahallen mecrur. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى عَبْدِ) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (الْفُرْقَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَوْمَ) geçenki gibi. Ondan bedel, mansub. (الْتَقَى الْجَمْعَانِ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) îtirâzıyye veya isti'nâfiyye. (اللّٰهُ)

lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...غَنِمْتُم) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ) cümlesi, (حكمهُ) takdîrindeki mübtedânın haberi. Mahallen merfu.
(...كُنتُمْ آمَنتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(...آمَنتُمْ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.
(...أَنزَلْنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الْتَقَى الْجَمْعَانِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

إِذْ أَنتُم بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُم بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ
أَسْفَلَ مِنكُمْ ۚ وَلَوْ تَوَاعَدتُّمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ ۙ وَلَٰكِن
لِّيَقْضِيَ اللّٰهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۙ لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَن بَيِّنَةٍ
وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَن بَيِّنَةٍ ۗ وَإِنَّ اللّٰهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (أَنتُم) mübteda, mahallen merfu. (بِالْعُدْوَةِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الدُّنْيَا), (الْعُدْوَةِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (هُم بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ) geçen cümle gibi. (وَ) âtıfa. (الرَّكْبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَسْفَلَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (أَسْفَلَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (تَوَاعَدتُّمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd (لَوْ) in cevâbında vâkı. (اخْتَلَفْتُمْ), (تَوَاعَدتُّمْ) gibi. (فِي الْمِيعَادِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفْتُمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَٰكِن) harfi istidrâk. (لَ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَقْضِيَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. (أَمْرًا) mef'ûlü bih, mansub.

(أَنْ يَقْضِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mukadder (لِ) (تَوَاعَدتُّمْ) e müteallık.

(كَانَ مَفْعُولاً) fi'li mâzı, nâkıs ve mansub olan haberi. İsmi, müstetir zamir, (أَمْراً) a râci. (لِيَهْلِكَ), (لِيَقْضِيَ) gibi. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (هَلَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَنْ بَيِّنَةٍ) cârr-mecrur, (يَهْلِكَ) ye müteallık. (وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ) ma'tuf olduğu cümle gibi. Muzârinin nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَنْ يَهْلِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَفْعُولاً) e müteallık.

(أَنْ يَحْيَى) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ اللّٰهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberleri. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(...أَنْتُم بِالْعُدْوَةِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...هُم بِالْعُدْوَةِ) ve (...الرَّكْبُ أَسْفَلَ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.

(لَوَاعَدتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اخْتَلَفْتُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْضِيَ اللّٰهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مَفْعُولاً) cümlesi, (أَمْراً) nın sıfatı. Mahallen mansub.

(...يَهْلِكَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هَلَكَ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْيَى) cümlesi, bir önceki gibi. Ona ma'tuf.

(...حَيَّ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللّٰهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلاً ۖ وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَّفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللّٰهَ سَلَّمَ ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (يُرِيكَهُمُ اللّٰهُ) muzâri, mukadder zamme ile merfu, birinci ve ikinci mef'ûlleri ile fâili. (فِي مَنَامِ) cârr-mecrur, (يُرِي) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَلِيلاً), (ناسًا)

takdîrindeki üçüncü mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (أَرَاكَهُمْ) fi'li mâzı, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كَثِيراً), (ناسًا) takdîrindeki üçüncü mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (فَشِلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَلَتَنَازَعْتُمْ) ma'tuf olduğu (لَفَشِلْتُمْ) gibi. (فِي الأَمْرِ) cârr-mecrur, (تَنَازَعْتُمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ اللَّهَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (سَلَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِنَّهُ عَلِيمٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُرِيكَهُمُ اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...لَوْ أَرَاكَهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(فَشِلْتُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَنَازَعْتُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَكِنَّ اللَّهَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(سَلَّمَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلاً وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولاً ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) geçen âyetteki gibi. (يُرِيكُمُوهُمْ) muzâri, mukadder zamme ile merfu. Birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (يُرِي) ye müteallık. (الْتَقَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي أَعْيُنِ) cârr-mecrur, (قَلِيلاً) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَلِيلاً) burada ikinci mef'ûlden hâl. Çünkü görüş ru'ya değil, gözledir. (وَ) âtıfa. (يُقَلِّلُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِي أَعْيُنِهِمْ), (فِي أَعْيُنِكُمْ) gibi. (يُقَلِّلُ) ye müteallık. (لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْراً كَانَ مَفْعُولاً) bir önceki âyetteki gibi. (أَنْ يَقْضِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُقَلِّلُ) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُ) ye müteallık. (الأُمُورُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(يُرِيكُمُوهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...الْتَقَيْتُمْ) cümlesi de muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يُقَلِّلُكُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...يَقْضِيَ اللّٰهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ مَفْعُولاً) cümlesi, (أَمْراً) nın sıfatı. Mahallen mansub.
(تُرْجَعُ الأُمُورُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) harfi nidâ, münâda, zamme üzere mebni, harfi tenbih, ismi mavsul münâdadan bedel, mahallen merfu. Fi'li mâzı ve fâili. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevâba müteallık. (لَقِيتُمْ فِئَةً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (اثْبُتُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (اذْكُرُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كَثِيراً), (ذكراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تُفْلِحُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِذَا) cümlesi, şartıyla cevâbıyla nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَقِيتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اثْبُتُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اذْكُرُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...لَعَلَّكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَرَسُولَ) lafzı celâl gibi. Ona ma'tuf. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَنَازَعُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili –(ت) nin biri mahzuf, aslı (تَتَنَازَعُوا)–. (فَ) sebebiyye. (تَفْشَلُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَتَذْهَبَ), (تَفْشَلُوا) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رِيحُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تَفْشَلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen nehyin ma'nâsından alınan masdara ma'tuf. Mahallen merfu. (لا يكن منكم تنازعٌ ففشل) takdîrinde.

(أَنْ تَذْهَبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (اصْبِرُوا) fi'li emr ve fâili. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الصَّابِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَطِيعُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (إِذَا) nin cevâbı olan (اثْبُتُوا) ye ma'tuf. Onun gibi.

(لَا تَنَازَعُوا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

(تَفْشَلُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَذْهَبَ رِيحُكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(اصْبِرُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(إِنَّ اللَّهَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكُونُوا) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (كَالَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَكُونُوا) nün mahzuf haberine müteallık. (خَرَجُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دِيَارِ) cârr-mecrur, (خَرَجُوا) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَطَراً) hâl veya mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَرِئَاءَ), (بَطَراً) gibi. Ona ma'tuf. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَصُدُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ب) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يَعْمَلُونَ), (يَصُدُّونَ) gibi. (مُحِيطٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا يَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مُحِيطٌ) a müteallık.

Cümleler:

(لاَ تَكُونُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تَنَازَعُوا) gibi. Ona ma'tuf.

(خَرَجُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَصُدُّونَ...) cümlesi, (بَطَراً) a ma'tuf. Mahallen mansub.

(اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لاَ غَالِبَ لَكُمُ
الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ ۖ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ
نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكُمْ إِنِّي أَرَىٰ مَا
لاَ تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ ۚ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub. (زَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (زَيَّنَ) ye müteallık. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci.

(لاَ) nâfiye lilcins. (غَالِبَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. Burada (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (لَكُمُ) deki (كُمُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنِّي جَارٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (جَارٌ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf, (حين) anlamında, şart ifâdeli, (نَكَصَ) ya müteallık. (تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (نَكَصَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (عَلَى عَقِبَيْ) cârr-mecrur, (نَكَصَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَقَالَ) geçenki gibi. (إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ), (إِنِّي جَارٌ لَكُمْ) gibi. (إِنِّي) geçenki gibi. (أَرَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (تَرَوْنَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ), (إِنِّي أَرَى مَا) gibi. (و) isti'nâfiyye. (اللَّهُ شَدِيدُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen Mecrur.
(...لاَ غَالِبَ لَكُمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنِّي جَارٌ لَكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...نَكَصَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنِّي أَرَى) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(أَرَى مَا لاَ تَرَوْنَ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ تَرَوْنَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, isti'nâf, geçeni te'kîd için. Îrâbda yeri yok.
(أَخَافُ اللَّهَ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اللَّهُ شَدِيدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

اِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هٰٓؤُلَآءِ دِينُهُمْ ۗ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(**إِذْ**) geçen âyettekinden bedel, mahallen mansub. (**يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ**) muzâri, merfu ve fâili, merfu. Raf alâmeti (**و**). (**ن**) tenvinden ıvaz. (**وَ**) âtıfa. (**الَّذِينَ**) fâile ma'tuf, mahallen merfu. (**فِي قُلُوبِ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**هِم**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**مَرَضٌ**) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**غَرَّ**) fi'li mâzı. (**هَا**) harfi tenbih. (**أولاء**) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**دِينُ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**هُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**مَن**) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (**يَتَوَكَّلْ**) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (**مَن**) e âid. (**عَلَى اللّٰهِ**) cârr-mecrur, (**يَتَوَكَّلْ**) e müteallık. (**فَ**) şartın cevâbında vâkı. (**إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ**) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(**يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ**...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(**فِي قُلُوبِهِم مَرَضٌ**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**غَرَّ هَؤُلاءِ**...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(**مَن يَتَوَكَّلْ**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ**) cümlesi, (**مَن**) in haberi. Mahallen merfu. Şartın cevâbı mahzuf.

(**إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ**...) cümlesi, mukadder cevâbın tefsîri veya onun ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا ۙ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ۚ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**لَوْ**) harfi imtina'. (**تَرَى**) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). Mef'ûlü mahzuf, (**حالهم**) takdîrinde. (**إِذْ**) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (**تَرَى**) ya müteallık. (**يَتَوَفَّى**), (**تَرَى**) gibi. (**الَّذِينَ**)

ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْمَلَآئِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَضْرِبُونَ وُجُوهَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَدْبَارَهُمْ), (وُجُوهَهُمْ) gibi. Ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (ذُوقُوا عَذَابَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (الْحَرِيقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَوَفَّى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَضْرِبُونَ) cümlesi, (الْمَلَآئِكَةُ) den hâl. Mahallen mansub.
(...ذُوقُوا) cümlesi, mukadder (يقولون) nin makûlü. Mahallen mansub.
Mukadder cümle, (يَضْرِبُونَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (لرأيت أمرًا عظيمًا) takdîrinde.

Âyet: 51

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (قَدَّمَتْ أَيْدِي) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...مَا قَدَّمَتْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِ) harfi cerr zâid. (ظَلَّامٍ) haberi, lafzan mecur, mahallen mansub. (لِ) harfi cerr zâid. (الْعَبِيدِ), (ظَلَّامٍ) nin mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub.

(أَنَّ اللّٰهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar gibi. Ona ma'tuf.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ بِمَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَ بِظَلَّامٍ...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahalen merfu.

Âyet: 52

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ قَوِىٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(كَدَأْبِ) cârr-mecrur, (دَأْبُهُم) takdîrindeki mübtedânın mahzuf haberine müteallık. (آلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (آلِ فِرْعَوْنَ) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf sılesine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (أَخَذَهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, (أَخَذَ) ye müteallık. (بِ) sebebiyye. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ) bir önceki âyetin sonu gibi. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...كَدَأْبِ آلِ "دَأْبُهُم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...أَخَذَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُ) muzâri, nâkıs ve meczum. Cezm alâmeti mahzuf (ن) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مُغَيِّراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نِعْمَةً), (مُغَيِّراً) nın mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْعَمَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلٰى قَوْمٍ) cârr-mecrur, (أَنْعَمَ) ye müteallık. (حَتّٰى) harfi ğâye ve cerr. (يُغَيِّرُوا)

muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti, (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِأَنْفُسِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يُغَيِّرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مُغَيِّراً) a müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) geçen 49. âyetin sonu gibi.

(أَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (بِـ) ile mahallen mecrur. Geçenki masdar gibi. Ona ma'tuf.

Cümleler:

(ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَكُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَنْعَمَهَا) cümlesi, (نِعْمَةً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...يُغَيِّرُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ ۙ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۭ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ ۚ فَاَهْلَكْنٰهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ ۚ وَكُلٌّ كَانُوا ظٰلِمِينَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ) geçen 52. âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (أَغْرَقْنَا آلَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِرْعَونَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَانُوا ظَالِمِينَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...كَدَأْبِ "دَأْبُهُم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...أَهْلَكْنَاهُم) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أَغْرَقْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كُلٌّ كَانُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...كَانُوا) cümlesi, (كُلٌّ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 55

اِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(اِنَّ شَرَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الدَّوَابِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi tafdîl (شَرَّ) ya müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (اِنَّ) nin haberi, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) ta'lîliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(اِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 56

اَلَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِى كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لاَ يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) geçen âyettekinden bedel, mahallen merfu. (عَاهَدتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (عَاهَدتَ) ye müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (يَنْقُضُونَ عَهْدَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي كُلِّ) cârr-mecrur, (يَنْقُضُونَ) ye müteallık. (مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُمْ لاَ يَتَّقُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(عَاهَدتَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَنْقُضُونَ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(هُمْ لاَ يَتَّقُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لاَ يَتَّقُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 57

فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (تَثْقَفَنَّهُمْ) muzâri, mebni, fi'li şart, mahallen meczum. (نْ) harfi te'kîd segîle ve mef'ûlü bih. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (فِي الْحَرْبِ) cârr-mecrur, (تَثْقَفَنَّ) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (شَرِّدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (بِهِمْ) cârr-mecrur, (شَرِّدْ) e müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (خَلْفَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَذَّكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(تَثْقَفَنَّهُمْ) cümlesi, bir önceki âyetin başı olan (إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ) ye ma'tuf. Onun gibi.
(شَرِّدْ بِهِمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يَذَّكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِمَّا تَخَافَنَّ) geçen âyetin başı gibi. (مِنْ قَوْمٍ) cârr-mecrur, (خِيَانَةً) den hâl olan mahzufe müteallık. (خِيَانَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ) geçen âyetteki (فَشَرِّدْ بِهِمْ) gibi. (انبذْ) in mef'ûlü mahzuf, (العهدَ) takdîrinde. (عَلَى سَوَاءٍ) cârr-mecrur, fâil ile mef'ûlden hâl veya mahzuf hâle müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Fâili. müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْخَائِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (يَ).

Cümleler:

(...تَخَافَنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...انبذْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِنَّ اللّهَ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يُحِبُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 59

وَلاَ يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ۖ إِنَّهُمْ لاَ يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâhiye, câzime. (يَحْسَبَنَّ) muzâri, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd segîle. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. Birinci mef'ûl mahzuf, (أنفسهم) takdîrinde. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَبَقُوا), (كَفَرُوا) gibi. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يُعْجِزُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لاَ يَحْسَبَنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُعْجِزُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 60

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ
تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ ۚ لاَ
تَعْلَمُونَهُمْ ۚ اللّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا تُنفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ
اللّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ لاَ تُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَعِدُّوا) fi'li emr ve fâili. (لَهُم) câr-mecrur, (أَعِدُّوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اسْتَطَعْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قُوَّةٍ)

câr-mecrur, (مَا) ya âid olan zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (وَمِن رِبَاطِ), (مِن قُوَّةٍ) gibi. Ona ma'tuf. (الْخَيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُرْهِبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) câr-mecrur, (تُرْهِبُونَ) ye müteallık. (عَدُوَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَعَدُوَّكُمْ), (عَدُوَّ اللّٰهِ) gibi, ona ma'tuf. (وَآخَرِينَ), (عَدُوَّ) ye ma'tuf mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (مِن دُونِ) câr-mecrur, (آخَرِينَ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُونَهُمُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. Bu fi'lin ikinci mef'ûlü mahzuf, (محاربين) takdîrinde –Birinci fiil, bir mef'ûl alır–. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim. Mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (تُنفِقُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِن شَيْءٍ) câr-mecrur, temyîz veya hâl, mahallen mansub. (فِي سَبِيلِ) câr-mecrur, (تُنفِقُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُوَفَّ) muzâri, mechul, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَيْكُمْ) câr-mecrur, (يُوَفَّ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (تُظْلَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(أَعِدُّوا لَهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَطَعْتُم) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid olan zamir (اسْتَطَعْتُمُوهُ) takdîrinde.

(...تُرْهِبُونَ بِهِ) cümlesi, (أَعِدُّوا) nun fâilinden veya mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

(لاَ تَعْلَمُونَهُمُ) cümelsi, (آخَرِينَ) nin ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

(اللّٰهُ يَعْلَمُهُمْ) cümlesi, (آخَرِينَ) nin üçüncü sıfatı. Mahallen mansub.

(يَعْلَمُهُمْ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

(...تُنفِقُوا) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(...يُوَفَّ إِلَيْكُمْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَنتُمْ لاَ تُظْلَمُونَ) cümlesi, (إِلَيْكُمْ) deki (كُمْ) den hâl. Mahallen mansub.

(لاَ تُظْلَمُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 61

وَاِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۚ
اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جَنَحُوا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (لِلسَّلْمِ) cârr-mecrur, (جَنَحُوا) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اجْنَحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهَا) cârr-mecrur, (اجْنَحْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (تَوَكَّلْ), (اجْنَحْ) gibi. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْ) e müteallık. (إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi ve zamiri fasl ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...جَنَحُوا) cümlesi, geçen âyetteki (تُنفِقُوا) ye ma'tuf. Onun gibi.
(...اجْنَحْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...تَوَكَّلْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

وَاِنْ يُرِيدُوا اَنْ يَخْدَعُوكَ فَاِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ ۚ هُوَ الَّذِى
اَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يُرِيدُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَخْدَعُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ) harfi te'kîd, mansub olan ismi, (كَ) muzâfun ileyh ve merfu olan haberi.

(أن يَخْدَعُوكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.
(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (أَيَّدَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (بِنَصْرِ) cârr-mecrur, (أَيَّدَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَبِالْمُؤْمِنِينَ),(بِنَصْرِ) gibi. Ona ma'tuf.

Cümleler:

(يُرِيدُوا) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(يَخْدَعُوكَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَيَّدَكَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

وَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۚ لَوْ اَنْفَقْتَ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا مَآ اَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ بَيْنَهُمْ ۚ اِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَلَّفَ) geçen âyetteki (أَيَّدَ) gibi. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَلَّفَ) ye müteallık. (قُلُوب) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنفَقْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (جَمِيعاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (أَلَّفْتَ), (أَنفَقْتَ) gibi. (بَيْنَ قُلُوبِهِمْ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ اللّٰهَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (أَلَّفَ) geçenki gibi. (بَيْنَ) geçenki gibi, (أَلَّفَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) harfi te'kîd, mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...أَلَّفَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَيَّدَكَ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.
(...أَنفَقْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا أَلَّفْتَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَكِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أَلَّفَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّهُ عَزِيزٌ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

يٰٓاَيُّهَا النَّبِىُّ حَسْبُكَ اللّٰهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda nekire maksûde, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّبِيُّ), (أيُّ) den bedel veya atfı beyan. Ona tâbi. (حَسْبُكَ اللّهُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنِ) ismi mavsul, lafzatullâh'a ma'tuf, mahallen merfu. (اتَّبَعَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (كَ) den hâl olan mahzufe müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...حَسْبُكَ اللّهُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبَعَكَ) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

يَـٰٓأَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ ۚ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ
عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۚ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ
يَغْلِبُوٓا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(يَا أيُّهَا النَّبِيُّ) geçen âyetteki gibi. (حَرِّضِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (عَلَى الْقِتَالِ) cârr-mecrur, (حَرِّضِ) a müteallık. (إنْ) harfi şart, câzim. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (يَكُنْ) ün mahzuf haberine müteallık. (عِشْرُونَ صَابِرُونَ) muahhar ismi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri (و) lar. (يَغْلِبُوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِئَتَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (إن يَكُن مِنكُم مِئَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفاً) geçenki gibi. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَلْفاً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ب) harfi cerr. (أَنَّهُمْ قَوْمٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (لا) nâfiye. (يَفْقَهُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّهُمْ قَوْمٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَغْلِبُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...حَرِّضِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِن يَكُن مِنكُم) cümlesi, isti'nâf beyani. Îrâbda yeri yok.
(...يَغْلِبُوا) cümlesi, şartın (فـ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِن يَكُن مِنكُم مِئَةٌ) cümlesi, benzerine ma'tuf. Onun gibi.
(...يَغْلِبُوا) cümlesi, şartın (فـ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْقَهُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 66

اَلْـٰٔنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ اَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا ۟ فَاِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۚ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ
يَغْلِبُوٓا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۟ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِينَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(الآنَ) zarf zaman, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (خَفَّفَ) ye müteallık. (خَفَّفَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَنكُمْ) cârr-mecrur, (خَفَّفَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَلِمَ), (خَفَّفَ) gibi. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِيكُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (ضَعْفًا) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَلِمَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) isti'nâfiyye. (إِن يَكُن مِنكُم مِئَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِئَتَيْنِ وَإِن يَكُن مِنكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ) geçen âyetteki gibi. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (يَغْلِبُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (الصَّابِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...خَفَّفَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عَلِمَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِن يَكُن مِنكُم مِئَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَغْلِبُوا) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِن يَكُن مِنكُمْ أَلْفٌ) cümlesi, geçenki benzerine ma'tuf. Onun gibi.
(...يَغْلِبُوا) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَكُونَ لَهٗٓ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِى
الْاَرْضِ ۭ تُرِيْدُوْنَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۡ وَاللّٰهُ يُرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ۭ
وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِنَبِيٍّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. (أَسْرَى), (يَكُونَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(...أن يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.
(حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُثْخِنَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (نَبِيٍّ) e râci. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (يُثْخِنَ) ye müteallık.

(أن يُثْخِنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَكُونَ) nin haberine müteallık.
(تُرِيدُونَ عَرَضَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili ve mef'ûlü. (الدُّنْيَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (و) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُرِيدُ الآخِرَةَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(مَا كَانَ لِنَبِيٍّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكُونَ لَهُ أَسْرَى) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُثْخِنَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تُرِيدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ يُرِيدُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يُرِيدُ) cümlesi, lafzatullâh'ın haberi. Mahallen merfu.

(...اللّٰهُ عَزِيزٌ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَآ اَخَذْتُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(لَوْلَا) harfi imtina' livucûdi. (كِتَابٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haber vucûben mahzuf, (موجود) takdîrinde. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (كِتَابٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (سَبَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (كِتَابٌ) e râci. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (مَسَّكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (فِيمَا) cârr-mecrur, (مَسَّ) ye müteallık. (مَا) ya âid olan zamir mahzuf, (أَخَذْتُمُوهُ) takdîrinde. (أَخَذْتُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَذَابٌ عَظِيمٌ), (مَسَّ) nin fâili ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(كِتَابٌ مِنَ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سَبَقَ) cümlesi, (كِتَابٌ) nün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.
(...مَسَّكُمْ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَخَذْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۟ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ
اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (غَنِمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (حَلَالًا طَيِّبًا), (مَا) ya âid olan (غَنِمْتُمُوهُ) takdîrindeki zamirden hâl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...كُلُوا) cümlesi, (قد أبحت لكم الغنائم) takdîrindeki müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...غَنِمْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اتَّقُوا اللّهَ) cümlesi, (كُلُوا) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

(...إنَّ اللّهَ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى إِنْ يَعْلَمِ
اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) geçen 64. âyetin başı gibi. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِمَنْ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (فِي أَيْدِي) cârr-mecrur, (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الأَسْرَى) cârr-mecrur, ismi mavsulden hâl olan mahzufe müteallık. (إنْ) harfi şart, câzim. (يَعْلَمِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mahzuf olan ikinci mef'ûle müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَيْرًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُؤْتِ) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (خَيْرًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّا) cârr-mecrur, ismi tafdîl (خَيْرًا) a müteallık. (أُخِذَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (أُخِذَ) ye müteallık. (وَيَغْفِرْ), (يُؤْتِ) gibi. Ona ma'tuf. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (اللّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قُلْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمِ اللّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُؤْتِكُمْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَخِذْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَغْفِرْ لَكُمْ) ve (...اللّٰهُ غَفُورٌ) cümleleri, nidânın cevâbı gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 71

وَاِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ فَاَمْكَنَ
مِنْهُمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يُرِيدُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (خِيَانَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (خَانُوا اللّٰهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur, (خَانُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَمْكَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَمْكَنَ) ye müteallık. (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...إِنْ يُرِيدُوا) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbı gibi. Ona ma'tuf.
(...قَدْ خَانُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أَمْكَنَ مِنْهُمْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...اللّٰهُ عَلِيمٌ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 72

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ
فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَالَّذِينَ اٰوَوْا وَنَصَرُوا اُولٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ
اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۗ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ
وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُوا ۚ وَاِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي
الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ اِلَّا عَلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ

مِيثَاقٌ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا), (آمَنُوا) gibiler. Ona ma'tuflar. (بِأَمْوَالِ) cârr-mecrur, (جَاهَدُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَنفُسِهِمْ) ma'tuf olduğu (أَمْوَالِهِمْ) gibi. (فِي سَبِيلِ) de (بِأَمْوَالِ) gibi. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا) ma'tuf oldukları baş taraf gibiler. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاءُ), (بَعْضُ) nun haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُهَاجِرُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا) nâfiye. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن وَلَايَتِهِم) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) muahhlar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (حَتَّىٰ) harfi ğâye ve cerr. (يُهَاجِرُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَن يُهَاجِرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (شَيْءٍ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (إِنِ) harfi şart, câzim. (اسْتَنصَرُوكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. Fi'li şart, mahallen meczum. (فِي الدِّينِ) cârr-mecrur, (اسْتَنصَرُوا) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (عَلَيْكُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (النَّصْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna. (عَلَىٰ قَوْمٍ) cârr-mecrur, (النَّصرَ) takdîrindeki müstesnâya müteallık. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَبَيْنَهُم), (بَيْنَكُمْ) gibi. Ona ma'tuf. (مِيثَاقٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بَصِيرٌ) haber, merfu.

(مَا تَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَصِيرٌ) a müteallık.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هَاجَرُوا) ve (...جَاهَدُوا) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(آوَوْا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نَصَرُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يُهَاجِرُوا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(...مَا لَكُم) cümlesi, (شَيْءٍ) nin mukaddem haberi. Mahallen merfu.
(يُهَاجِرُوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَنصَرُوكُمْ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(عَلَيْكُمُ النَّصْرُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...بَيْنَكُمْ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ
فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ) geçen âyetteki gibi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَا) nâfiye. (تَفْعَلُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَكُن) muzâri, tam, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (فِتْنَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (فِتْنَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (فَسَادٌ كَبِيرٌ) fâile ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَفْعَلُوهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَكُن فِتْنَةٌ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ
وَالَّذِينَ اٰوَوْا وَنَصَرُوٓا اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ؕ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ آمَنُوا) geçenki âyetin başı gibi. (وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) bir önceki âyette olduğu gibi. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُؤْمِنُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (حَقًّا), (إِيمَانًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَغْفِرَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَرِزْقٌ كَرِيمٌ), (مَغْفِرَةٌ) e ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هَاجَرُوا) ve (...جَاهَدُوا) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(آوَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نَصَرُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...أُولٰئِكَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَهُم مَغْفِرَةٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 75

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَاُولٰٓئِكَ
مِنْكُمْ ؕ وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِى كِتَابِ
اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetteki gibi. (مِن) harfi cerr. (بَعْدُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا) geçen âyetlerdeki gibiler. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Geçen fiillere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) zâide. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (أُولُوا) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و) (cemi müzekker sâlime mülhak). (الأَرْحَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلَى) haber merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ) cârr-mecrurlar, (أَوْلَى) ye müteallıklar. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, bir önceki âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هَاجَرُوا) ve (...جَاهَدُوا) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(أُولَئِكَ مِنكُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أُولُوا الأَرْحَامِ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(بَعْضُهُمْ أَوْلَى...) cümlesi, (أُولُوا) nün haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

ENFÂL SÛRESİNİN SONU

TEVBE SÛRESİ

9. Sûredir

129 veya 130 Âyettir

Medine'de nâzil olmuştur

En son inen sûredir

Âyet: 1

بَرَآءَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖٓ اِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**بَرَاءَةٌ**), (**هذه**) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنَ اللّٰهِ**) cârr-mecrur, (**صادرة**) takdîrindeki sıfata müteallık. (**وَرَسُولِ**) lafzı celâl gibi. Ona ma'tuf. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**إِلَى الَّذِينَ**) cârr-mecrur, (**بَرَاءَةٌ**) e müteallık. (**عَاهَدتُم**) fi'li mâzı ve fâili. (**مِنَ الْمُشْرِكِينَ**) cârr-mecrur, (**الَّذِينَ**) ye âid olan (**هم**) takdîrindeki zamirden hâl olan mahzufe müteallık.

Cümleler:

(**بَرَاءَةٌ** "**هذه**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**عَاهَدتُم**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

فَسِيحُوا فِى الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَاعْلَمُوٓا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى اللّٰهِ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مُخْزِى الْكَافِرِينَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**فَ**) âtıfa sebebiyye. (**سِيحُوا**) fi'li emr ve fâili. (**فِي الأَرْضِ**) cârr-mecrur, (**سِيحُوا**) ye müteallık. (**أَرْبَعَةَ**) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**سِيحُوا**) ye müteallık. (**أَشْهُرٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**اعْلَمُوا**) fi'li emr ve fâili. (**أَنَّكُمْ غَيْرُ**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (**مُعْجِزِي**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**). Tenvinden ıvaz olan (**ن**) izâfet için mahzuf. (**اللّٰهِ**) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...**أَنَّكُمْ غَيْرُ**) cümlesi, masdar te'vîlinde (**اعْلَمُوا**) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(**وَ**) âtıfa. (**أَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي**), (**أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي**) gibi.

(...أَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar gibi. Ona ma'tuf.
(الْكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...سِيحُوا) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(...اعْلَمُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 3

وَأَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللّٰهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ) ilk âyetin başı gibi. Ona ma'tuf. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (الْحَجِّ الْأَكْبَرِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alametleri kesreler. (أَنَّ اللّٰهَ بَرِيءٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (بَرِيءٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُولُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Haberi mahzuf, (بَرِيءٌ) takdîrinde.

(أَنَّ اللّٰهَ بَرِيءٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (أَذَانٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.
(فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevabında vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ تَوَلَّيْتُمْ), (إِنْ تُبْتُمْ) gibi. (فَ) şartın cevabında vâkı. (اعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ) geçen âyetteki gibi.

(...أَنَّكُمْ غَيْرُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(وَ) isti'nâfiyye. (بَشِّرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (بَشِّرِ) ye müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mavsûfu olan (عَذَابٍ) gibi.

Cümleler:

(...أَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ) cümlesi, ilk âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.

("رَسُولُهُ" بَرِيءٌ) cümlesi, (بَرِيءٌ) e ma'tuf. Mahalen merfu.

(إِنْ تُبْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(إِنْ تَوَلَّيْتُمْ) cümlesi, bir önceki gibi. Ona ma'tuf.

(اعْلَمُوا) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(...بَشِّرِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümelsi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (عَاهَدتُم مِنَ الْمُشْرِكِينَ) birinci âyetin sonu gibi. (ثُمَّ) harfi atf. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَنقُصُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (شَيْئًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَمْ يُظَاهِرُوا), (لَمْ يَنقُصُوا) gibi. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُظَاهِرُوا) ye müteallık. (أَحَدًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevabında vâkı. (أَتِمُّوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَتِمُّوا) ye müteallık. (عَهْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَىٰ مُدَّةِ) cârr-mecrur, (عَهْدَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُتَّقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...عَاهَدتُّم) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَنقُصُوكُمْ) ve (...لَمْ يُظَاهِرُوا) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

(...أَتِمُّوا) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(...إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

فَاِذَا انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوْهُمْ وَخُذُوْهُمْ وَاحْصُرُوْهُمْ وَاقْعُدُوْا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ فَاِنْ تَابُوْا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوْا سَبِيْلَهُمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. Cevaba müteallık. (انسَلَخَ الأَشْهُرُ الْحُرُمُ) fi'li mâzı, fâil ve sıfatı, merfular. (فَ), (إِذَا) nin cevabında vâkı. (اقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (حَيْثُ) zarfı mekân, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (اقْتُلُوا) ye müteallık. (وَجَدتُمُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا) ma'tuf oldukları (اقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ) gibiler. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (اقْعُدُوا) ye müteallık. (كُلَّ) mansûbun binez'ilhâfiz. (مَرْصَدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (إِن) harfi şart, câzim. (تَابُوا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (وَأَقَامُوا...وَآتَوُا), (تَابُوا) gibiler. Ona ma'tuflar. (الصَّلَاةَ...الزَّكَاةَ) mef'ûller, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (خَلُّوا سَبِيلَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kid ve mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...انسَلَخَ الأَشْهُرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) şartıyla ve cevâbıyla müste'nef. Îrâbda yeri yok.

(...اقْتُلُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(وَجَدتُمُوهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(خُذُوهُمْ), (احْصُرُوهُمْ) ve (...اقْعُدُوا) cümleleri, (اقْتُلُوا) gibiler. Ona ma'tuflar.

(إِن تَابُوا) cümlesi, müste'nef'e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَقَامُوا) ve (...آتَوُا) cümleleri geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

(...خَلُّوا) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(...إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَحَدٌ), (اسْتَجَارَكَ) takdîrindeki fi'li şartın fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (أَحَدٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. Mukadder fi'li şartı tefsîr eden (اسْتَجَارَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (أَحَدٌ) e râci. (فَ) şartın cevabında vâkı. (أَجِرْهُ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَسْمَعَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (أَحَدٌ) e râci. (كَلَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzatullah muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ يَسْمَعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَجِرْ) e müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (أَبْلِغْهُ), (أَجِرْهُ) gibi. (مَأْمَنَ) mansûbun bi nez'ilhâfiz. Aslı (إِلَى مَأْمَنَ) iken (إِلَى) hafzolundu (مَأْمَنَ) nasbolundu. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ قَوْمٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّهُمْ قَوْمٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَجِرْ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

("اسْتَجَارَكَ أَحَدٌ") cümlesi, geçen âyetteki (إِنْ تَابُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَجَارَكَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(أَجِرْهُ) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(...يَسْمَعَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَبْلِغْهُ) cümlesi, (أَجِرْهُ) ye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 7

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(كَيْفَ) ismi istifhâm, (يَكُونُ) nün mukaddem haberi, mahallen mansub. (يَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. (لِلْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (عَهْدٌ) den hâl olan mahzufe müteallık. (عَهْدٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَهْدٌ) e müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عِنْدَ رَسُولِ) geçen gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ) 4. âyetin başı gibi. (عِنْدَ) geçenkiler gibi. (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alametleri kesreler. (فَ) isti'nâfiyye. (مَا) harfi masdar ve zarf, şart ifâdeli. (اسْتَقَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (اسْتَقَامُوا) ye müteallık. (فَ), (مَا) nın cevabında vâkı. (اسْتَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (اسْتَقِيمُوا) ye müteallık. (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ) geçen 4. âyetin sonu gibi.

(مَا اسْتَقَامُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde zarfı zaman olarak mahallen mansub. (اسْتَقِيمُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(عَاهَدْتُمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَقَامُوا...) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَقِيمُوا...) cümlesi, şart ifâdeli (مَا) nın cevabı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(كَيْفَ) geçen âyetteki gibi (يَكُونُ لَهُمْ عَهْدٌ...) kısmı mahzuf. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَظْهَرُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَظْهَرُوا) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يَرْقُبُوا) şartın cevabı, (يَظْهَرُوا) gibi. (فِيكُمْ) cârr-mecrur, (يَرْقُبُوا) ye müteallık. (إِلًّا) mef'ûlü bih, mansub.

Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (ذِمَّةً) ma'tuf olduğu (إِلاًّ) gibi. (يُرْضُونَكُم) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِأَفْوَاهِ) cârr-mecrur, (يُرْضُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (تَأْبَى قُلُوبُ) muzâri, mukadder zamme ile merfu ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(كَيْفَ) ve ona tealluk edenler cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يَرْقُبُوا) cümlesi, şartın (ف) sız cevabı. Îrâbda yeri yok.
(يُرْضُونَكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَأْبَى قُلُوبُهُمْ) ve (أَكْثَرُهُمْ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 9

اِشْتَرَوْا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلاً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهٖ ؕ
اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(اشْتَرَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (اشْتَرَوْا) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثَمَناً قَلِيلاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (فَ) âtıfa. (صَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدُّوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَاءَ مَا) fi'li mâzı, câmid ve fâili. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اشْتَرَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...صَدُّوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنَّهُمْ سَاءَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سَاءَ مَا كَانُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 10

لاَ يَرْقُبُونَ فِى مُؤْمِنٍ اِلاًّ وَلاَ ذِمَّةً ؕ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâfiye. (يَرْقُبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي مُؤْمِنٍ) cârr-mecrur, (يَرْقُبُونَ) ye müteallık. (إِلاًّ وَلاَ ذِمَّةً) bir önceki âyette olan gibi. (وَ) âtıfa. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُعْتَدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...لاَ يَرْقُبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ هُمُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 11

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَإِخْوَانُكُمْ
فِى الدِّينِ ۗ وَنُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلاَةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ) geçen 5. âyetteki gibi. (فَ) şartın cevabında vâkı. (إِخْوَانُ), (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الدِّينِ) cârr-mecrur, (إِخْوَانُ) ye müteallık –Çünkü bunda müşâreket ma'nâsı var–. (وَ) isti'nâfiyye. (نُفَصِّلُ الآيَاتِ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zim için). (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (نُفَصِّلُ) ye müteallık. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(تَابُوا) cümlesi, geçen âyetin sonuna ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَقَامُوا...) ve (آتَوُا...) cümleleri geçenki gibi. Ona ma'tuflar.

(إِخْوَانُكُمْ "هُمْ") cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(نُفَصِّلُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 12

وَإِنْ نَكَثُوٓا اَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِى دِينِكُمْ
فَقَاتِلُوٓا اَئِمَّةَ الْكُفْرِ ۙ اِنَّهُمْ لَآ اَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِن نَّكَثُوا) geçen âyetteki (إِن تَابُوا) gibi. (أَيْمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (نَكَثُوا) ye müteallık. (عَهْدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (طَعَنُوا) ma'tuf olduğu (نَكَثُوا) gibi. (فِي دِينِ) cârr-mecrur, (طَعَنُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevabında vâkı. (قَاتِلُوا أَئِمَّةَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (الْكُفْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye lilcins. (أَيْمَانَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَنتَهُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَكَثُوا) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.

(...طَعَنُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...قَاتِلُوا) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(...إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا أَيْمَانَ لَهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَعَلَّهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni ve ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَنتَهُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ أَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(أَلَا) edâtı tahdîd ve tenbih. (تُقَاتِلُونَ قَوْمًا) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü ile muzâfun ileyh. (وَ) âtıfa. (هَمُّوا), (نَّكَثُوا) gibi. (بِإِخْرَاجِ) cârr-mecrur, (هَمُّوا) ye müteallık. (الرَّسُولِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (بَدَءُوكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَوَّلَ), (بدءًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أ) istifhâm takrîrir. (تَخْشَوْنَهُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فَ) mukadder şartın cevabında vâkı. (اللَّهُ أَحَقُّ) mübteda ve haber, merfular. Raf alametleri zammeler. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تَخْشَوْا)

muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ه) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن تَخْشَوْهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ب) ile mahallen mecrur. (أَحَقُّ) ye müteallık.

(إن) harfi şart, câzim. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...تُقَاتِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَكَثُوا) cümlesi, (قَوْماً) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(...هَمُّوا) ve (هُم بَدَؤُوكُمْ) cümleleri, geçene ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(بَدَؤُوكُمْ) cümlesi, (هُم) ün haberi. Mahallen merfu.

(تَخْشَوْنَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اللّهُ أَحَقُّ) cümlesi, (إن خشيتم أحدًا) takdîrideki şartın cevabı. Mahallen meczum.

(تَخْشَوْهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok

(كُنتُم مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevabı mahzuf.

Âyet: 14

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(قَاتِلُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (يُعَذِّبْهُمُ اللّهُ) muzâri, talebin cevabı, meczum ve mef'ûlü ile fâili. (بِأَيْدِي) cârr-mecrur, (يُعَذِّبْ) e müteallık. Cerr alâmeti mukadder kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَيُخْزِ...وَيَنصُرْ...وَيَشْفِ) muzâriler, (يُعَذِّبْ) e ma'tuflar, meczumlar. Cezm alâmeti birinci ile üçüncünün ki harfi illetin hazfi, ikincinin ki sükûn. Fâilleri, müstetir zamirler, lafzı celâle râciler. (هِمْ كُمْ) zamirler, mef'ûlü bihler, mahallen mansublar. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَنصُرْ) a müteallık. (صُدُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُؤْمِنِينَ) sıfat, mavsûfu olan (قَوْمٍ) gibi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَاتِلُوهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُعَذِّبْهُمُ اللّهُ) cümlesi, (إن قَاتِلُوهُمْ) takdîrindeki şartın (ف) sız cevabı. Îrâbda yeri yok.

(يُخْزِهِمْ), (يَنصُرْكُمْ) ve (...يَشْفِ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 15

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ ۗ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُذْهِبْ) geçen âyetteki (يُعَذِّبْ) e ma'tuf. Onun gibi. (غَيْظَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (يَتُوبُ اللَّهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alametleri zammeler. (عَلَىٰ مَن) cârr-mecrur, (يَتُوبُ) ye müteallık. (يَشَاءُ), (يَتُوبُ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(...يُذْهِبْ) cümlesi, geçen âyetteki (يُعَذِّبْ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

(...يَتُوبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بل) ve (أ) ma'nâsında idrâb intikali, istifhâm inkârî. (حَسِبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تُتْرَكُوا) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) nâibi fâili.

(أَن تُتْرَكُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبْتُمْ) ün mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (لَمَّا) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْلَمِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللَّهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (جَاهَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنكُمْ) cârr-

mecrur, (جَاهَدُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَتَّخِذُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَتَّخِذُوا) nun mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide, nefyi te'kid için. (رَسُولِ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) geçen gibi. (الْمُؤْمِنِينَ), (رَسُولِ) gibi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَلِيجَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ خَبِيرٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alametleri zammeler. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا تَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَبِيرٌ) a müteallık.

Cümleler:

(حَسِبْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُتْرَكُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمِ اللّٰهُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...جَاهَدُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَتَّخِذُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(اللّٰهُ خَبِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ اَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللّٰهِ شَاهِدِينَ
عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ۚ اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ ۚ
وَفِى النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِلْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَعْمُرُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَسَاجِدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَاهِدِينَ), (يَعْمُرُوا) nun fâilinde hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (عَلٰى أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ) cârr-mecrurlar, (شَاهِدِينَ) ye müteallıklar. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن يَعْمُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.
(أُولَٰئِكَ) ismi işaret, mübteda, mahallen merfu. (حَبِطَتْ أَعْمَالُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (خَالِدُونَ) ye müteallık. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (خَالِدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمُرُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ خَالِدُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 18

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ
أُولَٰئِكَ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَعْمُرُ مَسَاجِدَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الْآخِرِ) lafzı celâle ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alametleri kesreler. (وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ) fi'li mâzılar, ma'tuf oldukları (آمَنَ) gibiler. Diğerleri, mef'ûller, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَخْشَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (إِلَّا) edâtı hasr. (اللَّهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (عَسَىٰ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (أُولَٰئِكَ) ismi, mahallen merfu. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَكُونُوا) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (مِنَ الْمُهْتَدِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(أَن يَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَىٰ) nin haberi. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَعْمُرُ) cümlesi, isti'nâf beyani. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَقَامَ), (...آتَى) ve (...لَمْ يَخْشَ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

(عَسَى أُولَئِكَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(...يَكُونُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübi. (جَعَلْتُمْ سِقَايَةَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الْحَاجِّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ) ma'tuf olduğu (سِقَايَةَ الْحَاجِّ) gibi. (الْحَرَامِ) sıfat, mavsufu olan (الْمَسْجِدِ) gibi. (كَمَنْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) geçen âyetteki gibi. (وَجَاهَدَ), (آمَنَ) gibi. Ona ma'tuf. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (جَاهَدَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَسْتَوُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عِنْدَ) zarf, mansub, (يَسْتَوُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alametleri fetha ile (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...جَعَلْتُمْ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(آمَنَ بِاللَّهِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَاهَدَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(...لَا يَسْتَوُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ لَا يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَهْدِي) cümlesi, lafzatullâh'ın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۙ اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ ۗ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(**اَلَّذِينَ**) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (**آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا**) fi'li mâzılar ve fâilleri. (**فِي سَبِيلِ اللّٰهِ بِأَمْوَالِ**) cârr-mecrurlar, (**جَاهَدُوا**) ye müteallıklar. Lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَأَنفُسِهِمْ**), (**أَمْوَالِهِمْ**) gibi. Ona ma'tuf. (**أَعْظَمُ**), (**اَلَّذِينَ**) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**دَرَجَةً**) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**عِندَ اللّٰهِ**) geçen âyetteki gibi, zarf, (**أَعْظَمُ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**أُولَٰئِكَ**) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (**هُمُ**) zamîri fasl. (**الْفَائِزُونَ**) haber, merfu. Raf alâmeti (**و**). (**ن**) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(**اَلَّذِينَ آمَنُوا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**آمَنُوا**) cümlesi, (**اَلَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**هَاجَرُوا**) ve (...**جَاهَدُوا**) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

(...**أُولَٰئِكَ**) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 21

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(**يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ**) muzâri, merfu ve mef'ûlü ile fâili. (**هُمْ**) muzâfun ileyh. (**بِرَحْمَةٍ**) cârr-mecrur, (**يُبَشِّرُ**) ye müteallık. (**مِّنْهُ**) cârr-mecrur, (**رَحْمَةٍ**) nin mahzuf sıfatına müteallık. (**وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ**), (**رَحْمَةٍ**) gibiler. Ona ma'tuflar. (**لَهُمْ فِيهَا**) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (**نَعِيمٌ مُّقِيمٌ**) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(...**يُبَشِّرُهُمْ**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...**لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ**) cümlesi, (**جَنَّاتٍ**) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 22

خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(خَالِدِينَ) geçen âyetteki (يُبَشِّرُهُمْ) deki mef'ûl zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (أَبَداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَالِدِينَ) ye müteallık. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْرٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(عِنْدَهُ أَجْرٌ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 23

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوٓا اٰبَآءَكُمْ وَاِخْوَانَكُمْ اَوْلِيَآءَ اِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْاِيمَانِ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (أَيُّ) den bedel veya sıfatı, onun gibi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تَتَّخِذُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (آبَاء) birinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَإِخْوَانَكُمْ) ma'tuf olduğu (آبَاءَكُمْ) gibi. (أَوْلِيَاء) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi şart, câzim. (اسْتَحَبُّوا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (الْكُفْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الْإِيمَانِ) cârr-mecrur, (اسْتَحَبُّوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَتَوَلَّ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (يَتَوَلَّ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) şartın cevabında vâkı. (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الظَّالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nida cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لاَ تَتَّخِذُوا...) cümlesi, nidânın cevabı. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَحَبُّوا...) cümlesi, (آبَاءَ...وَإِخْوَانَ) den hâl. Mahallen mansub. Şartın cevabı mahzuf.

(مَن يَتَوَلَّهُم...) cümlesi, nidânın cevabına ma'tuf. Onun gibi.

(يَتَوَلَّهُم...) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.

(أُولَئِكَ...) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

Âyet: 24

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا
وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ
فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (آبَاءُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ), (آبَاؤُكُمْ) gibiler. Ona ma'tuflar. (وَأَمْوَالٌ...وَتِجَارَةٌ...وَمَسَاكِنُ) de (آبَاءُ) gibiler. Ona ma'tuflar. (اقْتَرَفْتُمُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mefûlü. (و) işba' için. (تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا) muzâri, fâili ve mef'ûlü ile muzâfun ileyh. (تَرْضَوْنَهَا) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (أَحَبَّ), (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَيْكُم مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrurlar, (أَحَبَّ) ye müteallıklar. (وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ) lafzı celâla ma'tuflar. Onun gibiler. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (جِهَادٍ) e müteallık. (هِ) geçen gibi. (فَ) şartın cevabında vâkı. (تَرَبَّصُوا) fi'li emr ve fâili. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَأْتِيَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (يَأْتِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن يَأْتِيَ اللّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَرَبَّصُوا) ye müteallık.

(و) isti'nâfiyye. (اللّهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ) mef'ûlü bih, fetha ile mansub. Sıfatı (ي) ile mansub. (ن) tenvinden ıvaz. Fâili, müstetir zamir, lafzı celâle râci.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اقْتَرَفْتُمُوهَا) cümlesi, (أَمْوَالٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...تَخْشَوْنَ) cümlesi, (تِجَارَةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

(تَرْضَوْنَهَا) cümlesi, (مَسَاكِنُ) nün sıfatı. Mahalen merfu.

(تَرَبَّصُوا) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(...يَأْتِيَ اللّهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَهْدِي) cümlesi, lafzatullâh'ın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ
أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ
الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (نَصَرَكُمُ اللّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فِي مَوَاطِنَ) câr-mecrur, (نَصَرَ) ye müteallık –(مَوَاطِنَ) ğayri munsarif–. (كَثِيرَةٍ), (مَوَاطِنَ) nin sıfatı mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub, (نَصَرَ) ya müteallık. (حُنَيْنٍ) muzafun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, (يَوْمَ) den bedel, mahallen mansub. (أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَةُ) fi'li mâzı müennes, mef'ûlü ve fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُغْنِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir, (هي), (كَثْرَةُ) ye râci. (عَنكُمْ) câr-mecrur, (تُغْنِ) ye müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih veya mef'ûlü mutlak (إِغْناءً) den vekil, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ضَاقَتْ), (أَعْجَبَتْ) gibi. (عَلَيْكُمُ) câr-mecrur, (ضَاقَتْ) e müteallık. (الأَرْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (رَحُبَتْ), (أَعْجَبَتْ) gibi. (ثُمَّ) harfi

atf. (وَلَّيْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مُدْبِرِينَ) fi'lin ma'nâsını te'kîd eden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(مَا رَحُبَتْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (الأَرْضُ) dan hâl olan mahzufe müteallık.

Cümleler:

(نَصَرَكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevabı. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْجَبَتْكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَمْ تُغْنِ) ve (...ضَاقَتْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.

(رَحُبَتْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...وَلَّيْتُم) cümlesi, (ضَاقَتْ) gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 26

ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلٰى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَاَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۗ وَذٰلِكَ
جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (أَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَةَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى رَسُولِ) câr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye mütelalık. (هِ) geçen gibi. (وَ) âtıfa. (عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) ma'tuf olduğu (عَلَى رَسُولِ) gibi. (وَ) âtıfa. (أَنْزَلَ جُنُوداً) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَوْا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (عَذَّبَ), (أَنْزَلَ) gibi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (جَزَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَنْزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetteki (وَلَّيْتُم) e ma'tuf. Mahallen mecrur.

(أَنْزَلَ جُنُوداً) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(لَمْ تَرَوْهَا) cümlesi, (جُنُوداً) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(...عَذَّبَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ذٰلِكَ جَزَاءُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ ۗ
وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf isti'nâfi. (يَتُوبُ اللّٰهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alametleri zammeler. (مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ) câr-mecrurlar, (يَتُوبُ) ye müteallıklar. (ذٰلِكَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَشَاءُ), (يَتُوبُ) gibi. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(...يَتُوبُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللّٰهُ غَفُورٌ) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَا ۚ وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ
يُغْنِيكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ ۚ إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 23. âyetteki gibi. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْمُشْرِكُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz. (نَجَسٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (يَقْرَبُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا يَقْرَبُوا) ye müteallık. (عَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هٰذَا) harfi tenbih ve ismi işâret, (عَامِ) den bedel, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (خِفْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (عَيْلَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevabında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يُغْنِيكُمُ اللّٰهُ) muzâri, mef'ûlü ve fâili. (مِنْ فَضْلِ) câr-mecrur, (يُغْنِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nida cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ) cümlesi, nidânın cevabı. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَقْرَبُوا) cümlesi, mukadder (إذا عزموا دخول المكة) nin cevabı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ خِفْتُمْ) cümlesi, nidânın cevabı gibi. Ona ma'tuf.

(سَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(إِنْ شَاءَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

قَاتِلُوا الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلاَ بِالْيَوْمِ الآخِرِ وَلاَ يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلاَ يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(قَاتِلُوا الَّذِينَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (بِالْيَوْمِ) ma'tuf olduğu (بِاللَّهِ) gibi. (الآخِرِ) sıfat, mavsûfu olan (الْيَوْمِ) gibi. (وَ) âtıfa. (لاَ يُحَرِّمُونَ), (لاَ يُؤْمِنُونَ) gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَرَّمَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَرَسُولُ) lafzatullâh gibi. Ona ma'tuf. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ يَدِينُونَ), (لاَ يُؤْمِنُونَ) gibi. (دِينَ) mef'ûlü bih veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَدِينُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzûfe müteallık. (أُوتُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُعْطُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْجِزْيَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mef'ûlün biri mahzuf. (عَنْ يَدٍ) cârr-mecrur, (يُعْطُوا) ye müteallık.

(...أن يُعْطُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَاتِلُوا) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (صَاغِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَاتِلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُحَرِّمُونَ مَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...حَرَّمَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَدِينُونَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُعْطُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ صَاغِرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 30

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللّٰهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ
ابْنُ اللّٰهِ ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَتِ الْيَهُودُ) fi'li mâzı ve fâili. (عُزَيْرٌ ابْنُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alametleri zammeler. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللّٰهِ) geçenki gibi. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (قَوْلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِأَفْوَاهِ) cârr-mecrur, (قَوْلُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُضَاهِؤُونَ قَوْلَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلُ) cârr ve zamme üzere mebni, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) ye müteallık. (قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarf ifâdeli, hâl, mahallen mansub. (يُؤْفَكُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(قَالَتِ الْيَهُودُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عُزَيْرٌ ابْنُ اللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَالَتِ النَّصَارَى) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.
(الْمَسِيحُ ابْنُ اللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen manusb.
(...ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُضَاهِؤُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْفَكُونَ) cümlesi, (قَاتَلَهُمُ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 31

اِتَّخَذُوٓا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَالْمَسِيحَ
ابْنَ مَرْيَمَ ۚ وَمَآ اُمِرُوٓا اِلَّا لِيَعْبُدُوٓا اِلٰهًا وَاحِدًا ۚ لَآ اِلٰهَ
اِلَّا هُوَ ۖ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(اتَّخَذُوا أَحْبَارَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَرُهْبَانَهُمْ) ma'tuf olduğu (أَحْبَارَهُمْ) gibi. (أَرْبَاباً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (أَرْبَاباً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (اللّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْمَسِيحَ) ma'tuf olduğu (أَحْبَارَ) gibi. (ابْنَ) sıfat, mavsûfu (الْمَسِيحَ) gibi. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (أُمِرُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (إِلاَّ) edâtı hasr. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْبُدُوا) muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وا) fâili. (إِلَهاً وَاحِداً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alametleri fethalar.

(أَن يَعْبُدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أُمِرُوا) ye müteallık.

(لاَ) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisnâ. (هُوَ), (موجود) takdîrindeki haberin zamîrden bedel, mahallen merfu. (سُبْحَانَ), (سبح) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْ) harfi cerr. (مَا) masdâriyye. (يُشْرِكُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وا) fâili.

(مَا يُشْرِكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (سُبْحَانَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, geçmiş ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

(مَا أُمِرُوا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يَعْبُدُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, isti'nâf tevhîdin takrîri. Îrâbda yeri yok.

(سُبْحَانَ "سبح") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللّٰهُ
اِلَّآ اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(يُرِيدُونَ) geçen (يُشْرِكُونَ) gibi. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُطفِؤُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (نُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِأَفوَاهِ) cârr-mecrur, (يُطفِؤُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أن يُطفِؤُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (يَأبَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إلَّا) edâtı hasr. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُتِمَّ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (نُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أن يُتِمَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَأبَى) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَرِهَ الْكَافِرُونَ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(يُرِيدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُطفِؤُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَأبَى اللّٰهُ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

(...يُتِمَّ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْ كَرِهَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevabı mahzuf.

Âyet: 33

هُوَ الَّذِى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۙ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (أرْسَلَ رَسُولَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْهُدَى) cârr-mecrur, (أرْسَلَ) ye müteallık. (وَدِينِ), (الْهُدَى) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti

kesre. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُظْهِرَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen merfu. (عَلَى الدِّينِ) cârr-mecrur, (يُظْهِرَ) ya müteallık. (كُلِّ), (الدِّينِ) nin te'kîdi. Onun gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

(أَنْ يُظْهِرَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَرْسَلَ) ye müteallık.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَرْسَلَ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُظْهِرَهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevabı mahzuf.

Âyet: 34

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۗ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 23. âyetteki gibi. (إِنَّ كَثِيراً) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مِنَ الأَحْبَارِ) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (وَالرُّهْبَانِ) ma'tuf olduğu (الأَحْبَارِ) gibi. (لَ) harfi te'kîd. (يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (يَأْكُلُونَ) nin fâilinden veya mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (يَصُدُّونَ), (يَأْكُلُونَ) gibi. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَكْنِزُونَ), (يَأْكُلُونَ) gibi. (الذَّهَبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْفِضَّةَ) ma'tuf olduğu (الذَّهَبَ) gibi. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يُنْفِقُونَ), (يَأْكُلُونَ) gibi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي سَبِيلِ اللَّهِ), (عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) gibi, (يُنْفِقُونَ) ye müteallık. (فَ) zâide. (بَشِّرْهُم) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (بَشِّرْ) e müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mavsûfu olan (عَذَابٍ) gibi.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nida cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ كَثِيراً) cümlesi, nidânın cevabı. Îrâbda yeri yok.
(...يَأْكُلُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَصُدُّونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...الَّذِينَ يَكْنِزُونَ) cümlesi, nidânın cevabı gibi. Ona ma'tuf.
(...يَكْنِزُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يُنفِقُونَهَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...بَشِّرْهُم) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ ۖ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukadder (يعذبون) ye müteallık. (يُحْمَى) muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir, mahzuf (الوقود) ye râci. (عَلَيْهَا فِي نَارِ) cârr-mecrurlar, (يُحْمَى) ye müteallıklar. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (فَ) âtıfa. (تُكْوَى), (يُحْمَى) gibi. (بِهَا) cârr-mecrur, (تُكْوَى) ye müteallık. (جِبَاهُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ) ma'tuf oldukları (جِبَاهُهُمْ) gibiler. (هَذَا) harfi tenbih ve ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (كَنَزْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لأنفس) cârr-mecrur, (كَنَزْتُمْ) ün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevabında vâkı. (ذُوقُوا مَا) fili emr, fâili ve mef'ûlü. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْنِزُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يُحْمَى عَلَيْهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تُكْوَى) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(هَذَا مَا كَنَزْتُمْ) cümlesi, mukadder mechul (يقال) nün nâibi fâili. Mahallen merfu.
(...كَنَزْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذُوقُوا مَا) cümlesi, mukadder (إن كَنَزْتُمْ) şartının cevabı. Mahallen meczum.

(كُنتُمْ تَكْنِزُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكْنِزُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 36

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِندَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ ۚ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ عِدَّةَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (الشُّهُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِدَّةَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اثْنَا), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (ا). (عَشَرَ) fetha üzere mebni. Îrâbda yeri yok. (شَهْرًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي كِتَابِ) cârr-mecrur, (اثْنَا عَشَرَ) nın sıfatı. (اللَّهِ) geçenki gibi. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كِتَابِ) ye müteallık. (خَلَقَ السَّمَاوَاتِ) fi'li mâzı ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَالْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الدِّينُ الْقَيِّمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler. (فَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَظْلِمُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهِنَّ) cârr-mecrur, (تَظْلِمُوا) ye müteallık. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كَافَّةً), (الْمُشْرِكِينَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً) muzâri, fâili ve mef'ûlü ile fâilden hâl. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ اللَّهَ), (إِنَّ عِدَّةَ) gibi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْمُتَّقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(مَا يُقَاتِلُونَكُمْ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَاتِلُوا) ye müteallık.

(أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنَّ عِدَّةَ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مِنْهَا أَرْبَعَةٌ) cümlesi, (اثْنَا عَشَرَ) nın sıfatı. Mahallen merfu.

(...ذَٰلِكَ الدِّينُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ تَظْلِمُوا) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَاتِلُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(يُقَاتِلُونَكُمْ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اعْلَمُوا) cümlesi, (لاَ تَظْلِمُوا) gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 37

إِنَّمَا النَّسِيٓءُ زِيَادَةٌ فِى الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِّيُوَاطِـُٔوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ
اللَّهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ ۚ زُيِّنَ لَهُمْ سُوٓءُ أَعْمَٰلِهِمْ ۗ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَٰفِرِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (النَّسِيءُ زِيَادَةٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alametleri zammeler. (فِي الْكُفْرِ) cârr-mecrur, (زِيَادَةٌ) e müteallık. (يُضَلُّ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُضَلُّ) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يُحِلُّونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَاماً) zarfı zaman, mansub. (يُحِلُّونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُحَرِّمُونَهُ) ma'tuf olduğu cümle gibi, zarf, (يُحَرِّمُونَ) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُوَاطِؤُوا) muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عِدَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَرَّمَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili.

(أَن يُوَاطِؤُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُحَرِّمُونَ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (يُحِلُّوا) ma'tuf olduğu (يُوَاطِؤُوا) gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَرَّمَ اللَّهُ) geçenki gibi.

(أَن يُحِلُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

(زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (سُوءُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْمَالِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmeti birincisi fetha, ikincisi (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إِنَّمَا النَّسِيءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُضَلُّ بِهِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُحِلُّونَهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.
(...يُحَرِّمُونَهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...يُوَاطِئُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(حَرَّمَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُحِلُّوا) cümlesi, bir önceki gibi. Ona ma'tuf.
(حَرَّمَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...زُيِّنَ لَهُمْ سُوءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ لاَ يَهْدِي) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَهْدِي) cümlesi, lafzatullâh'ın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 38

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مَا لَكُمْ اِذَا قِيلَ لَكُمُ انْفِرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ ۜ اَرَضِيتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ ۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 23. âyetteki gibi. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (إذَا) zarf, şartsız, mahallen mansub, (اثَّاقَلْتُمْ) e müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (انفِرُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) cârr-mecrur ve muzâfun ileyh, (انفِرُوا) ye müteallık. (اثَّاقَلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إلَى الأَرْضِ) cârr-mecrur, (اثَّاقَلْتُمْ) e müteallık. (أ) istifhâm tevbîhi. (رَضِيتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (رَضِيتُم) e müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mavsufu olan (الْحَيَاةِ) gibi. Cerr alâmeti mukadder kesre. (مِنَ الآخِرَةِ) cârr-mecrur, (رَضِيتُم) e müteallık. (فَ) isti'nâf ta'lîliyye. (مَا) nâfiye. (مَتَاعُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَيَاةِ) muzâfun

ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) geçenki gibi. (فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَلِيلٌ) e müteallık. (إِلاَّ) edâtı hasr.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nida cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَكُمْ) cümlesi, nidânın cevabı. Îrâbda yeri yok.

(قِيلَ لَكُمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...انفِرُوا) cümlesi, (قِيلَ) nin nâibi fâili. Mahallen merfu.

(...اثَّاقَلْتُمْ) cümlesi, (لَكُمْ) deki (كُمْ) den hâl. Mahallen mansub.

(...رَضِيتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا مَتَاعُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

إِلاَّ تَنفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ
وَلاَ تَضُرُّوهُ شَيْئًا ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (لاَ) nâfiye. (تَنفِرُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (يُعَذِّبْ) muzâri, şartın cevabı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَذَاباً أَلِيماً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (وَيَسْتَبْدِلْ) ma'tuf olduğu (يُعَذِّبْ) gibi. (قَوْماً غَيْرَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَضُرُّو) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (اللّهُ) lafzatullâh mübteda, mefu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...تَنفِرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُعَذِّبْكُمْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَبْدِلْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...لاَ تَضُرُّوهُ) cümlesi, (يُعَذِّبْكُمْ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(اللّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ
اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ
مَعَنَا ۚ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا
وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (لَا) nâfiye. (تَنْصُرُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (نَصَرَ) fi'li mâzı. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِذْ) zarfı zaman, mahallen mansub, (نَصَرَ) ya müteallık. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ثَانِيَ) mef'ûl, zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اثْنَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (إِذْ) geçenkinden bedel, mahallen mansub. (هُمَا) mübteda, mahallen merfu. (فِي الْغَارِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (إِذْ) ikinci (إِذْ) den bedel, mahallen mansub. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, rasûle râci. (لِصَاحِبِ) cârr-mecrur, (يَقُولُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâhiye, câzime. (تَحْزَنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kid ve ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَكِينَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَيَّدَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِجُنُودٍ) cârr-mecrur, (أَيَّدَ) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كَلِمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (السُّفْلَى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (كَلِمَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ)

lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِيَ) zamiri fasl. (الْعُلْيَا) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) mübteda, merfu. (عَزِيزٌ حَكِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِلاَّ تَنصُرُوهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ) cümlesi, mahzuf olan cevâb cümlesinin ta'lîli. Îrâbda yeri yok. Takdîr olanda (إلا تنصروه فسوف ينصره الله).

(...أَخْرَجَهُ الَّذِينَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمَا فِي الْغَارِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لاَ تَحْزَنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَيَّدَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَرَوْهَا) cümlesi, (جُنُودٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(...جَعَلَ) cümlesi, (أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللّٰهُ عَزِيزٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالاً وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(انْفِرُوا) fi'li emr ve fâili. (خِفَافًا) fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ثِقَالاً) hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَاهِدُوا) fi'li emr ve fâili. (بِأَمْوَالِ) cârr-mecrur, (جَاهِدُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنفُسِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (جَاهِدُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) e müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...انْفِرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاهِدُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذٰلِكُمْ خَيْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor. Yani (**إن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ أنه خير لكم فلا تثاقلوا**)

Âyet: 42

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلٰكِنْ بَعُدَتْ
عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ ۚ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا
مَعَكُمْ ۚ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(لَوْ) harfi imtina'. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi mahzuf. (عَرَضاً قَرِيباً) haberi ve bunun sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (سَفَراً قَاصِداً), (عَرَضاً قَرِيباً) e ma'tuflar, onun gibiler. (لَ) harfi te'kid, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (اتَّبَعُوكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrak. (بَعُدَتْ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (بَعُدَتْ) e müteallık. (الشُّقَّةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (سَ) harfi tenfis. (يَحْلِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَحْلِفُونَ) ye müteallık. (لَوْ) harfi imtina'. (اسْتَطَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kid, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (خَرَجْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَرَجْنَا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُهْلِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّهُمْ) harfi te'kid ve ismi –aslı (أَنَّهُمْ), haberine (لَ) gelince hemze esre olur–. (لَ) harfi te'kid, haberde vâkı. (كَاذِبُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

(إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...كَانَ عَرَضاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعُوكَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...سَيَحْلِفُونَ) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَوِ اسْتَطَعْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. (سَيَحْلِفُونَ) cümlesi ona delâlet eder.
Kasem cümlesi ve cevâbı da makûlül'kavl. Mahallen mansub. Yani (سَيَحْلِفُونَ بِاللّٰه قَائِلِين)
(...خَرَجْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُهْلِكُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, lahzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(كَاذِبُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 43

عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(عَفَا) fi'li mâzı, duâ. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْكَ) cârr-mecrur, (عَفَا) ye müteallık. (لِمَ) harfi cerr ve ismi istifhâm, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (عَفَا) ye müteallık. (أَذِنْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَذِنْتَ) ye müteallık. (حَتّٰى) harfi ğaye ve cerr. (يَتَبَيَّنَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكَ) cârr-mecrur, (يَتَبَيَّنَ) ye müteallık.

(أَنْ يَتَبَيَّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَذِنْتَ) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (صَدَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (تَعْلَمَ), (يَتَبَيَّنَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْكَاذِبِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنْ تَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...عَفَا اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَذِنْتَ لَهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya geçen ıtâbin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...صَدَقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

لَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâfiye. (يَسْتَاْذِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الآخِرِ) lafzatullâha ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يُجَاهِدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِأَمْوَالِ) cârr-mecrur, (يُجَاهِدُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن يُجَاهِدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (بِ) ile mahallen mecrur. (يَسْتَاْذِنُ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنفُسِ) mecrûra ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ عَلِيمٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...لاَ يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللّٰهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

اِنَّمَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِى رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَسْتَاْذِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الآخِرِ) lafzatullâha ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (ارْتَابَتْ) fi'li mâzı. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي رَيْبِ) cârr-mecrur, (يَتَرَدَّدُونَ) ye müteallık. (هِمْ)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَتَرَدَّدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَتَرَدَّدُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَٰكِنْ كَرِهَ اللَّهُ
انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (أَرَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْخُرُوجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi te'kid, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَعَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَعَدُّوا) ye müteallık. (عُدَّةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَٰكِنْ) harfi istidrak. (كَرِهَ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (انبعَاثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (ثَبَّطَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (اقْعُدُوا) fi'li emr ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اقْعُدُوا) ye müteallık. (الْقَاعِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَرَادُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَعَدُّوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَرِهَ اللَّهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(ثَبَّطَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قِيلَ) cümlesi, (كَرِهَ اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اقْعُدُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu..

Âyet: 47

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَا أَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ ۚ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(لَوْ) harfi imtina'. (خَرَجُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيكُمْ) cârr-mecrur, (خَرَجُوا) ye müteallık. (مَا) nâfiye. (زَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (خَبَالًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kid, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَوْضَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (خِلَالَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْضَعُوا) ya müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَبْغُونَكُمُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (الْفِتْنَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (فِيكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (سَمَّاعُونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (سَمَّاعُونَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَلِيمٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...خَرَجُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا زَادُوكُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْضَعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَبْغُونَكُمُ) cümlesi, (أَوْضَعُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...فِيكُمْ سَمَّاعُونَ) cümlesi, (يَبْغُونَكُمُ) un fâilinden veya mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

(...اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدِ) harfi tahkık. (ابْتَغَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (الْفِتْنَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (ابْتَغَوُا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (قَلَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكَ)

cârr-mecrur, (قَلَّبُوا) ye müteallık. (الأُمُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (جَاءَ) fi'li mâzı. (الْحَقُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ظَهَرَ) fi'li mâzı. (أَمْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (كَارِهُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

(أَنْ جَاءَ الْحَقُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَلَّبُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...ابْتَغَوُا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَلَّبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(ظَهَرَ أَمْرُ اللّٰهِ) cümlesi, (جَاءَ الْحَقُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ كَارِهُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(كَارِهُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 49

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِى وَلَا تَفْتِنِّى ۖ اَلَا فِى الْفِتْنَةِ
سَقَطُوا ۗ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere veya sıfatına müteallık. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (ائْذَنْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (ائْذَنْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَفْتِنِّ) fi'li muzâri, meczum. (ن) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَلَا) harfi tenbih. (فِي الْفِتْنَةِ) cârr-mecrur, (سَقَطُوا) ye müteallık. (سَقَطُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kid ve nasb –aslı (أَنَّ), haberine (لَ) gelince hemze esre olur–. (جَهَنَّمَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha tenvinsiz (ğayri munsarif). (لَ) harfi te'kid, haberde vâkı. (مُحِيطَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (مُحِيطَةٌ) e müteallık.

(...إِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (سَقَطُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...مِنْهُم مَن يَقُولُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اِئْذَنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لاَ تَفْتِنِّي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...سَقَطُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

اِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۚ وَاِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا
قَدْ اَخَذْنَآ اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(اِنْ) harfi şart, câzim. (تُصِبْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَسَنَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَسُؤْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (حَسَنَةٌ) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (اِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ), (اِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ) gibi. (يَقُولُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (قَدْ) harfi tahkık. (أَخَذْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَتَوَلَّوا) cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فَرِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (وا).

Cümleler:

(...تُصِبْكَ حَسَنَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَسُؤْهُمْ) cümlesi, şartın (فـ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُوا) cümlesi, ikinci şartın (فـ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ أَخَذْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَتَوَلَّوا) cümlesi, (يَقُولُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ فَرِحُونَ) cümlesi, (يَتَوَلَّوا) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 51

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَآ اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا ۚ هُوَ مَوْلٰينَا ۚ
وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنْ) harfi te'kid ve nefy ve nasb. (يُصِيبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَتَبَ) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَنَا) cârr-mecrur, (كَتَبَ) ye müteallık. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مَوْلَي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَتَوَكَّلِ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı veya sebebiyye. (لْ) emir lâmı, câzim. (يَتَوَكَّلِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَنْ يُصِيبَنَا إِلاَّ مَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَتَبَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ مَوْلاَنَا) cümlesi, ta'lîliyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(لِيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. Yani (إن كان المكتوب من الله فليتوكل المؤمنون علي الله) veya (كانت الاصابة من الله).

Âyet: 52

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَآ إِلاَّ إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ ۖ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا ۖ فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَلْ) harfi istifham, şibhi nâfiye. (تَرَبَّصُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِنَا) cârr-mecrur, (تَرَبَّصُونَ) ye müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (إِحْدَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الْحُسْنَيَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (نَتَرَبَّصُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِكُمْ) cârr-mecrur, (نَتَرَبَّصُ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُصِيبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (يُصِيبَ) ye müteallık.

(أَن يُصِيبَكُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub. Âmili (نَتَرَبَّصُ).

(مِنْ عِندِهِ) cârr-mecrur, (عَذَابٍ) nin mahzuf (أليم) takdîrindeki sıfata müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (بِأَيْدِي) cârr-mecrur, mahzuf sıfata müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (تَرَبَّصُوا) fi'li emr ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kid ve ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Haber ve merfu olan (مُتَرَبِّصُونَ) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نَحْنُ نَتَرَبَّصُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...نَتَرَبَّصُ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...تَرَبَّصُوا) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. Yani (إن كان كل يلقي ما ينتظره فتربصوا)

(إِنَّا مَعَكُم مُتَرَبِّصُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

قُلْ اَنفِقُوا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ ۖ اِنَّكُمْ
كُنتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنفِقُوا) fi'li emr ve fâili. (طَوْعًا) masdar, hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (كَرْهًا) masdara ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَن) harfi te'kid ve nefy ve nasb. (يُتَقَبَّلَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâil mahzuf, (انفاقكم) takdîrinde. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (يُتَقَبَّلَ) ye müteallık. (إِنَّكُمْ) harfi te'kid ve ismi. (كُنتُمْ) fi'li mâzi, nâkıs ve ismi. (قَوْمًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَاسِقِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنفِقُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كُنتُمْ قَوْمًا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 54

وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ اِلَّآ اَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَبِرَسُولِهٖ وَلَا يَاْتُونَ الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ كُسَالٰى وَلَا يُنْفِقُونَ اِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (مَنَعَ) fi'li mâzı. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أن) harfi masdar ve nasb. (تُقْبَلَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur (تُقْبَلَ) ye müteallık. (نَفَقَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أن تُقْبَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (مَنَعَ) ya müteallık.

(إلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أنَّهُمْ) harfi te'kid ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık.

(...أنَّهُمْ كَفَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَنَعَ) nın fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (بِرَسُولِ), (بِاللّٰهِ) gibi, ona ma'tuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَاْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إلَّا) edâtı istisna ve hasr. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (كُسَالَى) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَلَا يُنْفِقُونَ), (وَلَا يَاْتُونَ) gibi. (إلَّا وَهُمْ) geçenki gibi. (كَارِهُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَا مَنَعَهُمْ) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَا يَاْتُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(هُمْ كُسَالَى) cümlesi, (يَاْتُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(لَا يُنْفِقُونَ) cümlesi, (لَا يَاْتُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(هُمْ كَارِهُونَ) cümlesi, (يُنْفِقُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 55

فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ ۭ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تُعْجِبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمْوَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kid için. (أَوْلَادُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ل) zâid. (يُعَذِّبَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهَا فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrurlar, (يُعَذِّبَ) ye müteallıklar. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

(أن يُعَذِّبَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (تَزْهَقَ), (يُعَذِّبَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن تَزْهَقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (كَافِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(لَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِيدُ اللّٰهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ كَافِرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 56

وَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ ۭ وَمَا هُمْ مِّنْكُمْ وَلٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَّفْرَقُوْنَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَحْلِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَحْلِفُونَ) ye müteallık. (إِنَّهُمْ) harfi te'kid ve ismi. (لَ) harfi te'kid

ve kasem. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّهُمْ) harfi istidrak ve ismi. (قَوْمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَفْرَقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَحْلِفُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem cümlesi ve cevâbı, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub. O da (يَحْلِفُونَ) nin fâilinden hâl.

(مَا هُم مِنكُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...لٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(يَفْرَقُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 57

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً اَوْ مَغَارَاتٍ اَوْ مُدَّخَلاً لَوَلَّوْا اِلَيْهِ
وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(لَوْ) harfi imtina'. (يَجِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مَلْجَأً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (مَغَارَاتٍ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (أَوْ) harfi atf. (مُدَّخَلاً) aynı yere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi te'kid, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (وَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (وَلَّوْا) e müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَجْمَحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَجِدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَلَّوْا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَجْمَحُونَ) cümlesi, (وَلَّوْا) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(يَجْمَحُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِى الصَّدَقَاتِ ۚ فَاِنْ اُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا

وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَآ إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْهُم) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَلْمِزُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الصَّدَقَاتِ) câr-mecrur, (يَلْمِزُ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أُعْطُوا) fi'li mâzı, mechul, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (وا) nâibi fâili. (مِنْهَا) câr-mecrur, (أُعْطُوا) ye müteallık. (رَضُوا) fi'li mâzı ve fâili, şârtın cevâbı, mahallen meczum. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُعْطَوْا) fi'li muzâri, mechul, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (وا) nâibi fâili. (مِنْهَا) câr-mecrur, (يُعْطَوْا) a müteallık. (إِذَا) fücêiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَسْخَطُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وا) fâili.

Cümleler:

(...مِنْهُم مَن يَلْمِزُكَ) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَلْمِزُكَ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ أُعْطُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(رَضُوا) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِن لَمْ يُعْطَوْا) cümlesi, (إِنْ أُعْطُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَسْخَطُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَآ آتَيٰهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّآ إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّهُمْ) harfi te'kid ve ismi. (رَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنَّهُمْ رَضُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ثبت) akdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(آتَاهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (رَسُولُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (حَسْبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَ) harfi tenfis. (يُؤْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (يُؤْتِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَسُولُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kid ve ismi. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (رَاغِبُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...رضاهم "ثبت") cümlesi, mukaddem isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...رَضُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آتَاهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, (رَضُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...حَسْبُنَا اللّٰهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...سَيُؤْتِينَا اللّٰهُ) cümlesi, kendisinde ta'lîl manası bulunan isti'nâf veya makûlül'kavlin şerhi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا إِلَى اللّٰهِ رَاغِبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye veya tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, yani (لو فعلوا ذلك لكان خيرًا لهم).

Âyet: 60

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا
وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللّٰهِ
وَابْنِ السَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِنَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (الصَّدَقَاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْفُقَرَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمَسَاكِينِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْعَامِلِينَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (الْعَامِلِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمُؤَلَّفَةِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُلُوبُ) ismi, mef'ûl (الْمُؤَلَّفَةِ) nin nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (فِي الرِّقَابِ) cârr-mecrur, mahzuf ve önceki habere ma'tuf olan habere müteallık. (وَ) âtıfa. (الْغَارِمِينَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, mahzuf ve önceki habere ma'tuf olan habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ابْنِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَرِيضَةً) mahzuf ilk ve ona ma'tuf olan haberlerden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (فَرِيضَةً) e müteallık. (وَ)

isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَرِيضَةً "فرض") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...اللّٰهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ اُذُنٌ ۚ قُلْ اُذُنُ خَيْرٍ
لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا
مِنْكُمْ ۚ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْذُونَ النَّبِيَّ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ), (يُؤْذُونَ) gibi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أُذُنٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أُذُنُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf (خَيْرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf haber müteallık. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (أُذُنُ) ye râci. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ), (يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ) gibi. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur (آمَنُوا) nun fâilinden hal olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ) geçenki gibi. Lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem habere müteallık. (عَذَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلِيمٌ) sıfat, mavsûfu olan (عَذَابٌ) gibi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مِنْهُمُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْذُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...هُوَ أُذُنٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أُذُنُ خَيْرٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ) cümlesi, mahzuf mübtedanın ikinci haberi. Mahallen merfu.
(يُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الَّذِينَ يُؤْذُونَ...) cümlesi, geçen isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْذُونَ رَسُولَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi, mübtedâ olan (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 62

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ ۚ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(يَحْلِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ لَكُمْ) cârr-mecrurlar, (يَحْلِفُونَ) ye müteallık. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يُرْضُوا) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâil. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (و) hâliyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (رَسُولُ) lafzı celâle ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَقُّ) lafzı celâlın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُرْضُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâil. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إن) harfi şart, câzim. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. Şartın cevâbı mahzuf. (و) ismi. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أن يُرْضُوكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَحْلِفُونَ) ye müteallık.

(أن يُرْضُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(يَحْلِفُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُرْضُوكُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يُرْضُوهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

اَلَمْ يَعْلَمُوٓا اَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَاَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ؕ ذٰلِكَ الْخِزْىُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْلَمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâil. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هُ) ismi mebni, mahallen mansub, zamîri şân. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mebni, mahallen merfu. (يُحَادِدِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e râcidir. (اللّٰهَ) Lafzı celâl mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُوا) nun mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (رَسُولَ) lafzı celâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mebni, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أَنَّ) harfi te'kid ve nasb. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (نَارَ), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (خَالِداً), (لَهُ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِداً) e müteallık.

(...أَنَّ لَهُ نَارَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu veya mahzuf haberin mübtedası. (فأمره كون نار جهنم له) veya (أو فكون نار جهنم أمر حق) takdîrinde.

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mebni, mahallen merfu. (ذٰلِكَ) deki (ل) uzaklık için. (ك) de hitâb için. (الْخِزْيُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(يَعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَن يُحَادِدِ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَنَّ لَهُ نَارَ "أمره") cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(...ذٰلِكَ الْخِزْيُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ اَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِى قُلُوبِهِمْ ؕ قُلِ اسْتَهْزِءُوا ۚ اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(يَحْذَرُ) fi'li mûzari, müfred, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنَافِقُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (أن) harfi masdar ve nasb. (تُنَزَّلَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُنَزَّلَ) ye müteallık. (سُورَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (تُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili müstetir zamir (هي), (سُورَةٌ) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِمَا) harfi cerr ve ismi mavsul. cârr-mecrur, (تُنَبِّئُ) ye müteallık. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن تُنَزَّلَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْذَرُ) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اسْتَهْزِئُوا) fi'li emr. Cemi müzekker (ن) un hazfi üzere mebni. (و) fâili. (إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (مَا) ismi mavsul, (مُخْرِجٌ) nun mef'ûlü, mahallen mansub. (تَحْذَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) nun sübûtu. (و) fâil, mahzuf olan mef'ûlü zamir, (مَا) ye âid.

Cümleler:

(يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ) cümlesi, (أن) harf sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُنَبِّئُهُمْ) cümlesi, (سُورَةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

(قُلِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَهْزِئُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَحْذَرُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إن) harfi şart, câzim. (سَأَلْتَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mebni, mahallen meczum ve fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. İkinci mef'ûl mahzuf, (عَنْ اِسْتِهْزَائِهِمْ بِكَ) takdirinde. (لَ) kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, mebni. (و) fâili. Şeddeli (نّ) harfi te'kid. (إِنَّمَا) edatı hasr. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve mahallen mansub olan ismi. (نَخُوضُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili,

müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (نَلْعَبُ), (نَخُوضُ) ye ma'tuf, onun gibi. (قُلْ) fi'li emr. Fâili müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâmiyye. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, gelecek (تَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık. (وَ) harfi âtf. (آيَاتِ) lafzı celâle ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَرَسُولِهِ) de (وَآيَاتِهِ) gibi. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve mahallen merfu olan ismi. (تَسْتَهْزِئُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنْ سَأَلْتَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَيَقُولُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevabı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevabı mahzuf. Kasemin cevabı ona delil.

(كُنَّا نَخُوضُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(نَخُوضُ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.

(نَلْعَبُ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 66

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ۚ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ
مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(لَا) nâhiye, câzime. (تَعْتَذِرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâil. (قَدْ) harfi tahkık. (كَفَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَفَرْتُمْ) e müteallık. (إِيمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzaf. (كُمْ) muzâfun ileyh, mebni, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (نَعْفُ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. Fâili, zamir müstetir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَنْ طَائِفَةٍ) cârr-mecrur, (نَعْفُ) ye müteallık. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (طَائِفَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (نُعَذِّبْ) fi'li muzâri, şartın cevabı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, zamir müstetir (نحن) (mütekellim muazzam). (طَائِفَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِـ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi olan (و). (مُجْرِمِينَ) ismi fâil, cemi müzekker, (كَانُوا) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُعَذِّبْ) e müteallık.

Cümleler:

(...لَا تَعْتَذِرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَدْ كَفَرْتُم) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِن نَّعْفُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نُعَذِّبْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevabı. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 67

اَلْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ ۘ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ اَيْدِيَهُمْ ۭ نَسُوا اللّٰهَ فَنَسِيَهُمْ ۭ
اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(الْمُنَافِقُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (الْمُنَافِقَاتُ), (الْمُنَافِقُونَ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُم) muzâfun ileyh, mebni, mahallen mecrur. (مِن بَعْضٍ) cârr-mecrur, (مِن) harfi cerr. Mecrur, mahzuf (مِن جِنْسِ) takdîrinde. (جِنْسِ) muzâf, (بَعْضٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَأْمُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْمُنكَرِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَنْهَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنِ الْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (يَنْهَوْنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَقْبِضُونَ), (يَأْمُرُونَ) gibi. (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَسُوا اللّٰهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) sebebi sebebe bağlayan âtıfa. (نَسِيَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِنَّ الْمُنَافِقِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْفَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...الْمُنَافِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(بَعْضُهُم مِن بَعْضٍ) cümlesi, (الْمُنَافِقُونَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَأْمُرُونَ) cümlesi, mübtedanın ikinci haberi. Mahallen merfu.

(يَنْهَوْنَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

(يَقْبِضُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(نَسُوا اللّٰهَ) cümlesi, mübtedanın üçüncü haberi. Mahallen merfu.
(هُمُ الْفَاسِقُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 68

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ
فِيهَا ۖ هِيَ حَسْبُهُمْ ۚ وَلَعَنَهُمُ اللّٰهُ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:
(وَعَدَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mebni ve fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنَافِقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (الْمُنَافِقَاتِ) geçenkine ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes sâlim). (الْكُفَّارَ), (وَ) ile mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَارَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (خَالِدِينَ), (الْمُنَافِقِينَ) ve ona âtf olunanlardan hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (حَسْبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَعَنَهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mebni, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ مُقِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:
(وَعَدَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هِيَ حَسْبُهُمْ) cümlesi, (نَارَ جَهَنَّمَ) den hâl. Mahallen mansub.
(لَعَنَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi, bu da ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا
وَأَوْلَادًا ۖ فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ كَمَا
اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي

خَاضُوا ۚ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(كَ) harfi teşbih ve cerr. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, mahallen mecrur. câr-mecrur, mahzuf mübtedanın haberine müteallık. (أنتم) takdîrinde. (مِن قَبْلِكُمْ) câr-mecrur ve muzâfun ileyh, (مدو) takdîrindeki mahzuf sıleye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَشَدَّ), (كَانُوا) nün haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنكُمْ) câr-mecrur, (أَشَدَّ) ye müteallık. (قُوَّةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَكْثَرَ أَمْوَالاً), (أَشَدَّ قُوَّةً) gibi. (وَ) âtıfa. (أَوْلاَداً) geçen temyîze ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (اسْتَمْتَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِخَلاَقِهِمْ) câr-mecrur ve muzâfun ileyh, (اسْتَمْتَعُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (اسْتَمْتَعْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِخَلاَقِكُمْ) câr-mecrur ve muzâfun ileyh, (اسْتَمْتَعْتُم) e müteallık. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) harfi masdar. (اسْتَمْتَعَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) fâil, mebni, mahallen merfu. (مِن قَبْلِكُمْ) geçenki gibi, (اسْتَمْتَعَ) ya müteallık. (بِخَلاَقِهِمْ) geçenki gibi, (اسْتَمْتَعَ) ya müteallık.

(مَا اسْتَمْتَعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اِسْتِمْتَاعًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.

(وَ) âtıfa. (خُضْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (كَالَّذِي) câr, mahallen mecrur. (خَوض) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (خَاضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mebni, mahallen merfu. (حَبِطَتْ) fi'li mâzı, (تْ) müenneslik harfi. (أَعْمَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الدُّنْيَا) câr-mecrur, cerr alâmeti mukadder kesre. (حَبِطَتْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (الآخِرَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُولَئِكَ) geçenki gibi. (هُمُ) zamîri fasl veya mübteda, mahallen merfu. (الْخَاسِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. Geçen (هُمُ) mübteda olursa, (الْخَاسِرُونَ) bunun haberidir. Böyle olunca cümle, (أُولَئِكَ) nin haberidir.

Cümleler:

(كَانُوا أَشَدَّ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَمْتَعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَمْتَعْتُم) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(خُضْتُمْ) cümlesi, (اسْتَمْتَعْتُم) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أُولَئِكَ) cümlesi, birinci (أُولَئِكَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ ۚ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(أ) istifham takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَبَأُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mebni, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِهِمْ) cârr-mecrur ve muzâfun ileyh, (الَّذِينَ) nin mahzuf sılesine müteallık. (قَوْمِ), (الَّذِينَ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَادٍ), (نُوحٍ) e ma'tuf, onun gibi. (وَثَمُودَ), (نُوحٍ) gibi. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ), (وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ) bunlar, (قَوْمِ نُوحٍ) gibiler. Ona ma'tuflar. (وَالْمُؤْتَفِكَاتِ), (قَوْمِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre –aslı (أَهْلِ الْمُؤْتَفِكَاتِ), (أَهْلِ) hazf olunmuştur–. (أَتَتْ) fi'li mâzı, mebni, (تْ) müennes alâmeti. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mebni. Mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (أَتَتْ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi. (لِ) harfi talîl ve cerr. (يَظْلِمَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, lafzı celâle râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يَظْلِمَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَا كَانَ اللَّهُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (لَٰكِن) harfi istidrak. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mukaddem, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَتَتْهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانَ اللَّهُ) cümlesi, (مكدوهم ماهلكوا) takdîrindeki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَظْلِمَهُمْ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لٰكِن كَانُوا) cümlesi, (مَا كَانَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 71

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۘ يَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكٰوةَ وَيُطِيعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ۭ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ ۭ
اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الْمُؤْمِنُونَ) cemi müzekker, mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتُ) cemi müennes salim, mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf. (هُمْ) muzâfun ileyh, zamir mebni, fî mahalli cerr. (أَوْلِيَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf. (بَعْضٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Mübteda, haber cümlesi, birinci mübteda (الْمُؤْمِنُونَ) nin haberi, mahallen merfu. (يَأْمُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَنْهَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (عَنِ الْمُنْكَرِ) cârr-mecrur, (يَنْهَوْنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُقِيمُونَ), (يَأْمُرُونَ) gibi. (الصَّلٰوةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ), (وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ) gibi, ona ma'tuf. (وَيُطِيعُونَ اللّٰهَ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) geçen, lafzı celâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (سَ) harfi tenfîs. (يَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ) fi'li muzâri, merfu, mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâil, merfu. (إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) harfi te'kîd mansub olan ismi ile merfu olan haberi ve onun merfu olan sıfatı.

Cümleler:

(الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(بَعْضُهُمْ) cümlesi, mübtedanın haberi. Mahallen merfu.
(يَأْمُرُونَ) cümlesi, ikinci haber. Mahallen merfu. Veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يَنْهَوْنَ), (يُقِيمُونَ), (يُؤْتُونَ), (يُطِيعُونَ) cümleleri, (يَأْمُرُونَ) cümlesi gibiler. Ona ma'tuflar.

(...أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...سَيَرْحَمُهُمُ) cümlesi, mübteda olan (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللَّهَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ۚ
وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَعَدَ اللَّهُ) fi'li mâzı, mebni ve merfu olan fâili. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتِ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes sâlim). (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes sâlim). (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَنَّاتٍ) e râci. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَسَاكِنَ طَيِّبَةً) ikinci mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (فِي جَنَّاتِ) cârr-mecrur, (مَسَاكِنَ) nin mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (عَدْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (رِضْوَانٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (رِضْوَانٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mebni, mahallen merfu. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu veya zamîri fasl. Îrâbda yeri yok. (الْفَوْزُ), (ذَٰلِكَ) nin veya (هُوَ) nin haberi merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَظِيمُ), (الْفَوْزُ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...وَعَدَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...رِضْوَانٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذَٰلِكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

يَـٰٓأَيُّهَا النَّبِىُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nida. (أيُّ) münâdâ, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّبِيُّ), (أيُّ) den bedel veya atfı beyan, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَاهِدِ الْكُفَّارَ) fi'li emr, mebni (kesre ârıza). Mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (الْمُنَافِقِينَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (اغْلُظْ), (جَاهِدِ) gibi. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (اغْلُظْ) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (بِئْسَ الْمَصِيرُ) fi'li mâzı, câmid, mebni ve merfu olan fâili.

Cümleler:

(يَا أيُّهَا النَّبِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(جَاهِدِ) cümlesi, nidanın cevabı. Îrâbda yeri yok.

(اغْلُظْ) cümlesi, geçen cevaba ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 74

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا ۗ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَـٰمِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ۚ وَمَا نَقَمُوٓا إِلَّآ أَنْ أَغْنَىٰهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُۥ مِنْ فَضْلِهِۦ ۚ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَّهُمْ ۚ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِى الدُّنْيَا وَالْـَٔاخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ فِى الْأَرْضِ مِنْ وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(يَحْلِفُونَ) fi'li mûzari, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (باللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَحْلِفُونَ) ye müteallık. (مَا) nâfiye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (قَالُوا) geçenki gibi. (كَلِمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti

fetha. Bu muzâf, (الْكُفْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِسْلَامِ) ye müteallık. Bu muzâf, (هِمْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هَمُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) harfi cerr ve mahallen mecrur olan ismi mavsul. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَنَالُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا نَقَمُوا), (مَا قَالُوا) gibi. (إِلَّا) edâtı istisnâ ve hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَغْنَى) fi'li mâzı ve mebni. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullah fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَرَسُولُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (أَغْنَى) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَقَمُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَتُوبُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (يَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, şartın cevabı, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (نْ) un sükûnü. İsmi müstetir zamir, mahzuf (طَلَبْ) e râci. (خَيْراً), (يَكُ) nün haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَتَوَلَّوْا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ) fi'li muzâri, şartın cevabı, meczum. Cezm alâmeti sükûn ve mef'ûlü ile fâili. (عَذَاباً أَلِيماً), (يُعَذِّبْ) in mef'ûlü mutlak'ı ve onun sıfatı, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (يُعَذِّبْ) e müteallık. (وَالآخِرَةِ) mecrur'a ma'tuf. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf olan mübtedanın mahzuf mukaddem haberine müteallık. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, geçenki mahzuf olan habere müteallık. (مِن وَلِيٍّ) cârr-mecrur, (وَلِيٍّ) in mukaddem mahzuf (مُعِيْنٍ) takdîrindeki sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye, nefyi te'kid için. (نَصِيرٍ), (وَلِيٍّ) gibi. Ona ma'tuf.

Cümleler:

(...يَحْلِفُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا قَالُوا) cümlesi, kasemin cevabı. Îrâbda yeri yok.

İkinci (قَالُوا) cümlesi, mukadder kasemin cevabı. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, geçenki (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَمُّوا) cümlesi de geçenki gibi. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ يَنَالُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا نَقَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَغْنَاهُمُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِن يَتُوبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَكُ) cümlesi, şartın cevabı. Îrâbda yeri yok.
(إِن يَتُوبُوا) cümlesi, (إِن يَتُوبُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُعَذِّبْ) cümlesi, şartın cevabı. Îrâbda yeri yok.
(مَا لَهُمْ), (مِن وَلِيٍّ) cümleleri, (يُعَذِّبْ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 75

وَمِنْهُم مَّنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ آتَيْنَا مِن فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْهُم) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (عَاهَدَ) fi'li mâzı, mebni. Fâili müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (اللَّهَ) lafzı celâl mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi kasem. (إِنْ) harfi şart, câzim. (آتَي) fi'li mâzı, fi'li şart, mebni, mahallen meczum. (نَا) mef'ûlü bih, mebni, mahallen mansub. (مِن فَضْلِ) câr-mecrur, (آتَي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (نَصَّدَّقَنَّ) muzâri te'kid (نَّ) nu geldiği için fetha üzere mebni, mahallen merfu. (نَّ) harfi te'kid. Fâili müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (لَنَكُونَنَّ), (لَنَصَّدَّقَنَّ) gibi, nâkıs. İsmi, müstetir olan zamir (نحن). (مِنَ الصَّالِحِينَ), (نَكُونَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(مِنْهُم مَنْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَاهَدَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِن آتَانَا) cümlesi, (عَاهَدَ اللَّهَ) nin manasının tefsîri. Îrâbda yeri yok.
(نَصَّدَّقَنَّ) cümlesi, kasemin ve şartın cevabı. Îrâbda yeri yok.
(نَكُونَنَّ) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 76

فَلَمَّا آتَيهُم مِّن فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوا وَّهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf, (حين) manasında şart anlamlı. (آتَاهُم مِن فَضْلِهِ) geçen âyetteki (آتَانَا مِن فَضْلِهِ) gibi. (بَخِلُوا) fi'li mâzı, mebni. (و) fâili (بِهِ) câr-mecrur, (بَخِلُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (تَوَلَّوا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (هُم) mübteda, mebni, mahallen merfu. (مُعْرِضُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...آتَاهُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...بَخِلُوا) cümlesi, (لَمَّا) nın cevabı. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَلَّوا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

(مُعْرِضُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 77

فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِى قُلُوبِهِمْ اِلٰى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَآ اَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَعْقَبَ) fi'li mâzı. (هُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (نِفَاقًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (نِفَاقًا) ın mahzuf birinci sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (نِفَاقًا) ın mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (يَلْقَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (أَخْلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (وَعَدُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(مَا أَخْلَفُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَعْقَبَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (بِمَا كَانُوا), (بِمَا أَخْلَفُوا) gibi, ona ma'tuf. Fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْذِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَعْقَبَ) ye müteallık.

Cümleler:

(أَعْقَبَهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (بَخِلُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَلْقَوْنَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(أَخْلَفُوا) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(وَعَدُوهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكْذِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 78

اَلَمْ يَعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوٰيهُمْ وَاَنَّ

اللّٰهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm tevbîhi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْلَمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (سِرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَجْوَاهُمْ), (سِرَّهُمْ) gibi, ona ma'tuf. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللّٰهَ) geçenki gibi. (عَلَّامُ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf. (الْغُيُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أَنَّ اللّٰهَ عَلَّامُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(لَمْ يَعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(عَلَّامُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 79

اَلَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِى الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لاَ يَجِدُونَ اِلاَّ جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) mübteda, mebni, mahallen merfu. (يَلْمِزُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) sübûtu. (و) fâili. (الْمُطَّوِّعِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (الْمُطَّوِّعِينَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (فِي الصَّدَقَاتِ) cârr-mecrur, (يَلْمِزُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اَلَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمُطَّوِّعِينَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (يَجِدُونَ), (يَلْمِزُونَ) gibi. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (جُهْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mebni, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (يَسْخَرُونَ), (يَلْمِزُونَ) gibi. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (يَسْخَرُونَ) ye müteallık. (سَخِرَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mebni ve merfu olan fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (سَخِرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa.

(لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(الَّذِينَ يَلْمِزُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَلْمِزُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَجِدُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَسْخَرُونَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(سَخِرَ اللّهُ) cümlesi, (الَّذِينَ يَلْمِزُونَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 80

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لاَ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ۖ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ
مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ
وَرَسُولِهٖ ۗ وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(اسْتَغْفِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (اسْتَغْفِرْ) e müteallık. (أَوْ) harfi atf. (لاَ) harfi nehy ve cezm. (تَسْتَغْفِرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تَسْتَغْفِرْ) e müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (سَبْعِينَ), mahzuf (اِسْتِغْفَارًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaktan bedel, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz (cemi müzekker sâlime mülhak). (مَرَّةً) temyiz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevabında vâkı. (لَنْ) harfi te'kid ve nasb ve nefy. (يَغْفِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرَ) ye müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mebni, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kid ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (وَرَسُولِ) lafzı celâle ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفَاسِقِينَ), (الْقَوْمَ) nin sıfatı mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(اسْتَغْفِرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَسْتَغْفِرْ) cümlesi, isti'nâfiyye, mükerer. Îrâbda yeri yok.
(إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(لَن يَغْفِرَ اللّهُ) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.
(ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اللّهُ لاَ يَهْدِي) cümlesi, isti'nâf, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَهْدِي) cümlesi, lahzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 81

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلاَفَ رَسُولِ اللّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللّهِ وَقَالُوا لاَ تَنفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَّوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(فَرِحَ) fi'li mâzı. (الْمُخَلَّفُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (بِمَقْعَدِ) cârr-mecrur, (فَرِحَ) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خِلاَفَ) zarf veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (رَسُولِ) muzâfun ileyh. Bu muzâf, (اللّهِ) muzâfun ileyh, mecrurlar. Cerr alametleri kesreler. (وَ) âtıfa. (كَرِهُوا) fi'li mâzı, mebni ve fâili. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يُجَاهِدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِأَمْوَالِ) cârr-mecrur, (يُجَاهِدُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن يُجَاهِدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَرِهُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَأَنفُسِ), (أَمْوَالِ) ye ma'tuf, onun gibi. Bu muzâf, (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُجَاهِدُوا) ye müteallık. (اللّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَنفِرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْحَرِّ) cârr-mecrur, (تَنفِرُوا) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَرًّا) temyîz, mansub. (لَوْ) harfi imtina. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْقَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(فَرِحَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَرِهُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يُجَاهِدُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَنفِرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نَارُ جَهَنَّمَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كَانُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَفْقَهُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 82

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا ۚ جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevabında vakı veya sebebiyye. (لْ) emir lâmı. (يَضْحَكُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (قَلِيلًا) mahzuf (ضِحْكًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لْيَبْكُوا كَثِيرًا) geçenki gibi. (جَزَاءً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar, (كَانُوا) fi'li mâzı ve ismi. (يَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَزَاءً) e müteallık.

Cümleler:

(يَضْحَكُوا) cümlesi, (إِنْ فَرِحُوا), (أَوْ كَرِهُوا) takdîrindeki şartın cevabı. Mahallen meczum.
(لْيَبْكُوا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 83

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ
فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا ۖ إِنَّكُمْ

رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ اَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (رَجَعَ) fi'li mâzı, mebni, fi'li şart, mahallen meczum. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى طَآئِفَةٍ) cârr-mecrur, (رَجَعَ) ya müteallık. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (طَآئِفَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa. (اسْتَأْذَنُوا) fi'li mâzı ve fâili, (رَجَعَ) ya ma'tuf, mahallen meczum. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِلْخُرُوجِ) cârr-mecrur, (اسْتَأْذَنُوا) ye müteallık. (فَ) cevabta vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (تَخْرُجُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَعِ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تَخْرُجُوا) ye müteallık. Bu muzaf, mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَبَداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَخْرُجُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَن تُقَاتِلُوا مَعِيَ), (لَن تَخْرُجُوا مَعِيَ) gibi, ona ma'tuf. (عَدُوّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَضِيتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْقُعُودِ) cârr-mecrur, (رَضِيتُم) e müteallık. (أَوَّلَ) zarf veya mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. Zarf olursa (اقْعُدُوا) ye müteallık. Bu muzâf (مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) mukadder şartın cevabında vâkı. (اقْعُدُوا) fi'li emr. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اقْعُدُوا) ye müteallık. Bu muzâf (الْخَالِفِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(رَجَعَكَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَأْذَنُوكَ) cümlesi, geçen cümle gibi. Îrâbda yeri yok.

(قُلْ) cümlesi, şartın cevabı. Mahallen meczum.

(لَن تَخْرُجُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَن تُقَاتِلُوا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

(إِنَّكُمْ رَضِيتُم) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(رَضِيتُم) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(اقْعُدُوا) cümlesi, (إِن رَضِيتُم بِالْقُعُودِ) takdîrindeki şartın cevabı. Mahallen meczum.

Âyet: 84

وَلَا تُصَلِّ عَلٰٓى اَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّاتَ اَبَدًا وَّلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهٖ ۖ
اِنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَمَاتُوْا وَهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُصَلِّ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. (عَلٰى أَحَدٍ) cârr-mecrur, (لَا تُصَلِّ) ye müteallık. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (مَاتَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَحَدٍ) e râci. (أَبَدًا) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا تُصَلِّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِ), (لَا تُصَلِّ عَلٰى أَحَدٍ) gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (وَرَسُوْلِ) lafzı celâle ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَاتُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لَا تُصَلِّ) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen âyetteki (إِنْ رَجَعَكَ اللّٰهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَاتَ) cümlesi, (أَحَدٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(لَا تَقُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ كَفَرُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَاتُوا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

(هُمْ فَاسِقُونَ) cümlesi, hâliyye. Mahallen mansub.

Âyet: 85

وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْ ۗ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ
يُّعَذِّبَهُمْ بِهَا فِى الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُعْجِبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمْوَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَوْلَادُهُمْ), (أَمْوَالُهُمْ) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يُرِيدُ اللّٰهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alametleri

zammeler. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يُعَذِّبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُعَذِّبَ) ye müteallık. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (يُعَذِّبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (تَزْهَقَ), (يُعَذِّبَ) ye ma'tuf, onun gibi. (أَنفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (كَافِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz.

(أن يُعَذِّبَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub. Buna ma'tuf olan (تَزْهَقَ) cümlesi de böyle.

Cümleler:

(لاَ تُعْجِبْكَ) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تُصَلِّ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يُعَذِّبَهُم) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَزْهَقَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ كَافِرُونَ) cümlesi, hâliyye. Mahallen mansub.

Âyet: 86

وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ ٱسْتَـٔذَنَكَ
أُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُن مَّعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) şart ifadeli geleceğe aid zarf, mahallen mansub. (اسْتَأْذَنَكَ) ye müteallık. (أُنزِلَتْ) fi'li mâzı, mechul, mebni. (تْ) müennes alâmeti. (سُورَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi tefsir. (آمِنُوا) fi'li emr, mebni, (و) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَاهِدُوا) fi'li emr, mebni. (و) fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَاهِدُوا) ye müteallık. Bu muzâf, (رَسُولِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اسْتَأْذَنَ) fi'li mâzı, mebni. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُولُوا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). Bu muzâf, (الطَّوْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أُولُوا) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ذَرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَكُن) fi'li muzâri, nakıs, emrin cevabı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (نحن). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَكُن) ün

mahzuf haberine müteallık. (الْقَاعِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أُنزِلَتْ سُورَةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(آمِنُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(جَاهِدُوا) cümlesi, geçen tefsiriyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَأْذَنَكَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevabı. Îrâbda yeri yok.

(قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(ذَرْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(نَكُن) cümlesi, mukadder şartın cevabı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(رَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِ) harfi cerr. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَكُونُوا) nün mahzuf haberine müteallık. Bu muzâf (الْخَوَالِفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَن يَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (رَضُوا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (طُبِعَ) fi'li mâzı, mechul, mebni. (عَلَى قُلُوبِهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf nâibi fâile müteallık. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَفْقَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(رَضُوا) cümlesi, geçenin ta'lîli ve isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(طُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَفْقَهُونَ) cümlesi, haberi mübteda. Mahallen merfu.

Âyet: 88

لَٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ
وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(لٰكِنِ) harfi istidrâk. (الرَّسُولُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsûl, mübtedaya ma'tuf. Mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمَنُوا) ye müteallık. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَاهَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِأَمْوَالِهِمْ) cârr-mecrur, (جَاهَدُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَنفُسِ), (أَمْوَالِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf, (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mahzuf mukadder habere müteallık. (الْخَيْرَاتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(الرَّسُولُ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(جَاهَدُوا) cümlesi, haber. Mahallen merfu.

(أُولَٰئِكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمُ الْخَيْرَاتُ) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أُولَٰئِكَ) cümlesi, birinci (أُولَٰئِكَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 89

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(أَعَدَّ اللَّهُ) fi'li mâzı, mebni ve merfu olan fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (جَنَّاتٍ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes sâlim). (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (لَهُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ile sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(أَعَدَّ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(...ذَٰلِكَ الْفَوْزُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاءَ) fi'li mâzı. (الْمُعَذِّرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (مِنَ الْأَعْرَابِ) cârr-mecrur, (الْمُعَذِّرُونَ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُؤْذَنَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, nâibi fâili yerinde.

(أن يُؤْذَنَ لَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَاءَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (قَعَدَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mebni, mahallen merfu. (كَذَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَرَسُولَ) lafzatullâha ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfîs ve istikbal. (يُصِيبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (عَذَابٌ), (يُصِيبُ) nun fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلِيمٌ) sıfat, mavsûfu olan (عَذَابٌ) gibi.

Cümleler:

(جَاءَ الْمُعَذِّرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَعَدَ الَّذِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَذَبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُصِيبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 91

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ مَا

عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ ۖ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, câmid, nâkıs, mebni. (عَلَى الضُّعَفَاءِ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye, nefyi te'kîd için. (عَلَى الْمَرْضَى), (عَلَى الضُّعَفَاءِ) gibi, ona ma'tuf. (وَلاَ عَلَى الَّذِينَ), (وَلاَ عَلَى الْمَرْضَى) gibi, ona ma'tuf. (لاَ) nâfiye. (يَجِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُنفِقُونَ), (يَجِدُونَ) gibi. (حَرَجٌ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِذَا) şart ifadeli geleceğe aid zarf, mahallen mansub. Mukadder cevabın mazmununa müteallık. (نَصَحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (نَصَحُوا) ya müteallık. (وَرَسُولِهِ) lafzatullâha ma'tuf, mecrur. Bu muzâf, (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (عَلَى الْمُحْسِنِينَ) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem habere müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (مِن) harfi cerr zâid. (سَبِيلٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (و) isti'nâfiyye. (اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَجِدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُنفِقُونَ) cümlesi, (مَا) nın sıfatı, mahallen mansub. (مَا) ye âid olan mef'ûl zamiri mahzuf, aslı (يُنفِقُونَهُ).

(نَصَحُوا) cümlesi, (إِذَا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Mâ kablini te'yit eder.

(اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 92

وَلاَ عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لاَ أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلاَّ يَجِدُوا مَا يُنفِقُونَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ عَلَى الَّذِينَ) geçen âyettekiler gibi, ona ma'tuf. (إِذَا) şart ifadeli geleceğe âid zarf, mahallen mansub. Cevaba müteallık. (مَا) zâide. (أَتَوْ) fi'li mâzı ve fâili, mebni. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَحْمِلَ) fi'li muzâri,

gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mebni, mahallen mansub.

(أن تَحْمِلَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أتَوْ) ye müteallık. (قُلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (لاَ) nâfiye. (أجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul, mebni. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أحْمِلُ), (أجِدُ) gibi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أحْمِلُ) ye müteallık. (تَوَلَّوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (أعْيُنُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَفِيضُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (هي), (أعْيُنُ) ye râci. (مِنَ الدَّمْعِ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (حَزَناً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أن) harfi masdar ve nasb. (لاَ) nâfiye. (يَجِدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُنفِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. Mef'ûlü müstetir zamir (هُ), (مَا) ye âid.

(ألاَّ يَجِدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü leh. Mahallen mansub.

Cümleler:

(أتَوْكَ) cümlesi, (إذَا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(تَحْمِلَهُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(قُلْتَ) cümlesi, (إذَا) nin cevabı. Îrâbda yeri yok.

(لاَ أجِدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen mansub.

(تَوَلَّوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(أعْيُنُهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(تَفِيضُ) cümlesi, mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

(يَجِدُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُنفِقُونَ) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 93

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ ۚ
رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ ۙ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ
قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (السَّبِيلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَسْتَأْذِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَغْنِيَاء) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِ) harfi cerr. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs ve ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık.

(أن يَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (رَضُوا) ya müteallık.

(الْخَوَالِفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (طَبَعَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (طَبَعَ) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَأْذِنُونَكَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ أَغْنِيَاء) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(رَضُوا) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(طَبَعَ اللَّهُ) cümlesi, (رَضُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

ONUNCU CÜZÜN SONU

ONBİRİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 94

يَعْتَذِرُونَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْ ۚ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا
لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ اَخْبَارِكُمْ ۚ وَسَيَرَى
اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(يَعْتَذِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَعْتَذِرُونَ) ye müteallık. (اِذَا) şartsız geleceğe âid zarf, mahallen mansub, (يَعْتَذِرُونَ) ye müteallık. (رَجَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (اِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (رَجَعْتُمْ) e müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْتَذِرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَنْ) harfi nefy ve te'kid ve nasb. (نُؤْمِنَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنَ) ye mütelalık. (قَدْ) harfi tahkık. (نَبَّأَ) fi'li mâzı. (نَا) mefûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أَخْبَارِ) cârr-mecrur, (طَرَفًا) takdirindeki ikinci mef'ûlün sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (سَ) harfi tenfîs. (يَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَمَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh. (وَرَسُولُ) lafzatullâha ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi âtf. (تُرَدُّونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (اِلٰى عَالِمِ) cârr-mecrur, (تُرَدُّونَ) ye müteallık. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالشَّهَادَةِ), (الْغَيْبِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (يُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كُنْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُنَبِّئُ) ye müteallık.

Cümleler:

(يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ) cümlesi, (إِذَا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَعْتَذِرُوا) cümesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(سَيَرَى اللَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُرَدُّونَ) cümlesi de geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يُنَبِّئُكُمْ) cümlesi de geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 95

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs ve istikbâl. (يَحْلِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللَّهِ لَكُمْ) cârr-mecrurlar, (يَحْلِفُونَ) ye müteallıklar. (إِذَا) şartsız geleceğe âid zarf, mahallen mansub. (انْقَلَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (انْقَلَبْتُمْ) e müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُعْرِضُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تُعْرِضُوا) ya müteallık.

(أَنْ تُعْرِضُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَحْلِفُونَ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (أَعْرِضُوا) fi'li emr ve fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَعْرِضُوا) ye müteallık. (إِنَّهُمْ رِجْسٌ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (وَ) âtıfa. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَزَاءً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) geçen âyetin sonu gibi, (جَزَاءً) e müteallık.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَزَاءً) ye müteallık.

Cümleler:

(سَيَحْلِفُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(انقَلَبْتُمْ) cümlesi, (إذا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.
(تُعْرِضُوا عَنْهُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أعْرِضُوا عَنْهُمْ) cümlesi, (إنْ حَلَفُوا لَكُمْ) takdîrindeki şartın cevabı. Mahallen meczum.
(إنَّهُمْ رِجْسٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 96

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۖ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(يَحْلِفُونَ لَكُمْ) geçen âyetin başı gibi. (لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ) geçen âyetteki (لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ) gibi. (فَ) isti'nâfiyye. (إنْ) harfi şart, câzim. (تَرْضَوْا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) hazfi. (و) fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَرْضَوْا) a müteallık.

(أن تَرْضَوْا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَحْلِفُونَ) ye müteallık.

(فَ) cevabda vâkı. (إنَّ اللَّهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يَرْضَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَنِ الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (يَرْضَى) ya müteallık. (الْفَاسِقِينَ), (الْقَوْمِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَحْلِفُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (يَحْلِفُونَ) den bedel. Îrâbda yeri yok.
(تَرْضَوْا عَنْهُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إن تَرْضَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şart cümlesinin cevabı mahzuf, (فَإنَّ اللَّهَ لا يَرْضَى) takdîrinde.
(إنَّ اللَّهَ لا يَرْضَى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لا يَرْضَى) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 97

اَلْأَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَاَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهٖ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(الأَعْرَابُ أَشَدُّ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alametleri zammeler. (كُفْراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَنِفَاقاً) temyîze ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَأَجْدَرُ), (أَشَدُّ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (أن) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (حُدُودَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَلاَّ يَعْلَمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَجْدَرُ) nun temyîzi, mahallen mansub. Veya mahzuf bir harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (أَجْدَرُ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mebni ve merfu olan fâili. (عَلَى رَسُولِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(الأَعْرَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَنْزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللّٰهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 98

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَآئِرَ ۗ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ۗ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ الأَعْرَابِ) mukaddem mahzuf haberin (بَعْضٌ) takdîrindeki sıfatına müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَتَّخِذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mebni, mahallen mansub. (يُنْفِقُ), (يَتَّخِذُ) gibi. (مَغْرَماً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَتَرَبَّصُ), (يَتَّخِذُ) gibi. (بِكُمُ) cârr-mecrur, (يَتَرَبَّصُ) ye müteallık. (الدَّوَائِرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (دَآئِرَةُ) muahhar mübteda,

merfu. Raf alâmeti zamme, bu muzâf. (السَّوْءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(مِنَ الأعْرَابِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّخِذُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُنْفِقُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَتَرَبَّصُ) cümlesi, (يَتَّخِذُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ) cümlesi, itiraziyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ سَمِيعٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ ؕ اَلَآ اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ ؕ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ الأعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ) geçen âyetin başı gibi. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَالْيَوْمِ) lafzatullâha ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الآخِرِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَتَّخِذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُنْفِقُ), (يَتَّخِذُ) gibi. (قُرُبَاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes salim). (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَّخِذُ) ye müteallık. Bu muzâf, (اللّٰهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَصَلَوَاتِ), (قُرُبَاتٍ) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes salim). Bu muzâf, (الرَّسُولِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّهَا) harfi te'kid ve mahallen mansub olan ismi. (قُرْبَةٌ) haberi, merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قُرْبَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (سَ) harfi tenfis ve istikbal. (يُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü ile merfu olan fâili. (فِي رَحْمَةِ) cârr-mecrur, (يُدْخِلُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(مِنَ الأعْرَابِ) cümlesi, geçen âyetin başı gibi. Ona ma'tuf.
(يُؤْمِنُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَّخِذُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يُنفِقُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهَا قُرْبَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (السَّابِقُونَ الأَوَّلُونَ) mübteda ve sıfatı, merfûlar. Raf alametleri (و) lar. (ن) lar tenvinden ıvazlar. (مِنَ) harfi cerr. (الْمُهَاجِرِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. cârr-mecrur, mübtedadan hâl olan mahzufe müteallık. (وَالأَنصَارِ), (الْمُهَاجِرِينَ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمُهَاجِرِينَ) ye ma'tuf, mebni, mahallen mecrur. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِإِحْسَانٍ) cârr-mecrur, (اتَّبَعُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (رَضِيَ اللَّهُ) fi'li mâzı, mebni ve merfu olan fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (رَضِيَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (رَضُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَعَدَّ) fi'li mâzı, mebni. Fâili müstetir zamir, Allah'â râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (جَنَّاتٍ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes sâlim). (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (جَنَّاتٍ) e râci. (تَحْتَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (أَبَداً) zarf, mansub, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (ذَلِكَ) ismi işaret mübteda, mahallen merfu. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(السَّابِقُونَ الأَوَّلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اتَّبَعُوهُم) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ) cümlesi, (السَّابِقُونَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(رَضُوا عَنْهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَعَدَّ) cümlesi, (رَضِيَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...ذٰلِكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْاَعْرَابِ مُنَافِقُونَ ۛ وَمِنْ اَهْلِ الْمَدِينَةِ
مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ ۖ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۚ سَنُعَذِّبُهُمْ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (حَوْلَ) zarfı mekan, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) in mahzuf sılesine müteallık. Bu muzâf, (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الأعْرَابِ) cârr-mecrur, (مَنْ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مُنَافِقُونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (مِنْ أهْلِ) cârr-mecrur, (مِمَّنْ) nin teallük ettiği mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَدِينَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَرَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى النِّفَاقِ) cârr-mecrur, (مَرَدُوا) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَحْنُ) mütekellim muazzam mübteda, mahallen merfu. (نَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَ) harfi tenfîs. (نُعَذِّبُهُم), (نَعْلَمُهُمْ) gibi. (مَرَّتَيْنِ), (عَذَابَيْنِ) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (ثُمَّ) âtıfa. (يُرَدُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübutu. (و) fâili. (إلى عَذَابٍ) cârr-mecrur, (يُرَدُّونَ) ye müteallık. (عَظِيمٍ), (عَذَابٍ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مِمَّنْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَرَدُوا) cümlesi, isti'nâf geçeni te'kîd eder. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَعْلَمُهُمْ) cümlesi, (مَرَدُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(نَعْلَمُهُمْ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(سَنُعَذِّبُهُم) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يُرَدُّونَ) cümlesi, (سَنُعَذِّبُهُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 102

وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا ۖ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (آخَرُونَ) geçen âyetteki (مُنَافِقُونَ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (اعْتَرَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, (اعْتَرَفُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَلَطُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَمَلًا صَالِحًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (وَ) âtıfa. (آخَرَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَيِّئًا), (آخَرَ) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَسَى) fi'li mâzı, câmid, nâkıs, mebni. (اللَّهُ) lahzatullâh ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَتُوبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتُوبَ) ye müteallık. (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kid ve mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.
(أن يَتُوبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.
Cümleler:
(اعْتَرَفُوا) cümlesi, (آخَرُونَ) nin sıfatı. Mahallen merfu.
(خَلَطُوا) cümlesi, (آخَرُونَ) nin ikinci sıfatı. Mahallen merfu.
(عَسَى اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 103

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:
(خُذْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْ أَمْوَالِ) cârr-mecrur, (خُذْ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صَدَقَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُطَهِّرُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili,

müstetir zamir (هي), (صَدَقَةً) e râci. (وَتُزَكِّيهِم) ma'tuf olduğu (تُطَهِّرُهُمْ) gibi. (بِهَا) câr-mecrur, (تُزَكِّي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (صَلِّ) fi'li emr, (ي) nin hazfi üzere mebni. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) câr-mecrur, (صَلِّ) ye müteallık. (إِنَّ صَلَاتَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَكَنٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) câr-mecrur, (سَكَنٌ) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(خُذْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُطَهِّرُهُمْ) cümlesi, (صَدَقَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(تُزَكِّيهِم) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(صَلِّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ صَلَاتَكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ سَمِيعٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 104

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâmiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْلَمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَقْبَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (التَّوْبَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْ عِبَادِ) câr-mecrur, (يَقْبَلُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَأْخُذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الصَّدَقَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (التَّوَّابُ الرَّحِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler.

(أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

İkinci (أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(لَمْ يَعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ يَقْبَلُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَقْبَلُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَأْخُذُ) cümlesi, (يَقْبَلُ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 105

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَسَتُرَدُّونَ
اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اعْمَلُوا) fi'li emr, (و) fâili. (فَ) ta'lîliyye. (سَ) harfi tenfîs. (يَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَمَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh. (وَرَسُولُ) lafzı celâle ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنُونَ) lafzatullâha ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (سَ) harfi tenfîs. (تُرَدُّونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلٰى عَالِمِ) cârr-mecrur, (تُرَدُّونَ) ye müteallık. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالشَّهَادَةِ), (الْغَيْبِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (يُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كُنْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُنَبِّئُ) ye müteallık.

Cümleler:

(قُلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اعْمَلُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(سَيَرَى اللّٰهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(سَتُرَدُّونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(يُنَبِّئُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 106

وَاٰخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ اِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَاِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آخَرُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz. (مُرْجَوْنَ) mübtedanın sıfatı, onun gibi. (لِأَمْرِ) cârr-mecrur, (مُرْجَوْنَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِمَّا) harfi ibhâm. (يُعَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (إِمَّا) harfi ibhâm. (يَتُوبُ), (يُعَذِّبُ) gibi. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتُوبُ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(آخَرُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُعَذِّبُهُمْ) cümlesi, (آخَرُونَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَتُوبُ عَلَيْهِمْ) cümlesi, geçen cümle ma'tuf. Onun gibi.

(...اللّٰهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 107

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَاِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنَا اِلَّا الْحُسْنٰى ۗ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muahhar mübteda, haberi mukaddem mahzuf (اتَّخَذُوا) takdîrinde. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَسْجِداً ضِرَاراً) mef'ûlü bih ve mef'ûlü leh, mansublar. Nasb alametleri fethalar. (وَكُفْراً وَتَفْرِيقاً), (ضِرَاراً) a ma'tuflar, onun gibiler. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَفْرِيقاً) a müteallık. Bu muzâf, (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz. (وَإِرْصَاداً), (ضِرَاراً) a ma'tuf, onun gibi. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (إِرْصَاداً) e müteallık. (حَارَبَ) fi'li mâzı, mebni. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللّٰهَ) lafzı celâl mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَرَسُولَ) lafzı celâle ma'tuf, onun gibi. Bu muzâf, (هُ) muzâfun

ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. cârr-mecrur, (حَارَبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (يَحْلِفُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) te'kid için. (إِنْ) nâfiye. (أَرَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْحُسْنَى), mahzuf olan (الْخَصْلَةَ) takdîrindeki müstesna veya mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَشْهَدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِنَّهُمْ) harfi te'kid ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kid. (كَاذِبُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

(إِنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَشْهَدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub. (إِنَّ) nin aslı (أَنَّ), hemzenin esre oluşu haberine (لَ) gelmesindendir.

Cümleler:

(الَّذِينَ) cümlesi, geçen isti'nâfiyye cümlelerine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اتَّخَذُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(حَارَبَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَحْلِفُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ أَرَدْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ يَشْهَدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَشْهَدُ) cümlesi, mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 108

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ
يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا ۚ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(لَا) nâhiye, câzime. (تَقُمْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَقُمْ) e müteallık. (أَبَدًا) zarf mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقُمْ) e müteallık. (لَ) harfi te'kid, ibtidâiyye. (مَسْجِدٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُسِّسَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَسْجِدٌ) e râci. (عَلَى) harfi cerr. (التَّقْوَى) mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. cârr-mecrur, (أُسِّسَ) ye müteallık. (مِنْ أَوَّلِ) cârr-mecrur, (أُسِّسَ) ye müteallık. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ)

harfi masdar ve nasb. (تَقُومَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَقُومَ) ye müteallık.

(أَن تَقُومَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ب) ile mecrur. (أَحَقُّ) ye müteallık.

(فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (رِجَالٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحِبُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَتَطَهَّرُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن يَتَطَهَّرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(و) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُطَّهِّرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لَا تَقُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(أُسِّسَ) cümlesi, (مَسْجِدٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(تَقُومَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَطَهَّرُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(فِيهِ رِجَالٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يُحِبُّونَ) cümlesi, (رِجَالٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(اللَّهُ يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُحِبُّ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 109

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ
أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي
نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul, mebni, mübteda, mahallen merfu. (أَسَّسَ) fi'li mâzı, mebni. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بُنْيَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَىٰ) harfi cerr. (تَقْوَىٰ) mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. Cârr-mecrur, (أَسَّسَ) ye müteallık.

(مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَسَّسَ) ye müteallık. (وَرِضْوَانٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ), (مَنْ) in haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أم) harfi atf. (مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا) benzeri olan geçen cümle gibi. (جُرُفٍ هَارٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alametleri kesreler. (فَ) âtıfa. (انْهَارَ) fi'li mâzı, mebni. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (انْهَارَ) ya müteallık. (فِي نَارِ) cârr-mecrur, (انْهَارَ) ya müteallık. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (يَهْدِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّالِمِينَ) mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَنْ أَسَّسَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَسَّسَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (أَسَّسَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Onun gibi.

(انْهَارَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(اللّٰهُ لاَ يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَهْدِي) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 110

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâfiye. (يَزَالُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (بُنْيَانُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, mebni, (بُنْيَانُ) nün sıfatı, mahallen merfu. (بَنَوْا رِيبَةً) fi'li mâzı, mebni ve fâili ile mef'ûlü bih. Veya (رِيبَةً), (يَزَالُ) nün (سَبَبَ) takdîrindeki haberinin sıfatı, mansub. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (رِيبَةً) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisnâ. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقَطَّعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alametleri zammeler.

(أَنْ تَقَطَّعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

Cümleler:

(لاَ يَزَالُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(بَنَوْا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 111

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُم بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ۚ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ ۖ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنجِيلِ وَالْقُرْآنِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ ۚ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُم بِهِ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

Îrâbı:
(إِنَّ اللهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (اشْتَرَى) fi'li mâzı, mebni. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (اشْتَرَى) ya müteallık. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَمْوَالَ), (أَنفُسَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr. (أَنَّ) harfi te'kid. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (الْجَنَّةَ), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ لَهُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اشْتَرَى) ya müteallık. (يُقَاتِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُقَاتِلُونَ) ye müteallık. (اللهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَـ) âtıfa. (يَقْتُلُونَ), (يُقَاتِلُونَ) gibi. (وَ) âtıfa. (يُقْتَلُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (وَعْداً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (وَعْداً) e müteallık. (حَقّاً), (حَقّ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي التَّوْرَاةِ) cârr-mecrur, (حَقّاً) e müteallık. (وَالإِنجِيلِ وَالْقُرْآنِ), (التَّوْرَاةِ) ye ma'tuf, onun gibi. (وَ) îtirâzıyye. (مَنْ) ismi istifhâm, mebni, mübteda, mahallen merfu. (أَوْفَى) fi'li mâzı, mebni. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, (أَوْفَى) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ اللهِ) cârr-mecrur, (أَوْفَى) ye müteallık. (فَـ), (إن بَايَعْتُم اللهَ) takdîrindeki şartın cevâbında vâkı. (اسْتَبْشِرُوا) fi'li emr ve fâili. (بِبَيْعِ) cârr-mecrur, (اسْتَبْشِرُوا) ye müteallık. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي)

ismi mavsul, (بَيْعِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (بَايَعْتُم) fi'li mâzı, mebni ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (بَايَعْتُم) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(إِنَّ اللّٰهَ اشْتَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اشْتَرَى) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُقَاتِلُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَقْتُلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(يُقْتَلُونَ) cümlesi de geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(مَنْ أَوْفَى) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَبْشِرُوا) cümlesi, (إِن بَايَعْتُم اللّٰه) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(بَايَعْتُم بِهِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ...) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 112

اَلتَّآئِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّآئِحُونَ الرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ الْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(التَّائِبُونَ) bu kelimenin Îrâbı üzerinde bazı ihtilaflar var ise de, esah olan mahzuf geçen âyetteki fâillere râci olan (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الآمِرُونَ), (التَّائِبُونَ) ye ma'tuf, haberler. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (الآمِرُونَ) ye müteallık. (وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنكَرِ) ve (وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ), (الآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ) gibiler, ona ma'tuflar. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (بَشِّرِ) fi'li emr, sükûn üzere mebni –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(التَّائِبُونَ "هُمْ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(بَشِّرِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 113

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ
وَلَوْ كَانُوٓا اُولِى قُرْبٰى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ
اَصْحٰبُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, mebni. (لِلنَّبِيِّ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mecrura ma'tuf, mebni, mahallen mecrur. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَسْتَغْفِرُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ل) harfi cerr. (الْمُشْرِكِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. Cârr-mecrur, (يَسْتَغْفِرُوا) ye müteallık.

(أن يَسْتَغْفِرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أُولِي), (كَانُوا) nün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi müzekkere mülhak). (قُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَسْتَغْفِرُوا) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı, mebni. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تَبَيَّنَ) ye müteallık.

(مَا تَبَيَّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (بَعْدِ) nin muzâfun ileyhi, mahallen mecrur.

(أَنَّ) harfi te'kid. (هُمْ) ismi, mahallen mansub. (أَصْحَابُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَبَيَّنَ) nin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا أُولِي) cümlesi, (الْمُشْرِكِينَ) den hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevâbı mahzuf.

Âyet: 114

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهِيمَ لِاَبِيهِ اِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَآ
اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُٓ اَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُ ۚ اِنَّ اِبْرٰهِيمَ

لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, mebni. (اسْتِغْفَارُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (لِ) harfi cerr. (أَبِي) mecrur. Cerr alâmeti (ي). Câr-mecrur, (اسْتِغْفَارُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (عَنْ) (مَوْعِدَةٍ) câr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَعَدَ) fi'li mâzı, mebni. Fâili, müstetir zamir, (إِبْرَاهِيمَ) ye râci. (هَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (إِيَّاهُ) ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) gibi, zarfı zaman, şart ifadeli. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُ) câr-mecrur, (تَبَيَّنَ) ye müteallık. (أَنَّهُ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (عَدُوٌّ), (أَنَّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) câr-mecrur, (عَدُوٌّ) e müteallık.

(أَنَّهُ عَدُوٌّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَبَيَّنَ) nin fâili. Mahallen merfu.

(تَبَرَّأَ), (وَعَدَ) gibi. (مِنْهُ) câr-mecrur, (تَبَرَّأَ) ye müteallık. (إِنَّ إِبْرَاهِيمَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kid. (أَوَّاهٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَلِيمٌ) ikinci haberi, merfu.

Cümleler:

(مَا كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(وَعَدَ) cümlesi, (مَوْعِدَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(تَبَيَّنَ) cümlesi, (لَمَّا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(تَبَرَّأَ مِنْهُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ إِبْرَاهِيمَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 115

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (مَا كَانَ) geçen âyetin başı gibi. (اللَّهُ) lafzı celâl (كَانَ) nin ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُضِلَّ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (قَوْمًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يُضِلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُضِلَّ) ye müteallık. (إذْ) zarf, mebni, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَدَاهُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُبَيِّنَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُم) cârr-mecrur, (يُبَيِّنَ) ye müteallık.

(أن يُبَيِّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُضِلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إنَّ اللّهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلِيمٌ), (إنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(مَا كَانَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَدَاهُمْ) cümlesi, (إذْ) in muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(يَتَّقُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إنَّ اللّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 116

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ
وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(إنَّ اللّهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأَرْض), (السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) harfi atf. (يُمِيتُ) muzâri, merfu. Fâilleri, müstetir zamirler, Allâh'a râciler. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن دُون) cârr-mecrur, (وَلِيٍّ) den hâl olan mukaddem mahzuf habere müteallık. (اللّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن) harfi cerr zâid. (وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kid için. (نَصِيرٍ), (وَلِيٍّ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(إنَّ اللّهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُحْيِي) ve (يُمِيتُ) cümleleri, ikinci haber ve ona ma'tuf olan. Mahallen merfular.

(لَكُم مِن دُونِ اللّهِ مِن وَلِيٍّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 117

لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوهُ فِى سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ
مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ۚ اِنَّهُ بِهِمْ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قد) harfi tahkık. (تَابَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mebni ve merfu olan fâili. (عَلَى النَّبِيِّ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمُهَاجِرِينَ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَالأنصَارِ) geçenki gibi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen mecrurların sıfatı, mahallen mecrur. (اتَّبَعُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي سَاعَةِ) cârr-mecrur, (اتَّبَعُوا) ye müteallık. (الْعُسْرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (اتَّبَعُوا) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (كَادَ) fi'li mâzı, nâkıs, takrîbi, ismi mahzuf zamîri şan. (يَزِيغُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا كَادَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (بَعْدِ) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur

(قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (فريق) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (فريق) in mahzuf sıfatına müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (تَابَ) geçenki gibi. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kid ve mahallen mansub olan ismi. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (رَؤُوفٌ) e müteallık. (رَحِيمٌ) ikinci haber, merfu.

Cümleler:

(تَابَ اللّٰهُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(اتَّبَعُوهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَادَ يَزِيغُ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَزِيغُ) cümlesi, (كَادَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(تَابَ عَلَيْهِمْ) cümlesi, geçen kasemin cevâbı gibi onun te'kidi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 118

وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا ۟ حَتّٰٓى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ
بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّٓوا اَنْ لَا مَلْجَاَ
مِنَ اللّٰهِ اِلَّآ اِلَيْهِ ۟ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا ۟ اِنَّ اللّٰهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عَلَى الثَّلٰثَةِ) câr-mecrur, geçen âyetteki (تَابَ) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, (الثَّلٰثَةِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (خُلِّفُوا) fi'li mâzı, mechul, mebni ve nâibi fâili. (حَتّٰى) harfi ibtidâi ve ğaye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (ضَاقَتْ) fi'li mâzı, mebni, (ت) müennes için. (عَلَيْهِمُ) câr-mecrur, (ضَاقَتْ) e müteallık. (الْأَرْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (رَحُبَتْ) fi'li mâzı müennes, mebni. Fâili, müstetir zamir (هي), (الأَرْضُ) ye râci. (وَ) âtıfa. (ضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُ), (ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الأَرْضُ) gibi, ona ma'tuf. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(مَا رَحُبَتْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (الأَرْضُ) den hâl olan mahzufe müteallık.

(وَ) âtıfa. (ظَنُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) muhaffefe –aslı (أَنَّ)– harfi te'kid, ismi mahzuf zamîri şan, mahallen mansub. (لَا) nâfiye lilcins, (مَلْجَأَ), (لَا) nın ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub.

(أَنْ لَا مَلْجَأَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنُّوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(مِنَ اللّٰهِ) câr-mecrur, (مَلْجَأَ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisnâ. (إِلَيْهِ) câr-mecrur, mahzuf müstesnaya müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (تَابَ) fi'li mâzı, mebni. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْهِمْ) câr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَتُوبُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ يَتُوبُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَابَ) ye müteallık.

(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (التَّوَّابُ الرَّحِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(خُلِّفُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ضَاقَتْ) cümlesi, (إِذَا) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

İkinci (...ضَاقَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(إِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 119

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّـٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, (أيُّ) den bedel veya atfı beyân, onun gibi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, mebni, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (كُونُوا) fi'li emr, nâkıs, (نْ) un hazfi üzere mebni ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُونُوا) nün mahzuf haberine müteallık. (الصَّادِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نْ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اتَّقُوا) ve (كُونُوا) cümleleri, nidânın cevâbı ve ona ma'tuf olan cümle. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 120

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ ۚ إِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, mebni. (لِأَهْلِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (الْمَدِينَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mebni, (أَهْلِ) nin mahzuf haberine müteallık, mahallen mecrur. (حَوْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Geçen mahzuf habere müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الأَعْرَابِ), (مَنْ) in mahzuf sıfatına müteallık.

(أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَتَخَلَّفُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَنْ رَسُولِ) câr-mecrur, (يَتَخَلَّفُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنْ يَتَخَلَّفُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(و) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَرْغَبُوا), (يَتَخَلَّفُوا) gibi, ona ma'tuf. (بِأَنْفُسِ) câr-mecrur, (يَرْغَبُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْ نَفْسِ) câr-mecrur, (يَرْغَبُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kid ve mahallen mansub olan ismi.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(لا) nâfiye. (يُصِيبُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mahallen mansub olan mef'ûlü. (ظَمَأٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَلَا نَصَبٌ) ve (وَلَا مَخْمَصَةٌ), (ظَمَأٌ) e ma'tuflar, onun gibiler. (و) lar âtıfalar, (لا) lar nefyi te'kid içinler. (فِي سَبِيلِ) câr-mecrur, (يُصِيبُ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) isti'nâfiyye veya âtıfa. (لا) nâfiye. (يَطَؤُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَوْطِئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَغِيظُ الْكُفَّارَ) fi'li muzâri, merfu ve mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَوْطِئاً) e râci. (و) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَنَالُونَ), (يَطَؤُونَ) gibi, ona ma'tuf. (مِنْ عَدُوٍّ) câr-mecrur, (يَنَالُونَ) ye müteallık. (نَيْلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna. (كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul, mebni. (لَهُمْ بِهِ) câr-mecrurlar, (كُتِبَ) ye müteallıklar. (عَمَلٌ صَالِحٌ) nâibi fâil ve sıfatı, merfular. Raf alametleri zammeler. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يُضِيعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَجْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُحْسِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَا كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, isti'nâf, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَطَؤُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen cümlelerin mazmununa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَغِيظُ الْكُفَّارَ) cümlesi, (مَوْطِئاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(لا يَنَالُونَ) cümlesi, (لا يَطَؤُونَ) cümlesi gibi. Ona ma'tuf.

(كُتِبَ) cümlesi, müstesna. Mahallen mansub.

(إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يُضِيعُ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 121

وَلاَ يُنفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلاَ كَبِيرَةً وَلاَ يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلاَّ كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يُنفِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (نَفَقَةً) mef'ûlü bih, mansub. (صَغِيرَةً), (نَفَقَةً) nin sıfatı, onun gibi. (وَ) âtıfa. (لاَ) nefyi te'kid için. (كَبِيرَةً), (صَغِيرَةً) gibi, ona ma'tuf. (وَلاَ يَقْطَعُونَ وَادِيًا), (وَلاَ يُنفِقُونَ نَفَقَةً) gibi, ona ma'tuf. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul, mebni. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَحْسَنَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يَجْزِيَهُمُ اللّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كُتِبَ) ye müteallık.

(مَا) masdariyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَحْسَنَ) nin muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(لاَ يُنفِقُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ يَطَؤُونَ) ye ma'tuf. Onun gibi.

(لاَ يَقْطَعُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(كُتِبَ) cümlesi, müstesna. Mahallen mansub.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 122

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلاَ نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, mebni. (الْمُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَنفِرُوا) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَآفَّةً) fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يَنفِرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(فَ) isti'nâfiyye. (لَوْلَا), (هلا) anlamında harfi imtina'limtina'. (نَفَرَ) fi'li mâzı, mebni. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (طَآئِفَةٌ) den hâl olan mukaddem mahzufe müteallık. (فِرْقَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (فِرْقَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (طَآئِفَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِيَتَفَقَّهُوا), (لِيَنفِرُوا) gibi, ona ma'tuf. (فِي الدِّينِ) cârr-mecrur, (يَتَفَقَّهُوا) ye müteallık.

(أن يَتَفَقَّهُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَفَرَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لِيُنذِرُوا), (لِيَنفِرُوا) gibi, ona ma'tuf. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يُنذِرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdara ma'tuf. Onun gibi.

(إِذَا) geleceğe âid zarfı zaman, şartsız, mahallen mansub. (رَجَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (رَجَعُوا) ye müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teraccî ve ismi. (يَحْذَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَا كَانَ) cümlesi, 120. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(نَفَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(رَجَعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَعَلَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَحْذَرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 123

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَـٰتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ۚ وَاعْلَمُوٓا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (أَيُّ) den bedel veya atfı beyân, onun gibi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قَاتِلُوا) fi'li emr, (ن) un hazfi üzere mebni, (و) fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un

sübûtu. (و) fâili. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْكُفَّارِ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَجِدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيكُمْ) cârr-mecrur, (يَجِدُوا) ye müteallık. (غِلْظَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا) fi'li emr, (ن) un hazfi üzere mebni, (و) fâili. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kid ve mansub olan ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّ) nin mahzuf hâberine müteallık. (الْمُتَّقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(قَاتِلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَلُونَكُم) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَجِدُوا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اعْلَمُوا) cümlesi de nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 124

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِ إِيمَانًا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifadeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَا) zâide. (أُنزِلَتْ) fi'li mâzı müennes, mechul. (سُورَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mebni, mahallen merfu. (يَقُولُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (أَيُّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Bu muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (زَادَتْهُ) fi'li mâzı müennes ve birinci mef'ûlü, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, fâili, mahallen merfu. (إِيمَانًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (زَادَتْهُمْ إِيمَانًا) geçenki gibi. (وَ) hâliyye. (هُمْ)

mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَبْشِرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أُنزِلَتْ سُورَةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(يَقُولُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَيُّكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(زَادَتْهُ هَٰذِهِ) cümlesi, (أيُّ) nün haberi. Mahallen merfu.
(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(زَادَتْهُمْ إِيمَانًا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ) cümlesi, (زَادَتْهُ) nün (ه) zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(يَسْتَبْشِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 125

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mebni, mübteda, mahallen merfu. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (زَادَتْهُمْ) fi'li mâzı müennes, mebni ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَرَضٌ) a râci. (رِجْساً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إلى رِجْسِ) cârr-mecrur, (رِجْساً) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَاتُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (كَافِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم) cümlesi, geçen âyetteki (الَّذِينَ آمَنُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(فِي قُلُوبِهِم مَرَضٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(زَادَتْهُمْ رِجْساً) cümlesi, (أمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَاتُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ كَافِرُونَ) cümlesi, (مَاتُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 126

اَوَلاَ يَرَوْنَ اَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِى كُلِّ عَامٍ مَرَّةً اَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لاَ يَتُوبُونَ وَلاَ هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kid ve mahallen mansub olan ismi. (يُفْتَنُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (فِي كُلِّ) cârr-mecrur, (يُفْتَنُونَ) ye müteallık.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْنَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub. (عَامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَرَّةً), (فِتْنَةً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (مَرَّتَيْنِ), (يَرَوْنَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (نِ) tenvinden ıvaz. (ثُمَّ) harfi atf. (لاَ) nâfiye. (يَتُوبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لاَ) nefyi te'kid için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَذَّكَّرُونَ), (يَتُوبُونَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(يَرَوْنَ) cümlesi, geçen isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُفْتَنُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لاَ يَتُوبُونَ) cümlesi, (يُفْتَنُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(هُمْ يَذَّكَّرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(يَذَّكَّرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 127

وَاِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ ۜ هَلْ يَرٰيكُمْ مِنْ اَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا ۜ صَرَفَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لاَ يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:

(وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ) geçen 124. âyetteki gibi. (نَظَرَ) fi'li mâzı. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (نَظَرَ) ya müteallık. (هَلْ) harfi istifhâm. (يَرَي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَحَدٍ),

(يَرَي) nın fâili, lafzan mecrur, mahallen merfu. (ثُمَّ) harfi atf. (انصَرَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (صَرَفَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (قُلُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kid ve mahallen mansub olan ismi. (قَوْمٌ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye. (يَفْقَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (صَرَفَ) ye müteallık.

Cümleler:

(أُنزِلَتْ سُورَةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(نَظَرَ بَعْضُهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هَلْ يَرَاكُم) cümlesi, mukadder (قَوْلٍ) in makûlü. Mahallen mansub.

(انصَرَفُوا) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(صَرَفَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâf, duâi. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَفْقَهُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 128

لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ
حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَكُمْ رَسُولٌ) fi'li mâzı, mebni, mahallen mansub olan mef'ûlü ile merfu olan fâili. (مِنْ أَنفُسِ) cârr-mecrur, (رَسُولٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَزِيزٌ), (رَسُولٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (عَزِيزٌ) e müteallık. (مَا) harfi masdar. (عَنِتُّمْ) fi'li mâzı, mebni ve fâili.

(مَا عَنِتُّمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَزِيزٌ) ün fâili. Mahallen merfu.

(حَرِيصٌ), (رَسُولٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (حَرِيصٌ) e müteallık. (بِالْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَ) tenvinden ıvaz. (رَسُولٌ) ün sıfatı olan (رَؤُوفٌ) e müteallık. (رَحِيمٌ) de (رَؤُوفٌ) gibi sıfat, merfular. Raf alametleri zammeler.

Cümleler:

(جَاءَكُمْ رَسُولٌ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 129

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوْا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili –(ت) nin biri mahzuf, aslı (تَتَوَلَّوْا)–. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (حَسْبِ) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (إِلَٰهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub, (لا) nın haberi mahzuf (موجود) takdîrinde. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ) müstesna, mahallen mansub veya (لا) nın mahzuf olan haberinin zamirinden bedel, mahallen merfu. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (تَوَكَّلْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alametleri kesreler

Cümleler:

(إِنْ تَوَلَّوْا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(قُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(حَسْبِيَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(تَوَكَّلْتُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ رَبُّ...) cümlesi, hâl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

TEVBE SÛRESİNİN SONU